

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C

ASIA: 4

1932

.....
.....
.....

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA: _____

Ministeri Thesleffin raportti no 1.
Oslo.

4/I 1932.

Légation de Finlande

Oslo, tammikuun 4 päivänä 1932.

1150 ac. 1032		
7/I. 32	2	100
PERIA	CA	100
5	04	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 1, jonka otsakkeena on

Aseistariisumiskonferenssi.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Kosk

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

OSLO SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 1.

Oslo ssa 4 p:nä tammi kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
1/50 al. 8. 19 32		
7/1-32	2	LEH
5	04	

Asia: Aseistariisumiskonferenssi.

Kuluneena syksynä on suurkäräjien konstitutsioni- ja ulkoasiainvaliokunta - samoinkuin eräät muutkin valiokunnat - ollut koolla ja on se käsitellyt myös kysymystä niistä ohjeista, joita annetaan Norjan edustajille aseistariisumiskonferenssissa. Tätä nykyä viimeistellään näitä ohjeita ulkoasiainministeriössä, ja voinen ne saada, kun ne valmistuvat. On syytä uskoa, ettei Norjan edustajille anneta toimeksi tehdä huomattavampia muutosehdoituksia oleviin luonnoksiin.

Kun suurkäräjät viime keväänä myönsivät varoja osanottoa varten aseistariisumiskonferenssiin, lausuttiin työväenpuolueen taholta, että varoja myönnettiin sillä edellytyksellä, että puolue saisi edustajan Norjan valtuuskuntaan. Ja kun tätä vastaan ei kukaan mitään lausunut, on sen jälkeen ollut itsestään selvää, että yhden Norjan edustajista tuli kuulua työväenpuolueeseen. Tämä tulee vaikuttamaan sekä yleensä Norjan valtuuskunnan kokoonpanoon että välillisesti myös sen ajan pituuteen, jona Norjan valtuudet tulevat olemaan Genèvessä.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____ lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

Kun kerran työväenpuolue saa edustajan aseistariisumiskonferenssin valtuuskuntaan, pidetään luonnollisena, että muutkin puolueet saavat edustajansa. Itsestään selvää on, että ulkoasiainministeri Braadlandista tulee valtuuskunnan puheenjohtaja, samalla kun hän edustaa talonpoikaipuoluetta. Oikeiston edustajaksi tulee luultavasti suurkäräjien presidentti Hambro, ja vasemmiston Mowinckel, jos hän sucstuu. Työväenpuolue tahotoisi edustajakseen professori Edv. Bull'in, joka oli ulkoasiainministerinä Hornsrudin työvänehallituksessa, mutta hallitus lienee toistaiseksi sillä kannalla, että työväenpuolueen edustajaksi määrättäisiin joku suurkäräjämies.

Kuten ennen olen tiedoittanut, tulevat Norjan valtuuskuntaan ammattimiehinä kuulumaan ministeri Colban, ulkoasiainministeriön jaostopäällikkö Andvord, eversti Steffens ja komentaja Otto. Kun nyt näiden lisäksi tulee olemaan neljä poliitikkoa ja kun määräraha osanottoa varten on pieni, johtuu tästä - sekä myös siitä että poliitikot eivät voi olla niin kauan poissa Oslostasta - että kaikki valtuuskuntaan kuuluvat eivät konferenssin koko koossaoloaikaa voi olla Genèveässä, vaan tulevat poliitikot luultavasti olemaan siellä vain pari kolme viikkoa konferenssin alussa sekä myöhemmin silloin kuin heidän läsnäolonsa erityisistä syistä näyttää toivottavalta.

Roy Theodor

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Ministeri Thesleffin raportti no 2.
Oslo.

16/2 1932.

Légation de Finlande

Oslo, tammikuun 16 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
3/50 no. 1932		
20/1.32	2	100
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C4.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 2, jonka otsakkeena on

Ulkoministerien kokous Kööpenhaminassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Roy Presley

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 2.

Oslo ssa 15 p:nä tammi kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTER:		
No 3/50 h.e. E. 1932		
20/1-32		LML
RYHMÄ		ASIA
5	Cy	

Asia: Ulkoministerien kokousKööpenhaminassa.

Mitään erityistä Kööpenhaminassa t.k. 6 ja 7 p:nä pidetystä Skandinaavian maiden ulkoministerien kokouksesta en täällä ole saanut kuulla, eikä minulla sen tähden ole syytä sitä selostella. On kuitenkin yksi seikka, johon täältä näkökulmalta katsoen on syytä kiinnittää huomiota.

Norja on yleensä ollut varsin viileä skandinaaviselle yhteistyölle, "skandinavisk samröre", joksi sitä täällä mielellään kutsutaan. Syynä on ensi sijassa ollut se, että Ruotsilla suurempana maana tässä yhteistyössä on ollut johtava asema ja että Norjaa ei ole miellyttänyt olla N:o 2 tai N:o 3. Viime aikoina on joskus tuntunut siltä, että tässä on tapahtunut muutos, ja luultavasti ei erehdy jos uskoo, että tämä johtuu Grönlannin kysymyksestä. Oikeastaanhan tämän pitäisi tehdä skandinaavisen yhteistyön mahdolliseksi - ja sen se vielä voi tehdäkin -, mutta toistaiseksi se sitä luultavasti edistää sen kautta että Norja entistä enemmän haluaa ylläpitää hyviä välejä Ruotsin kanssa ja vähemmän kiinnittää huomiota siihen, että Ruotsi yhteistyössä pyrkii olemaan johtavassa asemassa.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

.....

.....

.....

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Nyt on kuitenkin voinut huomata, että täällä ei olla ihan tyytyväisiä siihen yhteistyöhön, jossa on oltu Kööpenhaminassa, ja tällä kertaa nojautuu tyytymättömyys asiallisiin syihin, joskin sitä ehkä jossain määrin voi suurentaa yleensä vallitseva tanskalaisvastainen mieliala. Ollaan nimittäin sitä mieltä että, on otettava huomioon että, kun kauppapolitiikassa entistä enemmän ruvetaan kiinnittämään huomiota siihen, että maan, josta ostetaan, on myös ostettava, Norja kauppapoliittisesti Englantiin nähden on niin huomattavan paljon edullisemmassa asemassa kuin Tanska, että tämän tähden Norjan kauppapolitiikkaa ei liian paljon ole kytkettävä Tanskan kauppapolitiikkaan ja että yleensä on vältettävä, että Englannissa syntyy käsitys Skandinaaviasta taloudellisena kokonaisuutena. Ja numerot osoittavatkin, että siitä Norjalle voi olla haittaa. Kuluneen vuoden 9 ensimmäisenä kuukautena tuotiin Englantiin kolmesta Skandinaavian maasta tavaroita 53 miljoonan punnan arvosta, kun niihin Englannista vietiin vain 18 miljoonan punnan arvosta. Vienti Englannista Norjaan oli samana aikana 6 miljoonaa puntaa, tuonnin Norjasta Englantiin ollessa 5.9 miljoonaa puntaa. Ja mitä Tanskan ja Englannin väliseen kauppavaihtoon tulee, oli vienti Englannista vain 6.3 miljoonaa puntaa, kun sitä vastoin tuonti sinne oli 35 miljoonaa puntaa.

Kun näin on, niin on pidettävä mahdollisena, että Kööpenhaminassa aloitettu yhteistyö voi kohdata melkoisia vaikeuksia Norjassa.

Kuten minulla on ollut kunnia tiedoittaa, ilmoitti ulkoministeri Braafland minulle luottamuksellisesti viime marraskuun 18 p:nä Norjan hallituksen suunnittelevan kääntymistä Englannin hallituksen puoleen, alistaen sen harkittavaksi, eikö olisi syytä kutsua koolle kultakannasta luopuneiden maiden alustava konferenssi, ennenkuin ryhdytään kansainvälisiin neuvotteluihin kultakantaan palaamisesta. Ja viime joulukuun 15 päivänä saattoi hän tietooni, että hän oli antanut Norjan Lanteon lähettiläälle toimeksi tehdä sellaisen ehdoituksen Englannin hal-

litukselle. Kun vielä ottaa huomioon, että hän pyysi minua saattamaan tiedon tästä hallitukselleni, niin on ymmärtääkseni ilmeistä, että hän suunnitteli yhteistyötä Norjan ja m.m. Suomen kanssa. Näin ollen on ehkä valitettavaa, että aloitteen ulkoministerien kokouksen pitämiseen teki Tanska eikä Norja tai ehkä Ruotsi. Olen kuullut, että ulkoministeri Munch varsin vähän harrastaa yhteistyötä Suomen kanssa. Siinäkö syy?

En ole päässyt selville siitä, olisiko Norja mahdollisesti tehnyt jotain saadakseen Suomen edustetuksi Kööpenhaminan kokoukseen. Olen vaan saanut kuulla, että kokouksessa päätettiin, että ulkoministeri Ramel tiedoittaisi siitä Suomelle. Ja tämähän on yhtäpitävää sen ilmoituksen kanssa, jonka ministeri v. Heidenstam teki kansliapäällikkö Valvanteelle.

Ruf Thesley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Ministeri Chesleffin raportti no 3.

Oslø.

18/2 1932.

Légation de Finlande

Oslo, tammikuun 18 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o	14/50/ae	E. 1932
2/1.32		LEL
RYHMÄ	Osasto	ASIA
5	04	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 3, jonka otsakkeena on

Aseistariisumiskonferenssi.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Theodor

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m.

y.m.

y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 3.

Oslo ssa 18 p:nä tammi kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
Kö 11/50 p:nä 18. 1. 32		
2/5.32	99	LVL
RYHMÄ	OLU	ASIA
5	Cy	

Asia: Aseistariisumiskonferenssi.

Saan ohellisena liitteenä I kunnioittavimmin lähettää ne ohjeet, jotka Norjan hallitus t.k. 15 p:nä on päättänyt antaa Norjan edustajille aseistariisumiskonferenssissa. Ohjeiden ensimmäinen osa julkaistaan tämän illan lehdissä. Toista osaa ei päästetä julkisuuteen ainakaan sellaisenaan.

Norjan valtuuskunta on saanut toisen kokoonpanon, kuin aluksi suunniteltiin, sen johdosta että herrat Hambro ja Mowinckel eivät suostuneet lähtemään Genèveen. Syyt heidän kieltäytymiseensä ovat epäilemättä poliittisia, sikäli nimittäin että he pitävät läsnäoloaan suurkäräjillä välttämättömänä, mikä taas osaksi johtune hallituksen heikosta asemasta. Herra Hambron sijaan määrättiin valtuuskuntaan suurkäräjämies, tehtailija Joh.H.Andresen ja herra Mowinckelin sijaan parlamentaarisen liiton pääsihteeri, filosofiantohtori Chr. Lange. Muut jäsenet ovat ulkoasiainministeri Braadland, ministeri Colban ja työläispuolueen edustajana professori Edv. Bull. Delegationin puheenjohtajana on ulkoasiainministeri, varapuheenjohtajana herra Colban. Tarkoitus on että ministeri Colban ja asiantuntijoiksi määrätty eversti Steffens ja komentaja Otto

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

tulevat olemaan konferenssin koko koossaoloaikana Genèvessä, kun sitä vastoin muut edustajat matkustavat sinne vain lyhyiksi ajoiksi.

Professori Bullin määräämistä olivat ehdoittaneet sekä työväenpuolueen suurkärjäryhmä että sen puoluehallitus, ja taipui hallitus määräämään hänet, vaikka se mieluummin olisi määrännyt jonkun työväenpuolueen suurkärjäryhmän jäsenen. Nyt on kuitenkin professori Bull kieltäytynyt valtuuskunnan jäsenyydestä, syystä että ohjeiden mukaan valtuuskunnan jäsenellä ei ole oikeutta konferenssissa esittää omia mielipiteitään, vaan että valtuuskunnan luonnollisesti tulee esiintyä kokonaisuutena. Hän on selittänyt, että hänen ei tarvitse matkustaa Genèveen esittämään mielipiteitään herroille Braadland ja Andresen, vaan että hän sen voi tehdä Oslossa. Tämä siitä huolimatta että suurkäräjien konstitutsioni- ja ulkoasiainvaliokunnassa myös työväenpuolueen edustajat ovat kannattaneet kysymyksessä olevien ohjeiden hyväksymistä. Että välit työväenpuolueen suurkärjäryhmän ja puoluehallituksen välillä ovat huonot ja että yleensä hajaannus puolueessa on suuri, saa edellä mainitusta vahvistuksensa.

Niin kuin asiat nyt ovat kehittyneet, ei ole luultavaa, että joku muu työväenpuolueeseen kuuluva suostuu lähtemään Genèveen herra Bullin sijaan.

Roy Prentiss

til drøftelse av de foreliggende spørsmål og av delegasjonens fremgangsmåte. Over disse møter føres protokoll.

Hvorvidt og i hvilken utstrekning de sakkyndige blir å tilkalle til møtene avgjøres av formannen.

3. Delegasjonens formann fordeler arbeidet mellom dens medlemmer.

4. Delegasjonen skal holde regjeringen stadig underrettet om sakenes gang og utvikling. Regjeringens særlige instruks skal alltid innhentes hvor det gjelder spørsmål om Norges tilslutning til positive forholdsregler til fremme av nedrustning, som vil berøre norske forsvarsinteresser.

B.

Idet der som veiledning henvises til den av "Komitéen til forberedelse av Norges deltagelse i Nedrustningskonferansen" avgitte rapport og særlig til de som bilag medfølgende "Bemerkninger vedrørende de enkelte artikler i det av den forberedende nedrustningskommisjon utarbeidede konvensjonsutkast" skal her fremholdes:

1. Delegasjonen bør arbeide for vedtagelse av den videst mulig gående overenskomst til en almindelig nedrustning og kan gi sin tilslutning til det i så henseende mest tilfredsstillende forslag.

2. Hvis spørsmål kommer op om etablering av en internasjonal maktstyrke i en eller annen form eller av en organisasjon av internasjonale stridskrefter eller om fastsettelse av kontingenter eller bidrag til samme, må delegasjonen før den tar standpunkt til disse spørsmål innhente regjeringens instruks.

3. Delegasjonen bør stille sig velvillig til spørsmålet om regionale avtaler med sikte på en nedsettelse av enkelte staters rustningsutgifter, men også her innhente instruks forsåvidt Norge berøres.

4. Like overfor de spørsmål som måtte bli reist i forbindelse med Tysklands og de øvrige centralmaktens ved fredstraktater påtvungne nedrustning, bør delegasjonen overlate til de nærmest interesserte makter på begge sider å søke å løse vanskelighetene, men samtidig erklære sig rede til for Norges vedkommende å yde enhver bistand for å fremme en løsning på dette område som måtte gjøre det mulig at en almindelig nedrustningskonvensjon kan

komme istand.

5. Delegasjonen bør være opmerksom på at det vil være av den største betydning at også de makter som står utenfor Folkeforbundet (Sovjetforbundet, Tyrkiet og U.S.A.) tiltrer en bindende overenskomst om nedrustning.

6. Delegasjonens almindelige holdning bør være bestemt av det synspunkt, at det for verdens fredelige utvikling er nødvendig at konferansen bringer det videst mulig gående positive resultat.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA: _____

Ministeri Thesleffin raportti no 4.

Oslo.

20 p 1982.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Légation de Finlande

Oslo, tammikuun 20 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
N:o 5/50	h. 23/32
23/1.32	1932
RYHMÄ	ALUE
5	Cy

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 4, jonka otsakkeena on

Norjan ja Ranskan kauppaneuvottelut.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Prof. Theodor

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m.

y.m.

y.m.

Helsinki.

*Ilmääräisenä tullit
kpl. annettu kauppaos.*

1) Tavanmuk.

2) Tavallinen ja lisäksi

lle.

3) Ei tiedoituksiin.

4) Ei tiedoituksiin, mutta

lle.

Salainen.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Legation de Finlande

Oslo, tammikuun 20 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o	5/50	lu. 1332
23/1.32		LLI
RYHMÄ		LOJA
5	04	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 4, jonka otsakkeena on

Norjan ja Ranskan kauppaneuvottelut.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Prof. Theodor

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m.

y.m.

y.m.

Helsinki.

- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 4.

Oslo ssa 20 p:nä tammi kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
Ko	5/50 fac.	1932
23/2.32		LHL
RYHMÄ	OSASTO	ALIA
5	CH.	

Asia: Norjan ja Ranskan kauppa-
neuvottelut.

Olen tämän tammikuun 13 p:nä sähköteitse tiedoittanut, m.m. että entinen pääministeri Lykke määrätään Pariisissa neuvottelemaan eräistä kauppapoliittisista kysymyksistä. Sen jälkeen on herra Lykke määrätty ja lähtenytkin. Sanomalehdissä ei hänen matkastaan ole ollut uutista, ja suurkäräjätystä hän sai vapautusta "yksityisten asiain vuoksi". Salaiseksi ei asia kuitenkaan ole jäänyt.

Norjassa on jo pitemmän aikaa oltu tyytymättömiä sen kohtelun tähden, mikä sen osaksi kauppapoliittisesti on tullut Ranskan puolelta. Ne toimenpiteet, jotka tämän tyytymättömyyden ovat aiheuttaneet, ovat ensi sijassa seuraavat:

- a) Vuoden 1931 alussa korotti Ranska huomattavasti sekä tuoreen että enemmän tai vähemmän jalostetun kalan tulleja;
- b) Huhtikuussa koroitettiin eräitä paperin ja puuvanukkeen tulleja;
- c) Toukokuussa säädettiin, että salpietarin tuonti Ranskaan riippuu lisenssistä;
- d) Heinäkuussa koroitettiin huomattavasti kalakonservien ja eräiden kalalajien tulleja;

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

- e) Elokuussa säädettiin Ranskaan tuotavalle puutavaralle kontingentti;
- f) Lokakuussa säädettiin Ranskaan tuotavalle kalalle, tuoreelle ja osaksi myös jalostetulle, kontingentti;
- g) Marraskuussa määrättiin tullikoroitus heikkovaluuttaisista maista tuodulle tavaralle, joka aluksi oli 8 %. Joulukuun 10 päivänä koroitettiin tämä lisämaksu 15 prosentiksi; ja
- h) Joulukuussa säädettiin Ranskaan tuoduille kalakonserveille kontingentti.

Nämät määräykset ovat olleet haitallisia Norjan viennille, niinpä esim. nykyään ei ollenkaan voida viedä salpietaria Ranskaan, syystä ettei saada lisensejä. Myöskin kalojen ja konservien vientiä Norjasta Ranskaan ovat tullikoroitukset huomattavasti vahingoittaneet.

Viidentoista prosentin yleistä tullikoroitusta vastaan on Norja Pariisissa protestoinut, huomauttaen että se sotii enimmin suosituimmuutta vastaan. Ja kun protesti ei ole johtanut tulokseen, on Norja ehdottanut neuvotteluja siitä ynnä muista kauppapoliittisista kysymyksistä. Sitten kuin Ranska oli ilmoittanut olevansa valmis neuvottelemaan, lähti herra Lykke Pariisiin.

Jo alustavalla asteella on Norjan puolelta huomautettu, että ne edut ja helpoitukset, joita Norja on myöntänyt Ranskan viinien ja väkijuomien tuonnille, edellyttävät että Norjalla on etuja Ranskan markkinoilla. Ja tätä argumenttia herra Lykke epäilemättä ensi sijassa tulee käyttämään. Ymmärtääkseni on kuitenkin varsin kysymyksen alaista, onko tästä aseesta suurempaa apua. Norja kun on sitonut itsensä melko pahasti. Sen se on tehnyt 12 päivänä huhtikuuta 1927, jolloin Pariisissa allekirjoitettiin viinejä ja väkijuomia koskeva sopimus (Convention entre la Norvège et la France concernant les vins et les spiritueux). Tämä sopimus on voimassa huhtikuun 21 p:stä 1927.

Osoittaakseni, mihin Norja on sitoutunut, otan tähän muutaman kohdan sopimuksesta.

Artiklassa 1 säädetään m.m.

- a) Le Gouvernement norvégien permettra, pendant la durée

du présent arrangement, l'importation en fûts et en bouteilles, ainsi que le transport et la vente à l'intérieur, des vins et des vins mousseux français d'une teneur d'alcool égale ou inférieure à 21 degrés, sans en limiter la consommation.

c) Il sera réservé aux vins français d'une teneur en alcool égale ou inférieure à 21 degrés un traitement à tous points de vue aussi favorable en ce qui concerne l'importation, le transport, la vente et la consommation, que celui qui est ou sera, à l'avenir accordé aux produits de même teneur en alcool du pays, à l'exception des bières, ou originaires de tout autre pays que la France. Le traitement national ainsi prévu pour les vins français n'implique pas cependant une assimilation complète du régime des vins et du régime des boissons de fruits de même teneur alcoolique que les vins, en ce qui concerne leur vente et leur débit, étant entendu cependant que les vins ne seront pas soumis à un régime moins favorable que les boissons de fruits, au point de vue des réglementations administratives et fiscales.

e) - - - - -

Les vins et vins mousseux français ne seront pas soumis à des restrictions spéciales, à des taxes ou à des charges intérieures qui auraient pour but de comprimer les importations autorisées par le présent article.

La Société Vinmonopoleet ne pourra prélever de bénéfice exagéré sur les produits visés dans le présent article.

Les dispositions du présent article, prévaudront, le cas échéant contre toute réglementation locale qui serait de nature à y faire échec.

Artiklassa 2 *määrätään m.m.*

a) A partir de la date où la prohibition des spiritueux sera abolie, le Gouvernement norvégien autorisera la Société Vinmonopoleet, seule qualifiée à cet effet, à importer des eaux-de-vie de vins, de cidre, de marc, de quetsches, du rhum, du tafia, du genièvre et des alcools de bouche, quelle que soit leur teneur en alcool, sous réserve que ces produits seront accompa-

nés de certificats délivrés par des laboratoires officiels français établissant qu'ils satisfont aux prescriptions de la législation française et attestant, en outre, les appellations d'origine auxquelles ces produits peuvent avoir droit. Il est entendu que la vente intérieure des produits d'une teneur alcoolique dépassant 60 degrés n'aura lieu qu'exceptionnellement et sous réserve de l'approbation du Roi.

c) - - - - -

La Société Vinmonopolet portera sur ses prix courants toutes les marques de spiritueux dont l'inscription leur sera demandée par une maison française inscrite au Registre du Commerce.

- - - - -

d) Il sera accordé aux liquides alcooliques d'une teneur supérieure à 21 degrés d'alcool importés de France un traitement aussi favorable à tous points de vue que celui qui serait appliqué aux produits de toute nature de même teneur alcoolique originaire de Norvège ou en provenance de tout autre pays.

La Société Vinmonopolet ne pourra prélever sur les produits visés dans le présent article de bénéfices exagérés.

e) Les taxes fiscales, qui, sous quelque dénomination que soit (taxes de consommation, de circulation, d'octroi, etc....) sont ou pourraient être imposées sur les spiritueux en Norvège, ne pourront, en aucun cas, avoir pour but d'en comprimer l'importation.

Artikla 3 kuuluu:

Les droits de douane sur les vins en fûts, seront stabilisés au taux actuel et resteront exempts de toute majoration, les droits sur les vins en bouteilles non mousseux ne pourront en aucun cas être supérieurs au double des droits applicables aux vins en fûts.

Les droits de douane, y compris la majoration temporaire, actuellement applicables aux spiritueux français en Norvège ne pourront être augmentés.

Kun sopimuksessa on tällaisia määräyksiä, on vaikeata us-

koa, että Ranskaa huomattavasti voitaisiin taivuttaa vetoamalla alkoholikysymykseen, sillä se ehkä edellyttäisi, että sopimus sa-
nottaisiin irti. Tällä en kuitenkaan ole tahtonut lausua mieli-
piteenäni, etteivät neuvottelut voisi johtaa Norjalle suotuisaan
tulokseen. Toistaiseksi olen vain tahtonut huomauttaa, kuinka si-
dottu Norja on Ranskasta tuotavista viineihin ja väkijuomiin näh-
den.

Roy Frederik

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Ministeri Thesleffin raportti no 5.

Osl.

25/1 1932.

Salainen.

Légation de Finlande

Oslo, tammikuun 25 päivänä 1932.

6/50 (ae. 1. 1932)		
28/2.32	1	1
5	04	

Herra v.t. Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 5, jonka otsakkeena on

Norja ja skandinavinen kauppapoliittinen
yhteistyö.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesky

Herra Ministeri Antti Kukkonen,
Suomen v.t. Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

- 1) Tavallinen. lle.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Salainen.

Oslo SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 5.

Oslo ssa 25 p:nä tammi kuuta 1932.

N:o 650 P:nä 10 32	
28/1-32	LEH
RYH...	ASIA
51	04

Asia: Norja ja skandinavinen

kauppapoliittinen yhteistyö.

Raportissani N:o 2 tämän tammikuun 15 päivältä olen huomauttanut, että Skandinavian maiden ulkoasiainministerien Kööpenhaminan kokouksessa aloitettu yhteistyö voi kohdata melkoisia vaikeuksia Norjassa, syystä että Tanskan vienti Englantiin on niin huomattavan paljon suurempi kuin sen tuonti sieltä, kun sitä vastoin Norjan ja Englannin välisessä kauppavaihdossa vienti ja tuonti ovat jokseenkin yhtä suuret, ja että näin ollen Norjalle voi olla epäedullista olla liian läheisessä kauppapoliittisessa yhteistyössä Tanskan kanssa. Kuinka täällä - jotensakin yleisesti - asiaa arvostellaan, käy selville seuraavasta kirjoituksesta, jonka Aftenposten julkaisi t.k. 20 päivänä.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- /
-
-
-
- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

“Skandinaviens interesser”.

Der er tale om samarbeide mellem England og de nordiske stater, som lot sin krone følge pundet. Og et slikt økonomisk samarbeide om varebytte vilde selvfølgelig være bra i mange henseender.

Det som foranlediger oss til å omtale saken er imidlertid ikke de eventuelle fordeler eller mangler ved et sådant samarbeide, men en annen foreteelse i denne forbindelse.

Det er en kjent sak at de tre nordiske land ikke har «identiske» interesser i dette samarbeide. Danmark står i en særstilling ved at dets eksport til England er betydelig større enn dets import, hvilket ikke er tilfelle for Norges og Sveriges vedkommende. Følgelig har ikke England på langt nær samme handelsmessige interesse av Danmark som av de to andre land.

Det synes som om Danmark er litt for meget klar over den fordel det vil ha av å koble sine interesser

sammen med de to andre lands — på like fot. Man ser nemlig i denne forbindelse i de danske aviser aldri nevnt Danmark, Sverige eller Norge, men utelukkende Skandinavien. Det gjelder både telegrammer og orienterende artikler. Og det skjer tydeligvis ikke alltid for korthets skyld.

Her i Norge, hvor vi ikke er mestere i den finere diplomati, liker vi ikke slike foretelser. Det virker ganske enkelt irriterende til stadighet å se dette «Skandinavien» i et tilfelle hvor grunnlaget for et samarbeide er så forskjellig på avgjørende punkter, selv om det på enkelte kan være ens.

Vi bør i fellesskap samarbeide med England, men på basis av det enkelte lands handelsmessige forhold til øriket. Begrepet «Skandinaviens interesser» bør derfor ikke søkes innarbeidet på andre områder enn hvor det er berettiget.

Kun täällä olen keskustellut pohjoismaiden ja Englannin välisestä kaupasta, ei kukaan ole huomauttanut, että Suomi Englantiin nähden on jotensakin samanlaisessa asemassa kuin Tanska. Epäilemättä johtuu tämä tietämättömyydestä. Ainakaan siitä täällä ei olla oltu niin tietoisia, että se olisi aiheuttanut Suomen poissulkemisen kauppapoliittisesta yhteistyöstä Skandinavian maiden kanssa. Liicin ei se, ettei Suomi ole yhtynyt n.s. Oslon sopimukseen, uskoakseni huomattavasti ole myötävaikuttanut siihen, ettei Suomea kutsuttu Kööpenhaminaan, sillä eiväthän siellä olleet edustettuina Oslon sopimuksen allekirjoittajat Hollanti, Belgia ja Luxemburg.

Roy Thesley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Ministeri Thesleffin raportti no 6.

Oslø.

27/2 1932.

Salainen.

Légation de Finlande

Oslo, tammikuun 27 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
7/51 fac. 13 32		
30/1-32	5	131
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C4	

Herra v.t. Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 6, jonka otsakkeena on

Suomen -Norjan lauttausneuvottelut.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thuesen

Herra Ministeri Antti Kukkonen,
Suomen v.t. Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

- 1) Tavallinen. lle.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Salainen.

Oslo SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 6.

Oslo ssa 27 p:nä tammi kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
7/57 p:nä 27. 1. 32		
30 p:nä 32	to	LML
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C4	

Asia: Suomen-Norjan lauttaus-
neuvottelut.

Vastaanotettuani Ministeriön lauttausneuvotteluja koskevan kirjelmän N:o 653 tämän tammikuun 16 p:ltä, jätin minä t.k. 18 p:nä ulkoasiainneuvos Esmarchille kirjelmää seuranneen ehdoituksen, tiedustellen voisiko Norjan hallitus antaa neuvottelijoilleen sellaisia ohjeita, että heille kävisi mahdolliseksi jatkaa neuvotteluja tässä kysymyksessä olevan vastaehdoituksen pohjalla. Saman päivän iltana olin myös tilaisuudessa keskustelemaan asiasta ulkoministeri Braadlandin kanssa. Vähän myöhemmin sain kuulla, että neuvottelijat oli kutsuttu ulkoministeriön t.k. 23 p:ksi.

Kun ulkoasiainneuvos Esmarch eilen oli luonani, tiedustelin häneltä neuvottelujen tulosta. Herra Esmarch kertoi silloin, että hän ja ulkoministeri kolme tuntia olivat neuvotelleet herrojen Hugo-Sörensenin ja Johannesenin kanssa, mutta että nämä kovin kiivaasti olivat pitäneet kiinni kantastaan. He olivat kategorisesti kieltäytyneet muuttamasta kantaansa kahdessa kysymyksessä. Ensiksikin heidän käsityksensä mukaan Norja ei mitenkään voi suostua siihen, että laut-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1 ja valtioneuvos Ahonen, pääjohtaja Castrén ja
metsäneuvos Koskenmaa.

- 1) Tavallinen. lle.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

tauslupa aina on annettava, kun sitä pyydetään ja eräitä ehtoja täytetään. Toiseksi väittivät he, että Norja ei mitenkään voi suostua siihen, että se antaisi pysyväisiä oikeuksia norjalaiselle alueelle. Sitä vastoin olivat herrat Hugo-Sörensen ja Johannesen nyt olleet taipuvaisempia olemaan tekemättä vaikeuksia mitä uitossa käytettyjen henkilöiden kansallisuuteen tulee.

Kun herrat Braadland ja Esmarch olivat todenneet, etteivät olleet päässeet mihinkään tulokseen neuvotteluissaan herrojen Hugo-Sörensenin ja Johannesenin kanssa, oli herra Braadland ehdoittanut herra Esmarchille, että he asiassa kääntyisivät yleisten töiden ministeriön puoleen. Tätä oli herra Esmarch kuitenkin vastustanut, koska se, joka tulisi laatimaan kysymyksessä olevan ministeriön vastauksen, olisi juuri herra Hugo-Sörensen, ja asian hoitaminen vain kävisi vaikeammaksi, jos olisi olemassa yleisten töiden ministeriön kirjallinen lausunto.

Kehoitin tämän kuultuani herra Esmarchia neuvottelemaan asiaa oikeusneuvos Rivertzin kanssa, joka aikoinaan oli suomalais-norjalaisen rajakomisionin puheenjohtajana. Olen nimittäin viime viikolla keskustellut lauttauskysymyksestä hänen kanssaan. Keskustelussamme emme tosin voineet syventyä kysymykseen, sillä samassa huoneessa oli monta muuta henkilöä, niin että meidän usein täytyi se katkaista, mutta sain kuitenkin sen käsityksen, että hän ainakin oli paremmalla kannalla kuin herrat Hugo-Sörensen ja Johannesen ja että hänellä oli varsin hyvä tahto. Pyysin häntä puuttumaan asiaan, mutta hän selitti, että se hänelle oli mahdotonta, koskei hänen puoleensa oltu käännetty. Lausui kuitenkin tahtovansa kääntyä herra Johannesenin puoleen. Mahdollisesti oli seuraus tästä että herra Johannesen neuvottelussa herrojen Braadlandin ja Esmarchin kanssa oli esiintynyt maltillisemmin kuin herra Hugo-Sörensen.

Ehdoitukseni johdosta lupasi herra Esmarch kutsua oikeusneuvos Rivertzin ulkoministeriöön neuvottelemaan. Hän sanoi, että herra Rivertz varsinkin Pohjois-Norjaa koskevissa kysymyksissä oli varsin arvovaltainen ja että hän ehkä voisi vaikuttaa asian ratkaisuun, "da han staar frit", eikä niinkuin herrat Hugo-Sörensen ja Johannesen ole omaksunut määrättyä kantaa.

Rolf Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön rapo. no 7.

Ministeri Therleff.

8/2 1932.

Salainen.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Légation de Finlande

Oslo, helmikuun 8 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
9/51/ae D. 12 32		
12.32	79	LM
FINLAND	OSTO	AKA
5	C4.	

Herra v.t. Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 7, jonka otsakkeena on

Norjan ja Ranskan kauppaneuvottelut.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Raf Thorsz

Herra Ministeri Antti Kukkonen,
Suomen v.t. Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

2) Tavallinen ja osaksi

3) Ei tiedoituksiin.

4) Ei tiedoituksiin, mutta

ue.

lle.

Salainen.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 7.

Oslo ssa 8 p:nä helmi kuuta 19 32.

ULKOASIAN MINISTERO		
9/57 (ae. 1. 12 32)		
4/2.32	9	LJK
RYHMÄ	C. A. 1932	ACIA
5	04.	

Asia: Norjan ja Ranskan kauppa-
neuvottelut.

Raportissani N:o 4 viime tammikuun 20 p:ltä olen tiedoittanut Norjan ja Ranskan kauppaneuvotteluista sekä ent. pääministeri Lykken matkasta Pariisiin.

Nyt on herra Lykke palannut saavuttamatta juuri mitään. Häntä oli kohdeltu varsin hyväntahtoisesti, mutta muutoksia hän sai aikaan vain kahdessa kohdin. Ensiksikin saavutti hän, että se kontingentti, joka koskee Norjasta Ranskaan vietyjä kaloja, määrätään koko vuodeksi, eikä kuten tähän asti neljännesvuodeksi. Tämä määräys on Norjalle jonkun verran edullisempi kuin ennen voimassa ollut. Ja toiseksi suostui Ranska siihen, että 15 % tullikorotusta ei kanneta valaanöljystä ja kalaöljystä, koska niillä on maailmanmarkkinain hinta.

Ettei mitään saatu aikaan Norjan salpietarin viennin hyväksi, pidetään varsin valitettavana.

Rolf Thorsen

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____ lle.
2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
3) Ei tiedoituksiin. _____
4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Ck.

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön rapo. no 8.

Ministeri Thesleff.

11/2 1932.

Légation de Finlande

Oslo, helmikuun 11 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
10/51 heik. 11 32		
15/2-32	2	LML
5	04	

Herra v.t. Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 8, jonka otsakkeena on

Suomi ja pohjoismainen taloudellinen yhteis-
työ. Kauppasopimus. Lauttauskysymys.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Roy Thule

Herra Ministeri Antti Kukkonen,
Suomen v.t. Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 8.

Oslo ssa 11 p:nä helmi kuuta 19 32.

10/51 ac D. 32		
15/2-32	12	L
5	Cy	AC.

Asia: Suomi ja pohjoismainen taloudellinen yhteistyö. Kauppasopimus. Lauttauskysymys.

Vastaanotettuani ulkoministeriön salasähkeen N:o 5 t.k. 8 p:ltä, jossa minua kehoitettiin suullisesti tiedustelemaan, oliko Norjan hallitus halullinen ottamaan Suomen mukaan Skandinavian valtioiden taloudelliseen yhteistyöhön, käännyin seuraavana aamuna asiassa ulkoasiainneuvos Esmarchin puoleen. Käsitökseni mukaan oli parempi hoitaa asiaa hänen kauttaan kuin ulkoministeri Braadlandin kautta, syystä että Esmarch nyt de facto toimii ulkoministerinä, kun Braadland pääministerin sairauden aikana toimii sekä v.t. pääministerinä että v.t. raha-asiaiministerinä ja viettää päivänsä rahaministeriössä, joka on kaukana ulkoministeriöstä. (Pari viikkoa sitten suunniteltiin, että Esmarch nimitettäisiin v.t. ulkoministeriksi, mutta hän kieltäytyi, huomauttaen, ettei hän voisi hoitaa ulkoministeriötä yksin, jos hänen täytyi olla hallituksen kaikissa istunnoissa ja usein suurkäräjillä. Sitä vastoin lupasi hän hallitukseen kuulumatta huolehtia ulkoministeriön hoidosta pääministerin sairauden aikana.)

Kun pelkäsin, että kysymys liittymisestämme pohjoismai-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1 sekä raha-asiaiministerille ja kauppaministerille.

- 1) Tavallinen. lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

den valtioiden taloudelliseen yhteistyöhön täällä kytkettäisiin kauppasopimuskysymykseen, noudatin kääntyessäni herra Esmarchin puoleen suurta varovaisuutta. Huomautin aluksi, että ulkoministeri Braadland marraskuussa ja joulukuussa oli minulle ilmoittanut suunnitelmistaan niiden maiden yhteistyöstä, jotka olivat luopuneet kultakannasta, ja että hän nimenomaan oli pyytänyt minua tiedoittamaan hallitukselleni kääntymisestäään Englannin hallituksen puoleen, ja esitin kysymykseni tässä yhteydessä. Herra Esmarch lausui käsityksensä, että toiminta olisi menestyksellisempää, jos Suomikin kuuluisi ryhmään, ja että hän uskoi Norjan antavan myönteisen vastauksen. Hän lupasi kohta esittää asian ja sitten minulle ilmoittaa, mitä oli päätetty. Lähdin hänen luotaan tyytyväisenä.

Tänään pyysi hän minua tulemaan ministeriöön, jonne saavuttuani hän lausui seuraavaa, josta jo olen sähköittänyt: Hallitus on pohtinut asiaa ja on se edelleen sillä kannalla, että Suomelle kulloinkin on tiedoitettava Skandinavian maiden taloudellisesta yhteistoiminnasta, mutta koska tämä voi johtaa yhteiseen esiintymiseen niitä maita kohtaan, jotka tullipolitiikassaan eivät kohtele Norjaa suosituimmin, ja koska Suomi, kauppasopimusta Norjan kanssa kun ei ole, eräissä kohdin, kuten esim. säilykkeihin nähden, ei myönnä Norjalle samoja etuja kuin eräille muille maille, voisi sattua sellainen tapaus, että ryhmän olisi pakko esiintyä erästä sen jäsentä vastaan, mikä olisi muodotonta. Siitä syystä ei Norja voi puoltaa Suomen ottamista yhteistyöhön.

Herra Esmarch sanoi erehtyneensä, kun hän toissa päivänä uskoi, että kysymykseeni vastattaisiin myöntävästi, ja hän lisäsi, että hallituksen kanta tässä kysymyksessä on varsin järkähtämätön.

Huomautin, etten käsittänyt tässä kysymyksessä olevan yhteistyön edellyttävän sellaisia toimenpiteitä, kuin herra Esmarch oli maininnut, johon Esmarch vastasi, että sellaisia tapauksia voi sattua.

Kauppasopimuksesta ei herra Esmarch lausunut mitään muuta.

enkä minä puolestani huomauttanut, että käsitin, mistä Norjan hallituksen kannanotto johtui. Olen edelleen taipuvainen uskomaan, että herra Braadland viime syksynä suunnitteli, että Suomi tulisi mukaan taloudelliseen yhteistyöhön. Mutta nyt on hän taikka ehkä luultavammin joku muu hallituksen jäsen keksinyt sen, että meitä tämän kysymyksen avulla voidaan pakottaa ratifioimaan kauppasopimus. Eikä voi kieltää, että ovat keksineet hyvän ja meille vahingollisen asean.

Kirjelmässäni N:o 1031 viime marraskuun 28 p:ltä olen lausunut seuraavaa:

"Sen johdosta että Suomen ja Norjan väliset lauttausneuvottelut tällä kertaa eilen lopetettiin ilman että päästiin tulokseen, saan kunnioittavimmin esittää eräitä huomautuksia tilanteesta.

Kun joskus, niinkuin aikoinaan olen tiedoittanut, täällä on viitattu siihen että Norja, jollei kauppasopimusta saada aikaan, voisi Suomesta tuotaviin tavaroihin nähden sovelluttaa korkeampia tulleja, ei mielestäni ole ollut syytä kiinnittää suurempaa huomiota sellaisiin lausuntoihin, sillä varsinaisina uhkauksina niitä ei ole esitetty. Nyt on kuitenkin asema niin paljon muuttunut, että uskoakseni tullien korottaminen ehkä ei ihan ole mahdollisuuksien ulkopuolella. Käsitykseni perustuu seuraavaan:

1) On jo kulunut enemmän kuin vuosi siitä kuin kauppasopimus allekirjoitettiin ja yli puoli vuotta siitä kuin Norja sen ratifioi. Vaikka olettaisikin, että hallitus ei tahtoisi korottaa tulleja, voi näin ollen tyytymättömyyden painostus käydä niin voimakkaaksi, että hallitus ryhtyy p.o. toimenpiteisiin.

2) Nykyinen Norjan vallassa oleva talonpoikaispuolueen hallitus epäilemättä mielellään yleensä korottaisi tulleja.

3) Protektionistiset virtaukset ovat nykyään voimalliset miltei kaikissa maissa.

Kun Suomen puolelta kerran on asetettu ehdoksi esityksen antamiseksi kauppasopimuksen ratifioimisesta että raja saadaan kiinnilyödyksi ja että Paatsjoen lauttaussopimukseen aikaansaadaan muutoksia, ei ymmärtääkseni jälkimmäisestä vaatimuksesta - raja-asiahan on selvä - voida peräytyä ilman että auktoriteettimme täällä kärsii. Kun niin on, saan käsityksenäni kunnioittavimmin esittää, että lauttaussopimuksesta neuvotteluja edelleen jatkettaisiin neuvottelijaimme kautta ja että vielä koetettaisiin saada aikaan jonkunlainen kompromissi".

Olen edelleen silli kannalla, että auktoriteettimme täällä kärsii, jos luovumme vaatimuksestamme että lauttaussopimukseen on saatava muutoksia tai että sitä on tulkittava meille edullisemmalla tavalla. Mutta pidän velvollisuutenani lausua, että minussa yhä enemmän on vakiintunut se käsitys - viittaa tässä raporttiini N:o 6 viime tammikuun 27 p:ltä - että norjalaiset eivät tule hyväksymään niitä muutosehdotuksia, joita olemme tehneet lauttaussopimukseen. Hallitus on heikko ja asiantuntijat sitä tyrannisoivat. Tosin tämän meille epäedullisemman hallituksen asema nyt on varsin heikko ja mahdollista, ehkäpä luultavaakin on että se lähitulevaisuudessa kaatuu, mutta kyseenalaista on, uskaltaako seuraava hallitus huomattavasti luopua nykyisen hallituksen kannasta, jos kohta sellainen luopuminen on vähemmän vaikeata sen kautta että Esmarchin - kuten raportissani N:o 6 tiedoitin - onnistui estää että yleisten töiden ministeriöltä pyydettiin kirjallista lausuntoa.

Kun näin on ja kun nyt entisen lisäksi on tullut että Norjan omaksuma kanta estää meitä ottamasta osaa taloudelliseen yhteistyöhön Skandinavian maiden kanssa, mikä kauppapolitiikallamme voi olla varsin kohtalokasta, en voi muuta kuin lausua käsitykseni olevan, että ainoa keino päästä pulmasta on, että lauttaus-

asiantuntijoillemme annetaan toimeksi laatia lauttaussopimukseen ainoastaan sellaisia muutosehdotuksia, joita he kokemuksensa nojalla uskovat Norjan hyväksyvän. Tämä on kyllä peräytymistä - lauttaussopimuspulmastahan päästäisiin miltei vain näennäisesti - ja varsin valitettavaa peräytymistä, mutta kauppapoliittiset intressit ovat tätä nykyä niin suuret, että ymmärtääkseni näin tulisi menetellä.

Rolf Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA: _____

Oslosta olevan lähetysten kapp. no 9.

Ministeri Thesleff.

5/3 1932.

Légation de Finlande

N:o 237.

Oslo, maaliskuun 5 päivänä 1932.

11/57 Sal. P. 32		
9/3.32		
5	Cy	

Herra v.t. Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 9, jonka otsakkeena on

Hallituskysymys.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Roy Thulén

Herra Ministeri Antti Kukkonen,
Suomen v.t. Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

- 1) Tavallinen. lle.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Oslo SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 9.

Oslo ssa 5 p:nä maalis kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
9/3.32	11/57	P. 13 32
TYÖMA	OSASTO	ALIA
5	Cy.	

Asia: • Hallituskysymys.

Sittenkuin ulkoministeri Braadland, joka pääministeri Kolstadin sairauden aikana on toiminut pääministerinä, vihdoin helmikuun 29 p:nä pääsi lähtemään Genèveen, jonne hänen piti matkustaa jo tammikuun viimeisinä päivänä, on kysymys hallituksen kokoonpanosta lähimpänä aikana saanut ratkaisunsa. Muutama päivä aikaisemmin määrättiin pääministerin sijaan v.t. raha-asiainministeriksi maatalousministeri Sundby ja v.t. maatalousministeriksi suurkäräjämies, maanviljelijä Kirkeby Garstad. Braadlandin lähdettyä toimii pääministerinä ja ulkoministerinä opetusministeri, rovasti Trædal.

Kun huomattiin, että pääministeri Kolstadin sairaus tulisi pitkäaikaiseksi, koetettiin aluksi saada tilanomistaja Borchia, joka nauttii suurta luottamusta, astumaan hallitukseen. Mutta kun hän kieltäytyi suunniteltiin sellaista järjestystä, että ulkoministeri Braadland siirtyisi v.t. raha-asiainministeriksi ja että ulkoasiainneuvos Esmarch määrättäisiin v.t. ulkoasiainministeriksi. Esmarchin uudelleen kieltäytyttyä, järjestettiin asia sitten yllämainitulla tavalla. Ja yleinen käsitys on, että Norjalla tuskin koskaan on ollut niin heikkoa

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1.

- 1) Tavallinen. lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

hallitusta.

Rahaministerin nykyoloissa niin vaikealla ja tärkeällä paikalla oleva maatalousministeri Sundby on lahjakas ja kykenevä mies sekä karakterinsa puolesta nuhteeton. Mutta vaikka hän nykyisistä valtioneuvoksista ehdottomasti on etevin, voi hän olla hallitukselle varsin vaarallinen mies sen kautta, että hän niin yksipuolisesti ajaa maanviljelyksen etuja. Luultavasti juuri tämä aiheutti sen, ettei häntä määrätty v.t. pääministeriksi, vaan että siksi määrättiin vähäpätöinen ja vähemmän ärsyttävä opetusministeri.

Nykyisessä kokoonpanossaan on hallitus paljokaikkea heikompi kuin silloin, kun mukana olivat pääministeri Kolstad ja ulkoministeri Braadland, ja sen kaatumisen vaara on suuri. Mutta vaikka se saisi elää niinkin kauan että herrat Kolstad ja Braadland uudelleen ryhtyisivät hoitamaan salkkujaan, ei sille ennusteta pitkää elinaikaa.

On jo kauan, miltei siitä asti kuin nykyinen hallitus nimitettiin, tuntunut siltä ettei Norjalla ole ollut hallitusta. Kun hallitus jonkun kerran on ryhtynyt päättäväisempiin toimenpiteisiin, on myöhemmin käynyt ilmi, että eräät suurkäräjien johtomiehet sitä olivat pakoittaneet toimimaan. Mutta että hallitus ei itse johda, se miltei lyötiin virallisesti kiinni toissa viikolla, kun suurkäräjillä oli yleinen keskustelu tulo- ja menoarvioehdoituksesta. Ensimmäisenä päivänä piti Mowinckel jyrkän puheen, jossa hän alleviivasi, että hallitus budjettiehdotuksessaan oli aikaansaanut säästöjä lasten, leskien ja vanhuksien kustannuksella. Puhe oli sellainen, että epäluottamuslauseen ehdottaminen olisi ollut luonnollinen. Sitä Mowinckel ei kuitenkaan tehnyt. Mutta seuraavana päivänä hän ehdotti, että suurkäräjät asettaisivat valiokunnan, jonka muodostaisivat neljän puolueen - hän alleviivasi eritoten että työväenpuolueenkin tuli olla mukana - parlamentaariset johtajat, yhdessä hallituksen edustajan kanssa harkitsemaan mitä muutosehdotuksia tulo- ja menoarvioesitykseen voitaisiin tehdä. Kun hallitus, merkillistä kyllä, ei tätä ehdotusta vastustanut, hyväksyttiin se yksimie-

lisesti. Ja näin lyötiin kiinni, että raha- asiain johto on suurkäräjien pienellä valiokunnalla, eikä hallituksella.

Kun Mowinckel epäilemättä johtaa tämän valiokunnan töitä, jotka tulevalla viikolla saatetaan loppuun, on hänellä tavallaan nyt jo maan ohjaket käsissään. Että hän ennen pitkää muodostaa hallituksen, pidetään miltei itsestään selvänä. Sitä vastoin ollaan eri mieltä siitä, muodostaako hän porvarillisen kokoomushallituksen vaiko puhtaasti venstrehallituksen. Ymmärtääkseni se että Mowinckel, kuten yllä olen huomauttanut, puheessaan lausui, että hallitus oli uhrannut lasten, leskien ja vanhusten intressit sekä että hän neljänmiehen valiokuntaan ehdottomasti tahtoi myös työväenpuolueen johtajan, viittaa siihen, että hän aikoo muodostaa venstrehallituksen. Luultavinta kai on, että hän kaataa hallituksen työväenpuolueen avulla ja että hän sitten tulee hallitsemaan nojautuen pääasiallisesti oikeistoon. Kun pari päivää sitten hänen kanssaan keskustelin periaatteellisesti eri hallitusten mahdollisuuksista Norjassa sain sen käsityksen, että hän piti puhdasta venstrehallitusta, joka voi nojautua toisinaan oikeistoon, toisinaan vasemmistoon, sopivimpana Norjassa.

Kysyessäni oikeiston johtajalta, suurkäräjienpresidentti Hambrolta, olinko tulkinut oikein Mowinckelin esiintymisen, vastasi hän ettei Mowinckelin esiintymisessä ollut sellaista, johon oikeisto ei voisi yhtyä. Mutta herra Hambro nyt ei ole kaikkien luotettavimpia tietolähteitä. Sitä vastoin oli ent. pääministeri Lykke varsin tyytymätön Mowinckelin esiintymiseen. Ja kun hän on niitä oikeistolaisia, joista uskotaan että he varsin mielellään astuisivat Mowinckelin muodostamaan kokoomushallitukseen, tukee tämä otaksumistani että Mowinckel suunnittelee venstrehallitusta.

Mowinckel on viime aikoina suurkäräjillä esiintynyt erinomaisen taitavasti, eikä kukaan täällä nykyään puhu kenestäkään muusta pääministerikandidaatista. Mutta paljonhan riippuu siitä, kuinka hallitus kaatuu. Että se kevään kuluessa kaatuu, siitä kaikki tuntuvat olevan yksimielisiä. Ja mahdollisena pidetään, että se kaatuu, kun suurkäräjät - luultavasti tämän kuun 11 p:nä

- ryhtyvät käsittelemään valtaistuinpuhetta. Keskustelu sen johdosta on lykkäytynyt pääministerin sairauden tähden, mutta nyt ollaan sitä mieltä ettei sitä enää voida lykätä tuonnemmaksi.

Rolf Thesley

Sitten kuin yllä oleva oli kirjoitettu, saapui tieto että pääministeri Kolstad on kuollut. Vaikka hän pidemmän aikaa oli ollut sairas, ei kuolemaa odotettu.

Kun Kolstad hallituksessa oli ainoa huomattava mies, ei koetettane rekonstruoida hallitusta. Toistaiseksi kaikki puhuu sen puolesta, että hallituksen muodostaminen uskotaan Mo-winckelille.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA:

Cslossa olevan lähtösten rap. no 10.

Ministeri Pleskeff

8/3 1932.

Legation de Finlande

Oslo, maaliskuun 8 päivänä 1932.

N:o 243.

12 51 (ae) 32
11/3.32
5 04

Herra v.t. Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 10, jonka otsakkeena on

Hallituskysymys.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Prof. Theodor

Herra Ministeri Antti Kukkonen,
Suomen v.t. Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

- 1) Tavallinen. lle.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin. lle.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Salainen.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 10.

Oslo ssa 8 p:nä maaliskuuta 1932.

12 51 he. 32
" 3 32
5 Cy.

Asia: Hallituskysymys.

Ennenkuin t.k. 5 p:nä lähetin hallituskysymystä koskevan raporttini N:o 9, ehdin siihen merkitä, että pääministeri Kolstad odottamatta oli kuollut samana päivänä. Hänen kuolemansa voi vaikuttaa hallituskysymyksen ratkaisuun monella tavalla. Toistaiseksi on asema sekava.

Aluksi oltiin sitä mieltä, että talonpoikaispuolue käyttäisi tilannetta hyväkseen vapautuakseen hallitustaakasta, vaikeudet kun jo Kolstadin eläessä olivat käyneet varsin suuriksi, etten sanoisi ylivoimaisiksi. Mutta jo 5 p:n iltana alkoi kuulua, että puolue kaikesta huolimatta edelleen tahtoi hallita, jos nyt sen heikkoja edesottamisia voi kutsua hallitsemiseksi. Ja parina viimeisenä päivänä on ilmeisesti vakiintunut käsitys, että nykyinen hallitus jää paikoilleen. Kysymys uudesta pääministeristä on kuitenkin pulmallinen.

Mahdollista on, että pääministeriksi nimitetään joku hallituksen jäsenistä. Kysymykseen voivat tulla v.t. pääministeri, opetusministeri Trædal, maatalousministeri Sundby ja ulkoministeri Braadland. Ketään näistä ei pidetä ihan sopi-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

A.

- 1) Tavallinen. lle.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

vana. Sundbytä ensi sijassa sen tähden, että hän on niin yksipuolinen agraari. Trädalia ja Braadlandia varsinkin sen tähden, että heillä on niin vähän poliittista kokemusta. Näin ollen on ruvettu suunnittelemaan, että pääministeriksi nimitettäisiin joku henkilö hallituksen ulkopuolelta. Kun uskotaan, ettei tilanomistaja Borchia saada suostumaan, näytään ensi sijassa ajateltavan talonpoikaispuolueen parlamentaarista johtaja Hundseid'ia. Mutta hänen ehdokkuuttaan vastaan tehdään sama muistutus kuin Sundbyn: hän on liian jäykkä agraari, joten hallitus, jos hänet nimitettäisiin, varsin pian voisi kaatua.

Pitkää elinaikaa ei talonpoikaispuolueen hallitukselle missään tapauksessa ennusteta. Mutta niin merkillisesti voi kuitenkin käydä, että kun henkilö, jota yleisesti pidetään kaikkein sopivimpana talonpoikaispuolueen hallituksen pääministeriksi, kuolee, niin voi tämä aiheuttaa, että hallitus saa pidemmän elinajan. Kuten raportissani N:o 9 olen tiedoittanut, pidettiin varsin mahdollisena, että hallitus kaatuisi tällä viikolla, jolloin oli tarkoitus että valtaistuinpuhetta käsiteltäisiin suurkäräjillä. Nyt kuitenkin lykättyy tämä keskustelu tuonnemmaksi pääministerin kuoleman johdosta. Mutta ei siinä kyllin. Voi vielä käydä niin, ettei tässä yhteydessä kovasti hyökätä hallituksen kimppuun, syystä että osaksi on toinen hallitus kuin se, joka on laatinut valtaistuinpuheen.

Tällä hetkellä on siis luultavinta, että Norjassa edelleen tulee olemaan talonpoikaispuolueen hallitus. Mutta varmaa se ei ole.

Roy Thorsby

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Osloissa olevan lähetystön rap. no 11.

Ministeri Thesleff.

12/3 1902.

Légation de Finlande

Oslo, maaliskuun 12 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 14/52 h.c. D. 19 32		
16/3.32	9	Liit.
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C4.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 11, jonka otsakkeena on

Hallituskysymys.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Theodor

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

- 1) Tavallinen. lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Salainen.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 11.

Oslo ssa 12 p:nä maalisk. kuuta 1932.

KÄSITTELY		
14/52 ae. D. 13 32		
16/3.32	10	L.M.
RYHÄ		ASIA
5	Cy	

Asia: Hallituskysymys.

Hallituskysymys on nyt saanut ratkaisunsa. Ylihuomena nimitetään pääministeriksi ja maatalousministeriksi odelsinget in presidentti, maatalouskoulun johtaja Jens Hundseid, raha-asiainministeriksi maatalousministeri Sundby ja kauppa-ministeriksi v.t. maatalousministeri Garstad-Kirkeby. Tähänastinen kauppaministeri Per Larssen, jota pidetään kovin heikkona, eroaa hallituksesta. Muut hallituksen jäsenet jäävät paikoilleen.

Uusi pääministeri Hundseid on tarmokas ja yksipuolinen mies. Jo viime toukokuussa kun Kolstad sai toimekseen hallituksen muodostamisen, oli kysymys - ja ehkä ensi sijassa - Hundseidista, mutta luovuttiin hänen kandidatuuristaan koska itse talonpoikaipuolueen suurkäräjäryhmässä häntä pidettiin liian yksipuolisena agraarina, jonka johtaman hallituksen elinaika luultavasti olisi ollut lyhyt. Nyt on kuitenkin ollut pakko turvautua häneen.

Epäilemättä tulee Hundseidin hallitus esiintymään päätäväisemmin ja määrätietoisemmin kuin edellinen, mutta pitkää elinaikaa ei sille yleensä ennusteta. Mitä sen elinai-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____ lle.
2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
3) Ei tiedoituksiin. _____ lle.
4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

kaan tulee, voi ehkä tehdä eräitä johtopäätöksiä n.s. kriisikomitean mietinnöstä.

Niinkuin raportissani N:o 9 mainitsin, päättivät suurkäräjät helmikuun 19 p:nä asettaa nelimiehisen komitean yhdessä hallituksen edustajan kanssa laatimaan muutosehdoituksia hallituksen tulo- ja menoarvioesitykseen. Tämä komitea on nyt saanut mietintönsä valmiiksi. Kun komiteassa ei päästy yksimielisyyteen juuri mistään tärkeämmästä kysymyksestä, on hallituspuoleen taholla selitetty asiaa niin, että hallituksen tulo- ja menoarvioehdotus siis on hyvä ja että komitean työ on ollut omiaan vahvistamaan hallituksen asemaa. Jossain määrin tässä voi olla perää, mutta mietinnöstä voi myös lukea muuta. Morwinckel alistaa lyhyessä lausunnossa harkittavaksi, että välitömiön verojen ja erinäisten maksujen kautta lisättäisiin tulevan budjettivuoden tuloja 10 milj. kruunulla, joista n. 8 miljoonaa käytettäisiin erinäisiin, pääasiallisesti hätä-apuluonteisiin töihin. Kun on todennäköistä, että työväenpuolue suurkäräjillä yhtyy kannattamaan tätä ehdotusta, niin on mahdollista että Hundseidin hallitus voi kaatua tähän kysymykseen, sillä varsin epätietoista on, voiko se suostua kysymyksessä oleviin lisäveroihin. Komitean mietintöön ei talonpoikaispuoleen puolesta - sitä edusti komiteassa Hundseid - tehty juuri mitään ehdotusta.

Hallituksen vaihdoksen tähden eivät nämät kysymykset tule esille suurkäräjillä ennen pääsiäistä.

Mitä Suomen ja Norjan väleihin tulee, ei Hundseidin nimitystä voi tervehtiä ilolla. Häntä pidetään varsin suurena natsionalistina, ja epäilemättä hän ei käsitä kansainvälisen politiikan merkitystä.

Roy Preuss

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetystön rap. no 12.

Ministeri Presleff.

16/3 1932.

Salainen.

Légation de Finlande

Oslo, maaliskuun 16 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
15/32 fac. D. 19 32		
21/3.32	N:o	Litt.
YHTEÄ	OSASTO	ASIA
5	C4.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 12, jonka otsakkeena on

Norjan kauppapoliittisista suhteista Englantiin.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thelley

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Salainen.

Oslo SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 12.

Oslo ssa 16 p:nä maalis kuuta 1932.

15 02 he. D. 17 82	
21/3.32	LIH.
5	5 C4.
	ASIA

Asia: Norjan kauppapoliittisista
suhteista Englantiin.

Kirjelmässäni N:o 280 tämän maaliskuun 11 päivästä olen tiedoittanut Morgenbladet'in samana päivänä ehdoittaneen, että Lontooseen jo ennen Ottawan konferenssia lähetettäisiin norjalaisista talousmiehistä kokoonpantu epävirallinen delegatsioni neuvottelemaan kauppapoliittisista kysymyksistä englantilaisten viranomaisten ja dominionien kauppaedustajien kanssa. Nyt olen saanut tietää, että tšekäläiset talouspiirit suunnittelevat tällaisen delegatsionin lähettämistä ja että ne pyrkivät siihen, että delegatsionille annettaisiin virallinen leima. Myös olen voinut huomata, että asiaa pidetään kiireellisenä. Syynä tähän on huomattavassa määrässä Kreuger-romahdus. Norjalaiset eivät tahdo, että Norjan talouselämää pidetään liian läheisesti sidottuna Ruotsin.

Suunnitellulle skandinavilaiselle taloudelliselle yhteistyölle ovat Ruotsia viime päivinä kohdanneet vaikeudet huomattavana esteenä. Kuten jo ennen olen tiedoittanut, on Norjassa tähän yhteistyöhön nähden oltu epäröivällä kannalla sen tähden, että Tanskan tuonti Englannista on niin huomattavasti pienempi kuin sen vienti sinne. Kun nyt vielä lisäksi tulee,

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____
2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
3) Ei tiedoituksiin. _____
4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

että pelätään, ettei Englannissa voida tehdä tarkkaa eroa Norjan ja Ruotsin välillä, niin on syytä ottaa huomioon se mahdollisuus, että Norja - tietysti varovaisesti - koettaa vetäytyä yhteistyöstä. Norjassa epäilemättä ei yleensä tahdota, että Norjan kruunu rupeaa seuraamaan Ruotsin kruunua, jos se laskee, vaan toivotaan täällä että Norjan kruunu seuraa puntaa, luonnollisesti kuitenkin edellyttäen, ettei punta kohoa liian nopeasti. - Toistaiseksi on kuitenkin liian aikaista lausua mitään varmaa Norjan suhtautumisesta skandinavilaiseen kauppapoliittiseen yhteistyöhön.

Liitteenä N:o 1 seuraa tämän päivän lehdistä otettu leikkele, jossa selostetaan norjalaissyntyisen, Englannissa asuvan huomattavan liikemiehen Karl Knudsenin eilen Bergenissä pitämää esitelmää Norjan taloudellisesta suhtautumisesta Englantiin. Siitä käy selville, että hänenkin mielestään Norjan Englannissa tulisi esiintyä yksin. Ja Karl Knudsenin sanoihin kiinnitetään tšekäläisissä liikemiespiireissä paljon huomiota.

Rolf Thesley

Intimere samarbeide med England en livsbetingelse for Norge.

Men vi må handle straks og alene, sier Sir Karl Knudsen Frihandelen er ikke død i England.

Bergen, 15. mars.

I Bergens Handelsforening holdt vår kjente London-landsmann, Sir Karl Knudsen, igår et meget bemerkelsesverdig foredrag om Englands handelspolitiske situasjon i sin almindelighet og det kommersielle vekselvirkningsforhold Norge—England i særdeleshet. Som man vet er interessen for dette spørsmål akkurat nu overmåte våken, hvad blandt annet tilslutningen til Aftenpostens messereiser bærer bud om. Et mer utførlig referat torde derfor være på sin plass, så meget mer som adskillige av Sir Karls uttalelser bar preg av å være noget i retning av «inspirert» eller ialfall dekket synet hos ledende politiske og økonomiske kretser på den annen side av Nordsjøen.

Sir Karl kom først med nogen mer generelle betraktninger over den internasjonale situasjon i sin helhet og pekte på at adskillige av hans spådommer i hans foredrag i Oslo i 1930 om England og tollkampen hadde slått til. Personlig hadde han liten tro på nogen hurtig bedring i Amerika. Bare en ting var helt på det rene og det var at Amerika ved sin utrolige blindhet hadde været med på å drive England fra gullstandarden, samtidig som England har virket som en høst påkrevet støtpute i de internasjonale gjeldsforhold ved å være det eneste marked hvor Tyskland kunde få solgt de varer som de måtte bli kvitt for å skaffe dekning for sine gjeldsforpliktelser. Mens de andre lands import ifjor falt meget sterkt, Amerikas og Frankrikes med ca. 50 pct. på hver, falt Englands med bare 29 pct., et sikkert tegn på at landet er blitt et clearing house for Tysklands gjeldsbetalinger. Selv denne utvikling vilde imidlertid ikke ha drevet England bort fra gullet hvis ikke store inntektskilder var sviktet over hele linjen. Den usynlige eksport, i form av skibsfart, bank- og assuransevirksomhet og inntekter fra utenlandske verdipapirer sank i et uhyggelig tempo, med ca. 200 millioner pund. Og det var det som forstyrret betalingsbalansen. Pengene begynte å gå ut av landet, og til det bidrog også skriviene, især

Sir Karl Knudsen.

i Frankrike, om at England levde over evne.

Denne stemning er nu snudd om. Man begyner på kontinentet å forstå hvor nødvendig London er med sin gamle praksis i internasjonal handel. En av de største amerikanske nasjonaløkonomer, knyttet til en av Amerikas storbanker, peker på at vi ikke vilde hatt det veldige krakk i utenlandske verdipapirer, hvis London hadde bevart sin finansielle styrke, og heller ikke de forferdelige fall i vareprisene, og i Frankrike uttaler man håbet om snart å oppleve den dag da England påny knytter sterlingen til gullet.

Personlig vilde taleren gjenta det syn han tidligere hadde gitt uttrykk for, at også England kunde ha bremsset på den farlige utvikling i sin eksporthandel ved å sette lønningene ned i forhold til vareprisene. De mindre lønninger vilde ha kjøpt et like stort varekvantum. Og en minsket arbeidsløshet vilde øket totalforbruket. Med den lave valuta er imidlertid industrien allikevel blitt befridd for endel av det trykk som hvilte på den, og selv om lønningene uttrykt i gull ennå står høiere enn i konkurrerende land, er Englands konkurransevne styrket. Fallet i eks-

porten har ikke lenger den styrke som i 1931.

Under disse forhold er det meget sørgelig at England går fra frihandelen som har flertall i parlamentet uten å ha det i folket. Englands fremtidige innstilling vil være av den aller største betydning ikke bare for oss, men for løsningen av hele verdensfloken. Skal det skapes en uavhengig British Empire-blokk, like farlig for England som for oss alle? Avgjørende for dette spørsmål er de europeiske lands stilling i de kommende måneder og de britiske dominions' stilling til moderlandet, som vil bestemme Englands fremtidige økonomiske politikk. Ingen lenker vil være farligere enn dem, som det nu er på tale å smi i Ottawa. Det er jo under de pinaktige forhold fristende å spekulere på om Englands og dets koloniers handel med utlandet, tilsammen 1300 millioner pund, kan føres inn i egne kanaler, men taleren anså det personlig som en kimerer at så kunde skje. De unge britiske land er for egoistiske i sin handelspolitikk, men det er grunn til å frykte at England vil gå med på et for sig ufordelaktig arrangement. Taleren nevnte i denne forbindelse en rekke tall, som viser at dominions delvis har redusert sin import av britiske varer enn sterkere enn f. eks. Norge gjorde ifjor. Det er av avgjørende betydning at Europa sier ifra mens det ennå er tid, så England i Ottawa ikke binder sig for sterkt. Europa har en chance og må bruke sin besøkestid. Frihandelen er ikke på nogen måte død i England, den er sterk blandt velgerne og det kan nårsomhelst komme en sterk reaksjon. Personlig trodde Sir Karl det i parlamentet var en meget sterk majoritet for å gjøre England til et land med en meget lav tolltariff. Andre land, som går den lave tariffs vel, vil derfor bli hilst velkommen som alliert i løsningen av felles oppgaver. Står det klart at en slik løsning er mulig vil England gå meget sterk til Ottawa.

Norge bør handle straks og uten å vente på de andre.

Kan så dette skje? Det skal jo
Fortsatt side 4, spalte 5.

dede jernvarer belaster vi med en toll på 10—20 pct., når varene kan forarbeides i Norge og eller er fri. I det hele er vistnok 80 pct. av

drer sine metoder, ikke produserer noget lignende. Med hensyn til sild har jeg latt mig fortelle at den norske eksport til England finner sted på årstider da der intet sildefiske foregår fra England eller Skottland

nar også til forbauselse for sig selv opdaget hvor mange motstridende interesser der er og hvor uverdigg og usmakelig mange folk blir, når de ber om toll for sig selv, men samtidig påpeker faren ved å gi andre beskyttelser

mer enn et land til, men verden består jo av individer og det nytter ikke å vente på at andre skal henge bjellen på katten. Hvis vi ønsker resultater, håber jeg at Norge vil ta sine skritt uten å vente på andre. Jeg håber også at det vil ta dem alene. Saken egner sig ikke til skandinaviske samarbeide uten forsåvidt som enkelte industrier som treforedlingsindustrien naturlig vil beskytte sine interesser i samarbeide med Sverige og Finland. Norge inntar en meget sterk stilling. Det har alltid vist sin store villighet til den mest utstrakte handel med Storbritannien, uttaler Sir Karl. Jeg innrømmer at tallene for handelsutvekslingen mellom Norge og England i de siste år viser et resultat i favør av Storbritannien som ikke er helt normalt, men til alle tider har vareutvekslingen med Norge været av en slik natur, at når man tar i betraktning Norges andel i Englands usynlige eksport, har handelsforbindelsen været like så gunstig for England som for Norge, kanskje ennu bedre for England, når man tar i betraktning at Norges kjøp er av varer som representerer mer arbeidslønninger enn Norges eksport gjør det. æ

En ting antar jeg vi kan være enige om, og det er at vi ikke ønsker nogen forstyrrelse i rutene for norsk handel. Vi ønsker som alle fornuftige folk i England gamle forbindelser bibeholdt og forsterket. Jeg tror ikke at Norge vil stå hjelpeløs, hvad der så skjer, men en forstyrrelse vilde være på bekostning av begge parter. Hvad kan så Norge gjøre? Den måte som den norske presse har behandlet saken på synes mig i høj grad å ha været forståelsesfull og synes jeg meget verdig. Den har hverken bedt for sig eller truet, men forsøkt å se på situasjonene i forståelse av de store vanskeligheter som Storbritannien har arbeidet under.

Efter talerens mening er Norge vel forberedt på en slik imøtekommenhetens politikk. Men det vil kreve forståelse fra hjemmeindustriens side. Det er nu en gang gjennom sin eksport og skibsfart Norge skal betale for sin nødvendige og store innførsel. Blandt de produkter England er særlig interessert i å eksportere nevnte takeren i første rekke jern- og stålvarer, hvor Norge for en god del produktens vedkommende overhodet ikke har tollsatser. Vi har bare toll på stangjern og «billets», som under det abnorme prisnivå og med gulltoll utgjør ca. 20 pct. Forarbeidede jernvarer belaster vi med en toll på 10—20 pct., når varene kan forarbeides i Norge og eller er fri. I det hele er vistnok 80 pct. av Norges jern- og stålimport ubelastet av toll, samtidig som England bare dekker ca. 20 pct. av denne

bare er ca. 8 pct. I så henseende er grunnlaget for en tilnærmelse meget gunstig. Hvad ullvarer angår, mente takeren at toll på ullavfall og shoddy var av en meget farlig beskaffenhet og vilde komplisere forholdet til England. Forevrig var det også her hans mening at det vilde være gunstig om de norske fabrikker ærlig la sig efter de billige tunge varer, som jo har det største innenlandske marked.

Sir Karl reiste i denne forbindelse det spørsmål om det kunde la sig gjøre å praktisere to tariffsystemer, lave tariffen overfor land med lave tariffen og høje overfor de andre. Men det er vel grunn til å frykte at Norge som et lite land ikke vil kunne gå til et slikt skritt uten å risikere alvorlige repressaller. Han vilde imidlertid håbe at man fra norsk side ikke vilde nøle med å forelegge stillingen for den engelske regjering og angi i hvor stor utstrekning det norske marked står åpent for engelske varer, ikke av servillitet, men fordi de moderate elementer i England trenger all mulig støtte før forhandlingene i Ottawa. Imperial preference er nemlig en fare både for England, imperiet og resten av verden.

De nye engelske tollsatser på norske varer.

Sir Karl kom derefter inn på den engelske fisketoll som man fra Det norske handelskammers side hadde gjort hvad man kunde for å påvise urettferdigheten av.

Jeg ser, uttalte han, at det har været uttalt meget frykt her i landet for at den vil ha en skadelig virkning på norsk finskeeksport. Jeg er ikke fagmann på dette område, men jeg har ikke kunnet tilegne mig denne opfatning. Vi bekljempet den i London med de midler som stod til vår disposisjon, fordi vi anså den som på alle måter feilaktig. Vi betraktet den som en toll der bare kunde skape misstemning i andre land, uten å gagne engelsk fiskevirksomhet. Dessuten var vi bange for at når det viser sig at den ikke har nogen virkning, vil den bli forhølet. Dette avhenger igjen av den måte som der handles på fra andre land. Så lenge som den ikke overstiger 10 procent vil den efter engelske importørers utsagn ikke holde den norske fisk ute. De sier at den norske ferskfisk både trenges og er av høyere kvalitet enn trålerfisk. Jeg håber at det enten er sant eller blir sant. Ved henvendelse i Fiskeridepartementet i England fikk jeg vite at det var meningen å ta den gjennomsnittlige verdi av innførslen gjennom tre år. Dette, blev det fortalt mig, var for torsk ca. 2.80 kroner pr. stone, som er litt over 6 kg., altså en toll på ca. 5 øre pr. kg., forholdsvis mere for f. eks. kveite, men slike satser kan ikke holde den slags fisk ute, alene av den grunn at England trenger denne fisk, og demæst fordi de engelske fiskerier, medmindre de forandrer sine metoder, ikke produserer noget lignende. Med hensyn til sild har jeg latt mig fortelle at den norske eksport til England finner sted på årstider da der intet sildefiske foregår fra England eller Skottland.

Er det ikke mulig at dette tollpålegg kanskje kan komme til å lede til en bedre regulering av denne handel enn

sjonisme føler sig noget utrygge. De forstår at det ikke bringer løsningen på problemet: Hvordan skal vi øke verdenshandelen og verdens velvære? De har også til forbauselse for sig selv opdaget hvor mange motstridende interesser der er og hvor uverdige og usmakelige mange folk blir, når de ber om toll for sig selv, men samtidig påpeker faren ved å gi andre beskyttelser for sine halvfabrikater som for dem er råmateriale. I sin leder av den 9. mars om «Forestående begivenheter» nemlig

dig. Den har hverken bedt for sig eller truet, men forsøkt å se på situasjonen i forståelse av de store vanskeligheter som Storbritannien har arbeidet under.

Efter talerens mening er Norge vel forberedt på en slik imøtekommenhetens politikk. Men det vil kreve forståelse fra hjemmeindustriens side. Det er nu en gang gjennom sin eksport og skibsfart Norge skal betale for sin nødvendige og store innførsel. Blandt de produkter England er særlig interessert i å eksportere nevnte taleren i første rekke jern- og stålvarer, hvor Norge for en god del produkters vedkommende overhodet ikke har tollsatser. Vi har bare toll på stangjern og «billets», som under det abnorme prisnivå og med gulltoll utgjør ca. 20 pct. Forarbeidede jernvarer belaster vi med en toll på 10—20 pct., når varene kan forarbeides i Norge og eller er fri. I det hele er vistnok 80 pct. av Norges jern- og stålimport ubelastet av toll, samtidig som England bare dekker ca. 20 pct. av denne import. Det er altså meget å vinne for England på et nærmere samarbeide, særlig fordi England ligger i så skarp konkurranse med kartellet. Taleren reiste også det spørsmål om vår tekstilindustri trenger en så stor beskyttelse som idag. Tollene på de tunge billige bomullsvarer er fra 25 til 40 pct., avskrekende satser, mens han hadde vært adskillig lettet da han fant at den norske verditoll på den engelske spesialitet, lettere, finere varer,

som stod til vår disposisjon, fordi vi anså den som på alle måter feilaktig. Vi betraktet den som en toll der bare kunde skape misstemning i andre land, uten å gagne engelsk fiskevirksomhet. Dessuten var vi bange for at når det viser sig at den ikke har nogen virkning, vil den bli forhølet. Dette avhenger igjen av den måte som der handles på fra andre land. Så lenge som den ikke overstiger 10 procent vil den efter engelske importørers utsagn ikke holde den norske fisk ute. De sier at den norske ferskfisk både trenges og er av høyere kvalitet enn trålerfisk. Jeg håber at det enten er sant eller blir sant. Ved henvendelse i Fiskeridepartementet i England fikk jeg vite at det var meningen å ta den gjennomsnittlige verdi av innførselen gjennom tre år. Dette, blev det fortalt mig, var for torsk ca. 2.80 kroner pr. stone, som er litt over 6 kg., altså en toll på ca. 5 øre pr. kg., forholdsvis mere for f. eks. kveite, men slike satser kan ikke holde den slags fisk ute, alene av den grunn at England trenger denne fisk, og dernæst fordi de engelske fiskerier, medmindre de forandrer sine metoder, ikke produserer noget lignende. Med hensyn til sild har jeg latt mig fortelle at den norske eksport til England finner sted på årstider da der intet sildefiske foregår fra England eller Skottland.

Er det ikke mulig at dette tollpålegg kanskje kan komme til å lede til en bedre regulering av denne handel enn vi har været vant til? Som sagt, da jeg ikke er fagmann, tør jeg ikke trekke slutninger. Jeg utkastet bare disse ideer.

Hvad angår utskiktene til en avis-papirtoll, så trodde Sir Karl at stemningen i England ikke var så sterkt i favør av en slik. Kanada er mer optatt av å holde sin sterke stilling på det amerikanske marked og de engelske aviser, som ikke i likhet med bladordene eier sine egne papirfabrikker, ønsker ingen toll.

Det er i det hele av avgjørende betydning hvad det blir sagt fra norsk side i den nærmeste fremtid. Det er klart at Norge ikke spiller nogen hovedrolle i det som kommer til å foregå, vi kan komme til å lide ganske uforskyldt, men Norges røst vil bli hørt like meget som de andres. Vi har anledning til å støtte en felles sak gjennom en kraftig og verdig optreden.

Efter nogen uttalelser om pundverdien og Englands valutapolitikk, som vi gjengir under dagens Bank og Børs sluttet Sir Karl sitt vektige foredrag med følgende:

Norge har en så god stilling handelsmessig, at det har et bedre grunnlag enn nogen annen for å tale om disse ting på jevnbyrdig basis. Jeg ønsker ikke å se norske interesser sende massevis av representanter til England for på en kunstferdig måte å forsøke å øke sine engelske innkjøp. Det er ingen nødvendighet for dette. Kjøp nu som før, normalt. Kanskje det vilde være nyttig, om de som importerer varer fra England kjøper det de trenger i moderate kvanta, og benytter enhver anledning til å la de engelske eksportører forstå at nu som alltid setter man i Norge pris på forbindelsen med England, men at det bør forståes at Norges kjøpeevne avhenger av dets eksport, og at hvis slik eksport til England skulde forulempes vilde det følge som en naturnødvendighet at Norge gjennom sin import vil søke å skape sig eksportmuligheter annensteds.

Under den nasjonalsocialistiske periode som vi nu har gjennomgått i England i et års tid har proteksjonistene kunnet overdøve alle andre, men dette vil ikke være bestandig. De engelske eksportører vil også la høre fra sig, og det er av viktighet, at de skal la sitt land få vite hvor farlig det er å miste gode kunder i Norge og annetsteds.

Frihandelens begravelse! Vil den bli fulgt av en gjenopstandelse i større kraft og fylde? Det er ikke umulig.

Under parlamentsdebatten i det siste er det påtagelig hvorledes mange, som hittil har været entusiastiske for protek-

sjonisme føler sig noget utrygge. De forstår at det ikke bringer løsningen på problemet: Hvordan skal vi øke verdenshandelen og verdens velvære? De har også til forbauselse for sig selv opdaget hvor mange motstridende interesser der er og hvor uverdige og usmakelig mange folk blir, når de ber om toll for sig selv, men samtidig påpeker faren ved å gi andre beskyttelser for sine halvfabrikater som for dem er råmateriale. I sin leder av den 9. mars om «Forestående begivenheter», nemlig konferansene i Ottawa og Lausanne, sluttet Times med å si:

«Omenn våre håb for fremtiden er blitt lysere og omenn vår stilling er noget tryggere, står vi fremdeles foran det faktum at ikke en eneste av de faktorer som har bidradd til verdensdepressjonen endnu er bortryddet.»

«Dette er sund tale. Under hele krisen har denne store ledende avis været helt på det rene med at det er hindringerne for verdenshandelen som må bortryddes, hvis Storbritannien, med andre land, skal komme inn i roligere farvann.»

Aldri har frihandelens argumenter fått så stor støtte fra uventet hold. En skulde ofte tro at mange hittil aldri hadde hørt, at import betaler for eksport, og at eksporten vil svinne inn hvis man umuliggjør importen.

Foredraget blev lønnet med minuttlangt, kraftig bifall og kjøbmann Andreas Odffjell takket så for det interessante og vektige foredrag. Han uttalte at i den siste vinter har verdens øine været vent mot London. Vi har bemerkt den engelske nasjons gigantiske arbeide for å sannere sine finanser og en bølge av tillit strømmer mot England. Vi står spørrende overfor den tollpolitikk som fremtidig vil bli ført. Den vil bli fulgt med den aller største interesse, ikke minst her i vårt land. Det er jo av vidtrekkende betydning for vårt lands store og betydningsfulle samband med England.

Sir Karl svarte med en anslående tale for Bergen. Det var ham en ære å få tale i landets eldste handelsforening.

Efter møtet samledes et par hundre medlemmer til en soupe i Grand Hotell Terminus' store spisesal og tilstøtende rum.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Oplassa olevan lähetyksen rap. no 13.

Ministeri Thesleff.

13/3 1932.

Légation de Finlande

Oslo, maaliskuun 17 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 16/32 fac.		32
21/3.32 No		L
OSASTO	ASIA	
5	Cy	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 13, jonka otsakkeena on

Norjan kauppapoliittisista suhteista Englantiin.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Roy Theelen

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

- 1) Tavallinen. _____ lle.
2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
3) Ei tiedoituksiin. _____ lle.
4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

Salainen.

Oslo SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 13.

Oslo ssa 17 p:nä maaliskuuta 1932.

ASIA MINISTEERI		
16/52 h.e.D. U 82		
21/8.82	19	LM
5	ey	ASIA

Asia: Norjan kauppapoliittisista
suhteista Englantiin.

Viitaten raporttiini N:o 12 eilispäivältä, saan kunnioittaen ohellisena lähettää leikkeleen tämän päivän Tidens Tegn'istä "Handelsministeren stent for opnevnele av en handelsdelegasjon". Tämä antaa vahvistusta eilen esittämälleni otaksumiselle, että Norja yksinään rupeaa kauppapoliittisiin neuvotteluihin Englannin kanssa. Olen sen jälkeen kuin kirjoitin eilispäivän raporttini edelleen voinut huomata, että täällä yhä enemmän tahdotaan välttää kauppapoliittista yhteistyötä Ruotsin ja Tanskan kanssa. En kuitenkaan mitenkään tahdo väittää, että tämä tulee olemaan Norjan lopullinen kanta, vaan voi se olla jotain ohimenevää. Taloudellisella alalla tapahtuu nykyään niin paljon, ettei voi ennustaa. Voi vain todeta, minkälaiset virtaukset ovat sillä hetkellä, jolla kirjoittaa.

Rolf Theodor

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____ lle.
2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
3) Ei tiedoituksiin. _____ lle.
4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

Optagelse av uoffisielle forhandlinger med England?

Kirkeby-Garstad.

Handelsministeren stemt for opnevning av en handelsdelegasjon.

Professor Wedervang sonderer stemningen i London.

I det ytterst interessante og vidtskuende foredrag som sir Karl Knudsen holdt igår i Bergen om den tollpolitiske situasjon, kom han også inn på Norges eventuelle optreden likeoverfor England i denne så viktige sak. Han sa: Hvis vi ønsker resultater, håper jeg, at Norge vil ta sine skritt uten å vente på andre. Jeg håper også at det vil ta dem alene. Saken egner sig ikke til skandinavisk samarbeide uten forsåvidt som enkelte industrier som treforedlingsindustrien naturligvis vil be-

gjørne drøfte valuta i Kjøbenhavn, men vi går alene til London.

Såvidt vi skjønner står vi nu umiddelbart foran viktige begivenheter i det norsk-engelske handels-samkvem. Den handelspolitiske krisekomité har avgitt sin innstilling og etter hvad vi har grunn til å tro, behandler den i særlig grad vår stilling og eventuelle optreden likeoverfor England. Hvilke veie den angir kjenner vi ikke. Professor Wedervangs ophold i London tyder dog på at situasjonen sonderes på rette sted og at der vil bli tatt en avgjørende bestemmelse fra de norske statsmakter når han kommer tilbake. Sir Karls Norgesbesøk må vel også settes i forbindelse med de forestående begivenheter.

Efter hvad vi erfarer arbeides der også innenfor norske eksportkretse med en plan om å opnevne en delegasjon bestående av representanter for de store næringsorganisasjoner, som skulde sendes til London for å søke å opta helt uoffisielle forhandlinger med de britiske myndigheter. Denne plan skal en av de første dage behandles av handelsdepartementet og såvidt vi er informert, er den nye handelsminister stemt for planen.

Wedervang.

Spørsmålet er imidlertid om England virkelig er åpen for forhandlinger — enten det nu blir of-

stemt for opnevning av en handelsdele- gasjon.

Professor Wedervang sonderer stemningen i London.

I det ytterst interessante og vidtskuende foredrag som sir Karl Knudsen holdt igår i Bergen om den tollpolitiske situasjon, kom han også inn på Norges eventuelle optreden likeoverfor England i denne så viktige sak. Han sa: Hvis vi ønsker resultater, håper jeg, at Norge vil ta sine skritt uten å vente på andre. Jeg håper også at det vil ta dem alene. Saken egner sig ikke til skandinavisk samarbeide uten forsåvidt som enkelte industrier som treforedlingsindustrien naturligvis vil beskytte sine interesser i samarbeide med Sverige og Finland. Norge har en så god stilling handelsmessig, at det har et bedre grunnlag enn nogen annen for å tale om disse ting på jevnbyrdig basis.

Det gleder oss å se at det syn som en autoritet som sir Karl her hevder faller fullstendig sammen med det vi har forsøkt å presisere helt siden det berømmelige Kjøbenhavnermøte. Dette møte var jo i virkeligheten en meget smart dansk aksjon for å skape en skandinavisk enhetsfront under de kommende handelspolitiske forhandlinger med England. Danmark med sin slette handelspolitiske stilling likeoverfor England, vilde jo ha den største interesse av å skape en skandinavisk blokk, hvor det kunde skjule sin nøkenhet. Det er heldigvis nu gått op for de fleste at det ikke går an å blande sammen de valutariske og handelspolitiske forhandlinger i en skandinavisk samrøring. De må skarpt adskilles. Vi kan

handelsminister stemt for planen.

Wedervang.

Spørsmålet er imidlertid om England virkelig er åpen for forhandlinger — enten det nu blir offisielle eller uoffisielle. Efter den britiske handelsminister sir Walter Runcimans gjentagne uttalelser kan ikke England ta nogen avgjørende bestemmelse i handelspolitisk henseende før efter Ottawakonferansen.

Imidlertid skulde vi tro at det

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön rap. no 14.

Ministeri Thesleff.

31/3 1932.

Légation de Finlande

Oslo, maaliskuun 31 päivänä 1932.

KÄSITTELYTIEDOT:		
18/52 (al. 10 32)		
4/4. 32	2	LII
KYHÄÄ	OSASTO	ASIA
5	E4.	

Herra Ulkoasiainministeri.

Saan ohellisena kunnioittavimmin lähettää raporttini N:o 14, jonka otsakkeena on

Oslon lähetystö.

Rohkenen alistaa Teidän, Herra Ministeri, harkittavaksenne, olisiko syytä antaa muutama kappale tätä raporttia eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle, niin myös, koska kaikin mokomin olisi estettävä että sanomalehdet kirjoittaisivat siitä, että ulkoasiainvaliokunnassa on keskusteltu m.m. Oslon lähetystön lakkauttamisesta, mikä Suomen asemaa arveluttavasti vahingoittaisi ei ainoastaan Norjassa vaan myös Ruotsissa ja Tanskassa, olisiko syytä tarpeen tullen sanomalehdille antaa raporttini nojalla tehty pro-memoria.

Raporttiani lähetän tällä kertaa 12 kappaletta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

- 1) Tavallinen. lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Salainen.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 14.

Oslo ssa 31 p:nä maaliskuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 18/52 ae. D. D. 82		
4/4-32 9		
5	ey.	

Asia: Oslon lähetystö.

Koska tietooni on tullut, että eduskunnan ulkoasiainvaliokunnassa on ollut esillä kysymys ulkomaisen edustuksemme supistamisesta ja että niiden lähetystöjen joukossa, joita ehkä voitaisiin lakkauttaa, on naapurimaassa Norjassa oleva lähetystö, saan kunnioittavimmin asiasta tehdä muutaman huomautuksen. En sen tähden että pitäisin mahdollisena, että sellainen ehdoitus menisi läpi, mutta huomauttaakseni, kuinka haitallista olisi, jos lehtiimme tulisi uutisia sellaisesta ehdoituksesta, uutisia joita heti sähköitettäisiin Norjan lehtiin.

Kysymyksen asiallisesta puolesta olen tehnyt selkoa raportissani N:o 12 kesäkuun 9 päivältä 1931, ja kun se, jota siinä olen esittänyt vielä pitää paikkansa paitsi yhdessä kohdassa, toistan raporttini tässä. Se kohta, jossa olen erehtynyt, koskee lausuntoani siitä ettei Paasikiven komitean viittaus siitä, että m.m. Oslon lähetystö voitaisiin lakkauttaa "täällä ole tehnyt ihan niin haitallista vaikutusta kuin ensin uskoin". Tämän olin kirjoittanut ainoastaan muutama päivä sen jälkeen kuin lehdet täällä julkaisivat

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____ lle.
2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
3) Ei tiedoituksiin. _____
4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

uutisia Paasikiven komitean viittauksesta. Kun myöhemmin tapasin useampia henkilöitä voin huomata, että olin erehtynyt. Toiset lausuvat melko katkerasti: pidetäänkö Norjaa, syystä että sen asukasluku on pieni, niin merkitsemättömänä maana, että siellä, vaikka se on naapurimaa, ei katsota tarpeelliseksi pitää lähetystä, vaikka aiotaan säilyttää lähetystä Tanskassa, jolla ei ole yhteistä maarajaa Suomen kanssa. Toiset taas: vil Finland melde sig ud av norden, tarkoittaen sillä ettei Suomi enää tahtoisi olla yhteistyössä Skandinavian maiden kanssa. Ja kun lapuanliikkeen imperialistisiin pyyteisiin täällä on kiinnitetty huomiota, niin pidän varsin todennäköisenä että, jos julkaistaisiin huhuja lähetystä koskevista lakkautussuunnitelmista, taas eräissä piireissä ruvettaisiin uskomaan Suomen tahtovan anastaa alueita Pohjois-Norjassa.

Kun viime kesänä tänne tiedoitettiin Paasikiven komitean viittauksesta, tahtoivat eräät lehtimiehet asiasta kirjoittaa, mutta sain asian estetyksi erään vaikutusvaltaisen henkilön kautta, huomauttaen etten itse uskonut huhuja. Mutta jos nyt samanlaisia uutisia tulee Norjan lehtiin, niin voi käydä mahdottomaksi estää Suomelle vahingollisten kirjoitusten julkaisemista. Näin ollen on käsitykseni mukaan varsin tärkeätä, etteivät Suomen lehdet julkaisisi uutisia ulkoasiainvaliokunnassa tehdystä ehdotuksesta.

Asiaa koskeva raporttini kesäkuun 9 päivältä oli näin kuuluva:

Komitealausunto Oslon lähetystön lakkauttamisesta.

Norjan lehtien t.k. 3 ja 4 p:nä julkaisema sähkösanoma, jossa tiedoitettiin, että Paasikiven komitea oli puoltanut m.m. Oslon lähetystön lakkauttamista, ei täällä ole tehnyt ihan niin haitallista vaikutusta kuin ensin uskoin. Järkevät ihmiset pitävät nimittäin ehdotuksen toteuttamista niin mahdollisuuksien ulkopuolella olevana, etteivät he paljon huo-

miota kiinnittäneet uutiseen, jos kohta siitä ohimennen ovat puhuneet. Ja mitä mieltä pintapuolisesti ajattelevat ovat, merkitsee vähemmän. Vakavalta kannalta on asian ottanut puheeksi vain yksi kompetentti henkilö, eräs mainittuina päivinä Oslon sa ollut varsin huomattavassa asemassa oleva ruotsalainen, joka kauan on seurannut Suomen asioita. Hän lausui: Suomi on saavuttanut erinomaisen aseman pohjoismaissa, sen se on saavuttanut ensi sijassa diplomaattisen edustuksensa kautta. Jos Suomi nyt lakkauttaisi diplomaattisen edustuksensa Norjassa, ei se ainoastaan pilaisi välejänsä Norjaan, vaan vahingoittaisi se samalla huomattavasti välejänsä muihin Skandinavian maihin. Että Suomi niin menettelisi, sitä en voi käsittää.

Omasta puolestani en katsoisi tarpeelliseksi tästä asiasta kirjoittaa, ellei lakkauttamista ehdoittaneessa komiteassa olisi ollut niin arvovaltaisia miehiä. Mutta kun niin on ollut ja kun jossain määrin olen asiantuntija, kun on kysymys Oslon lähetystöstä, pidän velvollisuutenani esittää eräitä näkökohtia.

Jos vertaa ulkomaista edustustamme muiden maiden edustukseen, niin pistää heti silmiin, kuinka pieni se on ja kuinka vähän se maksaa. Lähetystöjen budjettihan ei ole edes 1/2 % menoarvion kokonaissummasta, eikä tämä johdu vain siitä, että palkat ovat alhaiset ja että yleensä noudatetaan varsin suurta säästäväisyyttä, vaan myös siitä että lähetystöjä on vähän ja että niiden henkilökunta on pieni. Sekä absoluuttisesti että suhteellisesti maksavat lähetystömme vähän. Näin olen ei luulisi olevan syytä a priori supistaa näitä menoja, ellei ole huomattu, että varoja jossain on käytetty hyödyttömästi, ja vielä vähemmän on syytä ryhtyä sellaiseen supistamiseen levottomana aikana, jolloin kaikki on tehtävä itsenäisyyden turvaamiseksi. Siinä työssä on lähetystöjemme osa huomattava.

Mitä sitten edustukseemme Skandinavian maissa tulee - ei liene asiani kosketella Madridin ja Riian lähetystöjä - niin tahdon suoraan lausua, etten ole niitä, jotka uskovat, että

voimme saada aikaan puolustusliittoja mainittujen maiden kanssa, ei edes Ruotsin, mutta että vakaumukseni on, että läheisten suhteiden ylläpitäminen niiden kanssa merkitsee erinomaisen paljon itsenäisyydellemme. Meidän täytyy olla yhteistyössä näiden maiden kanssa, yhteistyössä monilla aloilla ja miltei millä aloilla tahansa. Jos tätä yhteistyötä kehitetään, niin Venäjä epäilemättä ei niin helposti uskalla koskea meihin kuin muuten.

Mitä sitten erityisesti Norjaan tulee, on huomattava, että Norja on naapurimaa ja että Suomella ja Norjalla on 940 km pituinen yhteinen raja.¹⁾ Kun näin on, tulee epäilemättä varsin pitkinä aikoina Oslon lähetystöllä olemaan asioita hoitettavina, joita useimmilla muilla lähetystöillämme ei ole.²⁾ Sanomalehtiselostuksen mukaan - en tiedä onko selostus oikea - on Paasikiven komitea lukenut Norjan niiden maiden joukkoon, "missä ei varsinaisten diplomaattisten asiain hoitaminen ----- vaadi edustusta." En tiedä varmaan, mutta uskon että, jos Moskova jätetään laskusta pois, ei millään lähetystöllä tätä nykyä ole niin paljon suoranaisia neuvotteluja asemamaan kanssa kuin Oslon lähetystöllä ja kuitenkin ehdotetaan sen lopettamista. Tunnen pitkäaikaisesta kokemuksesta Rooman lähetystömme ja lyhytaikaisesta Kööpenhaminan, tiedän että Oslossa on erinomaisen paljon enemmän tehtävää kuin Roomassa ja Kööpenhaminassa, juuri "diplomaattisten asiain hoitamista", mutta en kuitenkaan voisi millään muotoa pitää puolustettavana, että ehdotettaisiin Rooman tai Kööpenhaminan lähetystön lakkauttamista. Sellainen toimenpide olisi suorastaan onneton.

Huomattava on myös, että Norja vielä kolmatta vuotta on kansainliiton neuvoston jäsen ja että senkin tähden meille on tärkeätä voida vaikuttaa sen kantaan ja saada sen tukea politiikallemme kansainliitossa.

- 1) Erään suuren puolueen ohjelmaluonnoksessa lausutaan: Erikoisesti on kansainvälisessä yhteistyössä pyrittävä kosketuksiin maantieteellisen ja poliittisen asemansa vuoksi meille läheisten kansojen kanssa.
- 2) Tietääkseni ei Euroopassa ole mitään itsenäistä maata, jolla ei olisi lähetystöjä jokaisessa naapurimaassa.

Mitä asian niin sanoakseni käytännölliseen puoleen tulee, saan huomauttaa seuraavaa.

Minkä lähetystön päällikkö akkreditoitaisiin Osloon? Kööpenhamina ei voi tulla kysymykseen, sillä niin pingoitettut ovat Norjan ja Tanskan välit, että sellainen järjestely Norjassa aiheuttaisi mitä suurinta katkeruutta. Vähemmän katkeraa norjalaisille olisi epäilemättä, jos Tukholman lähettiläämme akkreditoitaisiin tänne, sillä ensiksikin ovat Norjan ja Ruotsin välit paljoka paremmat kuin Norjan ja Tanskan ja toiseksi kaikki hyvin ymmärtävät, että Suomella on paljon enemmän intressejä Ruotsissa kuin Norjassa. Mutta ymmärtääkseni Tukholman lähettiläällämme on muutenkin riittävästi työtä.

Kuinka juoksevat asiat hoidettaisiin?

Ja onko varmaa, että lähetystön lakkauttamisen kautta saavutettaisiin huomattavia säästöjä? Uskon, että säästö tulisi olemaan varsin pieni, sillä lähetystön lakkauttamisen jälkeen tulisi asioidemme hoitaminen Norjassa aiheuttamaan kaikenlaisia melko suuria menoja, joista ensi sijassa matkojen aiheuttamat olisivat varsin tuntuvat.

Oslo, 9 päivänä kesäkuuta 1931."

Prof. Thesley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA: _____

Oslonnan olevan lähetysten rapo. no 15.

Ministeri Thesleff.

5/4 1982.

Salainen.

Légation de Finlande

Oslo, huhtikuun 5 päivänä 1932.

LEIK.	VIKKO
N:o 19/53	ae. D. 19 32
8/11. 32	9
RYHMÄ	ASIA
5	04.

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 15, jonka otsakkeena on Norjan suunnitelmista kauppapoliittisista neuvotteluista Englannin kanssa ei toistaiseksi tule mitään.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesley

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

- 1) Tavallinen. lle.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Salainen.

Oslo SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 15.

Oslo ssa 5 p:nä huhti kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINIST.		
19/58 Re. D. 32		
8/4.32	9	L
RYHMÄ	LUKKO	ALUE
5	CH.	

Asia: Norjan suunnitelmista kauppapoliittisista neuvotteluista Englannin kanssa ei toistaiseksi tule mitään.

Olen eräissä edellisissä raporteissani tiedoittanut, että Norja, kulkien omia teitään, suunnitteli delegatsionin lähettämistä Lontooseen neuvottelemaan kauppapoliittisista kysymyksistä Englannin kanssa. On syytä uskoa, että tämän delegatsionin, jota viime aikoina on koetettu selittää vain tiedustelutarkoituksessa lähetettäväksi delegatsioniksi, lähettamisestä toistaiseksi ei tule mitään. Norsk Telegrambyrå on nimittäin t.k. 2 p:nä takäläisissä lehdissä julkaisut Reuterin toimiston näin kuuluvan tiedoituksen:

Efter hvad det oplyses i det britiske utenriksdepartement stiller saken sig slik, at hvilke forestillinger som enn blir gjort fra utlandet fra den britiske regjering, vil svar ikke bli git før efter Ottawa-konferansen. I utenriksdepartementet er man derfor nærmest av den opfatning, at det ikke er formålstjenlig å fremkomme med sådanne forestillinger för rikskonferansen.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1.

- 1) Tavallinen. _____ lle.
2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
3) Ei tiedoituksiin. _____
4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

On myös syytä uskoa, että Norjalle, kun se Lontoossa on tiedustellut haluttaisiinko kaupapoliittisista kysymyksistä neuvotella täältä lähetettävän delegatsioonin kanssa, suoraan on vastattu, ettei sellaisiin neuvotteluihin suostuta, mutta että mielellään nähdään, että Norjan Lontoossa oleva lähettiläs antaa sikäläiselle ulkoministeriölle asiaa valaisevia tietoja. Ministeri Vogt lieneekin jo antanut eräitä selostuksia.

Kun täällä on ollut kysymys siitä, että Norja yksinään kävisi neuvotteluja Englannin kanssa, niin ei toistaiseksi ole tällaisia suunnitelmia vastustettu. Nyt on kuitenkin ent. pääministeri Mowinckel t.k. 1 p:nä Bergenissä pitämässään poliittisessa esitelmässä asettunut vastustamaan tällaisia suunnitelmia. Hän lausui suoraan: "I motsetning til sir Karl Knudsen tror jeg at vi må søke tilknytning til de land som har de samme interesser som oss". Tämä Mowinckelin lausunto on hyvässä sopusoinnussa hänen poliittisen katsantokantansa kanssa yleensä.

Rolf Thorsen

Salainen.

Oslo **SSA OLEVA LAHETYSTÖ.**

RAPORTTI n:o Lisäys raporttiini N:o 15.

Oslo ssa 6 p:nä huhti kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	19 53	Sel	1732
	9/4-32	-	-
RYHMÄ			
5	Cy.		

Asia:

Sen johdosta että eilispäivän raportissani olen lausunut olevan syytä uskoa, "että Norjalle, kun se Lontoossa on tiedustellut haluttaisiinko kauppapoliittisista kysymyksistä neuvotella j.n.e. - - - on vastattu, ettei sellaisiin neuvotteluihin suostuta", saan kunnioittavimmin tiedoittaa, että tšekäläisessä ulkoasiainministeriössä vakuutetaan, ettei asiassa olla käännytty Foreign Officein puoleen, vaan että ollaan tehty johtopäätös sen vastauksen nojalla, jonka Argentina sai tehdessään sellaisen kyselyn. Sitä vastoin myönnetään, että ministeri Vogt on kääntynyt Englannin hallituksen puoleen voimapaperitullien johdosta.

Roy Muelly

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

-
-
-
- 1) Tavallinen. lle.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4

ASIA:

Oslon olevan lähetystön rap. no 16.

Ministeri Therleff.

8/4 1932.

Légation de Finlande

Oslo, huhtikuun 8 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERI		
20/53 Jal. D. 1932		
11/4.32	12	LIT.
		ASIA
5	Cy	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 16, jonka otsakkeena on

Kauppasopimus.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Theodor

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Salainen.

Oslo **SSA OLEVA LAHETYSTÖ.**

RAPORTTI n:o 16.

Oslo ssa 8 p:nä huuti kuuta 1932.

KÄSITTELYTIEDOT		
20 53 hae.		D. ID 82
4-32	10	LIT.
SYYS	STATO	ASIA
5	ey	

Asia: Kauppasopimus.

Ministeriön sähkösanoma N:o 9, jossa tiedoitettiin että esitys kauppasopimuksen ratifiointista oli päätetty antaa, saapui eilen juuri kun minun piti lähteä päivällisille ulkoasiainneuvos Esmarchin luo. Siellä oli myöskin ulkoministeri Braadland, joka tänään lähtee Genèveen. Kun herra Braadlandin viime päivinä on täytynyt olla aamusta iltaan suurkäräjillä, jossa on ollut keskustelua valtaistuinpuheen johdosta, pidin todennäköisenä, etten häntä tänään voisi tavata ministeriössä, hänellä kun sen tähden epäilemättä oli paljon asioita hoidettavana ennen lähtöään. Ja kun en pitänyt suotavana, että hän vasta lehdistä saisi tiedon ratifiointia koskevasta päätöksestä, vaan päinvastoin pidin tärkeänä että hänelle voisin ilmoittaa sähkösanomassa mainitut motiivit ja edellytykset, pyysin kahvia juotaessa saada puhua kolmen kesken hänen ja Esmarchin kanssa.

Herrat Braadland ja Esmarch ottivat vastaan ilmoitukseni suurella tyydytyksellä, Braadland, joka vielä on epävarma eikä juuri mielellään puhu ulkopoliitikasta Esmarchin läs-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1.

- 1) Tavallinen. lle.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

näollessä, ei lausunut montaa sanaa. Esmarch sitä vastoin johti puhetta. Hän lausui, että tekemäni ilmoitus oli niin tärkeä Norjan ja Suomen väleihin nähden, että sen tähden mielellään keskeytti seurustelun, ja lisäsi että mieliala Suomea kohtaan oli ollut kehittymäisillään varsin huonoksi sen tähden, ettei kauppasopimusta oltu ratifioitu. Nyt tulisi tapahtumaan muutos. Ja mitä lauttaussopimukseen tulee, sanoi hän uskovansa, että oli helpompi saada siihen muutoksia, kun muutosten aikaansaaminen ei ollut nimenomaisena ehtona kauppasopimuksen ratifioinnille.

Keskustelun kuluessa lausuin toivovani, että hallituksen oli koettanut päästä selville siitä, että Eduskunta suostuu ratifioimaan sopimuksen, lisäten kääntyen ensi sijassa talonpoikaispuolueeseen kuuluvan herra Braadlandin puoleen, että meilläkin oli maalaisemme ja että ensi sijassa he olivat tyytymättömiä kauppasopimukseen.

Herra Esmarch lupasi tänään tehdä notaatin ilmoituksen johdosta.

Raf Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Oslona olevan lähelyttöri rap. no 17.

Ministeri Thesleff.

12/4 1932.

Légation de Finlande

Oslo, huhtikuun 12 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
21/53 h.e.	10. 12. 32	
15/4-32.		
5	C4	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 17, jonka otsakkeena on

Kaksi talouspoliittista komiteaa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Prof. Theodor

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 17.

Oslo ssa 12 p:nä huhti kuuta 1932.

ILKOASIA	
21 53	1932
1574-32	
5	04

Asia: Kaksi talouspoliittista
komiteaa.

Hallitus on asettanut kaksi komiteaa tutkimaan taloudellisia kysymyksiä ja antamaan lausuntoja niistä. Toinen on valuuttakomitea, toinen kauppapoliittinen komitea.

Edellisen asettaminen on herättänyt melko paljon huomiota. On kysytty, onko hallituksen tarkoitus stabilisoida kruunu, alentaen sen arvoa. Ja ihan selvää vastausta ei tähän kysymykseen ole saatu.

Kun kruunu muutama vuosi sitten saatettiin pariteettiin, vastusti tätä talonpoikaispuolue, joka kiivaasti on kritikoinut Norjan Pankin ja sen johtajan, Ryggin, valuuttapolitiikkaa. Ja kun nyt talonpoikaispuolue on hallituksessa ja hallitus asettaa valuuttakomitean, niin on moni taipuvainen tekemään sen johtopäätöksen, että nyt suunnitellaan kruunun arvon alentamista. Tällaiselle otaksumiselle on antanut tukea myöskin se, että komitean puheenjohtajaksi kutsuttiin tilastollisen päätoimiston johtaja Jahn, joka v. 1925 valuuttakomiteassa oli sillä kannalla, ettei kruunua olisi saatettava parikurssiin.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1.

- 1) Tavallinen. _____
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

En ole itse tavannut herra Jahnia sen jälkeen kuin komitea asetettiin, mutta olen kuullut eräältä ystävältäni, joka asiasta on keskustellut hänen kanssaan, että tämä ilmeisesti ei ainakaan nyt suunnitellut kruunun arvon alentamista. Jahn oli lausunut, että hän toistaiseksi aikoi antaa komitean käsitellä vain asian juridista puolta, niin että se olisi selvä, jos tulisi kysymys stabilisoinnista alhaiseen kurssiin.

Kun Norjan Pankin johtajalta, herra Ryggiltä, kysyin, mikä oli aiheuttanut komitean asettamisen, vastasi hän, ettei ollut mitään muuta syytä kuin hallituspuolueen entisyys: hallituksen oli pakko tehdä jotain ja sen tähden se asetti komitean. Hän sanoi uskovansa, ettei komitean työstä tulisi muuta kuin teoreettisia tuloksia. Ja kun vielä tiedustelin, eikö olisi pelättävää, että komitea ehdottaisi kruunun stabilisointia alhaiseen kurssiin, vastasi herra Rygg kieltävästi, lisäten: Jahnnan on järkevä mies. - Tahdon lisätä, että herrat Rygg ja Jahn ovat läheisiä ystäviä ja että herra Rygg epäilemättä paitsi virkansa puolesta myös yksityisesti on perinpohjaisesti pohtinut kysymystä jälkimäisen kanssa.

Viitaten siihen, että Norjan kruunun kurssi on laskeutunut ja että tämä ehkä osaksi johtui valuuttakomitean asettamisesta ja siitä, mitä otaksuttiin hallituksen sen asettamisella tarkoittavan, pyysi herra Mowinckel t.k. 5 p:nä, jolloin suurkäräjillä oli keskustelu valtaistuinpuheen johdosta, pääministeriä tekemään selkoa hallituksen kannasta valuuttakysymyksessä. Pääministeri itse ei tähän kysymykseen vastannut, mutta seuraavana päivänä lausui raha-asiaiministeri Sundby m.m. seuraavaa:

Det er så mange vanskelige sider ved valutaspørsmålet, at de må utredes av sakkyndige, for at man kan stå på sikker og solid grunn, når tiden er inne. Og vi har flere ganger understreket, at kommisjonen er av undersøkende og forberedende art, og kun det. Det er helt oplagt, at en svingende valuta er til stor skade for et lands arbeidsliv, og det er ønskelig å få den stabilisert jo

för jo heller. Men ikke tror jeg, at der forsvarlig kan foreslåes eller gennemføres nogen stabilisering, för England har gjort det.

Herra Sundbyn vastaushan on jossain määrin välttävä. Kuitenkinhan on pantava merkille, ettei hänen mielestään stabilisointi voi tulla kysymykseen, ennenkuin punta on stabilisoitu.

Näyttää siis siltä, ettei tällä hetkellä suunnitella kruunun stabilisoinnista alhaiseen kurssiin. Mutta alleviivattava on, ettei asia ole selvä.

Kauppariittisen komitean puheenjohtajaksi on kutsuttu professori Wedervang ja sen jäseniksi eri taloudellisten järjestöjen edustajia. Sen asettamista suunniteltiin jo ennenkuin - niinkuin olen tiedoittanut - kävi selville, ettei Englannin kanssa voitaisi kauppariittisistä kysymyksistä neuvotella ennen Ottawan konferenssia. Nyt sen tehtävä aluksi tulee olemaan enemmän rajoitettu, ensi sijassa suuntaviivojen vetäminen. Kuitenkin pidettäneen mahdollisena, että sen jäsenet yksityisesti voivat neuvotella Englannin taloudellisten piirien kanssa.

Rolf Theodor

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *F.*

OSASTO: *CH.*

ASIA: _____

Osloen olevan Lähetystön rap. no 18.

Ministeri Thesleff.

11/5 1932.

Légation de Finlande

Oslo, toukokuun 10 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
22/532 (al. 10 32)		
14/5-32	10	EM.
HMA		ACIA
5	C4	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 18, jonka otsakkeena on

Norjan pulaliikkeestä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesley

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m.

y.m.

y.m.

Helsinki.

- 1) Tavallinen. lle.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Salainen.

Oslo SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 18.

Oslossa 11 p:nä touko kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 22/53 Rec. D. 10 32		
19/5.32		LML
RYHMÄ	OPINHO	ASIA
5	04	

Asia: Norjan pulaliikkeestä.

Olen raportissani marraskuun 3 p:ltä 1931 tiedoittanut pulaliikkeen syntymisestä Norjassa. Sen jälkeen ei liikkeestä paljoa ole kuulunut ennenkuin ihan viime aikoina, jolloin on voinut huomata, että liike elää ja että se ehkä on kehittymässä aktiivisemmaksi.

Kun Tanska kuun vaihteessa lakkautti pekoninvientinsä Englantiin, tahtoivat eräät maanviljelijäpiirit käyttää tilannetta hyväkseen tunkeutuakseen Tanskan sijalle Englannin markkinoilla ja varustautuikin Oslon vastaperustettu Fleskecentralen lähettämään pekonia Englantiin. Tämän johdosta lähetti t.k. 3 p:nä pulaliikkeen hallitus (Bygdefolkets Krisehjelp) kirjelmän Fleskecentralen'ille, jossa varoitettiin käyttämästä tilannetta hyväkseen, koska sen kautta vahingoitettaisiin tanskalaisia pulajärjestöjä. (Vi kan derfor ikke annet enn advare Fleskecentralen mot å føre en salgspolitik som i realiteten svekker den danske kriseorganisasjon nu midt i en kampsituasjon. Skulde det bli nødvendig, kan våre medlemmer komme til å gjøre felles sak med de danske bønder,

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. lle.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

da vi er klar over at vi ikke kan skaffe norske bønder eksistensgrunnlag ved å svekke vår danske broderorganisasjon.)

Erittäin on ehkä syytä kiinnittää huomiota kirjelmän siihen kohtaan, jossa lausutaan, että neuvotellasan Pohjois-Euroopan maiden kanssa siitä, että määrättynä ajankohtana oltaisiin myymättä maanviljelystuotteita, jotta hinnat saataisiin kohoamaan (Der forhandles om på et bestemt tidspunkt å holde alle landbruksprodukter i Nord-Europa tilbake for å få prisene i været).

Edelleen on pulaliike viime aikoina antanut elonmerkkejä sen kautta, että on koetettu estää - tosin ei väkivaltaa käyttäen - pakkohuutokauppojen toimittamista. Niinpä on Sör-Fron'in valtuuston puheenjohtaja Hernaes nyt saanut haasteen sen johdosta että on kehoittanut paikkakuntalaisia huolehtimaan siitä, ettei pakkohuutokaupoista tulisi mitään. Kaikki paikkakunnan pulamiehet eivät kuitenkaan ole kannattaneet herra Hernaes'ia, vaan on osa heistä selittänyt, että hän on toiminut työväenpuolueen edustajana eikä pulaliikkeen kannattajana.

Kun noin kolme viikkoa sitten pääministeri Mundseid'iltä kysyin, oliko pulaliike hänen mielestään vaarallinen, vastasi hän, että agitatio pakkohuutokauppoja vastaan voi käydä vaaralliseksi maaseudun säästöpankeille. Ja jotensakin samaa lausui pari päivää sitten minulle Norjan Pankin johtaja Rygg. Tämän päivän lehdissä onkin uutinen, että Botnen säästöpankki on lakkauttanut maksunsa, ja ilmoitetaan syyksi että tallettajat olivat ruvenneet sanomaan irti talletuksiaan koska pelkäsivät pakkohuutokauppoja vastaan harjoitetun agitation käyvän vaaralliseksi säästöpankille.

Roy Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Oslossa olevan lähetysten rap. no 19.

Ministeri Thesleff.

14/6 1932.

Légation de Finlande

Oslo, kesäkuun 14 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 25/54 fac. 19. 13 32.		
18/6.32	2	1111
RYHMÄ		ASIA
5	Cy.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 19, jonka otsakkeena on

Grönlannin kysymyksestä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Koiv Theodor

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

- 1) Tavallinen. lle.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 19.

Oslo ssa 14 p:nä kesäkuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 25/54 ke. 1. 13 32		
2/6-32	3	111
TEMA	...	ASIA
5	04	

Asia: Grönlannin kysymyksestä.

Sen jälkeen kuin Itä-Grönlannin kiista jätettiin Haagin tuomioistuimen ratkaistavaksi, on Oslossa varsin vähän puhuttu ja kirjoitettu tästä kysymyksestä. Nyt on kuitenkin sattunut kaksi sen yhteydessä olevaa tapausta, joista on syytä tiedottaa ja joista varsinkin toinen osoittaa, kuinka arkaluon-
toinen Grönlannin kysymys on.

On syytä uskoa, mutta varmaan en voi väittää, että niin on, että Norja Haagissa on protestoinut sitä vastaan, että Tanskalle myönnettäisiin pitempi aika vastauksen antamis-
ta varten. Täällä huomautetaan, että Norja, joka olisi tah-
tonut kulloinkin pitempiä termiinejä asiakirjain valmistamista
varten, suostui siihen, että ne määrättiin verrattain lyhyik-
si juuri Tanskan pyynnöstä ja että nyt olisi kohtuutonta,
että Tanskalle myönnetään pidennystä.

Asialla on kuitenkin toinenkin puolensa. Kuten tunnet-
tua, motivoi Tanska pyyntönsä sillä että se, sen jälkeen
kuin Norja on hankkinut itselleen myös ulkomaalaisen asian-
ajajan, on tehnyt samoin ja että tämä nyt tarvitsee enem-
män aikaa perehtyäkseen asiaan. Lienee niin, että silloinen

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1.

- 1) Tavallinen. lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

täällä oleva Tanskan lähettiläs Oldenburg viime syksynä, keskustellessaan ulkoasiainneuvos Esmarchin kanssa asianajajien valitsemisesta, oli lausunut, että hänen hallituksensa ei tulisi käyttämään ulkomaalaisia asianajajia. Tämän johdosta oli herra Esmarch vähän myöhemmin hänelle ilmoittanut, että ulkoasiainministeri Braadland oli tyytyväinen, ettei tultaisi käyttämään ulkomaalaisia asianajajia. Tämähän oli melkein sitoumus Norjan puolelta. Kun Norja sitten kääntyi ulkomaalaisen asianajajan puoleen, ei se pitänyt tarpeellisena asiasta etukäteen ilmoittaa Tanskalle. Asiaa on epäilemättä Norjan puolelta hoidettu huonosti, ja tuntuu myös siltä, että sitä edelleen hoidetaan huonosti, jos Norja todellakin nyt vastustaa Tanskan lykkäämispyyntöä.

Toinen asia, jolla epäilemättä on yhteyttä Itä-Grönlannin kysymyksen kanssa, on ministeri Colbanin poiskutsuminen aseistariisumiskonferenssista. Se tapahtui hallituksen istunnossa tämän kuun 10 p:nä, jolloin herra Colban vapautettiin aseistariisumiskonferenssin norjalaisen delegatsionin jäsenyydestä ja määrättiin lähtemään Pariisiin hoitamaan vakinaista virkaansa. Hänen seuraajakseen määrättiin Norjan Rooman lähettiläs Irgens.

Samana päivänä käsittelivät suurkäräjät vuoden 1931 assemblean norjalaisen delegatsionin kertomusta, ja ottivat siinä yhteydessä sekä venstren että oikeiston johtajat Mowinckel ja Hambro puheeksi herra Colbanin eroittamisen, tiedustellen sen syitä ja valittaen toimenpidettä. (Herra Hambron lausunto muutoin oli eräässä kohdassa varsin epäonnistunut. Hän - suurkäräjien presidentti - lausui nimittäin: Den opsikt dette skridt måtte vekke, blir ikke mindre når vi lar vår minister i Paris erstattes av vår minister i Rom på et tidspunkt, da motsetningen mellem Frankrike og Italien er et av de brennende spørsmål.)

Näihin puheisiin vastasi ulkoasiainministeri Braadland, että Norjalla oli niin paljon kauppapoliittisia kysymyksiä hoidettavana Ranskassa, ettei voitu puolustaa sitä, että lähetti-

läs ei ollut asemapaikallaan. Ja hän vakuutti, että tämä näkökohta oli aiheuttanut toimenpiteen. Herra Braadlandin puheessa oli yksi varsin heikko kohta, Hän lausui nimittäin, että laivastokomisioni, jonka puheenjohtaja herra Colban oli ollut, nyt työsään oli edistynyt niin, että se voi ottaa pitempiaikaisen loman. Jos niin on, niin silloinhan, jos olisi tahdottu, olisi voitu antaa herra Colbanin lähtea Pariisiin hoitamaan lähetystöönsä jonakin aikana, ilman että häntä olisi tarvinnut lopullisesti kutsua pois Genèvestä.

Ja kun muistaa, että herra Colban, ollessaan kansainliitossa korkeana virkamiehenä, monena vuotena on valmistanut aseistariisumiskonferenssia, ja että hän on perehtynyt kysymykseen ehkä paremmin kuin kukaan muu konferenssin osanottajista, sekä että hän nyt on toiminut tärkeän laivastokomisionin presidenttinä, niin on vaikeata uskoa, että herra Colbanin poiskutsumisen olisivat aiheuttaneet ainoastaan kauppapoliittiset kysymykset.

Poiskutsuminen on epäilemättä yhteydessä Grönlannin kysymyksen kanssa. Herra Colban on kevättalvella Vevey'ssä eräässä pienessä yksityisseurassa, jossa paitsi neljää norjalaista oli yksi tanskalainen ja yksi ruotsalainen, lausunut, että Grönlannin kysymys merkitsi vähemmin maailman politiikassa kuin Mandshurian selkkaus. Tämä saatettiin hallituksen tietoon, ja maaliskuun lopussa kutsuttiin herra Colban Osloon saamaan nuhteita. Väitetään, että eräät hallituksen jäsenet vaativat hänen eroittamistaan lähettilään toimesta. Samaa vaati kategorisesti Handels og Sjøfartstidende, kuitenkin mainitsematta nimeä. Jonkunlaisena kompromissina on kaiketi pidettävä nyt tapahtunutta ratkaisua.

Käsitellessään kysymystä herra Colbanin poiskutsumisesta ovat sekä Hambro suurkäräjillä että myös eräät lehdet hakeneet itselleen aiheen huomauttaa, ettei suurvalloissa akkreditoituja lähettiläitä tulisi käyttää edustajina kansainvälisissä konferensseissa, koska he ovat liian riippuvaisia asemamaansa politiikasta.

Yllä esitetyt kaksi esimerkkiä antavat tukea sille var-

sin yleiselle käsitykselle, että Norjan ulkopoliittikkaa nykyisen hallituksen aikana on hoidettu huonosti. Ulkoministeri Braadland, jonka käsitys kansainvälisestä politiikasta on paljoo järkevempi kuin muiden hallituksen jäsenten ja joka monessa kysymyksessä aluksi on asettunut toiselle kannalle kuin he, on liian heikko ajaakseen mielipiteensä läpi, vaikka hänellä eräissä kysymyksissä on ollut sellaiset valtit, että hallituksen luultavasti olisi täytynyt taipua. Ja mitä tulee ulkoasiainneuvos Esmarch'iin, joka tekee parhaansa kompastuksien estämiseksi, ei häntäkään paljoo kuunnella, huolimatta siitä että häntä kaksi kertaa on koetettu taivuttaa ottamaan vastaan nykyisen hallituksen ulkoministerin salkku, - jossa tapauksessa herra Braadlandista olisi tullut raha-asiaiministeri.

Rolf Thorsberg

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön rap. no 20.

Ministeri Rasleff.

23/6 1932.

Salainen.

Légation de Finlande

Oslo, kesäkuun 23 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
26/54 fac. 1. 1932		
25/6.32	9	LIL
RYHMÄ	CASTO	ASIA
5	04	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 20, jonka otsakkeena on

Hollannin kauppapoliittinen aloite.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Konf. Theelby

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m.

y.m.

y.m.

Helsinki.

- 1) Tavallinen. lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Salainen.

Oslo Ssa OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 20.

Oslo ssa 23 p:nä kesä kuuta 19 32.

26/54 Sal. 1. 13 32		
25/6-32	3	111
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	Cy	

Asia: Hollannin kauppapoliittinen
aloite.

Viitaten Ministeriön kirjelmään N:o 8558 tämän kesäkuun 14 p:ltä, saan kunnioittavimmin ilmoittaa koettaneeni hankkia Hollannin Hampurissa ja Genèvessä esittämän kauppapoliittisen sopimusehdoituksen. Tänään on minulle kuitenkin ilmoitettu, ettei sitä katsota voitavan minulle antaa ilman Hollannin suostumusta, jonka tähden tšekäläinen ulkoministeriö on asiasta sähköittänyt Haagiin. Kun toivottavasti sieltä tulee myöntävä vastaus, toivon kohta voivani lähettää sopimusehdoituksen. Tahdon kuitenkin nyt, vaikkei sitä ole pohjana, lyhyesti tehdä selkoa eräistä tätä kysymystä koskevista seikoista.

Muutama päivä ennen Hampurin neuvottelukokousta saapui Norjan hallitukselle Hollannin ehdoitus, ja tehtiin siitä selkoa hallituksen istunnossa. Oli syytä uskoa, ettei se kiinnostaisi nykyistä hallitusta, mutta vastoin sitä mitä voitiin odottaa ei ehdoitukseen suhtauduttu yliolkaisesti. Päinvastoin olivat sekä pääministeri Hundseid että raha-asiaiministeri Sundby huomauttaneet, että ehdoitusta oli tarkoin harkittava. Kuitenkaan ei toimistopäällikkö Andvordille, joka matkusti Hampuriin edustamaan Norjaa, annettu varsinaisia ohjeita, eikä

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1.

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

hän saanut valtuutta sitoutua mihinkään. Hallituksen kantaan lienee huomattavasti vaikuttanut se, että eräiden maataloustuotteiden vienti viime aikoina on lisääntynyt.

Hampurissa tehtiin Hollannin ehdoitukseen eräitä muutoksia, joista tärkein lienee ollut, että sopimus ei koskisi fiskaalitulleja.

Sen jälkeen ovat, kuten tunnettu, Oslon-sopimuksen maiden ulkoministerit tämän kuun 15, 17 ja 18 päivinä Genèvessä ja Lausannessa pohtineet kysymystä. Yksimielisyyteen he eivät päässeet, ja tuloksena heidän neuvotteluistaan julkaistiin viimeksi mainittuna päivänä kommuniquea, jossa painostettiin, että tullimuurien aiheuttamasta isoloinnista olisi tehtävä loppu. Genèvessäkin tehtiin Hollannin ehdoitukseen eräitä muutoksia. Myöhemmin Hollannin ja Belgian edustajat ovat hyväksyneet sopimusluonnoksen, joka alistetaan näiden maiden hallitusten käsiteltäväksi. Sen mukaan sitoutuvat nämät maat resiprookkisesti alentamaan tullejaan 10 % vuodessa viiden vuoden aikana sekä olemaan ottamatta käytäntöön uusia menettelytapoja tuonnin vähentämiseksi.

Kun tällöinen menettelytapa sotii suosituimmuutta vastaan, edellyttää sopimuksen toteuttaminen joko että sanotaan irti kauppasopimukset niiden maiden kanssa, jotka nauttivat suosituimmuutta, taikka että ne yhtyvät sopimukseen taikka että ne selittävät, ettei niillä ole mitään tällaista sopimusta vastaan. On tosin niin, että suosituimmuus monessa kohdin nykyään on olemassa vain nimeksi; kontingenttijärjestelmät ja valuuttapolitiikka kun sen tekevät illusoriseksi, mutta epäilemättä kuitenkin kysymys suosituimmuudesta muodostuu varsin keskeiseksi.

Mitä tulee Norjan suhtautumiseen Hollannin ehdoitukseen, on eräs asiaa varsin läheltä seurannut henkilö minulle lausunut, että Norja mahdollisesti siihen olisi yhtynyt, jos olisi ehdotettu 10 % tullialennus vain yhdeksi vuodeksi, jonka jälkeen taas olisi neuvoteltu.

Kun eilen juuri Genèvestä palanneelta ulkoministeri Braadlandilta kysyin, tuleeko kestämiään kauan ennenkuin Norja ja muut Skandinavian maat määrittelevät kantansa Hollannin ehdoitukseen,

vastasi hän uskovansa, että kysymyksen harkitseminen vie paljon aikaa, lisäten: nimittäin siinä tapauksessa, ettei siihen vastata kieltävästi.

Kun muutenkin näyttää siltä, että tulee kulumaan paljon aikaa, ennenkuin näissä asioissa päästään selvyyteen, olisi meillä ehkä aikaa valmistautua. Tarkoitin, että tullitariffikomitea ehkä voisi kiirehtiä töitään, niin ettei vakinaisen tullitariffin puute estäisi meitä yhteistyöstä toisten maiden tai maiden ryhmien kanssa. Eristäytyneenä oleminen voi tällaisina aikoina muodostautua kohtalokkaaksi.

Rolf Thorsell

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön rap. no 21.

Ministeri Thesleff.

28/6 1932.

Légation de Finlande

Oslo, kesäkuun 28 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
27/54 fac. 1.1002		
1/2-32	9	111
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	Cy	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:ot 21 ja 22, joiden otsakkeina ovat

1. Hollannin kauppapoliittinen aloite II.
2. Norjan ja Ranskan kauppaneuvottelut III.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thors

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m.

y.m.

y.m.

Helsinki.

-
- 1) Tavallinen. lle.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 21.

Oslo ssa 28 p:nä kesä kuuta 1932.

28/57 hae. 1. 10 32		
1/8-32	0	172
RYHMÄ	LUOKA	ALUE
5	Cy	

Asia: Hollannin kauppapoliittinen
aloite II.

Raportissani N:o 20 tämän kesäkuun 23 p:ltä olen tiedoittanut, että tšekäläinen ulkoasiainministeriö sen johdosta, että olin pyytänyt saada Hollannin Hampurissa ehdoittaman sopimusehdoituksen tekstin - minulle siitä edeltäkäs in ilmoittamatta - oli kääntynyt Hollannin puoleen pyynnöllä saada minulle antaa kysymyksessä olevan sopimusehdoituksen. Kun Hollannista ei lähimpinä päivinä saatu vastausta, oli ulkoasiainministeriö kääntynyt Belgian ulkoasiainministeriön puoleen, joka oli vastannut, että sopimusehdoitus saatiin antaa Suomen Oslossa olevalle lähettiläälle, mutta ainoastaan hänelle, ja että sitä oli käsiteltävä erittäin salaisena. Sopimusehdoituksen norjaksi käännetty teksti, jonka olen saanut, on seuraava:

Strengt fortrolig.

Internasjonal overenskomst om
senkning av Tollmurene.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

3.

- 1) Tavallinen. lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

H.M. Belgiernes Konge,
H.K.H. Storhertuginnen av Luxembourg,
H.M. Dronningen av Nederland,

som er ledet av de Folkeforbundets Forsamling vedtatte resolusjoner og de økonomiske sakkyndiges samstemmige anbefalinger angående nødvendigheten av å forbedre den bestående produksjons- og omsetningsordning samt å utvide markederne;

som er forvisset om at den økonomiske virksomhet er i alvorlig fare som følge av de stadig tiltagende vanskeligheter som den internasjonale handel møter;

som mener at det er tvingende nødvendig at de enkelte stater gir avkall på en politikk som er skadelig såvel for deres egne som for de almene interesser;

som er overbevist om at en progressiv gjennomførelse av en større frihet i omsetningen er en vesentlig betingelse for gjenoprettelsen av verdens velstand;

som ønsker i dette øiemed å innlede en fellesaksjon i hvilken alle stater har adgang til å delta, og derved å bidra til forbedringen av den almindelige økonomiske situasjon;

har opnevnt som sine befullmættede:

.....
.....

Artikkel 1.

De høie kontraherende parter forplikter sig til overfor hverandre ikke å gå til noen forhøielse av tollavgiftene utover de satser som gjelder ved undertegnelsen av nærværende overenskomst og ikke å pålegge nye avgifter som ikke består på dette tidspunkt.

De høie kontraherende parter er enig om ikke å gå til noen forhøielse av beskyttelsesmessig art av sine tollavgifter eller til påleggelse av nye beskyttelsestollavgifter på varer fra andre stater hvormed de har handelsoverenskomster, medmindre

disse ved forhøielse av sine egne tollsatser eller ved å legge andre hindringer i veien for handelen alvorlig måtte skade de Høie Kontraherende Parter.

Artikkel 2.

De Høie Kontraherende Parter forplikter sig til overfor hverandre å gå til en progressiv reduksjon av sine tollavgifter, overensstemmende med følgende regler:

Ved ikrafttredelsen av nærværende overenskomst skal de ved dens undertegnelse gjeldende tollsatser nedsettes med 10 %; denne reduksjon skal efter et år utgjøre 20 %, efter 2 år 30 %, efter 4 år 50 %.

Tollsatsene skal ikke reduseres under 50 % av de ved nærværende overenskomst undertegnelse gjeldende satser, eller under en sats svarende til 4 % ad valorem for halvfabrikata og 8 % ad valorem for helfabrikata.

Artikkel 3.

De høie kontraherende parter forplikter sig til ikke å innføre noe nytt forbud eller noen ny innskrenkning med hensyn til innførsel eller utførsel eller å treffe nye reguleringsbestemmelser som vil ha til følge å hindre det gjensidige varebytte.

De forbeholder sig dog rett til å gjøre undtagelser fra dette prinsipp av nedenfor opregnedå grunner og under forutsetning av at sådanne forbud og innskrenkninger på samme tid bringes til anvendelse overfor alle andre land som befinner sig i en tilsvarende stilling:

1) Forbud eller innskrenkninger av hensyn till den offentlige sikkerhet.

2) Forbud eller innskrenkninger som fastsettes av moralske eller humanitære hensyn.

3) Forbud eller innskrenkninger vedrørende handelen med våben, ammunisjon og krigsmateriell eller, under usedvanlige forhold, alle andre krigsfornödenheter.

4) Forbud eller innskrenkninger som har til formål å sikre den almene sundhetstilstand eller folkets ernæring eller å

verne dyr eller planter mot fare for fullstendig ødeleggelse, mot sykdommer, insekter eller skadelige snyltedyrr.

5) Forbud eller innskrenkninger som har til formål å sikre nasjonale skatter av kunstnerisk, historisk eller arkeologisk verd.

6) Forbud eller innskrenkninger med hensyn til gull, sølv, mynter, papirpenger og verdipapirer, med undtagelse forsåvidt angår bestemmelser vedrørende valutakontrollen.

7) Forbud eller innskrenkninger som har til formål å underkaste fremmede varer den samme ordning som gjelder innen landet med hensyn til produksjon, handel, transport og forbruk av landets egne tilsvarende produkter.

8) Forbud eller innskrenkninger for varer som med hensyn til produksjon eller handel er eller måtte bli undergitt statsmonopol eller monopoler utøvet under statstilsyn.

9) Forbud eller innskrenkninger som har til formål å beskytte eiendomsrett som følger av vitenskaplige arbeider.

På den annen side forbeholder de Høie Kontraherende Parter sig rett til, i tilfelle av at omsetningen mellom dem skulde bli alvorlig trust som følge av usedvanlige omstendigheter å innskrenke sin innførsel eller utførsel, dog således at der fastsettes en kontingent som prinsipielt ikke, undtagen i særlige tilfelle, skal være lavere enn 100 % av gjennomsnittsmengden av varer innført eller utført i normale år.

De Høie Kontraherende Parter forplikter sig til såsnart omstendighetene tillater å opheve overfor hverandre de forbud, innskrenkninger eller reguleringsbestemmelser som består ved nærværende overenskomst undertegnelse dog med forbehold som ovenfor angitt.

Artikkel 4.

For i størst mulig utstrekning å lette gjennomførelsen av nærværende overenskomst forbeholder de Høie Kontraherende Parter sig rett til ved innførsel eller utførsel å forlange oprinnelses- eller bestemmelsescertifikater.

I samme øiemed skal de bli enig om godtagelse av en felles tollnomenklatur.

Artikkel 5.

De Høie Kontraherende Parter forplikter sig til å anvende mestbegunstigelses-systemet ubetinget og uinnskrenket overfor hverandre.

Artikkel 6.

Dersom en tvist skulde opstå mellom to eller flere av de Høie Kontraherende Parter med hensyn til fortolkningen eller anvendelsen av nærværende overenskomst og hvis vedkommende parter ikke kan ordne tvisten på diplomatisk vei skal spørsmålet, efter forlangende av en av de interesserte parter, forelegges fast komité av sakkyndige som skal opnevnes av Høie Kontraherende Parter, til uttalelse.

Dersom komitéen ikke kan avgi en enstemmig uttalelse skal tvisten innbringes for den faste internasjonale domstol.

Artikkel 7.

Nærværende overenskomst avsluttes for et tidsrum av 5 år. Enhver av de Høie Kontraherende Parter har adgang til innen utgangen av dette tidsrum å meddele den nederlandske regjering sin hensikt å trekke sig tilbake fra overenskomsten. Den nederlandske regjering skal underrette de øvrige Høie Kontraherende Parter herom.

For de Høie Kontraherende Parter som ikke måtte ha op sagt overenskomsten, forblir den i kraft, på samme betingelser, for et nytt tidsrum av 1 år, og så videre fra år til år.

I tilfelle av opsigelse efter utgangen av den første 5-års periode finner bestemmelsen i 2net ledd tilsvarende anvendelse.

Artikkel 8.

Enhver stat skal ha adgang til å tiltre nærværende overenskomst på fullstendig like fot med de makter som undertegner den. Såfremt noen stat uten å tiltre overenskomsten gjennomfører dens bestemmelser, skal vedkommende stat nyte godt av de fordeler overenskomsten tilsikrer.

Artikkel 9.

Nærværende overenskomst skal ratifiseres. Ratifikasjonsdo-

kumentene skal deponeres hos den nederlandske regjering. Den trer i kraft 15 dager efterat to av de Høie Kontraherende Parter har ratifisert den.

Artikkel 10.

Ved undertegnelsen av nærværende overenskomst eller ved deponeringen av ratifikasjonsdokumentene kan enhver av de Høie Kontraherende Parter erklære å ville være bundet bare forsåvidt angår sitt europeiske territorium.

Hvis en av de Høie Kontraherende Parter gjør bruk av denne adgang har den rett til senere å erklære overfor den nederlandske regjering at den ønsker at konvensjonens bestemmelser også skal omfatte dens oversjøiske territorium, kolonier eller territorier under mandat. Nevnte regjering skal straks meddele denne erklæring til de øvrige Høie Kontraherende Parter. Overenskomsten skal tre i kraft forsåvidt angår disse oversjøiske territorier, kolonier eller territorier under mandat 15 dager efter avgivelsen av nevnte erklæring.

Den Høie Kontraherende Part som måtte ha avgitt en sådan erklæring har likeledes/^{rett} til senere å erklære at den ønsker at konvensjonens bestemmelser skal opphøre å gjelde forsåvidt angår vedkommende territorier. I dette tilfelle finner bestemmelsene i artikkel 7, 2net, 3die og 4de ledd tilsvarende anvendelse.

Til bekreftelse herav

Ad artiklene 1 og 2.

Til tross for bestemmelsene i artiklene 1 og 2 bevarer enhver Kontraherende Part retten til, av fiskale grunner, å forhøie sine tolltarif-satser vedkommende varer som ikke tilvirkes på dens område. Den har dessuten, under forbehold av den i artikkel 6 omhandlede ekspertkomité's bifald, anledning til, under særlige omstendigheter, å treffe enhver annen tollforholdsregel

av fiskal art som forekommer den nødvendig. Såfremt komitéen ikke gir sitt bifald hertil, kan vedkommende Part opsi nærværende overenskomst med en frist av 3 måneder.

Ad artikkel 2.

1) Man er enig om at i ethvert tilfelle hvor der består en indre avgift skal reduksjonen av tollavgiftene beregnes av forskjellen mellem innførselsavgiften og den indre avgift.

2) De Høie Kontraherende Parter skal bli enig om å fastsette hvilke produkter ifølge nærværende overenskomst skal ansees som råstoffer, hvilke som halvfabrikata og hvilke som helfabrikata.

3) Hvor det gjelder tariffen med spesifikke tollsatser, skal den verditollsats som omhandles i artikkel 2, 3die ledd beregnes efter gjennomsnittet i hver rubrikk, således som fastsatt i det forslag til felles tollnomenklatur som er utarbeidet av underkomitéen av Folkeforbundets komité av økonomiske sakkyndige.

4) For spesifikke tollsatsers vedkommende skal i ethvert land den årlige reduksjon av 10 % av grunntollavgiftene kunne minskes i forhold til den forhøielse som engros-prisindekset i vedkommende land måtte vise eller omvendt økes i forhold til den nedgang som nevnte indeks måtte vise. Enhver stat skal derhos i tilfelle av verdiforandringer ha adgang til å regulere sine spesifikke tollsatser overensstemmende med det under 3) omhandlede gjennomsnitt.

5) De Høie Kontraherende Parter skal så snart som mulig fastsette de minimumsatser hvorunder avgiftene vedrørende landbruksprodukter ikke skal reduceres.

6) Artikkel 2 finner ikke anvendelse på ovennevnte produkter undtagen med de forbehold og på de betingelser som nedenfor er anført.

Ad artikkel 3.

1) Uttrykket reguleringsbestemmelse som er anvendt i artikkel 3, første og siste ledd, tar særlig sikte på valuta regulering.

2) Uttrykket "Usedvanlige omstendigheter" som er anvendt i

artikkel 3, nest siste ledd, tar særlig sikte på

a. det tilfelle at vedkommende signatarmakts valuta skulde deprecieres uten at prisnivået i vedkommende land reguleres overensstemmende med den nye pengeverdi;

b. det tilfelle at som følge av forbuds- eller innskrenkningsbestemmelser den normale handelsomsetning endres på en sådan måte at en av de Høie Kontraherende Parters innførsel blir øket i et unormalt og faretruende forhold.

Tilleggserklæring.

De Høie Kontraherende Makter forbeholder sig rett til sig emellem, ved særlige avtaler, å redusere sine innførselstollsatsar vedrørende visse varer på andre måter enn de i artikkel 2 i nærværende overenskomst omhandlede. Disse reduksjoner vil bli utstrakt til å gjelde enhver annen stat som har sluttet sig til vedkommende særlige overenskomster selv om denne stat ikke er part i nærværende overenskomst.

Rolf Thesley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön rap. no 22.

Ministeri Presleff.

28/6 1932.

Oslo SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 22.

Oslo ssa 28 p:nä kesä kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
27/54 he. i. 32		
1/2-32	9	112
		ASIA
5	24	

Asia: Norjan ja Ranskan

kauppaneuvottelut III.

Kuten raporteissani N:o 4 ja 7 viime tammikuun 20 p:ltä ja helmikuun 8 p:ltä olen tiedoittanut, lähetettiin ent. pääministeri Lykke Pariisiin neuvottelemaan eräistä kauppapoliittisista kysymyksistä. Mitään huomattavimpia tuloksia ei neuvottelujen kautta saavutettu. Nyt on kuitenkin näitä neuvotteluja jatkettu Osllossa, ja kuuleman mukaan on eräissä kohdin päästy yksimielisyyteen. Niinpä lienee Ranska suostunut siihen, ettei valuuttaheikoilta / mailta kannettavaa 15 % maksua sovelleteta Norjasta Ranskaan tuotuun salpietariin.

Neuvottelut koskevat myös viinimonopoolin myymien alkoholipitoisten juomien hintoja, niitä kun jonkun verran on ko- roitettu. Varsinkin lienee kysymys halvemmissa viineistä sekä kaikkein kalliimmista väkijuomista, joiden molempien ryhmien tuotteiden hintoja Ranska pitää liian korkeina.

Myös tuontitavarain kontingenttaus Ranskassa lienee neuvottelujen esineenä, se kun koskee sekä puutavaroita, paperia, paitsi sanomalehtipaperia, että kaloja Norjasta Ranskaan tuotaes- sa.

Joku viikko sitten oltiin täällä näihin neuvotteluihin

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1.

- 1) Tavallinen.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

nähdän optimisteja. Nyt tuntuu siltä, ettei uskota neuvotte-
lujen tällä kertaa johtavan lopulliseen tulokseen, vaan että
otaksutaan, että niitä vielä on jatkettava Pariisissa.

Vuonna 1930 oli Norjan vienti Ranskaan 37.4 miljoo-
naa kruunua, sen tuonti sieltä 23.2 miljoonaa. Tärkeimmät
vientitavarat olivat paperi, paperivanuke y.m. siihen ryhmään
kuuluvat tavarat 16.7 miljoonaa, metallit 7.4 miljoonaa, mine-
raalituotteet 6.0 miljoonaa. Tärkeimmät tuontitavarat olivat
mineraalit 4.6 miljoonaa, manufaktuuritavarat 4.2 miljoonaa se-
kä viinit ja väkijuomat 3.5 miljoonaa.

Rolf Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA: _____

Oslossa olevan lähelystön rajo. no 23.

Ministeri Thesleff.

22/8 1902.

Salainen.

Légation de Finlande

Oslo, elokuun 22 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
29/8/32	32
24/8.32	32
5	04
	ASIA

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 23, jonka otsakkeena on

Oslon lähetystä koskeva sähkösanoma.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Raf Thorsén

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

☛ Tavallinen.
2) Tavallinen ja lisäksi valtiovarainministerille
☛ Ei tiedoituksiin.
☛ Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 23.

Oslo ssa 22 p:nä elo kuuta 1932.

29/8.32	574	82
29/8.32		
5	CH	

Asia: Oslo lähetystä koskeva
sähkösanoma.

Tämän kuun 18 p:nä julkaisivat tšekäläiset lehdet sähkösanoman, jossa tiedoitettiin että oli nostettu kysymys Oslo ja Kööpenhaminan lähetystöjen lakkauttamisesta ja yhdistämisestä Tukholman lähetystöön. Sähkösanomat olivat lehtien ensi sivulla, varustettuina suurilla otsakkeilla ja kuvallani. Ei kuukaan voinut olla niitä huomaamatta, ja niiden vaikutus onkin ollut erinomaisen haitallinen ja kiusallinen. Jo tällaisen uutisen levittämistäkin on pidetty loukkauksena. Lukemattomat henkilöt ovat kääntyneet puoleeni, lausuen ihmettelynsä siitä, että on voitu ottaa puheeksi naapurimaassa olevan lähetystön lakkauttaminen, jotkut ovat lisänneet ehkä voivansa käsittää, että Kööpenhaminan lähetystön lakkauttamista on suunniteltu, joskin sitäkin pitävät vähän harkittuna.

Kun t.k. 20 p:nä olin garden party'ssä Bygdön Kongsgaard'issa, lausui kuningas heti tultuani toivovansa, ettei lähetystä lakkautettaisi. Kun hän sen teki ottaessaan vastaan satoja vieraitaan, sain käsityksen että hän edeltäpäin oli suunnitellut puhua minulle asiasta. Ja kun sitten kruununprins-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- Tavallinen.
 2) Tavallinen ja lisäksi valtiovarainministerille X/12
 → Ei tiedoituksiin.
 → Ei tiedoituksiin, mutta lle.

si joka, ujo kun on, ei juuri koskaan tiedä, mitä hänen tulisi sanoa ulkomaalaisille diplomaateille, puhui samaan tapaan, vahvistui käsitykseni, että edeltäpäin oli hovissa asiaa sovittu. Lisää vahvistusta sain noin viisi tuntia myöhemmin, kun hovipäällikkö eräillä päivällisillä otti asian laajalti puheeksi, huomauttaen että hänen oli mahdotonta uskoa lakkauttamishuhuihin, Norja kun on naapurimaa.

Myös rahaministeri Sundby, hallituksen luultavasti vaikutusvaltaisin mies, rupesi asiasta keskustelemaan. Hän sanoi, että hän budjettivaikkeuksien tähden tahtois lakkauttaa muutamän lähetystön, kuitenkin ei naapurimaissa, mutta että hänen mielestään ajat nyt ovat sellaisia, ettei ulkomaista edustusta voi pienentää. Ja hän lisäsi leikillisesti, että Norjan täytyi saada aikaan "troubles" Suomen kanssa, jottei lähetystöä lakkautettaisi. Vastasin siihen, että meillä jo oli riittävästi ratkaisemattomia kysymyksiä.

Ilmeisesti ripostina tässä kysymyksessä olevalle sähkösanomalle, julkaisi Handels- og Sjöfartstidende jo seuraavana päivänä pääkirjoituksen, jossa huomautti että Norjakin voisi supistaa edustustaan m.m. siten, että sen Tukholman lähettiläs akkreditoitaisiin myös Helsinkiin ja - mirabile dictu Grönlannin kysymyksen ollessa Norjan tärkein ulkopoliittinen kysymys - Kööpenhaminaan.

Sen jälkeen kuin sähkösanoma julkaistiin, en ole käynyt ulkoasiainministeriössä.

Roy Prentiss

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4.

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön rap. no 24.

Ministeri Thesleff.

8/9 1932.

Salainen.

Légation de Finlande

Oslo, syyskuun 8 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 31/33 he.	E. 1. 32	
10/9. 32	2	10/9
THUKA	Uusuu	ACIA
5	24.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 24, jonka otsakkeena on

Lähetystön lakkautussuunnitelmasta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesley

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

- 1) Tavallinen. lle.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 24.

Oslo ssa 8 p:nä syys kuuta 1932.

Ulkomailla...		
31/33	ae.	1.1.32
10/9-32	2	111
OSASTO	OSASTO	ASIA
5	CH	

Asia: Lähetystön lakkautussuunnitel-
masta.

Kuten jo aikaisemminkin olen tiedoittanut, (raporttini N:o 14, 31.3.32 ja N:o 23, 22.8.32 ynnä eräät sähkökirjeet) ovat lehdistössä olleet sähkökirjeet, jotka koskevat suunniteltua lähetystön lakkauttamista - itsenäisenä lähetystönään se suunnitelman mukaan lakkaisi olemasta - herättäneet suurta huomiota, ja miltei jokainen henkilö, jonka olen tavannut, on ruvennut asiasta puhumaan. Poikkeuksena ovat ainoastaan ulkoasiainministeriön virkamiehet, joista ei kukaan ole ottanut asiaa puheeksi. Suuremmissa seuroissa eivät suunnitelmasta lausunut mitään sanaakaan, mutta kun olen ollut yhdessä yhden tai kahden henkilön kanssa, ovat ne koskettelleet asiaa sitä laajemmin. Teen alla selkoa siitä, mitä on lausuttu, huomauttaen että ne, joiden lausumia tässä esitän, ovat huomattavassa asemassa olevia, maaherroja, korkeimpia upseereja, professoreja ja entisiä hallituksen jäseniä.

On huomautettu, että sympatiat Norjassa Suomea kohtaan ovat olleet suuret aina niistä ajoista alkaen, jolloin ruvettiin lukemaan Väinö Stoolia ja että ne vapaussotamme aikana olivat varsin voimakkaat (ambulanssi), ja että Norja juuri

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen ja lisäksi valtiovarainvaliokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajille.

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

sen tähden oli aivan ensimmäisiä maita, jotka Suomeen lähettivät täysivaltaisen ministerin, sillä osoittaakseen kuinka suurella ilolla se tervehti Suomen itsenäisyyttä. On puhuttu Ahvenanmaan asiasta. On - mielestäni tosin ihan liioitellen - huomautettu, että Norjassa on laajoja piirejä, jotka enemmän ovat kiinnostuneita yhteistyöstä Suomen kanssa kuin Ruotsin. Ja on tuotu esiin huolestuneisuutta sen johdosta, että uskotaan, ettei yhteisiä raja-asioita voida hoitaa, jos täällä on vain lähetystösihteeri. Ja on sanottu: tämä on siis Suomen vastaus. "Et slag i ansiktet paa Norge". "En deklassering av Norge". Ja on pidetty selviönä, että Norja kutsuu pois lähettiläänsä Helsingistä. Kun sen johdosta olen huomauttanut, että asiain hoitaminen sen kautta tulisi vaikeammaksi, on vastattu: Det vil være en hønørssak for Norge.

Vastaväitteistäni huolimatta, on suunniteltua lakkauttamista pidetty merkinä siitä, että Suomi etsii uutta orienteerausta, kääntäen selkänsä Skandinavialle.

Edelleen on huomautettu, että Suomella on vaarallinen naapuri, ja että jos tänne vaaran lähentyessä lähetetään edustaja, niin tämä monesta syystä ei voi saada aikaan samaa kuin täällä oleva vakinainen lähettiläs.

On syytä uskoa, että ainakin suurempia lehtiä on pyydetty olemaan kirjoittamatta lakkautussuunnitelmasta.

Ensimmäisessä lakkauttamista koskevassa sähkösanomassa tiedoitettiin, että oli kysymys sekä Oslon että Kööpenhaminan lähetystön lakkauttamisesta, eivätkä useimmat - onneksi - vielä ole huomanneet, että nyt ovat kysymyksessä vain Oslon ja Riian lähetystöt. Mutta ne pari henkilöä, jotka sen ovat huomanneet, ovat olleet sitä katkerampia, lausuen m.m. että Norjaa halveksitaan sen pienen väkiluvun tähden.

Lakkauttamissuunnitelma on jo ehtinyt vaikuttaa varsin paljon mielialaan Suomea kohtaan, ja voi jo nyt todeta, että, jos siitä tulee tosi, niin pilaantuvat välimme Norjaan varsin arveluttavassa määrässä. Ja tämä - sen voi lausua liioittelematta - vaikuttaa koko kansainväliseen asemaamme. On olemassa

Grönlannin kysymys, on olemassa kateus Ruotsia kohtaan ja on olemassa muitakin kysymyksiä, jotka eroittavat Skandinavian maita toisistaan, mutta siitä huolimatta on yhteistyö niiden kesken niin vakiintunutta, että jos esim. Norja vastustaa poliittista tai taloudellista yhteistyötä Suomen kanssa, niin kyllä Ruotsi ja Tanskakin siitä useimmissa tapauksissa luopuvat. Suomi joutuisi Oslon lähetystön lakkauttamisen kautta isoloiduksi Skandinaviasta, ja tämän kautta kävisi sen asema kansainvälisessä politiikassa heikommaksi ja sen itsenäisyys enemmän vaaranalaiseksi.

Ja edelleen. Taloudelliset kysymykset astuvat entistä enemmän etualalle. N.s. Oslon sopimuksen maat ovat muodostumaisillaan yhä kiinteämmäksi taloudelliseksi ryhmäksi, yhteistyö sen kanssa voi muodostua Suomelle elinehdoksi. Lähetystön lakkauttaminen saattaisi sen vaaranalaiseksi.

Toistaiseksi ei minulla ole riittävää kokemusta lausuksi mieltäni siitä, kuinka lakkauttamissuunnitelma vaikuttaa Suomen ja Norjan välisiin tärkeitä asioita koskeviin neuvotteluihin.

Rolf Thesley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5:

OSASTO: CH.

ASIA:

Osloissa olevan lähetystön rap. no 25

Ministeri Fresleff

10/9 1932.

Salainen.

Légation de Finlande

Oslo, syyskuun 10 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
32/55 ke. P. 10 32		
12/9.32		
5	ey.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 25, jonka otsakkeena on

Norja ja Englannin voimapaperitulli.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thulin

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

- 1) Tavallinen. lle.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Salainen.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 25.

Oslo ssa 10 p:nä syys kuuta 19 32.

ULKOINEN ASIAKIRJA		
32/55 lae	D. 15 32	
12/9. 32	10	1111
5	04	ASIA

Asia: Norja ja Englannin
voimapaperitulli.

Varsin suurta huomiota on takäläisissä taloudellisia kysymyksiä harrastavissa piireissä herättänyt Englannissa t.k. 6 p:nä voimaan astunut voimapaperin 25 % tulli. Olen sen tähden koettanut saada tietoja mistä tämä johtuu, ja asiaatuntevalta taholta kuullut seuraavaa:

Englanti kuluttaa vuodessa noin 150.000 tonnia voimapaperia, josta se itse tuottaa noin puolet. Norjasta on Englantiin viety n. 20.000 tonnia vuodessa. Kun tulli oli 20 %, voitiin juuri ja juuri tuotantoa jatkaa, mutta mitään voittoa ei saatu. Kun tulli nyt on korotettu 25 %:iin, ei Norja Englannissa voi kilpailla Kanadan kanssa. Siitä olisi seurauksena, että Norjan olisi pakko myydä enemmän selluloosaa, nimittäin sen määrän, joka muuten voimapaperiksi jalostettuna olisi viety Englantiin. Mutta selluloosaa tuotetaan jo liian paljon, sen hinnat ovat alhaiset ja jalostamisprosessin antamat tulot menetettäisiin.

Tässä syyt levottomuuteen.

Kuitenkin toivotaan ja uskotaan täällä eräissä piireissä, ettei Kanada tahdo preferenssia, syystä että sitä siinä

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1. 1.
- 1) Tavallinen. lle.
 - 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 - 3) Ei tiedoituksiin.
 - 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

tapauksessa pohjoismaiden puolelta kohtaisi ankara kilpailu Yhdysvalloissa, jotka ovat sen luonnollisia ostajia. Mutta vaikka näin toivotaan ja osaksi uskotaankin, ei tämä kuitenkaan rauhoita mieliä, vaan on tässä kysymyksessä oleva tullikoroitus aiheuttanut sen, että on otettu puheeksi välttämättömyys antaa uusia suuntaviivoja Norjan kauppapolitiikalle määräämällä suojelustulleja. On huomautettu että, kun sellainenkin maa - Suurbritannia - jolta Norja ostaa enemmän kuin se sinne myy, asettaa esteitä Norjan viennille, niin Norjan on pakko suojella tuotantoaan. Ja varsin kuvaavasti lausuu Aftenposten (8.9.32) sen johdosta että Norjan kotoiset markkinat ovat pienet:

"Det er mulig at man ikke finner vårt hjemlige marked å være av tilstrekkelig betydning alene. Men i dette tilfelle er vi i samme båt som andre nordiske land med hvilke vi tilsammen kan bli en faktor som ikke er lett å overse."

Tässä mainittu tullikoroitus tekee epäilemättä norjalaiset halukkaiksi neuvottelemaan Englannin kanssa aikaisemmin kuin oli suunniteltu. Kuitenkaan ei ole sanottua että siinä onnistuvat, sillä täällä uskotaan - en tiedä onko siihen syytä - että Englanti ensiksi haluaa neuvotella niiden maiden kanssa, jotka vievät Englantiin enemmän kuin sieltä tuovat.

Rolf Thesen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön rap. no 26.

Ministeri Thesleff.

17/9 1982.

Légation de Finlande

N:o 757.

*Luettu
alkuun ja
prosessille
4.9/32*

Oslo, syyskuun 17. päivänä 1932.

No 33/55 Re. D. 10 32		
20/9.32		
RYHMÄ	KÄSITTELY	ACIA
5	Cy.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 26, jonka otsakkeena on

Norjan ja Ranskan kauppa-arangemangi.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thors

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m.

y.m.

y.m.

Helsinki.

3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

.....
.....
.....

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 26.

Oslo- ssa 17 p:nä syys- kuuta 1932.

No 33/58 Re. D. 1032		
20/9-32	RE	LM
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C4	

Asia: Norjan ja Ranskan

kauppa-arangemangi.

Kuten raporteissani n:o 4, 7 ja 22 olen tiedoittanut, on vuoden kuluessa Norjan ja Ranskan välillä käyty neuvotteluja eräistä kauppapoliittisista kysymyksistä. Nyt on päästy tulokseen, joka on vahvistettu noottien vaihdolla t.k. 14 p:nä. Noottien sisällöstä ei ole annettu tarkkoja tietoja, mutta ovat seuraavat tiedot oikeita. Ranska on sitoutunut olemaan sovelluttamatta valuuttaheikoilta mailta kannettavaa 15 % maksua sellaisiin Norjasta tuotuihin tavaroihin, joita pidetään maailmanmarkkinatavaroina. Niiksi luetaan lannoitusaineet (Norsk Hydro), raaka rauta ja karaistu rasva. Tiedän, että Norjan taholta on koetettu saavuttaa sama etu selluloosalle ja paperille, mutta siinä ei ole onnistuttu.

Edelleen on Ranska myöntänyt eräitä helpoituksia norjalaisten kalasäilykkeiden viennille ja on lannoitusaineiden kontingentti määrätty sellaiseksi, että sitä pidetään jokseenkin tyydyttävänä.

Norja puolestaan on sitoutunut alentamaan samppanjan hintoja 1 kr. pullolta sekä hienoimman konjakin ja liköörien hintoja keskimäärin 8 %. Myös on Norja sitoutunut korottamaan norjalaisen hedelmäviinin hintoja 25 äyrillä pullolta ja kuohuvan hedelmäviinin 70 äyrillä.

Tämän yhteydessä on syytä mainita, että Norja - mutta ei missään yhteydessä tässä mainittujen neuvottelujen kanssa - on samoin kuin Hollanti, Sveitsi ja Yhdysvallat kääntynyt Ranskan puoleen ehdoittaen,

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

/

ettei Norjasta tuotuun tavaraan sovellettaisi "taxe de l'importation'ia". Ehdoituksensa tueksi ovat nämät maat huomauttaneet, että Ranska ei Belgialta kannan mainittua "taxe'a". Tähän Ranska ei ole suostunut, vaan on sen puolelta huomautettu, että tämä voidaan saavuttaa vain jos annetaan kompensatio, niinkuin on tehnyt Belgia, joka on vapauttanut Ranskasta tuodun tavarain "taxe de transmission'ista". Tässä on ymmärtääkseni jotain ihan uutta: suosituimmuus tehdään de facto riippuvaksi kompensatiosta.

Kun tässä koskettelen Ranskan kauppapolittikkaa, lienee syytä vielä lisätä, että Ranska ja Englanti ihan lähitulevaisuudessa aloittanevat neuvotteluja eräistä kaupallisista kysymyksistä.

Roy Prentiss

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetysten rap. no 27.

Ministeri: Thesleff.

24/9 1902.

Oso, syyskuun 24 päivänä 1932.

Légation de Finlande

N:o 772.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
34/55 Re. D. 1932		
28/9.32		
RYHMÄ	LUOKKA	ALUE
5 C4.		

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 27, jonka otsakkeena on

Norjan viennin vaikeuksia.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thelning

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) tavallinen. 2) tavallinen ja uskonto.]

3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

.....
.....
.....

Salainen.

OSLO - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 27.

Oslo ssa 24 p:nä syys kuuta 1932.

L. KOSKINEN		
N:o 34/55		
D. 19 32		
28/9-32	50	LII.
RYHMÄ	OSASTO	ACIA
5	64	

Asia: Norjan viennin vaikeuksia.

Saksassa aikaansaatu suolatun sillin tullin korotus 3 Rmk:sta 9:ään on täällä herättänyt suurta huomiota, jopa aikaansaanut katke-ruuttakin. Sillinviejät väittävät, että tulli on ihan prohibitiivinen. He selittävät että sillinkulutuksen nyt pakostakin täytyy pienentyä Saksassa ja että myös saksalaiset tullin suojaamina voivat lähettää merelle kalastajalaivojaan, jotka nyt ovat olleet satamissa. Kuinka paljon perää näissä väitteissä on, on vaikeata sanoa, sillä miltei ai-nahan asianomaiset selittävät koroitettun tullin vaikuttavan prohibi-tiivisesti, mutta Norja on kuitenkin asiassa kääntynyt Saksan hallituk-sen puoleen.

Viime vuosina on Norjan suolasillin vienti Saksaan arvoltaan ol-lut n. 2 miljoonaa kruunua. V. 1930 oli Norjan koko vienti Saksaan 80,2 milj. kruunua ja sen tuonti sieltä 229,3 milj. kruunua. Maahan tuotujen tavarain joukossa on myös suola, ja on nyt kalastuspiireissä ruvettu puhumaan sen puolesta, ettei ostettaisi saksalaista suolaa.

Toinen Norjan, samoinkuin muiden maiden, kauppaa kohtaava vai-keus on Hollannin 30 % tullikorotus. Että Hollanti, joka on ratifioi-nut Oslon sopimuksen, ilman muuta voi ryhtyä tähän toimenpiteeseen, johtuu siitä, että Oslon sopimuksessa on määräys että tullikoroituk-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

seen voidaan ryhtyä ilman että suunnitelmasta edeltäpäin tiedoitetaan siinä tapauksessa että on kysymyksessä fiskaalinen toimenpide. Mainitun sopimuksen 5 artikla kuuluu nimittäin:

Dans des cas exceptionnels, les droits fiscaux nouveaux ou relevés, dont la mise en vigueur immédiate serait nécessaire, peuvent être appliqués sans communication préalable. Toutefois la Partie en cause en avisera immédiatement les autres Hautes Parties Contractantes.

Norjan vienti Hollantiin oli v. 1930 26 miljoonaa kruunua, sen tuonti sieltä 44 miljoonaa. Viennistä tuli kalkkisalpietarin osalle 10,7 miljoonaa, kalastustuotteiden 5 miljoonaa ja sahatun puutavaran, selluloosan ja paperin yhteensä 6 miljoonaa. Uskotaan, ettei tulliko-roitus sanottavasti tule vaikeuttamaan viimeksi mainittuun ryhmään kuuluvien tavarain vientiä.

Rolf Thorsen

seen voidaan ryhtyä ilman että suunnitelmasta edeltä-päin tiedoitetaan siinä tapauksessa että on kysymyksessä fiskaalinen toimenpide. Mainitun sopimuksen 5 artikla kuuluu nimittäin:

Dans des cas exceptionnels, les droits fiscaux nouveaux ou relevés, dont la mise en vigueur immédiate serait nécessaire, peuvent être appliqués sans communication préalable. Toutefois la Partie en cause en avisera immédiatement les autres Hautes Parties Contractantes.

Norjan vienti Hollantiin oli v. 1930 26 miljoonaa kruunua, sen tuonti sieltä 44 miljoonaa. Viennistä tuli kalkkisalpietarin osalle 10,7 miljoonaa, kalastustuotteiden 5 miljoonaa ja sahatun puutavaran, selluloosan ja paperin yhteensä 6 miljoonaa. Uskotaan, ettei tulliko-roitus sanottavasti tule vaikeuttamaan viimeksi mainittuun ryhmään kuuluvien tavarain vientiä.

Rolf Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön rap. no 28.

Ministeri Thesleff.

5/10 1932.

Oslo, 5 päivänä lokakuuta 1932.

Légation de Finlande

N:o 790.

ASIA: HASTED.		D. 10 32
8/10-32	No	LIN.
5	OSASTO	ASIA
	Cy	

Herra v.t. Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 28, jonka otsakkeena on
Norjalainen lausunto Suomen tierakennuksista.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesley

Herra Ministeri Antti Kukkonen,
Suomen v.t. Ulkoasiainministeri,

Helsinki.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

.....
.....
.....

O s l o SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 28.

Oslo ssa 5 p:nä loka kuuta 19 32.

LEKOK. NIMMIST.		
36/56 h. D. M.		
8/10-88	2	LI
ASIA	C. 110	ASIA
5	Cy	

Asia: Norjalainen lausunto
Suomen tierakennuksista.

Viitaten tänään lähettämäni salasähkeeseen n:o 64, saan kunnioittavimmin tiedoittaa, että tämän päivän Tidens Tegn sisältää suurella otsikolla varustetun kirjoituksen: Finland bygger militærveier mot den norske grense. Otsikon alla seuraa haastattelu lentäjä Tryggve Gran'in kanssa, joka moottoripyörällä on matkustanut Ruotsin ja Suomen kautta Kirkenesiin. Siinä hän m.m. lausuu:

"Alt på grensen av Finland får man bevis for det. Soldater i lange baner ved brohoder og jernbanestasjoner. Finland er blitt en militærstat. Det er forståelig det, slik som landet har hatt det i trelldomstiden. Der er imidlertid tegn som tyder på at det ikke er bare Russland som interesserer finnlenderne. Når man har passert Rovaniemi, som er Finnlands jernbaneterminus mot nord og følger Ishavsveien står det klart for øiet at interessene militært sett også går mot nord og vest. Finland bygger veier - militærveier - så hurtig som det lar sig gjøre mot Norges grense. Vi må få øinene op for det og styrke Nord-Norges føyvar. Der må blandt annet snarest mulig bli en garnisonerende flyveavdelning i Vadsøtraktene. Det går ikke an slik "tomhet" og blindhet lenger."

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tämän johdosta pyysin sotilasasiamiestämme, majuri Rosenbröijeriä, joka on täällä, ottamaan asian puheeksi puolustusministeriössä, ja on herra Rosenbröijer ministeriön ensimmäisen osaston päällikön, everstiluutnantti Abel'in tietoon saattanut, että Suomessa Norjan rajalle päin ei rakenneta sotilasteitä sekä että rajavartiostomme on sisäministeriön alainen vähäinen poliisijärjestö. Herra Abel oli tämän johdosta lausunut, että herra Tryggve Gran on henkilö, jonka puheeseen ei kukaan kiinnitä huomiota. Saman lausui minulle myös ulkoasiainneuvos Esmarch, kun hänelle tein samanlaisen ilmoituksen, lisäten että hän hallitukselle referoisi sen minkä olin esittänyt.

Tunnettu lentäjä Tryggve Gran on Englannissa saanut majurin arvon, mutta hän ei edes ole norjalainen luutnanttakaan, ja uskon että herrat Abel ja Esmarch ovat oikeassa, kun he lausuvat, ettei hänen sanoihinsa kiinnitetä huomiota. Mutta se että herra Gran lausuu sellaista kuin yllä on mainittu ja että suuri lehti sen palstoihinsa ottaa, johtuu epäilemättä siitä epäluulosta, millä täällä laajoissa piireissä suhtaudutaan Suomeen, kun on kysymys Pohjois-Norjan asioista, mikä epäluulo epäilemättä on käynyt suuremmaksi sen jälkeen kuin lehdet täällä ovat julkaisseet huhuja itsenäisen Oslon lähetystön lakkauttamissuunnitelmista.

Rolf Thesley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *F.*

OSASTO: *CH.*

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön rap. no 29.

Ministeri Prasleff.

2/10 1932.

Vide, H.V.

Salainen.

Oslo, 7 päivänä lokakuuta 1932.

Légation de Finlande

A.G.

N:o 800.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
33/56	ae.	D. 10 32
12/10-32	9	L.M.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	04	

Herra v.t. Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 29, jonka otsakkeena on

Norjalainen lausunto Suomen tierakennuksista II.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kun-
nioitukseni vakuutus.

Roy Thorsen

Herra Ministeri Antti Kukkonen,
Suomen v.t. Ulkoasiainministeri,

Helsinki.

3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Touvalinen

Vdi. H.V.

Salainen.

O s l o SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 29.

Oslo - ssa 7 p:nä loka kuuta 19 32.

K: 37/56		D. 10 32
12/10.32	te	Liik.
RYHMÄ		
5	C4	

Asia: Norjalainen lausunto
Suomen tierakennuksista II.

Lisänä siihen mitä t.k. 5 p:nä tiedoitin majuri Tryggve Gran'in haastattelusta, joka oli julkaistu saman päivän Tidens Tegn'issa, saan kunnioittavimmin tiedoittaa, että Sör-Varanger'in entinen poliisimestari E. Haavie, joka nyt on Elverum'in poliisimestarina, tänään samassa lehdessä on julkaissut pitkän kirjoituksen, jossa päättävästi torjuu herra Gran'in väitteet. Tässä kirjoituksessaan lausuu herra Haavie m.m.

"Å kalle denne riksvei for en militærvei er en ensidig, umoderne betraktning av en stor og viktig veiforbindelse som også er til stor nytte og glede for nordmenn og tildels for svensker i de nordlige trakter. Med nøiaktig samme rett kan vår påtenkte riksvei gjennom hele Nord-Norge kalles en militærvei og vår Nordlandsbane for en "militærbane". Det er ikke til å undgå at et stort vei- eller jernbaneprojekt også har en militær betydning, idet såvel civilister som menn iført uniform kan komme frem og såvel tømmerstokker som kanoner kan transporteres. Men en vei som har sin helt naturlige forklaring i økonomiske og kulturelle hensyn er ikke en militærvei og bør ikke opfattes som det. Den nye finske riksvei til Ishavet er nemlig helt enkelt livsnerven for det nordligste Finland og uten den har Petsamo og Enaretraktene ingen forbindelse med det øvrige

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
 3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:
 Tavallinen

Finnland".

Ja edelleen:

"Det samme er tilfellet når hr. Tryggve Gran ser de finske turiststasjoner og hoteller ved denne vei i Nord-Finnland som vordende lasarettet og underbringelsesrum for soldater. På samme måte kan man nemlig se på ethvert hus som bygges for mennesker. Hvis man betraktet våre, riktignok beskjedne, turiststasjoner i Finnmark og våre skoleinternater m.v. der som maskerte lasarettet og kaserne vilde tanken forekomme oss absurd."

Vielä mainitsee herra Haavie, ettei Suomen pohjoisosassa ole enemmän sotaväkeä kuin Pohjois-Norjassa, sekä huomauttaa että Suomella on Venäjä naapurina.

Kirjoituksensa lopussa lausuu herra Haavie toivomuksen, että sekä norjalaiset että suomalaiset "betrakter skildringen (herra Gran'in) som en dikterisk fantasiflukt gjennom Lappmarken og ikke som ramme alvor."

Tänään soitti minulle ulkoasiainneuvos Esmarch tahtoen, siltä varalta etten olisi huomannut herra Haavien kirjoitusta, kiinnittää huomioni siihen. Hän lisäsi, että poliisimestari Haavie on erittäin arvossa pidetty virkamies, ja lausui uudelleen, ettei kukaan järkevä ihminen välitä siitä, mitä Tryggve Gran kirjoittaa.

Rolf Thesley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetystön rap. no 30.

Ministeri Thesleff.

28/10 1902.

Salainen.

Oslø, 28 päivänä lokakuuta 1932.

Légation de Finlande

N:o 853.

38/56		
31/10.32		
5	Cy	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:ot 30, 31 ja 32, joiden ot-
sakkeina on

Grönlannin kysymys,

Poroneuvottelijat ja

Hollanti ja Oslon sopimus.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Roy Thorsby

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen

Salainen.

O S L O - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 30.

Oslo - ssa 28 p:nä loka-kuuta 1932.

ULKOASIAMINISTÖ		
38/56 re. 32		
31/10.32		
OSASTO		
5	04	

Asia: Grönlannin kysymys.

Tämän kuun 25 p:nä tänne saapuneen sähkösanoman mukaan alkaa Itä-Grönlannin riidan suullinen prosedyyri Haagissa tulevan marraskuun 21 p:nä.

Tämän lokakuun 14 p:nä jätti Norjan Haagissa oleva asinhoitaja tuomioistuimelle Norjan dupliikin Itä-Grönlannin kysymyksestä, ja jäljellä on siis enää suullinen prosedyyri. Olen kuullut, että dupliikki käsittää 1500 koneella monistettua sivua, etteikä sitä seuraa mikään yhteenveto. Kysyä sopii sentähden, missä määrin tuomarit perehtyvät asiakirjaan.

Kun Haagin tuomioistuin heinäkuussa antoi päätöksensä sen johdosta että Norja oli pyytänyt tuomioistuinta turvaamaan järjestyksen ylläpitämisen viimeksi vallatulla alueella, olin Suomessa, jossa Norjan tapahtumia seurasin kolmen eri puolueen lehdistä. Sain silloin käsityksen, että Norjassa oltiin tyytyväisiä oikeuden päätökseen. Selitettiin yksimielisesti, että Norja oli saavuttanut sen minkä tahtoi, vaikka tuomio muodollisesti oli Tanskan voitto. Myöhemmin olen voinut todeta, ettei ollakaan tyytyväisiä tuomioon, joka Norjalle oli pettymys. Oli vain omaksettava se kanta, ettei tyytymättömyyttä saanut näyttää. Ja sanomalehdistö oli suuremmoisesti disiplineitu.

Olen voinut huomata, että moni norjalainen pitää toista

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen

- tänä vuonna tehtyä - valtausta suurena tyhmyytenä, enkä voi käsittää, ettei niin olisi. Ensin vallattu Eirik Rauden maa on niin kaukana tanskalaisesta Grönlannista, että sitä hyvällä syyllä voi pitää terra nullius'ena. Sitä vastoinhan viimeksi vallattu maa on ihan lähellä Tanskan hallinnon alla olevaa aluetta. Ymmärtääkseni tämä on heikontanut Norjan voittamismahdollisuuksia. Selityksenä sille, että uusi valtaus tehtiin, olen eräiltä natsionalistisilta kiihkoilijoilta kuullut, että sen kautta tuomioistuimelle valmistettiin tilaisuus antaa kompromissituomio, siten nimittäin että ensiksi vallattu maa tuomittaisiin Norjalle ja myöhemmin vallattu Tanskalle. Mutta eiköhän tämä sentään ole liian kömpelöä resonemangia. Sitä paitsihan aluksi vain käsitellään kysymystä v. 1931 vallatusta alueesta.

Muuten kyllä on sängen mahdollista, että tuomioistuin koettaa löytää jonkun kompromissin. Useimmat sen jäsenistä kun eivät ole olleet tuomareita, vaan diplomaatteja. Kompromissituomio luultavasti aiheuttaisi sen, että Norjan ja Tanskan välinen kiista jatkuisi ja että näiden maiden välit edelleen tulisivat olemaan huonot.

Prosedyyri alkaa siis tulevan kuun 21 p:nä, eikä sitä ilmeisesti enää voida estää. Impulsiivinen Mowinckel koetti vielä elokuussa puhua sen puolesta, että vielä pyrittäisiin järjestämään asia suoranaisten neuvottelujen kautta, mutta mitään vastakaikua ei hänen puheensa herättänyt. Ulkopoliittisesti se ei tullut merkitsemään mitään. Sitä vastoin on sillä ollut sisäpoliittinen merkitys: Mowinckelin poliittinen asema ei enää ole yhtä hyvä kuin ennen puheen pitämistä. Ei enää pidetä selviönä, että Mowinckel muodostaa uuden hallituksen, kun nykyinen kerran - ehkä kevättalvella - kaatuu. Mutta siihen mennessähän paljon voi tapahtua.

Jos Norja häviää Haagissa, on nykyisen hallituksen epäilemättä erottava. Suomen ja Norjan välisille neuvotteluille siitä ei ainakaan olisi haittaa.

Rolf Thulin

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön rap. no 31.

Ministeri Thesleff.

28/10 1982

Salainen.

O S L O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 31.

Oslo- ssa 28 p:nä loka kuuta 1932.

38 56 ke.		D. 10 92
31/10.32		LML
ASIA		ASIA
5	07	

Asia: Poroneuvottelijat.

Marraskuun 1 p:nä saapuvat Helsinkiin Norjan edustajina neuvottelemaan uudesta poronlaidunsopimuksesta oikeusneuvos J.A. Rivertz ja Vest-Agderin maaherra Hagb. Lund.

On syytä uskoa, että neuvottelijoita määrätessä on ollut melkoinen erimielisyys ulkoasiainministeriön ja maatalousministeriön välillä. Ulkoasiainministeriön onnistui ajamaan läpi kandidaattinsa. Onneksi, sillä maatalousministeriön ehdokkaat, varsinkin toinen heistä, eivät olisi olleet sopivia. Herrojen Rivertzin ja Lundin valintaa pidän sitä vastoin varsin onnistuneena. He ovat molemmat olleet Ruijan maaherroja, tuntien siis hyvin poronlaidunkysymyksen, ja toiselta puolen on heidän asemansa vapaampi, kuin eivät enään asu Ruijassa, joten ruijalais-ten mahdollinen kritiikki ei heihin niin koske. Herra Rivertz oli aikoinaan suomalais-norjalaisen rajakomisionin puheenjohtaja, herra Lund sen jäsen. Molemmat tuntevat siis hyvin Suomen oloja ja on heillä Suomessa henkilökohtaisia tuttavuuksia.

Olen raportissani n:o 6 viime tammikuun 27 p:ltä tiedoittanut saaneeni sen käsityksen, että herra Rivertz lauttauskysymyksessä, jonka hän hyvin tuntee, oli järkevämällä kannalla kuin norjalaiset neuvottelijat, mutta ettei hän katsonut voivan-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen

sa siihen puuttua, kun ei hallitus asiassa ollut kääntynyt hänen puoleensa. Ymmärtääkseni olisi varsin suotavaa, että pääjohtaja Jalmar Castrén, jonka otaksun valtioneuvos Ahosen jälkeen tulevan lauttausneuvottelijoiden puheenjohtajaksi ja joka varsin hyvin tuntee herra Rivertzin, jossain tilaisuudessa ottaisi lauttausasian puheeksi herra Rivertzin kanssa, siten tehden mahdolliseksi herra Rivertzille puuttua asiaan, kun hän palaa Norjaan. Olen eilen herra Rivertzille tehnyt selkoa siitä, kuinka mahdoton norjalaisten lauttausneuvottelijain kanta on.

Rolf Thulin

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA: _____

Osloen olevan Lähetystön rap. no 32.

Ministeri Thesleff.

28/10 1932

Salainen.

O S L O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 32.

Oslo ssa 28 p:nä loka-kuuta 1932.

ULKOASIAIN	
38/56	ae.
31/10.32	
OSASTO	
5	04

Asia: Hollanti ja Oslon sopimus.

Viitaten eilen lähettämäni salasähkeeseen N:o 71, saan kunnioittavimmin tiedoittaa, että Tanskan teollisuusliiton varapuheenjohtaja, johtaja Munck ollessaan täällä skandinavialaisten teollisuusyhdistysten kokouksessa eräälle lehdelle lausui: "Oslokonvensjonens gjør samarbeidet mellem industrien i Danmark, Sverige og Norge i høj grad aktuelt, ikke minst nu efter at Holland er brutt ut ved den av regjeringen foreslätte tollforhøielse. Det første vi må drøfte er hvordan vi skal finne oss til rette i denne situasjon."

Olen tämän johdosta tšekäläiseltä ulkoasiainministeriöltä tiedustellut, kuinka asia täällä käsitetään, ja saanut kuulla, ettei täällä olla samalla kannalla kuin herra Munck. Hollannin tullikoroitusta ei pidetä Oslon sopimusta vastaan sotivana, koska koroitetut tullit ovat tyypillisiä finanssitulleja: ne kohdistuvat kaikkiin tavaroihin ja niitä selitetään väliaikaisiksi. Samalla sain tietää, ettei liioin Ruotsi ole protestoinut Hollannin menettelyä vastaan ja ettei täällä tiedetty mitään siitä, että Tanska olisi protestoinut, mikä varmaankin merkitsee, ettei se niin ole menetellyt.

Tämän yhteydessä lienee syytä lisätä, että ainakin Englanti ja Ranska ovat protestoineet Hollannin ja Belgian viime

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen

heinäkuun 18 p:nä Ouchyssa tekemää sopimusta vastaan, jossa mainitut maat myönsivät toisilleen preferenssin. Protesteissa huomautetaan, että preferenssi sotii suosituimmusperiaatetta vastaan. Nämä protestit luultavasti ovat aiheuttaneet sen että - kuten tämän päivän lehdissä olevista sähkösanomista näkyy - Hollannin toinen kamari on pannut pöydälle tulliko-roituksia koskevan esityksen.

Roy Prentiss

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Osloissa olevan Lähetystön rap. no 33.

Ministeri Thesleff.

2/XI 1932.

Légation de Finlande

Oslo, 2 päivänä marraskuuta 1932.

No. 861.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
3956	32
4/xi-32	
5	Ce.

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri lähettää raporttini N:o 33, jonka otsakkeena on

Kauppapoliittinen neuvottelukunta Lontooseen.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thunberg

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Jakelu [Kirjainin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) tavallinen. 2) tavallinen, j. tsakot
3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

O S L O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 33.

Oslo ssa 2 p:nä marraskuuta 19 32.

ULKOASIAMINISTERIÖ		
39.56 he. l. 32		
4/xi.32		LIL
PHKA	ASIA	ASIA
5	Cy	

Asia: Kauppapoliittinen neuvottelukunta Lontooseen.

Norjan edustajat kauppapoliittisiin neuvotteluihin Englannin kanssa määrätään luultavasti huomenna. Kun Mowinkel ei ole suostunut neuvottelijaksi, määrättäne neuvottelukunnan puheenjohtajaksi toinen entinen pääministeri, Lykke, ja jäseniksi teollisuutta edustamaan konsuli Peterson, metsänhoitoa metsänomistaja Enger ja kalastusta kalastustarkastaja (fiskeridirektör) Asserson. On ollut kysymys, että laivanvarustaja Kloster määrättäisiin valvoamaan laivanvarustuselinkeinon etuja. Luultavaa on kuitenkin, ettei häntä ainakaan toistaiseksi määrätä, syystä että pidetään varovaisempana olla määräämättä merenkulun edustajaa, kun ei vielä ole tietoa siitä, että sitä koskevia kysymyksiä ruvettaisiin käsittelemään.

Asiantuntijoiksi määrättäne professori Wedervang, joka erittäin hyvin on perehtynyt kauppapoliittisiin kysymyksiin, ja ulkoministeriön kauppaa-asiainneuvos (handelsraad) Smith.

Pidetään tarkoituksenmukaisena, että Norjan Lontoon lähettiläs ei kuulu neuvottelukuntaan.

Olen voinut huomata, että täällä yleensä ollaan sitä mieltä, ettei tässä asiassa ole pidettävä kiirettä. Niin myös ettei oikeastaan vielä tiedetä, mistä on neuvoteltava.

Rolf Thorsen

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Oh.

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön rap. no 34.

Ministeri Presleff.

14/xi 1932.

Oslo, 14 päivänä marraskuuta 1932.

Légation de Finlande

N:o 905.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
40/56 ka. P. 10 32		
17/xi.32.2		LIT.
AFRIKA	AMERIKA	ASIA
5	Cy	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 34, jonka otsakkeena on

Norjan - Englannin kauppaneuvottelut.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Roy Theodor

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m.

y.m.

y.m.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Salainen.

O s l o S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 34.

Oslo - ssa 14 p:nä marraskuuta 19 32.

Ulkomaan- ja sisäasiainministeriö		
14/11/32		
18/11/32	Liit.	
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	Cy	

Asia: Norjan-Englannin

kauppaneuvottelut.

Viitaten raporttiini n:o 33 t.k. 2 p:ltä, saan kunnioittavimmin tiedoittaa, että norjalaisen valtuuskunnan asiantuntija, professori Wedervang ja sen jäsen, konsuli Peterson t.k. 12 p:nä matkustivat Lontooseen koettamaan päästä selville siitä, mistä tullaan neuvottelemaan. Suunnitelman mukaan tulevat he tällä kertaa olemaan Lontoossa vain kolme päivää, jonka jälkeen he palaavat tänne neuvottelemaan valtuuskunnan muiden jäsenten kanssa. Luultavaa on, että koko valtuuskunta lähtee Lontooseen jo t.k. 22 tai 23 p:nä.

Vieläkään ei täällä ole tietoja siitä, mitä neuvottelut tulevat koskemaan. Uskotaan että ne, mitä Norjan vientiin tulee, kohdistuvat puunjalostusteollisuuden tuotteisiin, kalaan ja kalanmaksajlyyn (sekä medicintran että veterinärtran) ja pelätään että Norjan on vaikeata päästä tyydyttävään tulokseen varsinkin mitä kalanmaksajlyyn tulee.

Uskotaan, että Englanti tahtoo saavuttaa helpoituksia kutomateollisuuden tuotteiden viennille Norjaan. Siinä Norjan on varsin vaikeata tehdä myönnetyksiä, sillä kutomateollisuus täällä toimii vaikeissa olosuhteissa.

Roy Presley

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön rap. no 35.

Ministeri: Pierleff.

16/xi 1932.

Légation de Finlande

Oslo, 16 päivänä marraskuuta 1932.

N:o 916.

KOASIAINMINISTERIÖ		
41/57 fac. 11.11.32		
21/11.32.3		
RYHMÄ	U. N:o	ASIA
5	Cy	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 35, jonka otsakkeena on

Faneerilisenssit.

Vastaaottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesley

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m.

y.m.

y.m.

Helsinki.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

O S L O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 35.

Oslo - ssa 16 p:nä marraskuuta 1932.

KOASIAINMINISTERIÖ		
41/57/100		D. 10 32
21/4.32.3		LIL
RYHMÄ	LUOKKA	ASIA
5	Cy	

Asia: Faneerilisenssit.

Kun viime lokakuun 29 p:nä sain tietää, että hallitus edellisenä päivänä oli määrännyt, että faneeria voitaisiin tuoda Norjaan ainoastaan maatalousministeriön myöntämällä lisenssillä, käännyin heti ulkoasiainministeri Braadlandin ja kansliapäällikkö Esmarchin puoleen, josta tiedoitin seuraavassa salasähkeessä (N:o 74/72, 29. 10. 1932): "Huomauttanut Braadlandille Esmarchille faneerilisenssejä annettava Suomelle varsinkin kun Suomi harvoja maita jotka ostavat Norjalta enemmän kuin myyvät. Vastasivat toimenpide tähdätty Saksaa vastaan joka korottanut faneerin tullit kaksinkertaisiksi samalla miltei dumpaten sitä Norjaan ja että lisenssejä Suomelle annetaan. Juuri Suomen ja Ruotsin tähden oltiin luovuttu korottamasta tulleja ja omaksuttu lisenssit."

Asia oli siis, mitä suomalaisen faneeriin tulee, täydessä järjestyksessä. Nyt olen kuitenkin saanut tietää, että lisenssejä myöskin suomalaisen faneerin tuonnille on evätty. Kävin sen tähden tänään ulkoasiainministeriössä. Tapasin ensin herra Esmarchin. Rekapituloin ensin sen, minkä hän minulle oli lausunut lokakuun 29 p:nä lisäten että sen nojalla mitä hän ja ulkoasiainministeri minulle olivat lausuneet olin ilmoittanut Suomeen, ettei lisenssejä evättäisi, ja kun hänellä ei ollut mitään väittämistä sitä vastaan, ilmoitin että faneerilisonssejä oli evätty. Herra Es-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

march kysyi sen johdosta, tiesinkö tosiaan että niin oli tapahtunut vai oliko ehkä vain kysymyksessä levottomien liike-
miesten levittämiä huhuja. Kun olin vastannut varmaan tunteva-
ni neljä eri tapausta, lausui herra Esmarch että, kun asia
ratkaistiin hallituksessa, oli edellytyksenä, ettei lisensoija
evättäisi Suomesta ja Ruotsista tuotavalle faneerille. Huomau-
tin, että Suomen oli pakko ryhtyä vastatoimenpiteisiin, jollei
muutosta saada aikaan. Esmarch lupasi heti toimia ja kysyi
voisinko hänelle toimittaa niiden toiminimien nimet, joilta li-
sensoija oli evätty. Lupasin ne toimittaa viipymättä.

Heti tämän jälkeen pääsin ulkoasiainministeri Braad-
landin puheille, esittäen hänelle asian samaa taktiikkaa käyttä-
en. Ei hänelläkään ollut mitään muistuttamista kun rekapituloin
keskustelumme lokakuun 29 p:nä. Hänestä asema ilmeisesti tuntui
varsin epämiellyttävältä, sanoi vain että hänelle asia oli esi-
tetty niin, ettei lisensoija tulisi eväämään suomalaiselle fa-
neerille. Huomautin hänellekin vastatoimenpiteistä ja siitä että
vasta äskettäin suurien vaikeuksien jälkeen oli aikaansaatu kaup-
pasopimus. Pyysin häntä heti kääntymään maatalousministeriön puo-
leen, ja huomautin että ainakin yhden kirjeen, jossa lisenssi
evätään, oli allekirjoittanut itse maatalousministeri, pääminis-
teri Hundseid. Herra Braadland lupasi toimia. Kun keskustelun
kuluessa häneltä kysyin, toimivatko täällä eri ministeriöt täl-
laisissa kysymyksissä neuvottelematta ulkoasiainministeriön kans-
sa, ei hän vastannut juuri mitään.

Noin puolitoista tuntia myöhemmin jätin herra Esmarchil-
le luettelon niistä neljästä toiminimestä, joilta lisenssi oli
evätty. Herra Esmarch kertoi silloin, että ulkoasiainministeri
Braadland minun lähdettyäni ministeriöstä oli tullut asiasta pu-
humaan hänen kanssaan ja että hän oli ollut ihan järkytetty
(oprört). Herra Esmarch lausui edelleen, että hallitus tällä-
kin kertaa oli vastatoimenpiteenä Saksalle suunnitellut faneeri-
tullin korottamista, mutta että ulkoasiainministeriö sitä oli
vastustanut sen johdosta että viime talvena ensin minä ja vä-

hää myöhemmin Ruotsin tšekäläinen lähettiläs olimme tehneet huomautuksia silloisten tullikorotussuunnitelmien johdosta, ja että tästä syystä nyt oli saatettu voimaan lisenssipakko. Oli pa Saksan tietoon saatettu, että se oli tähdätty Saksaa vastaan. Kun erotessamme kehoitin herra Esmarchia toimimaan tarmokkaasti, lausui hän voivani luottaa, että sen tekisi, sillä tässä olisi kysymyksessä sanastaan luopuminen (det vilde være et brudd paa tilsagn), lisäten ettei ollut sopivaa että toisena viikkona sanottiin toista ja toisena toista.

Että herrat Braadland ja Esmarch ovat toimineet bona fide, siitä ei ole epäilystä, niinkään ei siitä, että he nyt tekevät parhaansa. Mutta herra Braadland on heikko ja maatalousministeri, pääministeri Hundseid kovin itsepäinen. Valitettavasti matkustaa herra Braadland huomenna Genèveen. Ellei asiaa siihen mennessä ole saatu järjestetyksi, jää se herra Esmarchin hoidettavaksi. Hän on kyllä päällikköään huomattavasti tarmokkaampi, mutta hän ei enää ole sama mahtava mies kuin edellisten hallitusten aikana.

Muuten voi huomauttaa, että tämä asia todistaa kahta seikkaa: nykyisessä talonpoikaismpuolueen hallituksessa on protektionistinen suunta voimakas ja hajaannus hallituksessa on jatkuva ja ilmeisesti paranematonta laatua, vaikka sen kaikki jäsenet kuuluvat samaan puolueeseen.

Voinen kohta tiedoittaa enemmän tästä asiasta.

Roy Threlk

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön rap. no 36.

Ministeri Presleff.

28/XI 1932

Oslo, 28 päivänä marraskuuta 1932.

Légation de Finlande

N:o 950.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
42/57 (ae. D. 10 32)		
1/xii 32	2	LML
EUROPA	UUSI MAAILMA	ASIA
5	ee	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 36, jonka otsakkeena on

Ministeri Wedel Jarlsberg Petsamon rajakysymyksestä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri erinomaisen kun-
nioitukseni vakuutus.

Rolf Thulén

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

semme olimme saaneet silloisen pääministerin, Gunnar Knudsenin.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Salainen.

O S L O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 36.

Oslo ssa 28 p:nä marraskuuta 19 32.

KOPARMINISTERI		
42/57 Re. 10. 19 32		
YHMA	OSASTO	ASIA
F	Cy	

Asia: Ministeri Wedel Jarlsberg

Petsamon rajakysymyksestä.

Norjan entinen Pariisin lähettiläs, nyt 77 vuotias ministeri Wedel Jarlsberg on julkaissut muistelmateoksen "Reisen gjennem livet" (Oslo, Gyldendal Norsk Forlag). Suurimmaksi osaksi on kirjassa varsin kevyttä tavaraa, mutta on siinä osaksi myös politiikkaa. Mielenkiintoista meille on kaksi sivua, jossa herra Wedel koskettelee Petsamon kysymystä. Niistä käy nimittäin selville, että hän on koettanut saada Norjan hallitusta toimimaan siihen suuntaan, että Norja saisi osan nykyistä Petsamon aluetta.

Vaikka tulin tänne jo syksyllä 1919 ja vaikka päätehtävänäni täällä ensimmäisinä vuosina oli rajakysymysten järjestely, en muista koskaan kuulleen, että ministeri Wedel olisi aktiivisesti puuttanut rajakysymykseen, enkä nytkään ole ihan vakuutettu siitä, että hän sitä niin paljon olisi harrastanut. Sitä paitsihan hän niinä vuosina varsin vähän oli Norjassa. Kuitenkin on mahdollista, että hänen vaikutuksensa ei ollut ihan merkitystä vailla Norjan silloiseen rajapolitiikkaan ja ulkoministerien, Ihlen ja Michelet vainajien, kantaan.

Vuoden 1920 huhtikuussahan Ihlen rajakysymyksessä suoraan kääntyi Venäjän hallituksen puoleen ja peräytyi vasta kun avuksemme olimme saaneet silloisen pääministerin, Gunnar Knudsenin.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Saman vuoden syyskuussa oli Ihlenin seuraaja Michelet sanomalehtien pakoittamana jo antanut ohjeita tarkoituksessa että Norja sekaantuisi Suomen ja Venäjän väliseen rajajärjestelyyn, joita ohjeita saimme hänet muuttamaan vain erinomaisen jyrkän kannanoton kautta. Ja saman vuoden kevättalvella oli ministeri Urbye suurkäräjien salaisessa istunnossa koettanut saada suurkäräjät aktiivisemman politiikan kannalle. Hän sai kylä kannatusta, mutta suurkäräjien enemmistö ei hänen kantaansa omaksunut. Myös minua koetti herra Urbye varsin naivilla tavalla saada vakuutetuksi siitä, että Suomelle olisi vain eduksi, jos se Norjalle luovuttaisi osan Petsamon aluetta.

Ihan toisella tavalla puhui asiasta Gunnar Knudsen. Hän lausui suoraan, että Norjalle olisi eduksi saada osan Petsamon aluetta, mutta hän alleviivasi voimakkaasti, että se olisi saatava siten, että Norja Suomelle luovuttaisi jonkun alueen.

Olen tässä rekapituloinut nämät asiat johtaakseni muistiin, että Norjassa sodan jälkeisinä vuosina oli melko laajalle levinnyt halu saada Norjalle osan Petsamonaluetta ja näyttääkseni, että herra Wedelin muistelmateos tukee sitä käsitystä, että polittikkamme rajakysymyksessä oli oikein tähdätty. Se oli oikein tähdätty siinä

1:o että yleensä toimimme ripeästi ja tarmokkaasti;
2:o että heti senjälkeen kuin Tarton rauhansopimus oli ratifioitu, ehdotimme rajakomisionin asettamista. (Men tiden gik. Der blev nedsat en komité, og da den norske regjering endelig var faerdig til underhandling, hadde Finland allerede erholdt de russiske landomraader. Forutsaetningen for at den av mig foreslaede underhandling skulde lykkes var saaledes ikke laenger tilstede, og enhver graenseregulering blev som bekjendt avvist.); ja

3:o että poronlaidunsopimuksen viimeiseen artiklaan saimme Norjan epäsuoran tunnustuksen sille, että Petsamon alue oli Suomen.

Epäilemättä Norjan sekaantuminen Suomen ja Venäjän raja-

neuvotteluihin ei olisi voinut saada aikaan sitä, ettei Petsamon aluetta kokonaisuudessaan olisi luovutettu Suomelle, joskohta se olisi neuvotteluja vaikeuttanut. Mutta sen se epäilemättä olisi aikaansaanut, että Suomen ja Norjan välit varsin pitkiksi ajoiksi olisivat olleet pilatut. Tämä tuli estetyksi meidän politiikkamme kautta.

Liitteenä I seuraa ohellisena se osa herra Wedelin kirjaa, joka koskee Petsamon kysymystä (siv. 367 - 369).

Sivulla 367 kirjoittaa herra Wedel seuraavaa:

"Da jeg intet svar fik, ansaa jeg mig allikevel i oktober at burde nævne saken for den franske utenriksminister, idet jeg uttalte at jeg, selv om jeg ingen instruktioner hadde fra min regjering, gik ut fra som selvfølgelig at man sørget for erstatning for vor flaates tap, og at det ogsaa maatte betankes at vi fik hvad som maatte kunne erholdes og som vi maatte ønske hvad landomraader angik. Hvis Sverige fik Aalandsøene og Danmark Slesvig, vilde det vel være naturlig at Norge, om det skulde ønskes, fik Spitsbergen og Murmanskysten og at vi i handelspolitisk henseende blev behandlet paa bedste maate efter krigen."

Kuten muistettaneen, lausui Clemenceau edustajakamarissa, että ententti oli valmis antamaan Ahvenanmaan Ruotsille. Ellen muista väärin, tapahtui tämä syys- tai lokakuussa 1919. Kun tietää, että herra Wedel oli varsin hyvissä väleissä Clemenceaun kanssa, tulee luettuaan yllä olevan kohdan kysyneeksi, onko herra Wedel ehkä myös osaltaan inspiroinut Clemenceauta.

Rolf Thesley

Liite N:o I.

Vi maatte benytte leiligheten til at faa de fra Russe- tiden bestaaende servitutter i Finmarken ophævet, og sikre vore grænser i nord. Spørsmaalene om Spitsbergen og Murmanskysten maatte løses i vor interesse. Vi maatte kræve Sveriges bistand for disse krav, og til gjengjæld gi svenskene al den støtte vi kunde for deres krav.

.....
.....

Hvis Finland skulde erholde Petschenga og Hinterland indtil Enare, og denne stat derigjennem bli eier av Boris Gleb med dertil hørende rettigheter, turde der kunne mange vanskeligheter for Norge, idet en betydelig del av Sydvarangers befolkning er av finsk avstamning. Under saadanne omstændigheter vilde det efter min mening for at forhindre fremtidige stridigheter og vanskeligheter med den nye nabo bli en pligt for Norge at forlange en grænseregulering i saadan utstrækning at vi om mulig erholdt hele territoriet bak de norske fjorder mellem Pasvikelven og en ret linje trukket fra Jakobselven til det punkt hvor den norske, russiske og finske grænse nu møtes. Dette territorium har store skoger nyttige for Finmarken. Dets besiddelse vilde fjerne Finland fra Sydvaranger, hindre rivninger i fremtiden og paa samme tid sikre Norge utnyttelsen av vandkraften i Pasvikelven. Besiddelsen av Petschenga vilde være av saa stor betydning for Finland, at et saadant forlangende fra vor side vilde være rimelig og berettiget. Endvidere burde vi i tilfælde av at status quo rokkedes, tilbytte os kilen ved Lyngenfjorden. Ansvarer for ikke nu at forsøke at ordne forholdene i Nordnorge paa den fordelagtigste og sikreste maate var saa stort at jeg anmodet Regjeringen og Stortingets utenrikskomité om i henhold til hvad jeg hadde fremført, at oppta spørsmålet om en grænseregulering til indgaende overveielse.

Med hensyn til denne grænseregulering saa taler den for sig selv. Min mening var at vi skulde underhandle om den før forholdene angaaende Finland var endelig ordnet, og før det hadde faat de russiske avstaaelser i nord, og efter at jeg hadde sonderet stemningen paa tilforladelig finsk hold, forekom det mig ikke utelukket at man paa den tid kunde komme til en overenskomst.

Naar man vil opnaa noget, maa man vite at ta sin bestemmelse hurtig. Men tiden gik. Der blev nedsat en komité, og da den norske regjering endelig var færdig til underhandling, hadde Finland allerede erholdt de russiske landomraader. Forutsætningen for at den av mig foreslaaede underhandling skulde lykkes var saaledes ikke længer tilstede, og enhver grænseregulering blev som bekjendt avvist.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön rap. n:o 37.

Ministeri Thesleff

30/XI-32.

Vide: H. V.
Légation de Finlande

Oslo, 30 päivänä marraskuuta 1932.

N:o 953.

a-a.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
<i>44 / 57 lae. 1. 1. 32</i>		
<i>3 / XII - 32</i>	LIH	
5	<i>Cy</i>	ADIA

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 37, jonka otsakkeena on

Norjan ja Englannin kauppaneuvottelut.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Prof. Thesley

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Salainen.

OSLO - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 37.

Oslo- ssa 30 p:nä marras kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
44/57 Cae. : 82		
8/XII.32.2	LII	
5	04	

Asia: Norjan ja Englannin
kauppaneuvottelut.

Täydentääkseni mitä otsakeasiasta olen kirjoittanut raporteissani n:o 33 ja 34, saan kunnioittaen tiedoittaa täällä nyt otaksuttavan, että Englanti neuvotteluissa tulee vaatimaan helpoituksia kivihiilen ja kutomateollisuustuotteiden viennille Norjaan sekä kauppamatkustajaverojen alentamista.

Norja taas koettaa saavuttaa helpoituksia kalanmaksaöljyn, kalan ja puunjalostusteollisuuden tuotteiden, paitsi puuvanukkeen, viennille.

Olen voinut huomata, että täällä tulokseen nähden ei olla optimisteja. Norjan neuvottelijoita on kehoitettu olemaan mahdollisimman pidättyväisiä (saa avvisende som muligt), koska nykyiset vaikeudet ovat syntyneet Englannin toimenpiteiden kautta. Kuitenkin on neuvottelijoita pyydetty huolehtimaan siitä, etteivät neuvottelut katkea.

Rolf Thulin

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 64.

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön raportti no 38.

Ministeri Theleff

20/12-32.

Légation de Finlande

Oslo, 20 päivänä joulukuuta 1932.

N:o 1003.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
N:o 45/57 Sal. 1932		
27/12-32	Vo -	L.M. /
RÖHMÄ	STO	A. A.
5.	64.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 38, jonka otsakkeena on

Itä-Grönlannin kysymys.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thorsen

Herra Varatuomari A. HACKZELL,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

1) Tavallinen.

Salainen.

O S L O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 38.

Oslo - ssa 20 p:nä joulukuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
N:o 45/57 Sal.	32
28/12-32	Liit.
5.	64.

Asia: Itä-Grönlannin kysymys.

Norjan entinen Pariisin lähettiläs Wedel Jarlsberg ei tyydy nauttimaan otiumiaan, vaikka jo on täyttänyt 77 vuotta, vaan koettaa edelleen puuttua Norjan politiikkaan. Kuluneena syksynä on hän koettanut saada aikaan kompromissin Itä-Grönlannin kysymyksessä ja on hän sitä varten kaksi kertaa käynyt Kööpenhaminassa.

Ministeri Wedelin välitysehdotus on pääpiirteissään ollut seuraava. Tanska myöntää norjalaisille pyydystäjille oikeuden käyttää kolmea satamaa Länsi-Grönlannissa sekä takaa heille ne oikeudet, jotka sisältyvät vuoden 1924 sopimukseen. Norja puolestaan tunnustaa, että Tanskan suvereniteetti kohdistuu koko Grönlantiin.

Täällä väitetään, että Tanskan hallitus oli taipuvainen neuvottelemaan tällä pohjalla. Norjan hallituksessa lienevät pääministeri ja ulkoasiainministeri olleet samalla kannalla, mutta kaikki muut hallituksen jäsenet ovat sitä vastustaneet, joten herra Wedelin ehdotuksella ei enää ole käytännöllistä merkitystä.

Pääministeri Hundseidia on - vieläpä hallituksen keskuudessa - syytetty siitä, että hän olisi ministeri Wedelin välitysehdotuksen takana.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

1) Tavallinen.

Kuningas, joka ei pidä Wedelistä, on varsin suuttunut hänen puuhailunsa johdosta, eikä hän usko, että Wedel olisi esiintynyt pääministerin kehoituksesta.

Jos herra Wedelin tässä mainittu toiminta tulee yleisesti tunnetuksi, mikä ei liene vältettävissä, voi se jossain määrin saada sisäpoliittisen merkityksen. Kuten ennen olen tiedoittanut, lausui ent. pääministeri Mowinckel eräässä Bergenissä viime elokuussa pitämässään puheessa, että olisi syytä vielä saada aikaan sovinto Tanskan kanssa ennenkuin Itä-Grönlannin kysymyksen käsittely alkaa Haagissa, ja joutui herra Mowinckel puheensa johdosta ankaran arvostelun alaiseksi, joten oli mahdollista että hänen puheensa ehkä vahingoittaisi hänen pääministerikandidatuuriaan. Tosin ei hänen puheestaan enää puhuta ja tosin yleisesti uskotaan, että hän kevättalvella muodostaa uuden hallituksen, mutta mahdollista on kuitenkin, että puhetta vielä koetetaan käyttää häntä vastaan. Mutta jos nyt tulee tunnetuksi, mitä herra Wedel on tehnyt, niin suuttumus epäilemättä kääntyy häntä kohtaan ja Mowinckelin puhe unohdetaan. Edullista herra Wedelille on tässä asiassa, että hänelle - hänen huomattavista ansioistaan huolimatta - niin yleisesti nauretaan.

Rolf Thulén

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: D.

OSASTO: C4.

ASIA: _____

Olossa oleva lähetyksen rapo. n:o 39.

Ministeri Thesleff.

24/12 1932.

Légation de Finlande

Oslo, 24 päivänä joulukuuta 1932.

N:o 1010.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
46/57/ae	12. 1932	
28/12.32		
RYÖMÄ		
5	Cy	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 39, jonka otsakkeena on
Norjan kutomateollisuuden tuotteiden tullit ja Saksa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thulén

Herra Varatuomari A. HACKZELL,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

H e l s i n k i .

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Salainen.

O S L O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 39.

Oslo - ssa 24 p:nä joulukuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
46/57 ae. E. 1932		
28/12.32		
RYHMÄ		ASIA
5	Cy	

Asia: Norjan kutomateollisuuden tuotteiden
tullit ja Saksa.

Koska eräissä tšekäläisissä lehdissä on mainittu, että hallitus tulevan vuoden alussa tulisi lähettämään valtuuskunnan Berliiniin neuvottelemaan Saksan kanssa sen johdosta että Norjan neuvottelut Englannin kanssa ehkä johtavat siihen, että Norja tulee pakoitetuksi alentamaan kutomateollisuuden tuotteiden tulleja, olen ottanut selkoa asiasta ja saanut tietää seuraavaa:

Toistaiseksi ei hallitus ole tehnyt mitään päätöstä asiassa. Mutta jos niin käy, että näyttää välttämättömältä suostua Englannin vaatimukseen kutomateollisuuden tuotteiden tullien alentamisesta, on luultavaa että Norja kääntyy Saksan puoleen tiedustellen, mitä etuja Saksa voisi myöntää Norjalle siinä tapauksessa että kutomateollisuuden tulleja alennetaan.

Rolf Thorsen

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön rap. n:o 40.

Ministeri Therleff.

30/12 1932.

Légation de Finlande

Oslo, 30 päivänä joulukuuta 1932.

N:o 1014.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
1/30 p.e.		1933
2/1.33	3	111
KYSELY		ADIA
5	Cy	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 40, jonka otsakkeena on

Itä-Grönlannin kysymys.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Raf Thorsell

Herra Varatuomari A. HACKZELL,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

H e l s i n k i .

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

O S L O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 40.

Oslo- ssa 30 p:nä joulukuuta 19 32.

ULKOASIA MINISTERO		
1/50	ae.	1933
2/1.33	3	LIL
5	Cy	ASIA

Asia: Itä-Grönlannin kysymys.

Raportissani n:o 38 tämän kuun 20 p:ltä olen tiedoittanut ministeri Wedel Jarlsbergin toiminnasta, jonka tarkoituksena oli saada aikaan sovinto Itä-Grönlannin kysymyksessä. Nyt olen ihan luotettavalta taholta saanut tietää, että Norjan hallituskin vielä tänä syksynä on koettanut päästä yhteisymmärrykseen Tanskan kanssa.

Sen jälkeen kuin oli todettu, ettei hallituksen enemmistö ollut taipuvainen kannattamaan herra Wedelin ehdotusta, lähetettiin marraskuun ensi puoliskolla kansliapäällikkö Esmarch Kööpenhaminaan neuvottelemaan ensi sijassa sikäläisen kansliapäällikön Bernhoftin kanssa. Herra Esmarch oli silloin ehdottanut että Tanska, paitsi että se takaisi norjalaisten pyydystäjien oikeuksia, tunnustaisi Norjan suvereniteetin ensin vallattuun alueeseen - Eirik Rauden maahan - taikka ainakin sen osaan, jota vastoin Norja puolestaan tunnustaisi Tanskan suvereniteetin koko muuhun Grönlantiin. Tanska oli kuitenkin kieltäytynyt neuvottelemasta tällä pohjalla.

Olen huomannut, että eräät arvovaltaiset henkilöt, jotka kuitenkin eivät ole virallisessa asemassa, uskovat että Norja ja Tanska vielä voisivat sopia keskenään ennenkuin Haagin

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

tuomioistuin tammikuun puolivälissä jatkaa Itä-Grönlannin
kysymyksen käsittelyä. Ymmärtääkseni ovat mahdollisuudet kui-
tenkin varsin pienet.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
OSLOSSA

FINLANDS BESKICKNING
OSLO

Drammensveien 93

N:o 1015.

Oslos, 31 päivänä joulukuuta 1932.

MINISTERIÖN		150/ae	33
4/1.33	3	LI	
		ASIA	
5	Cy		

Ulkoasiainministeriölle.

Sen johdosta että raporttini n:o 40 eilispäivältä erehdyksestä jäi allekirjoittamatta, saan kunnioittaen tiedoittaa, että puhtaaksikirjoitetun kappaleen olen lutenut ja että siis siitä vastaan.

Ministeri:

Rolf Thorsen

SUOMEN LÄHETYSTÖ
OSLOSSA

FINLANDS BESKICKNING

OSLO

Drammensveien 93

N:o 1015.

Oslos, 31 päivänä joulukuuta 1932.

MINISTERI	
150	1.1.33
4/2.33	LI
5	04
	ASIA

Ulkoasiainministeriölle.

Sen johdosta että raporttini n:o 40 eilispäivältä erehdyksestä jäi allekirjoittamatta, saan kunnioittaen tiedoittaa, että puhtaaksikirjoitetun kappaleen olen luke-
kenut ja että siis siitä vastaan.

Ministeri:

Rolf Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Ministeri Thesleffin raportti no 1.
Oslø.

4/1 1932.

Légation de Finlande

Oslo, tammikuun 4 päivänä 1932.

1/50 Re. E. 1132		
7/1.32	79	LII
FINNIA	ASIA	ASIA
5	Cy.	

Herra Ulkoasianministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 1, jonka otsakkeena on

Aseistariisumiskonferenssi.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Konf. Theodor

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasianministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 1.

Oslo ssa 4 p:nä tammi kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
1/50	10	19 32
7/1-32	10	10
RYHMÄ	ASIA	
5	04	

Asia: Aseistariisumiskonferenssi.

Kuluneena syksynä on suurkäräjien konstitutsioni- ja ulkoasiainvaliokunta - samoinkuin eräät muutkin valiokunnat - ollut koolla ja on se käsitellyt myös kysymystä niistä ohjeista, joita annetaan Norjan edustajille aseistariisumiskonferenssissa. Tätä nykyä viimeistellään näitä ohjeita ulkoasiainministeriössä, ja voinen ne saada, kun ne valmistuvat. On syytä uskoa, ettei Norjan edustajille anneta toimeksi tehdä huomattavampia muutosehdotuksia oleviin luonnoksiin.

Kun suurkäräjät viime keväänä myönsivät varoja osanottoa varten aseistariisumiskonferenssiin, lausuttiin työväenpuolueen taholta, että varoja myönnettiin sillä edellytyksellä, että puolue saisi edustajan Norjan valtuuskuntaan. Ja kun tätä vastaan ei kukaan mitään lausunut, on sen jälkeen ollut itsestään selvää, että yhden Norjan edustajista tuli kuulua työväenpuolueeseen. Tämä tulee vaikuttamaan sekä yleensä Norjan valtuuskunnan kokoonpanoon että välillisesti myös sen ajan pituuteen, jona Norjan valtuudet tulevat olemaan Genevessä.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____ lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____ lle.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

Kun kerran työväenpuolue saa edustajan aseistariisumiskonferenssin valtuuskuntaan, pidetään luonnollisena, että muutkin puolueet saavat edustajansa. Itsestään selvää on, että ulkoasiainministeri Braadlandista tulee valtuuskunnan puheenjohtaja, samalla kun hän edustaa talonpoikaipuoluetta. Oikeiston edustajaksi tulee luultavasti suurkäräjien presidentti Hambro, ja vasemmiston Mowinckel, jos hän suostuu. Työväenpuolue tahtoi edustajakseen professori Edv. Bull'in, joka oli ulkoasiainministerinä Hornsrudin työväenhallituksessa, mutta hallitus lienee toistaiseksi sillä kannalla, että työväenpuolueen edustajaksi määrättäisiin joku suurkäräjämies.

Kuten ennen olen tiedoittanut, tulevat Norjan valtuuskuntaan ammattimiehinä kuulumaan ministeri Colban, ulkoasiainministeriön jaostopäällikkö Andvord, eversti Steffens ja komentaja Otto. Kun nyt näiden lisäksi tulee olemaan neljä poliitikkoa ja kun määräraha osanottoa varten on pieni, johtuu tästä - sekä myös siitä että poliitikot eivät voi olla niin kauan poissa Oslost - että kaikki valtuuskuntaan kuuluvat eivät konferenssin koko koossaoloaika voi olla Genèveässä, vaan tulevat poliitikot luultavasti olemaan siellä vain pari kolme viikkoa konferenssin alussa sekä myöhemmin silloin kuin heidän läsnäolonsa erityisistä syistä näyttää toivottavalta.

Rolf Theodorp

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5.

OSASTO: CH.

ASIA: _____

Ministeri Therleffin raportti no 2.
Osl.

16/2 1932.

Légation de Finlande

Oslo, tammikuun 16 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
3/50 lae.		R. 1932
20/1.32	2	LML
RYHMÄ	LUK. NO	ASIA
5	CH.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 2, jonka otsakkeena on

Ulkoministerien kokous Kööpenhaminassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Roy Meslay

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 2.

Oslo ssa 15 p:nä tammi kuuta 1932.

ULKOASIAMINISTERI:	
Kr 3/50	Re. E. 10 32
20/1-32	LIL
RYHMÄ	ASIA
5	Cy

Asia: Ulkoministerien kokousKööpenhaminassa.

Mitään erityistä Kööpenhaminassa t.k. 6 ja 7 p:nä pidetystä Skandinaavian maiden ulkoministerien kokouksesta en täällä ole saanut kuulla, eikä minulla sen tähden ole syytä sitä selostella. On kuitenkin yksi seikka, johon tältä näkökulmalta katsoen on syytä kiinnittää huomiota.

Norja on yleensä ollut varsin viileä skandinaaviselle yhteistyölle, "skandinavisk samröre", joksi sitä täällä mielellään kutsutaan. Syynä on ensi sijassa ollut se, että Ruotsilla suurempana maana tässä yhteistyössä on ollut johtava asema ja että Norjaa ei ole miellyttänyt olla N:o 2 tai N:o 3. Viime aikoina on joskus tuntunut siltä, että tässä on tapahtunut muutos, ja luultavasti ei erehdy jos uskoo, että tämä johtuu Grönlannin kysymyksestä. Oikeastaanhan tämän pitäisi tehdä skandinaavisen yhteistyön mahdottomaksi - ja sen se vielä voi tehdäkin -, mutta toistaiseksi se sitä luultavasti edistää sen kautta että Norja entistä enemmän haluaa ylläpitää hyviä välejä Ruotsin kanssa ja vähemmän kiinnittää huomiota siihen, että Ruotsi yhteistyössä pyrkii olemaan johtavassa asemassa.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

.....

.....

.....

1) Tavallinen.

2) Tavallinen ja lisäksi

lle.

3) Ei tiedoituksiin.

4) Ei tiedoituksiin, mutta

lle.

Nyt on kuitenkin voinut huomata, että täällä ei olla ihan tyytyväisiä siihen yhteistyöhön, jossa on oltu Kööpenhaminassa, ja tällä kertaa nojautuu tyytymättömyys asiallisiin syihin, joskin sitä ehkä jossain määrin voi suurentaa yleensä vallitseva tanskalaisvastainen mieliala. Ollaan nimittäin sitä mieltä että, on otettava huomioon että, kun kauppapolitiikassa entistä enemmän ruvetaan kiinnittämään huomiota siihen, että maan, josta ostetaan, on myös ostettava, Norja kauppapoliittisesti Englantiin nähden on niin huomattavan paljon edullisemmassa asemassa kuin Tanska, että tämän tähden Norjan kauppapolitiikkaa ei liian paljon ole kytkettävä Tanskan kauppapolitiikkaan ja että yleensä on vältettävä, että Englannissa syntyy käsitys Skandinaaviasta taloudellisena kokonaisuutena. Ja numerot osoittavatkin, että siitä Norjalle voi olla haittaa. Kuluneen vuoden 9 ensimmäisenä kuukautena tuotiin Englantiin kolmesta Skandinaavian maasta tavaroita 53 miljoonan punnan arvosta, kun niihin Englannista vietiin vain 18 miljoonan punnan arvosta. Vienti Englannista Norjaan oli samana aikana 6 miljoonaa puntaa, tuonnin Norjasta Englantiin ollessa 5.9 miljoonaa puntaa. Ja mitä Tanskan ja Englannin väliseen kauppavaihtoon tulee, oli vienti Englannista vain 6.3 miljoonaa puntaa, kun sitä vastoin tuonti sinne oli 35 miljoonaa puntaa.

Kun näin on, niin on pidettävä mahdollisena, että Kööpenhaminassa aloitettu yhteistyö voi kohdata melkoisia vaikeuksia Norjassa.

Kuten minulla on ollut kunnia tiedoittaa, ilmoitti ulkoministeri Braafland minulle luottamuksellisesti viime marraskuun 18 p:nä Norjan hallituksen suunnittelevan kääntymistä Englannin hallituksen puoleen, alistaen sen harkittavaksi, eikä olisi syytä kutsua koolle kultakannasta luopuneiden maiden alustava konferenssi, ennenkuin ryhdytään kansainvälisiin neuvotteluihin kultakantaan palaamisesta. Ja viime joulukuun 15 päivänä saattoi hän tietooni, että hän oli antanut Norjan Lanteon lähettiläälle toimeksi tehdä sellaisen ehdituksen Englannin hal-

litukselle. Kun vielä ottaa huomioon, että hän pyysi minua saattamaan tiedon tästä hallitukselleni, niin on ymmärtääkseni ilmeistä, että hän suunnitteli yhteistyötä Norjan ja m.m. Suomen kanssa. Näin ollen on ehkä valitettavaa, että aloitteen ulkoministerien kokouksen pitämiseen teki Tanska eikä Norja tai ehkä Ruotsi. Olen kuullut, että ulkoministeri Munch varsin vähän harrastaa yhteistyötä Suomen kanssa. Siinäkö syy?

En ole päässyt selville siitä, olisiko Norja mahdollisesti tehnyt jotain saadakseen Suomen edustetuksi Kööpenhaminan kokoukseen. Olen vaan saanut kuulla, että kokouksessa päätettiin, että ulkoministeri Ramel tiedoittaisi siitä Suomelle. Ja tämähän on yhtäpitävää sen ilmoituksen kanssa, jonka ministeri v. Heidenstam teki kansliapäällikkö Valvanteelle.

Ruf Thesley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Ministeri Chesloffin raportti no 3.

Oslø.

18/2.1932.

Légation de Finlande

Oslo, tammikuun 18 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 4/50 /ae E. 13 32		
21/1.32 ^o		LEL
RYHMÄ	OKSALO	ASIA
5	04	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 3, jonka otsakkeena on

Aseistariisumiskonferenssi.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesley

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m.

y.m.

y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 3.

Oslo ssa 18 p:nä tammi kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
No 4/50 p:nä 18.1.32		
21/5.32	50	LEL
RYHMÄ	OLASTO	ASIA
5	97	

Asia: Aseistariisumiskonferenssi.

Saan ohellisena liitteenä I kunnioittavimmin lähettää ne ohjeet, jotka Norjan hallitus t.k. 15 p:nä on päättänyt antaa Norjan edustajille aseistariisumiskonferenssissa. Ohjeiden ensimmäinen osa julkaistaan tämän illan lehdissä. Toista osaa ei päästetä julkisuuteen ainakaan sellaisenaan.

Norjan valtuuskunta on saanut toisen kokoonpanon, kuin aluksi suunniteltiin, sen johdosta että herrat Hambro ja Mowinckel eivät suostuneet lähtemään Genèveen. Syyt heidän kieltäytymiseensä ovat epäilemättä poliittisia, sikäli nimittäin että he pitävät läsnäoloaan suurkäräjillä välttämättömänä, mikä taas osaksi johtunee hallituksen heikosta asemasta. Herra Hambron sijaan määrättiin valtuuskuntaan suurkäräjämies, tehtailija Joh.H.Andresen ja herra Mowinckelin sijaan parlamentaarisen liiton pääsihteeri, filosofiantohtori Chr. Lange. Muut jäsenet ovat ulkoasiainministeri Braadland, ministeri Colban ja työläispuolueen edustajana professori Edv. Bull. Delegationin puheenjohtajana on ulkoasiainministeri, varapuheenjohtajana herra Colban. Tarkoitus on että ministeri Colban ja asiantuntijoiksi määrätty eversti Steffens ja komentaja Otto

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

.....

.....

.....

- 1) Tavallinen. lle.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

tulevat olemaan konferenssin koko koossaoloaikana Genèveässä, kun sitä vastoin muut edustajat matkustavat sinne vain lyhyiksi ajoiksi.

Professori Bullin määräämistä olivat ehdoittaneet sekä työväenpuolueen suurkäräjäryhmä että sen puoluehallitus, ja taipui hallitus määräämään hänet, vaikka se mieluummin olisi määrännyt jonkun työväenpuolueen suurkäräjäryhmän jäsenen. Nyt on kuitenkin professori Bull kieltäytynyt valtuuskunnan jäsenyydestä, syystä että ohjeiden mukaan valtuuskunnan jäsenellä ei ole oikeutta konferenssissa esittää omia mielipiteitään, vaan että valtuuskunnan luonnollisesti tulee esiintyä kokonaisuutena. Hän on selittänyt, että hänen ei tarvitse matkustaa Genèveen esittämään mielipiteitään herroille Braadland ja Andresen, vaan että hän sen voi tehdä Oslossa. Tämä siitä huolimatta että suurkäräjien konstitutsioni- ja ulkoasiainvaliokunnassa myös työväenpuolueen edustajat ovat kannattaneet kysymyksessä olevien ohjeiden hyväksymistä. Että välit työväenpuolueen suurkäräjäryhmän ja puoluehallituksen välillä ovat huonot ja että yleensä hajaannus puolueessa on suuri, saa edellä mainitusta vahvistuksensa.

Niin kuin asiat nyt ovat kehittyneet, ei ole luultavaa, että joku muu työväenpuolueeseen kuuluva suostuu lähtemään Genèveen herra Bullin sijaan.

Roy Mesley

Instruks ved Nedrustningskonferansen,

vedtatt ved Kgl.res. av 15.1.1932.

1. Som en naturlig fortsettelse av den freds- og veldgiftspolitikken som Norge har ført i den siste menneskealder og arbeidet for under hele sin deltagelse i Folkeforbundet, og i overensstemmelse med den forpliktelse alle forbundets medlemmer har påtatt sig efter Paktens artikkel 8, må det bli den norske delegasjonens hovedoppgave å søke å bidra sitt til at konferansen kan nå til størst mulige positive resultater som et første skritt på veien mot endelig sikring av verdensfreden ved internasjonal avrustning.

I denne forbindelse må det dog fremholdes at skal freden bli sikker og varig, må en økonomisk nedrustning gå hånd i hånd med den militære.

2. Idet der henvises til den militære nedrustning som har funnet sted i Norge efter verdenskrigen og til de forslag til ytterligere nedsettelse av militærutgiftene som foreligger, skal delegasjonen understreke, at Norge for sitt vedkommende alltid vil være villig til å ta de konsekvenser som følger av almindelig internasjonal nedrustning.

3. Delegasjonen skal søke samarbeide med andre delegasjoner som må antas å dele Norges prinsipielle opfatning, med det for øie å øke styrken av arbeidet for et positivt resultat av konferansen.

II.

Almindelige forholdsregler.

A.

1. Delegasjonens formann (og leder) er den delegerte som er regjeringsmedlem. I hans fravær eller forfall opnevner regjeringen stedfortreder.

2. Delegasjonen som, i likhet med representasjonen ved Folkeforbundsforsamlingen, utad må optre som en enhet, sammenkalles av formannen til regelmessige - helst daglige - møter

til drøftelse av de foreliggende spørsmål og av delegasjonens fremgangsmåte. Over disse møter føres protokoll.

Hvervidt og i hvilken utstrekning de sakkyndige blir å tilkalle til møtene avgjøres av formannen.

3. Delegasjonens formann fordeler arbeidet mellom dens medlemmer.

4. Delegasjonen skal holde regjeringen stadig underrettet om sakenes gang og utvikling. Regjeringens særlige instruks skal alltid innhentes hvor det gjelder spørsmål om Norges tilslutning til positive ferholdsregler til fremme av nedrustning, som vil berøre norske forsvarsinteresser.

B.

Idet der som veiledning henvises til den av "Komitéen til forberedelse av Norges deltagelse i Nedrustningskonferansen" avgitte rapport og særlig til de som bilag medfølgende "Bemerkninger vedrørende de enkelte artikler i det av den forberedende nedrustningskommisjon utarbeidede konvensjonsutkast" skal her fremholdes:

1. Delegasjonen bør arbeide for vedtagelse av den videst mulig gående overenskomst til en almindelig nedrustning og kan gi sin tilslutning til det i så henseende mest tilfredsstillende forslag.

2. Hvis spørsmål kommer op om etablering av en internasjonal maktstyrke i en eller annen form eller av en organisasjon av internasjonale stridskrefter eller om fastsettelse av kontingenter eller bidrag til samme, må delegasjonen før den tar standpunkt til disse spørsmål innhente regjeringens instruks.

3. Delegasjonen bør stille sig velvillig til spørsmålet om regionale avtaler med sikte på en nedsettelse av enkelte staters rustningsutgifter, men også her innhente instruks forsåvidt Norge berøres.

4. Like overfor de spørsmål som måtte bli reist i forbindelse med Tysklands og de øvrige centralmaktens ved fredstraktater påtvungne nedrustning, bør delegasjonen overlate til de nærmest interesserte makter på begge sider å søke å løse vanskelighetene, men samtidig erklære sig rede til før Norges vedkommende å yde enhver bistand for å fremme en løsning på dette område som måtte gjøre det mulig at en almindelig nedrustningskonvensjon kan

komme istand.

5. Delegasjonen bør være opmerksom på at det vil være av den største betydning at også de makter som står utenfor Folkeforbundet (Sovjetforbundet, Tyrkiet og U.S.A.) tiltrer en bindende overenskomst om nedrustning.

6. Delegasjonens almindelige holdning bør være bestemt av det synspunkt, at det for verdens fredelige utvikling er nødvendig at konferansen bringer det videst mulig gående positive resultat.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Ministeri Thesleffin raportti no 4.

Oslo.

20 p:n 1982.

Légation de Finlande

Oslo, tammikuun 20 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 5/50 <i>lac</i> H. 13 32		
23/1.32 ^{no}		L.H.
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	Cy	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 4, jonka otsakkeena on

Norjan ja Ranskan kauppaneuvottelut.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Prof Theodor

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 4.

Oslo ssa 20 p:nä tammi kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 500 fac. P. D 32		
23/1.32	12	121
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	CH.	

Asia: Norjan ja Ranskan kauppa-
neuvottelut.

Olen tämän tammikuun 13 p:nä sähköteitse tiedoittanut, m.m. että entinen pääministeri Lykke määrätään Pariisissa neuvottelemaan eräistä kauppapoliittisista kysymyksistä. Sen jälkeen on herra Lykke määrätty ja lähtenytkin. Sanomalehdissä ei hänen matkastaan ole ollut uutista, ja suurkäräjätystä hän sai vapautusta "yksityisten asiain vuoksi". Salaiseksi ei asia kuitenkaan ole jäänyt.

Norjassa on jo pitemmän aikaa oltu tyytymättömiä sen kohtelun tähden, mikä sen osaksi kauppapoliittisesti on tullut Ranskan puolelta. Ne toimenpiteet, jotka tämän tyytymättömyyden ovat aiheuttaneet, ovat ensi sijassa seuraavat:

- a) Vuoden 1931 alussa korotti Ranska huomattavasti sekä tuoreen että enemmän tai vähemmän jalostetun kalan tulleja;
- b) Huhtikuussa koroitettiin eräitä paperin ja puuvanukkeen tulleja;
- c) Toukokuussa säädettiin, että salpietarin tuonti Ranskaan riippuu lisenssistä;
- d) Heinäkuussa koroitettiin huomattavasti kalakonservien ja eräiden kalalajien tulleja;

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

e) Elokuussa säädettiin Ranskaan tuotavalle puutavaralle kontingentti;

f) Lokakuussa säädettiin Ranskaan tuotavalle kalalle, tuoreelle ja osaksi myös jalostetulle, kontingentti;

g) Marraskuussa määrättiin tullikoroitus heikkovaluuttaisista maista tuodulle tavaralle, joka aluksi oli 8 %. Joulukuun 10 päivänä koroitettiin tämä lisämaksu 15 prosentiksi; ja

h) Joulukuussa säädettiin Ranskaan tuoduille kalakonserveille kontingentti.

Nämät määräykset ovat olleet haitallisia Norjan viennille, niinpä esim. nykyään ei ollenkaan voida viedä salpietaria Ranskaan, syystä ettei saada lisenssejä. Myöskin kalojen ja konservien vientiä Norjasta Ranskaan ovat tullikoroitukset huomattavasti vahingoittaneet.

Viidentoista prosentin yleistä tullikoroitusta vastaan on Norja Pariisissa protestoinut, huomauttaen että se sotii enimmin suosituimmuutta vastaan. Ja kun protesti ei ole johtanut tulokseen, on Norja ehdoittanut neuvotteluja siitä ynnä muista kaupapoliittisista kysymyksistä. Sitten kuin Ranska oli ilmoittanut olevansa valmis neuvottelemaan, lähti herra Lykke Pariisiin.

Jo alustavalla asteella on Norjan puolelta huomautettu, että ne edut ja helpoitukset, joita Norja on myöntänyt Ranskan viinien ja väkijuomien tuonnille, edellyttävät että Norjalla on etuja Ranskan markkinoilla. Ja tätä argumenttia herra Lykke epäilemättä ensi sijassa tulee käyttämään. Ymmärtääkseni on kuitenkin varsin kysymyksen alaista, onko tästä aseesta suurempaa apua. Norja kun on sitonut itsensä melko pahasti. Sen se on tehnyt 12 päivänä huhtikuuta 1927, jolloin Pariisissa allekirjoitettiin viinejä ja väkijuomia koskeva sopimus (Convention entre la Norvège et la France concernant les vins et les spiritueux). Tämä sopimus on voimassa huhtikuun 21 p:stä 1927.

Osoittaakseni, mihin Norja on sitoutunut, otan tähän muutamain kohdan sopimuksesta.

Artiklassa 1 säädetään m.m.

a) Le Gouvernement norvégien permettra, pendant la durée

du présent arrangement, l'importation en fûts et en bouteilles, ainsi que le transport et la vente à l'intérieur, des vins et des vins mousseux français d'une teneur d'alcool égale ou inférieure à 21 degrés, sans en limiter la consommation.

c) Il sera réservé aux vins français d'une teneur en alcool égale ou inférieure à 21 degrés un traitement à tous points de vue aussi favorable en ce qui concerne l'importation, le transport, la vente et la consommation, que celui qui est ou sera, à l'avenir accordé aux produits de même teneur en alcool du pays, à l'exception des bières, ou originaires de tout autre pays que la France. Le traitement national ainsi prévu pour les vins français n'implique pas cependant une assimilation complète du régime des vins et du régime des boissons de fruits de même teneur alcoolique que les vins, en ce qui concerne leur vente et leur débit, étant entendu cependant que les vins ne seront pas soumis à un régime moins favorable que les boissons de fruits, au point de vue des réglementations administratives et fiscales.

e) - - - - -

Les vins et vins mousseux français ne seront pas soumis à des restrictions spéciales, à des taxes ou à des charges intérieures qui auraient pour but de comprimer les importations autorisées par le présent article.

La Société Vinmonopolet ne pourra prélever de bénéfice exagéré sur les produits visés dans le présent article.

Les dispositions du présent article, prévaudront, le cas échéant contre toute réglementation locale qui serait de nature à y faire échec.

Artiklassa 2 s  ddet  n m.m.

a) A partir de la date où la prohibition des spiritueux sera abolie, le Gouvernement norvégien autorisera la Société Vinmonopolet, seule qualifiée à cet effet, à importer des eaux-de-vie de vins, de cidre, de marc, de quetsches, du rhum, du tafia, du genièvre et des alcools de bouche, quelle que soit leur teneur en alcool, sous réserve que ces produits seront accompagnés

nés de certificats délivrés par des laboratoires officiels français établissant qu'ils satisfont aux prescriptions de la législation française et attestant, en outre, les appellations d'origine auxquelles ces produits peuvent avoir droit. Il est entendu que la vente intérieure des produits d'une teneur alcoolique dépassant 60 degrés n'aura lieu qu'exceptionnellement et sous réserve de l'approbation du Roi.

c) -----

La Société Vinmonopolet portera sur ses prix courants toutes les marques de spiritueux dont l'inscription leur sera demandée par une maison française inscrite au Registre du Commerce.

d) Il sera accordé aux liquides alcooliques d'une teneur supérieure à 21 degrés d'alcool importés de France un traitement aussi favorable à tous points de vue que celui qui serait appliqué aux produits de toute nature de même teneur alcoolique originaire de Norvège ou en provenance de tout autre pays.

La Société Vinmonopolet ne pourra prélever sur les produits visés dans le présent article de bénéfices exagérés.

e) Les taxes fiscales, qui, sous quelque dénomination que soit (taxes de consommation, de circulation, d'octroi, etc...) sont ou pourraient être imposées sur les spiritueux en Norvège, ne pourront, en aucun cas, avoir pour but d'en comprimer l'importation.

Artikla 3 kuuluu:

Les droits de douane sur les vins en fûts, seront stabilisés au taux actuel et resteront exempts de toute majoration, les droits sur les vins en bouteilles non mousseux ne pourront en aucun cas être supérieurs au double des droits applicables aux vins en fûts.

Les droits de douane, y compris la majoration temporaire, actuellement applicables aux spiritueux français en Norvège ne pourront être augmentés.

Kun sopimuksessa on tällaisia määräyksiä, on vaikeata us-

koa, että Ranskaa huomattavasti voitaisiin taivuttaa vetoamalla alkohoolikysymykseen, sillä se ehkä edellyttäisi, että sopimus sa-
nottaisiin irti. Tällä en kuitenkaan ole tahtonut lausua mieli-
piteenäni, etteivät neuvottelut voisi johtaa Norjalle suotuisaan
tulokseen. Toistaiseksi olen vain tahtonut huomauttaa, kuinka si-
dottu Norja on Ranskasta tuotaviin viineihin ja väkijuomiin näh-
den.

Roy Fisher

*Ilmeimeräisenä tulent
Kpl. ametta kauppaos.*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Ministeri Presleffin raportti no 5.
Osl.

25/1 1932.

Légation de Finlande

Oslo, tammikuun 25 päivänä 1932.

6/50 k. 25. 1. 32		
28/2. 32	3	LE
5	Cy	

Herra v.t. Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 5, jonka otsakkeena on

Norja ja skandinavinen kauppapoliittinen
yhteistyö.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Theodor

Herra Ministeri Antti Kukkonen,
Suomen v.t. Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Salainen.

Oslo SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 5.

Oslo ssa 25 p:nä tammi kuuta 1932.

No 6/50 l. 10 82	
28/1-32 2	LII.
RYH.	ASIA
5	04

Asia: Norja ja skandinavinen
kauppapoliittinen yhteistyö.

Raportissani N:o 2 tämän tammikuun 15 päivältä olen huomauttanut, että Skandinavian maiden ulkoasiainministerien Kööpenhaminan kokouksessa aloitettu yhteistyö voi kohdata melkoisia vaikeuksia Norjassa, syystä että Tanskan vienti Englantiin on niin huomattavan paljon suurempi kuin sen tuonti sieltä, kun sitä vastoin Norjan ja Englannin välisessä kauppavaihdossa vienti ja tuonti ovat jokseenkin yhtä suuret, ja että näin ollen Norjalle voi olla epäedullista olla liian läheisessä kauppapoliittisessa yhteistyössä Tanskan kanssa. Kuinka täällä - jotensakin yleisesti - asiaa arvostellaan, käy selville seuraavasta kirjoituksesta, jonka Aftenposten julkaisi t.k. 20 päivänä.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

“Skandinaviens interesser”.

Der er tale om samarbeide mellem England og de nordiske stater, som lot sin krone følge pundet. Og et slikt økonomisk samarbeide om varebytte vilde selvfølgelig være bra i mange henseender.

Det som foranlediger oss til å omtale saken er imidlertid ikke de eventuelle fordeler eller mangler ved et sådant samarbeide, men en annen foreteelse i denne forbindelse.

Det er en kjent sak at de tre nordiske land ikke har «identiske» interesser i dette samarbeide. Danmark står i en særstilling ved at dets eksport til England er betydelig større enn dets import, hvilket ikke er tilfelle for Norges og Sveriges vedkommende. Følgelig har ikke England på langt nær samme handelsmessige interesse av Danmark som av de to andre land.

Det synes som om Danmark er litt for meget klar over den fordel det vil ha av å koble sine interesser

sammen med de to andre lands — på like fot. Man ser nemlig i denne forbindelse i de danske aviser aldri nevnt Danmark, Sverige eller Norge, men utelukkende Skandinavien. Det gjelder både telegrammer og orienterende artikler. Og det skjer tydeligvis ikke alltid for korthets skyld.

Her i Norge, hvor vi ikke er mestere i den finere diplomati, liker vi ikke slike foreteelser. Det virker ganske enkelt irriterende til stadighet å se dette «Skandinavien» i et tilfelle hvor grunnlaget for et samarbeide er så forskjellig på avgjørende punkter, selv om det på enkelte kan være ens.

Vi bør i fellesskap samarbeide med England, men på basis av det enkelte lands handelsmessige forhold til øriket. Begrepet «Skandinaviens interesser» bør derfor ikke søkes innarbeidet på andre områder enn hvor det er berettiget.

Kun täällä olen keskustellut pohjoismaiden ja Englannin välisestä kaupasta, ei kukaan ole huomauttanut, että Suomi Englantiin nähden on jotensakin samanlaisessa asemassa kuin Tanska. Epäilemättä johtuu tämä tietämättömyydestä. Ainakaan siitä täällä ei olla oltu niin tietoisia, että se olisi aiheuttanut Suomen poissulkemisen kauppapoliittisesta yhteistyöstä Skandinavian maiden kanssa. Liioin ei se, ettei Suomi ole yhtynyt n.s. Oslon sopimukseen, uskoakseni huomattavasti ole myötävaikuttanut siihen, ettei Suomea kutsuttu Kööpenhaminaan, sillä eiväthän siellä olleet edustettuina Oslon sopimuksen allekirjoittajat Hollanti, Belgia ja Luxemburg.

Roy Preutz

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Ministeri Thesleffin raportti no 6.

Oslø.

27/I 1932.

Légation de Finlande

Oslo, tammikuun 27 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
7/51 fac. D. 13 32		
30/i-32 No	LII	
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C4	

Herra v.t. Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 6, jonka otsakkeena on

Suomen -Norjan lauttausneuvottelut.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thuleff

Herra Ministeri Antti Kukkonen,
Suomen v.t. Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 6.

Oslo ssa 27 p:nä tammi kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
7/51 ne. 9. 10 32		
30/1-32	9	LIT.
RYHMÄ	LUOKA	AGIA
5	Cy	

Asia: Suomen-Norjan lauttaus-
neuvottelut.

Vastaanotettuani Ministeriön lauttausneuvotteluja koskevan kirjelmän N:o 653 tämän tammikuun 16 p:ltä, jätin minä t.k. 18 p:nä ulkoasiainneuvos Esmarchille kirjelmää seuranneen ehdoituksen, tiedustellen voisiko Norjan hallitus antaa neuvottelijoilleen sellaisia ohjeita, että heille kävisi mahdolliseksi jatkaa neuvotteluja tässä kysymyksessä olevan vastaehdoituksen pohjalla. Saman päivän iltana olin myös tilaisuudessa keskustelemaan asiasta ulkoministeri Braadlandin kanssa. Vähän myöhemmin sain kuulla, että neuvottelijat oli kutsuttu ulkoministeriön t.k. 23 p:ksi.

Kun ulkoasiainneuvos Esmarch eilen oli luonani, tiedustelin häneltä neuvottelujen tulosta. Herra Esmarch kertoi silloin, että hän ja ulkoministeri kolme tuntia olivat neuvotelleet herrojen Hugo-Sörensenin ja Johannesenin kanssa, mutta että nämä kovin kiivaasti olivat pitäneet kiinni kannastaan. He olivat kategorisesti kieltäytyneet muuttamasta kantaansa kahdessa kysymyksessä. Ensiksikin heidän käsityksensä mukaan Norja ei mitenkään voi suostua siihen, että laut-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1 ja valtioneuvos Ahonen, pääjohtaja Castrén ja
metsäneuvos Koskenmaa.

- 1) Tavallinen. _____ lle.
2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
3) Ei tiedoituksiin. _____ lle.
4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

tauslupa aina on annettava, kun sitä pyydetään ja eräitä ehtoja täytetään. Toiseksi väittivät he, että Norja ei mitenkään voi suostua siihen, että se antaisi pysyviä oikeuksia norjalaiselle alueelle. Sitä vastoin olivat herrat Hugo-Sörensen ja Johannesen nyt olleet taipuvaisempia olemaan tekemättä vaikeuksia mitä uitossa käytettyjen henkilöiden kansallisuuteen tulee.

Kun herrat Braadland ja Esmarch olivat todenneet, etteivät olleet päässeet mihinkään tulokseen neuvotteluissaan herrojen Hugo-Sörensenin ja Johannesenin kanssa, oli herra Braadland ehdottanut herra Esmarchille, että he asiassa kääntyisivät yleisten töiden ministeriön puoleen. Tätä oli herra Esmarch kuitenkin vastustanut, koska se, joka tulisi laatimaan kysymyksessä olevan ministeriön vastauksen, olisi juuri herra Hugo-Sörensen, ja asian hoitaminen vain kävisi vaikeammaksi, jos olisi olemassa yleisten töiden ministeriön kirjallinen lausunto.

Kehoitin tämän kuultuani herra Esmarchia neuvottelemaan asiaa oikeusneuvos Rivertzin kanssa, joka aikoinaan oli suomalais-norjalaisen rajakomissionin puheenjohtajana. Olen nimittäin viime viikolla keskustellut lauttauskysymyksestä hänen kanssaan. Keskustelussamme emme tosin voineet syventyä kysymykseen, sillä samassa huoneessa oli monta muuta henkilöä, niin että meidän usein täytyi se katkaista, mutta sain kuitenkin sen käsityksen, että hän ainakin oli paremmalla kannalla kuin herrat Hugo-Sörensen ja Johannesen ja että hänellä oli varsin hyvä tahto. Pyysin häntä puuttumaan asiaan, mutta hän selitti, että se hänelle oli mahdotonta, koskei hänen puoleensa oltu käännytty. Lausui kuitenkin tahtovansa kääntyä herra Johannesenin puoleen. Mahdollisesti oli seuraus tästä että herra Johannesen neuvottelussa herrojen Braadlandin ja Esmarchin kanssa oli esiintynyt maltillisemmin kuin herra Hugo-Sörensen.

Ehdoitukseni johdosta lupasi herra Esmarch kutsua oikeusneuvos Rivertzin ulkoministeriön neuvottelemaan. Hän sanoi, että herra Rivertz varsinkin Pohjois-Norjaa koskevissa kysymyksissä oli varsin arvovaltainen ja että hän ehkä voisi vaikuttaa asian ratkaisuun, "da han staar frit", eikä niinkuin herrat Hugo-Sörensen ja Johannesen ole omaksunut määrättyä kantaa.

Rolf Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslissa olevan lähetysten rap. no 7.

Ministeri Thesleff.

8/2 1932.

Légation de Finlande

Oslo, helmikuun 8 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
9/51/2e. D. P. 32		
12.32	79	LML
RANSKA	RUUSI	ASIA
5	C4.	

Herra v.t. Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 7, jonka otsakkeena on

Norjan ja Ranskan kauppaneuvottelut.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Raf Thorsby

Herra Ministeri Antti Kukkonen,
Suomen v.t. Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 7.

Oslo ssa 8 p:nä helmi kuuta 19 32.

ULKOASIAMINISTERIÖ		
p. 9/51 (ae. P. 19 32)		
4/2.32	9	LIM
RYHMÄ	E. ANNU	ADIA
5	04	

Asia: Norjan ja Ranskan kaupp-
neuvottelut.

Raportissani N:o 4 viime tammikuun 20 p:ltä olen tiedottanut Norjan ja Ranskan kauppaneuvotteluista sekä ent. pääministeri Lykken matkasta Pariisiin.

Nyt on herra Lykke palannut saavuttamatta juuri mitään. Häntä oli kohdeltu varsin hyvántahtoisesti, mutta muutoksia hän sai aikaan vain kahdessa kohdin. Ensiksikin saavutti hän, että se kontingentti, joka koskee Norjasta Ranskaan vietyjä kaloja, määrätään koko vuodeksi, eikä kuten tähän asti neljännesvuodeksi. Tämä määräys on Norjalle jonkun verran edullisempi kuin ennen voimassa ollut. Ja toiseksi suostui Ranska siihen, että 15 % tullikoroitusta ei kanneta valaanöljystä ja kalaöljystä, koska niillä on maailmanmarkkinain hinta.

Ettei mitään saatu aikaan Norjan salpietarin viennin hyväksi, pidetään varsin valitettavana.

Rolf Thorsen

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____ lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Ck.

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön rapo. no 8.

Ministeri Thesleff.

11/2 1932.

Légation de Finlande

Oslo, helmikuun 11 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 10/51 heik. 11 32		
10/2-32	2	10/2-32
5	04	

Herra v.t. Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 8, jonka otsakkeena on

Suomi ja pohjoismainen taloudellinen yhteis-
työ. Kauppasopimus. Lauttauskysymys.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thule

Herra Ministeri Antti Kukkonen,
Suomen v.t. Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 8.

Oslo ssa 11 p:nä helmi kuuta 19 32.

PÄÄMINISTERIÖN		
3 10/51 ac D. 32		
15/2.32	10	L
5	Cy	ACI.

Asia: Suomi ja pohjoismainen taloudellinen yhteistyö. Kauppasopimus, Lauttauskysymys.

Vastaanotettuani ulkoministeriön salasähkeen N:o 5 t.k. 8 p:ltä, jossa minua kehoitettiin suullisesti tiedustelemaan, oliko Norjan hallitus halullinen ottamaan Suomen mukaan Skandinavian valtioiden taloudelliseen yhteistyöhön, käännyin seuraavana aamuna asiassa ulkoasiainneuvos Esmarchin puoleen. Käsitökseni mukaan oli parempi hoitaa asiaa hänen kauttaan kuin ulkoministeri Braadlandin kautta, syystä että Esmarch nyt de facto toimii ulkoministerinä, kun Braadland pääministerin sairauden aikana toimii sekä v.t. pääministerinä että v.t. raha-asiaiministerinä ja viettää päivänsä rahaministeriössä, joka on kaukana ulkoministeriöstä. (Pari viikkoa sitten suunniteltiin, että Esmarch nimitettäisiin v.t. ulkoministeriksi, mutta hän kieltäytyi, huomauttaen, ettei hän voisi hoitaa ulkoministeriötä yksin, jos hänen täytyi olla hallituksen kaikissa istunnoissa ja usein suurkäräjillä. Sitä vastoin lupasi hän hallitukseen kuulumatta huolehtia ulkoministeriön hoidosta pääministerin sairauden aikana.)

Kun pelkäsin, että kysymys liittymisestämme pohjoismai-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1 sekä raha-asiaiministerille ja kauppaministerille.

- 1) Tavallinen. lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

den valtioiden taloudelliseen yhteistyöhön täällä kytkettäisiin kauppasopimuskeskymykseen, noudatin kääntyessäni herra Esmarchin puoleen suurta varovaisuutta. Huomautin aluksi, että ulkoministeri Braadland marraskuussa ja joulukuussa oli minulle ilmoittanut suunnitelmistaan niiden maiden yhteistyöstä, jotka olivat luopuneet kultakannasta, ja että hän nimenomaan oli pyytänyt minua tiedoittamaan hallitukselleni kääntymisestäään Englannin hallituksen puoleen, ja esitin kysymykseni tässä yhteydessä. Herra Esmarch lausui käsityksensä, että toiminta olisi menestyksellisempää, jos Suomikin kuuluisi ryhmään, ja että hän uskoi Norjan antavan myönteisen vastauksen. Hän lupasi kohta esittää asian ja sitten minulle ilmoittaa, mitä oli päätetty. Lähdin hänen luotaan tyytyväisenä.

Tänään pyysi hän minua tulemaan ministeriöön, jonne saavuttuani hän lausui seuraavaa, josta jo olen sähköittänyt: Hallitus on pohtinut asiaa ja on se edelleen sillä kannalla, että Suomelle kulloinkin on tiedoitettava Skandinavian maiden taloudellisesta yhteistoiminnasta, mutta koska tämä voi johtaa yhteiseen esiintymiseen niitä maita kohtaan, jotka tullipolitiikassaan eivät kohtele Norjaa suosituimmin, ja koska Suomi, kauppasopimusta Norjan kanssa kun ei ole, eräissä kohdin, kuten esimerkiksi nähdessä, ei myönnä Norjalle samoja etuja kuin eräille muille maille, voisi sattua sellainen tapaus, että ryhmän olisi pakko esiintyä erästä sen jäsentä vastaan, mikä olisi muodotonta. Siitä syystä ei Norja voi puoltaa Suomen ottamista yhteistyöhön.

Herra Esmarch sanoi erehtyneensä, kun hän toissa päivänä uskoi, että kysymykseeni vastattaisiin myöntävästi, ja hän lisäsi, että hallituksen kanta tässä kysymyksessä on varsin järkähtämätön.

Huomautin, etten käsittänyt tässä kysymyksessä olevan yhteistyön edellyttävän sellaisia toimenpiteitä, kuin herra Esmarch oli maininnut, johon Esmarch vastasi, että sellaisia tapauksia voi sattua.

Kauppasopimuksesta ei herra Esmarch lausunut mitään muuta,

enkä minä puolestani huomauttanut, että käsitin, mistä Norjan hallituksen kannanotto johtui. Olen edelleen taipuvainen uskomaan, että herra Braadland viime syksynä suunnitteli, että Suomi tulisi mukaan taloudelliseen yhteistyöhön. Mutta nyt on hän taikka ehkä luultavammin joku muu hallituksen jäsen keksinyt sen, että meitä tämän kysymyksen avulla voidaan pakottaa ratifioimaan kauppasopimus. Eikä voi kieltää, että ovat keksineet hyvän ja meille vahingollisen asean.

Kirjelmässäni N:o 1031 viime marraskuun 28 p:ltä olen lausunut seuraavaa:

"Sen johdosta että Suomen ja Norjan väliset lauttausneuvottelut tällä kertaa eilen lopetettiin ilman että päästiin tulokseen, saan kunnioittavimmin esittää eräitä huomautuksia tilanteesta.

Kun joskus, niinkuin aikoinaan olen tiedoittanut, täällä on viitattu siihen että Norja, jollei kauppasopimusta saada aikaan, voisi Suomesta tuotaviin tavareihin nähden sovelluttaa korkeampia tulleja, ei mielestäni ole ollut syytä kiinnittää suurempaa huomiota sellaisiin lausuntoihin, sillä varsinaisina uhkauksina niitä ei ole esitetty. Nyt on kuitenkin asema niin paljon muuttunut, että uskoakseni tullien korottaminen ehkä ei ihan ole mahdollisuuksien ulkopuolella. Käsitykseni perustuu seuraavaan:

1) On jo kulunut enemmän kuin vuosi siitä kuin kauppasopimus allekirjoitettiin ja yli puoli vuotta siitä kuin Norja sen ratifioi. Vaikka olettaisikin, että hallitus ei tahtoisi korottaa tulleja, voi näin ollen tyytymättömyyden painostus käydä niin voimakkaaksi, että hallitus ryhtyy p.o. toimenpiteisiin.

2) Nykyinen Norjan vallassa oleva talonpoikaispuolueen hallitus epäilemättä mielellään yleensä korottaisi tulleja.

3) Protektionistiset virtaukset ovat nykyään voimalliset miltei kaikissa maissa.

Kun Suomen puolelta kerran on asetettu ehdoksi esityksen antamiseksi kauppasopimuksen ratifioimisesta että raja saadaan kiinnilyödyksi ja että Paatsjoen lauttaussopimukseen aikaansaadaan muutoksia, ei ymmärtääkseni jälkimmäisestä vaatimuksesta - raja-asiahan on selvä - voida peräytyä ilman että auktoriteettimme täällä kärsii. Kun niin on, saan käsityksenäni kunnioittavimmin esittää, että lauttaussopimuksesta neuvotteluja edelleen jatkettaiisiin neuvottelijaimme kautta ja että vielä koetettaisiin saada aikaan jonkunlainen kompromissi".

Olen edelleen sillä kannalla, että auktoriteettimme täällä kärsii, jos luovumme vaatimuksestamme että lauttaussopimukseen on saatava muutoksia tai että sitä on tulkittava meille edullisemmalla tavalla. Mutta pidän velvollisuutenani lausua, että minussa yhä enemmän on vakiintunut se käsitys - viittaa tässä raporttiini N:o 6 viime tammikuun 27 p:ltä - että norjalaiset eivät tule hyväksymään niitä muutosehdoituksia, joita olemme tehneet lauttaussopimukseen. Hallitus on heikko ja asiantuntijat sitä tyrannisoivat. Tosin tämän meille epäedullisemmän hallituksen asema nyt on varsin heikko ja mahdollista, ehkäpä luultavaakin on että se lähitulevaisuudessa kaatuu, mutta kyseenalaista on, uskaltaako seuraava hallitus huomattavasti luopua nykyisen hallituksen kannasta, jos kohta sellainen luopuminen on vähemmän vaikeata sen kautta että Esmarchin - kuten raportissani N:o 6 tiedoitin - onnistui estää että yleisten töiden ministeriöltä pyydettiin kirjallista lausuntoa.

Kun näin on ja kun nyt entisen lisäksi on tullut että Norjan omaksuma kanta estää meitä ottamasta osaa taloudelliseen yhteistyöhön Skandinavian maiden kanssa, mikä kauppapolitiikallamme voi olla varsin kohtalokasta, en voi muuta kuin lausua käsitykseni olevan, että ainoa keino päästä pulmasta on, että lauttaus-

asiantuntijoillemme annetaan toimeksi laatia lauttaussopimukseen ainoastaan sellaisia muutosehdoituksia, joita he kokemuksensa nojalla uskovat Norjan hyväksyvän. Tämä on kyllä peräytymistä - lauttaussopimuspuhmastahan päästäisiin miltei vain näennäisesti - ja varsin valitettavaa peräytymistä, mutta kauppapoliittiset intressit ovat tätä nykyä niin suuret, että ymmärtääkseni näin tulisi menetellä.

Roy Preuss

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA: _____

Osloissa olevan lähetystön kapp. no 9.

Ministeri Thesleff.

5/3 1932.

Légation de Finlande

N:o 237.

Oslo, maaliskuun 5 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o	11/51	Sal. P. 33 32
9/3.32	2	111
RUUSKA	OSLO	ADIA
5	04	

Herra v.t. Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 9, jonka otsakkeena on

Hallituskysymys.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

Roy Theodor

Herra Ministeri Antti Kukkonen,
Suomen v.t. Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 9.

Oslo ssa 5 p:nä maalis kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
11/57 P. 13 32		
9/3.32	5	LII
RYHMÄ	LUKUNUMERO	ASIA
5	Cy.	

Asia: Hallituskysymys.

Sittenkuin ulkoministeri Braadland, joka pääministeri Kolstadin sairauden aikana on toiminut pääministerinä, vihdoin helmikuun 29 p:nä pääsi lähtemään Genèveen, jonne hänen piti matkustaa jo tammikuun viimeisinä päivänä, on kysymys hallituksen kokoonpanosta lähimpänä aikana saanut ratkaisunsa. Muutama päivä aikaisemmin määrättiin pääministerin sijaan v.t. raha-asiaiministeriksi maatalousministeri Sundby ja v.t. maatalousministeriksi suurkäräjämies, maanviljelijä Kirkeby Garstad. Braadlandin lähdettyä toimii pääministerinä ja ulkoministerinä opetusministeri, rovasti Trædal.

Kun huomattiin, että pääministeri Kolstadin sairaus tulisi pitkäaikaiseksi, koetettiin aluksi saada tilanomistaja Borchia, joka nauttii suurta luottamusta, astumaan hallitukseen. Mutta kun hän kieltäytyi suunniteltiin sellaista järjestystä, että ulkoministeri Braadland siirtyisi v.t. raha-asiaiministeriksi ja että ulkoasiainneuvos Esmarch määrättäisiin v.t. ulkoasiainministeriksi. Esmarchin uudelleen kieltäytyttyä, järjestettiin asia sitten yllämainitulla tavalla. Ja yleinen käsitys on, että Norjalla tuskin koskaan on ollut niin heikkoa

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1.

- 1) Tavallinen. lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

hallitusta.

Rahaministerin nykyoloissa niin vaikealla ja tärkeällä paikalla oleva maatalousministeri Sundby on lahjakas ja kykenevä mies sekä karakterinsa puolesta nuhteeton. Mutta vaikka hän nykyisistä valtioneuvoksista ehdottomasti on etevin, voi hän olla hallitukselle varsin vaarallinen mies sen kautta, että hän niin yksipuolisesti ajaa maanviljelyksen etuja. Luultavasti juuri tämä aiheutti sen, ettei häntä määrätty v.t. pääministeriksi, vaan että siksi määrättiin vähäpätöinen ja vähemmän ärsyttävä opetusministeri.

Nykyisessä kokoonpanossaan on hallitus paljoa heikompi kuin silloin, kun mukana olivat pääministeri Kolstad ja ulkoministeri Braadland, ja sen kaatumisen vaara on suuri. Mutta vaikka se saisi elää niinkin kauan että herrat Kolstad ja Braadland uudelleen ryhtyisivät hoitamaan salkkujaan, ei sille ennusteta pitkää elinaikaa.

On jo kauan, miltei siitä asti kuin nykyinen hallitus nimitettiin, tuntunut siltä ettei Norjalla ole ollut hallitusta. Kun hallitus jonkun kerran on ryhtynyt päättäväisempiin toimenpiteisiin, on myöhemmin käynyt ilmi, että eräät suurkäräjien johtomiehet sitä olivat pakoittaheet toimimaan. Mutta että hallitus ei itse johda, se miltei lyötiin virallisesti kiinni toissa viikolla, kun suurkäräjillä oli yleinen keskustelu tulo- ja menoarvioehdoituksesta. Ensimmäisenä päivänä piti Mowinkel jyrkän puheen, jossa hän alleviivasi, että hallitus budjettiehdoituksessaan oli aikaansaanut säästöjä lasten, leskien ja vanhuksien kustannuksella. Puhe oli sellainen, että epäluottamuslauseen ehdoittaminen olisi ollut luonnollinen. Sitä Mowinkel ei kuitenkaan tehnyt. Mutta seuraavana päivänä hän ehdoitti, että suurkäräjät asettaisivat valiokunnan, jonka muodostaisivat neljän puolueen - hän alleviivasi eritoten että työväenpuolueenkin tuli olla mukana - parlamentaariset johtajat, yhdessä hallituksen edustajan kanssa harkitsemaan mitä muutosehdoituksia tulo- ja menoarvioesitykseen voitaisiin tehdä. Kun hallitus, merkillistä kyllä, ei tätä ehdotusta vastustanut, hyväksyttiin se yksimie-

lisesti. Ja näin lyötiin kiinni, että raha- asiain johto on suurkäräjien pienellä valiokunnalla, eikä hallituksella.

Kun Mowinckel epäilemättä johtaa tämän valiokunnan töitä, jotka tulevalla viikolla saatetaan loppuun, on hänellä tavallaan nyt jo maan ohjaket käsissään. Että hän ennen pitkää muodostaa hallituksen, pidetään miltei itsestään selvänä. Sitä vastoin ollaan eri mieltä siitä, muodostaako hän porvarillisen kokoomushallituksen vaiko puhtaasti venstrehallituksen. Ymmärtääkseni se että Mowinckel, kuten yllä olen huomauttanut, puheessaan lausui, että hallitus oli uhrannut lasten, leskien ja vanhusten intressit sekä että hän neljänmiehen valiokuntaan ehdottomasti tahtoi myös työväenpuolueen johtajan, viittaa siihen, että hän aikoo muodostaa venstrehallituksen. Luultavinta kai on, että hän kaa-
taa hallituksen työväenpuolueen avulla ja että hän sitten tulee hallitsemaan nojautuen pääasiallisesti oikeistoon. Kun pari päivää sitten hänen kanssaan keskustelin periaatteellisesti eri hallitusten mahdollisuuksista Norjassa sain sen käsityksen, että hän piti puhdasta venstrehallitusta, joka voi nojautua toisinaan oikeistoon, toisinaan vasemmistoon, sopivimpana Norjassa.

Kysyessäni oikeiston johtajalta, suurkäräjiänpresidentti Hambrolta, olinko tulkinut oikein Mowinckelin esiintymisen, vastasi hän ettei Mowinckelin esiintymisessä ollut sellaista, johon oikeisto ei voisi yhtyä. Mutta herra Hambro nyt ei ole kaikkien luotettavimpia tietolähteitä. Sitä vastoin oli ent. pääministeri Lykke varsin tyytymätön Mowinckelin esiintymiseen. Ja kun hän on niitä oikeistolaisia, joista uskotaan että he varsin mielellään astuisivat Mowinckelin muodostamaan kokoomushallitukseen, tukee tämä otaksumistani että Mowinckel suunnittelee venstrehallitusta.

Mowinckel on viime aikoina suurkäräjillä esiintynyt erinomaisen taitavasti, eikä kukaan täällä nykyään puhu kenestäkään muusta pääministerikandidaatista. Mutta paljonhan riippuu siitä, kuinka hallitus kaatuu. Että se kevään kuluessa kaatuu, siitä kaikki tuntuvat olevan yksimielisiä. Ja mahdollisena pidetään, että se kaatuu, kun suurkäräjät - luultavasti tämän kuun 11 p:nä

- ryhtyvät käsittelemään valtaistuinpuhetta. Keskustelu sen johdosta on lykkäytynyt pääministerin sairauden tähden, mutta nyt ollaan sitä mieltä ettei sitä enää voida lykätä tuonnemmaksi.

Rolf Thorsen

Sitten kuin yllä oleva oli kirjoitettu, saapui tieto että pääministeri Kolstad on kuollut. Vaikka hän pidemmän aikaa oli ollut sairas, ei kuolemaa odotettu.

Kun Kolstad hallituksessa oli ainoa huomattava mies, ei koetettane rekonstruoida hallitusta. Toistaiseksi kaikki puhuu sen puolesta, että hallituksen muodostaminen uskotaan Mo-winckelille.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: CH.

ASIA:

Cslossa olevan lähetyksen rap. no 10.

Ministeri Pherleff.

8/3 1932.

Légation de Finlande

Oslo, maaliskuun 8 päivänä 1932.

N:o 243.

	12 51 (re)	D. P. 32
11/3.32	72	LIT
FINLAND	OSLO	ADM
	5	04

Herra v.t. Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 10, jonka otsakkeena on

Hallituskysymys.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Prof. Theodor

Herra Ministeri Antti Kukkonen,
Suomen v.t. Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 10.

Oslo ssa 8 p:nä maaliskuuta 1932.

12 51	12. 10. 32
11/3.32	
5	Cy.

Asia: Hallituskysymys.

Ennenkuin t.k. 5 p:nä lähetin hallituskysymystä koskevan raporttini N:o 9, ehdin siihen merkitä, että pääministeri Kolstad odottamatta oli kuollut samana päivänä. Hänen kuolemansa voi vaikuttaa hallituskysymyksen ratkaisuun monella tavalla. Toistaiseksi on asema sekava.

Aluksi oltiin sitä mieltä, että talonpoikaispuolue käyttäisi tilannetta hyväkseen vapautuakseen hallitustaakasta, vaikeudet kun jo Kolstadin eläessä olivat käyneet varsin suuriksi, etten sanoisi ylivoimaisiksi. Mutta jo 5 p:n iltana alkoi kuulua, että puolue kaikesta huolimatta edelleen tahtoi hallita, jos nyt sen heikkoja edesottamisia voi kutsua hallitsemiseksi. Ja parina viimeisenä päivänä on ilmeisesti vakiintunut käsitys, että nykyinen hallitus jää paikoilleen. Kysymys uudesta pääministeristä on kuitenkin pulmallinen.

Mahdollista on, että pääministeriksi nimitetään joku hallituksen jäsenistä. Kysymykseen voivat tulla v.t. pääministeri, opetusministeri Trædal, maatalousministeri Sundby ja ulkoministeri Braadland. Ketään näistä ei pidetä ihan sopi-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

A.

- 1) Tavallinen. lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

vana. Sundbytä ensi sijassa sen tähden, että hän on niin yksipuolinen agraari. Tredalia ja Braadlandia varsinkin sen tähden, että heillä on niin vähän poliittista kokemusta. Näin ollen on ruvettu suunnittelemaan, että pääministeriksi nimitettäisiin joku henkilö hallituksen ulkopuolelta. Kun uskotaan, ettei tilanomistaja Borchia saada suostumaan, näyttään ensi sijassa ajateltavan talonpoikaispuolueen parlamentaarista johtaja Hundseidia. Mutta hänen ehdokkuuttaan vastaan tehdään sama muistutus kuin Sundbyn: hän on liian jäykkä agraari, joten hallitus, jos hänet nimitettäisiin, varsin pian voisi kaatua.

Pitkää elinaikaa ei talonpoikaispuolueen hallitukselle missään tapauksessa ennusteta. Mutta niin merkillisesti voi kuitenkin käydä, että kun henkilö, jota yleisesti pidetään kaikkein sopivimpana talonpoikaispuolueen hallituksen pääministeriksi, kuolee, niin voi tämä aiheuttaa, että hallitus saa pidemmän elinajan. Kuten raportissani N:o 9 olen tiedoittanut, pidettiin varsin mahdollisena, että hallitus kaatuisi tällä viikolla, jolloin oli tarkoitus että valtaistuinpuhetta käsiteltäisiin suurkäräjillä. Nyt kuitenkin lykkäytyy tämä keskustelu tuonneemmaksi pääministerin kuoleman johdosta. Mutta ei siinä kyllin. Voi vielä käydä niin, ettei tässä yhteydessä kovasti hyökätä hallituksen kimppuun, syystä että osaksi on toinen hallitus kuin se, joka on laatinut valtaistuinpuheen.

Tällä hetkellä on siis luultavinta, että Norjassa edelleen tulee olemaan talonpoikaispuolueen hallitus. Mutta varmaa se ei ole.

Roy Thorsby

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön rap. no 11.

Ministeri Thesleff.

12/3 1902.

Légation de Finlande

Oslo, maaliskuun 12 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 14/53 ac. D. 1932		
16/3.32	9	Liit.
RYHMÄ	LUKIO	ASIA
5	C4.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 11, jonka otsakkeena on

Hallituskysymys.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Roy Theodor

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 11.

Oslo ssa 12 p:nä maalisk. kuuta 1932.

PÄÄMINISTERIÖ		
14/52 Rec. D. 13 32		
16/3.32	10	LIV
RYHÄ	ASIA	
5	C4	

Asia: Hallituskysymys.

Hallituskysymys on nyt saanut ratkaisunsa. Ylihuomena nimitetään pääministeriksi ja maatalousministeriksi odels-tinget in presidentti, maatalouskoulun johtaja Jens Hundseid, raha-asiainministeriksi maatalousministeri Sundby ja kauppa- ministeriksi v.t. maatalousministeri Garstad-Kirkeby. Tähänastinen kauppaministeri Per Larssen, jota pidetään kovin heikkona, eroaa hallituksesta. Muut hallituksen jäsenet jäävät paikoilleen.

Uusi pääministeri Hundseid on tarmokas ja yksipuolinen mies. Jo viime toukokuussa kun Kolstad sai toimekseen hallituksen muodostamisen, oli kysymys - ja ehkä ensi sijassa - Hundseidista, mutta luovuttiin hänen kandidatuuristaan koska itse talonpoikaispuolueen suurkäräjärhymässä häntä pidettiin liian yksipuolisena agraarina, jonka johtaman hallituksen elinaika luultavasti olisi ollut lyhyt. Nyt on kuitenkin ollut pakko turvautua häneen.

Epäilemättä tulee Hundseidin hallitus esiintymään päätäväisemmin ja määrätietoisemmin kuin edellinen, mutta pitkää elinaikaa ei sille yleensä ennusteta. Mitä sen elinai-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____ lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

kaan tulee, voi ehkä tehdä eräitä johtopäätöksiä n.s. kriisikomitean mietinnöstä.

Niinkuin raportissani N:o 9 mainitsin, päättivät suurkäräjät helmikuun 19 p:nä asettaa nelimiehisen komitean yhdessä hallituksen edustajan kanssa laatimaan muutosehdotuksia hallituksen tulo- ja menoarvioesitykseen. Tämä komitea on nyt saanut mietintönsä valmiiksi. Kun komiteassa ei päästy yksimielisyyteen juuri mistään tärkeämmästä kysymyksestä, on hallituspuolueen taholla selitetty asiaa niin, että hallituksen tulo- ja menoarvioehdotus siis on hyvä ja että komitean työ on ollut omiaan vahvistamaan hallituksen asemaa. Jossain määrin tässä voi olla perää, mutta mietinnöstä voi myös lukea muuta. Mo-winckel alistaa lyhyessä lausunnossa harkittavaksi, että välitömiön verojen ja erinäisten maksujen kautta lisättäisiin tulevan budjettivuoden tuloja 10 milj. kruunulla, joista n. 8 miljoonaa käytettäisiin erinäisiin, pääasiallisesti hätä-apuluonteisiin töihin. Kun on todennäköistä, että työväenpuolue suurkäräjillä yhtyy kannattamaan tätä ehdotusta, niin on mahdollista että Hundseidin hallitus voi kaatua tähän kysymykseen, sillä varsin epätietoista on, voiko se suostua kysymyksessä oleviin lisäveroihin. Komitean mietintöön ei talonpoikaispuolueen puolesta - sitä edusti komiteassa Hundseid - tehty juuri mitään ehdotusta.

Hallituksen vaihdoksen tähden eivät nämät kysymykset tule esille suurkäräjillä ennen pääsiäistä.

Mitä Suomen ja Norjan väleihin tulee, ei Hundseidin nimitystä voi tervehtiä ilolla. Häntä pidetään varsin suurena natsionalistina, ja epäilemättä hän ei käsitä kansainvälisen politiikan merkitystä.

Roy Preuss

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön rap. no 12.

Ministeri Presleff.

16/8 1932.

Légation de Finlande

Oslo, maaliskuun 16 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
15752 fac. D. 19 32		
21/3.32	No	Liit.
KYHMA	OSASTO	ASIA
5	C4.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 12, jonka otsakkeena on

Norjan kauppapoliittisista suhteista Englantiin.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thelley

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 12.

Oslo ssa 16 p:nä maalisk. kuuta 1932.

15752 fac D. I. 82	
21/3.32	LI
5	C4.
ASIA	

Asia: Norjan kauppapoliittisista
suhteista Englantiin.

Kirjelmässäni N:o 280 tämän maaliskuun 11 päivältä olen tiedoittanut Morgenbladet'in samana päivänä ehdoittaneen, että Lontooseen jo ennen Ottawan konferenssia lähetettäisiin norjalaisista talousmiehistä kokoonpantu epävirallinen delegatsioni neuvottelemaan kauppapoliittisista kysymyksistä englantilaisten viranomaisten ja dominionien kauppaedustajien kanssa. Nyt olen saanut tietää, että tšekäläiset talouspiirit suunnittelevat tällaisen delegatsionin lähettämistä ja että ne pyrkivät siihen, että delegatsionille annettaisiin virallinen leima. Myös olen voinut huomata, että asiaa pidetään kiireellisenä. Syynä tähän on huomattavassa määrässä Kreuger-romahdus. Norjalaiset eivät tahdo, että Norjan talouselämää pidetään liian läheisesti sidottuna Ruotsin.

Suunnitellulle skandinavilaiselle taloudelliselle yhteistyölle ovat Ruotsia viime päivinä kohdanneet vaikeudet huomattavana esteenä. Kuten jo ennen olen tiedoittanut, on Norjassa tähän yhteistyöhön nähden oltu epäröivällä kannalla sen tähden, että Tanskan tuonti Englannista on niin huomattavasti pienempi kuin sen vienti sinne. Kun nyt vielä lisäksi tulee,

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

että pelätään, ettei Englannissa voida tehdä tarkkaa eroa Norjan ja Ruotsin välillä, niin on syytä ottaa huomioon se mahdollisuus, että Norja - tietysti varovaisesti - koettaa vetäytyä yhteistyöstä. Norjassa epäilemättä ei yleensä tahdota, että Norjan kruunu rupeaa seuraamaan Ruotsin kruunua, jos se laskee, vaan toivotaan täällä että Norjan kruunu seuraa puntaa, luonnollisesti kuitenkin edellyttäen, ettei punta kohoja liian nopeasti. - Toistaiseksi on kuitenkin liian aikaista lausua mitään varmaa Norjan suhtautumisesta skandinavilaiseen kaupapoliittiseen yhteistyöhön.

Liitteenä N:o 1 seuraa tämän päivän lehdistä otettu leikkele, jossa selostetaan norjalaissyntyisen, Englannissa asuvan huomattavan liikemiehen Karl Knudsenin eilen Bergenissä pitämää esitelmää Norjan taloudellisesta suhtautumisesta Englantiin. Siitä käy selville, että hänenkin mielestään Norjan Englannissa tulisi esiintyä yksin. Ja Karl Knudsenin sanoihin kiinnitetään täkäläisissä liikemiespiireissä paljon huomiota.

Rolf Theodor

Intimere samarbeide med England en livsbetingelse for Norge.

Men vi må handle straks og alene, sier Sir Karl Knudsen Frihandelen er ikke død i England.

Bergen, 15. mars.

I Bergens Handelsforening holdt vår kjente London-landsmann, Sir Karl Knudsen, igår et meget bemerkelsesverdig foredrag om Englands handelspolitiske situasjon i sin almindelighet og det kommersielle vekselvirkningsforhold Norge—England i særdeleshet. Som man vet er interessen for dette spørsmål akkurat nu overmåte våken, hvad blandt annet tilslutningen til Aftenpostens messereiser bærer bud om. Et mer utførlig referat torde derfor være på sin plass, så meget mer som adskillige av Sir Karls uttalelser har preg av å være noget i retning av «inspirert» eller ialfall dekket synet hos ledende politiske og økonomiske kretser på den annen side av Nordsjøen.

Sir Karl kom først med nogen mer generelle betraktninger over den internasjonale situasjon i sin helhet og pekte på at adskillige av hans spådommer i hans foredrag i Oslo i 1930 om England og tollkampen hadde slått til. Personlig hadde han liten tro på nogen hurtig bedring i Amerika. Båre en ting var helt på det rene og det var at Amerika ved sin utrolige blindhet hadde været med på å drive England fra gullstandarden, samtidig som England har virket som en høist påkrevet støtteputte i de internasjonale gjeldsforhold ved å være det eneste marked hvor Tyskland kunde få solgt de varer som de måtte bli kvitt for å skaffe dekning for sine gjeldsforpliktelser. Mens de andre lands import ifjor falt meget sterkt, Amerikas og Frankrikes med ca. 50 pct. på hver, falt Englands med bare 29 pct., et sikkert tegn på at landet er blitt et clearing house for Tysklands gjeldsbetalinger. Selv denne utvikling vilde imidlertid ikke ha drevet England bort fra gullet hvis ikke store inntektskilder var sviktet over hele linjen. Den usynlige eksport, i form av skibsfart, bank- og assuransevirkosomhet og inntekter fra utenlandske verdipapirer sank i et uhyggelig tempo, med ca. 200 millioner pund. Og det var det som forstyrret betalingsbalansen. Pengene begynte å gå ut av landet, og til det bidrog også skriveriene, især

Sir Karl Knudsen.

i Frankrike, om at England levde over evne.

Denne stemning er nu snudd om. Man bgyenner på kontinentet å forstå hvor nødvendig London er med sin gamle praksis i internasjonal handel. En av de største amerikanske nasjonaløkonomer, knyttet til en av Amerikas storbanker, peker på at vi ikke vilde hatt det veldige krakk i utenlandske verdipapirer, hvis London hadde bevart sin finansielle styrke, og heller ikke de forferdelige fall i vareprisene, og i Frankrike uttaler man håbet om snart å oppleve den dag da England påny knytter sterlingen til gullet.

Personlig vilde taleren gjenta det syn han tidligere hadde gitt uttrykk for, at også England kunde ha bremsset på den farlige utvikling i sin eksporthandel ved å sette lønningene ned i forhold til vareprisene. De mindre lønninger vilde ha kjøpt et like stort varekvantum. Og en minsket arbeidsløshet vilde øket totalforbruket. Med den lave valuta er imidlertid industrien allikevel blitt befridd for endel av det trykk som hvilte på den, og selv om lønningene uttrykt i gull ennå står høiere enn i konkurrerende land, er Englands konkurransevne styrket. Fallet i eks-

porten har ikke lenger den styrke som i 1931.

Under disse forhold er det meget sørgelig at England går fra frihandelen som har flertall i parlamentet uten å ha det i folket. Englands fremtidige innstilling vil være av den aller største betydning ikke bare for oss, men for løsnngen av hele verdensflokken. Skal det skapes en uavhengig British Empire-blokk, like farlig for England som for oss alle? Avgjørende for dette spørsmål er de europeiske lands stilling i de kommende måneder og de britiske dominions' stilling til moderlandet, som vil bestemme Englands fremtidige økonomiske politikk. Ingen lenker vil være farligere enn dem, som det nu er på tale å sml i Ottawa. Det er jo under de pinak-tige forhold fristende å spekulere på om Englands og dets koloniers handel med utlandet, tilsammen 1300 millioner pund, kan føres inn i egne kanaler, men taleren anså det personlig som en kimære at så kunde skje. De unge britiske land er for egoistiske i sin handelspolitikk, men det er grunn til å frykte at England vil gå med på et for sig ufordelaktig arrangement. Taleren nevnte i denne forbindelse en rekke tall, som viser at dominions delvis har redusert sin import av britiske varer enn sterkere enn f. eks. Norge gjorde ifjor. Det er av avgjørende betydning at Europa sier ifra mens det ennå er tid, så England i Ottawa ikke binder sig for sterkt. Europa har en chance og må bruke sin besøksestid. Frihandelistanken er ikke på nogen måte død i England, den er sterk blandt velgerne og det kan nårsomhelst komme en sterk reaksjon. Personlig trodde Sir Karl det i parlamentet var en meget sterk majoritet for å gjøre England til et land med en meget lav tolltariff. Andre land, som går den lave tariffs vei, vil derfor bli hilst velkommen som allert i løsnngen av felles oppgaver. Står det klart at en slik løsnng er mulig vil England gå meget sterk til Ottawa.

Norge bør handle straks og uten å vente på de andre.

Kan så dette skje? Det skal jo
Fortsatt side 4, spalte 5.

mer enn et land til, men verden består jo av individer og det nytter ikke å vente på at andre skal henge bjellen på katten. Hvis vi ønsker resultater, håber jeg at Norge vil ta sine skritt uten å vente på andre. Jeg håber også at det vil ta dem alene. Saken egner sig ikke til skandinavisk samarbeide uten forsåvidt som enkelte industrier som treforedlingsindustrien naturlig vil beskytte sine interesser i samarbeide med Sverige og Finnland. Norge inntar en meget sterk stilling. Det har alltid vist sin store villighet til den mest utstrakte handel med Storbritannien, uttaler Sir Karl. Jeg innrømmer at tallene for handelsutvekslingen mellom Norge og England i de siste år viser et resultat i favør av Storbritannien som ikke er helt normalt, men til alle tider har vareutvekslingen med Norge været av en slik natur, at når man tar i betraktning Norges andel i Englands usynlige eksport, har handelsforbindelsen været like så gunstig for England som for Norge, kanskje ennu bedre for England, når man tar i betraktning at Norges kjøp er av varer som representerer mer arbeidslønninger enn Norges eksport gjør det. æ

En ting antar jeg vi kan være enige om, og det er at vi ikke ønsker nogen forstyrrelse i rutene for norsk handel. Vi ønsker som alle fornuftige folk i England gamle forbindelser bibeholdt og forsterket. Jeg tror ikke at Norge vil stå hjelpeløs, hvad der så skjer, men en forstyrrelse vilde være på bekostning av begge parter. Hvad kan så Norge gjøre? Den måte som den norske presse har behandlet saken på synes mig i høi grad å ha været forståelsesfull og synes jeg meget verdig. Den har hverken bedt for sig eller truet, men forsøkt å se på situasjonene i forståelse av de store vanskeligheter som Storbritannien har arbeidet under.

Efter talerens mening er Norge

bare er ca. 8 pct. I så henseende er grunnlaget for en tilnærmelse meget gunstig. Hvad ullvarer angår, mente taleren at tollene på ullavfall og shoddy var av en meget farlig beskaffenhet og vilde komplisere forholdet til England. Forøvrig var det også her hans mening at det vilde være gunstig om de norske fabrikker ærlig la sig efter de billige tunge varer, som jo har det største innenlandske marked.

Sir Karl reiste i denne forbindelse det spørsmål om det kunde la sig gjøre å praktisere to tariffsystemer, lave tariffer overfor land med lave tariffer og høie overfor de andre. Men det er vel grunn til å frykte at Norge som et lite land ikke vil kunne gå til et slikt skritt uten å risikere alvorlige repressaller. Han vilde imidlertid håbe at man fra norsk side ikke vilde nøle med å forelegge stillingen for den engelske regjering og angi i hvor stor utstrekning det norske marked står åpent for engelske varer, ikke av servillitet, men fordi de moderate elementer i England trenger all mulig støtte før forhandlingene i Ottawa. Imperial preference er nemlig en fare både for England, imperiet og resten av verden.

De nye engelske tollsatser på norske varer.

Sir Karl kom derefter inn på den engelske fisketoll som man fra Det norske handelskammers side hadde gjort hvad man kunde for å påvise urettferdigheten av.

Jeg ser, uttalte han, at det har været uttalt meget frykt her i landet for at den vil ha en skadelig virkning på norsk fiskeeksport. Jeg er ikke fagmann på dette område, men jeg har ikke kunnet tillegne mig denne opfatning. Vi bekjempet den i London med de midler som stod til vår disposisjon, fordi vi anså den som på alle måter feilaktig. Vi betraktet den som en toll der bare kunde skape misstemning i andre land, uten å gagne engelsk fiskevirksomhet. Dessuten var vi bange for at når det viser sig at den ikke har nogen virkning, vil den bli forhøiet. Dette avhen-

En ting antar jeg vi kan være enige om, og det er at vi ikke ønsker nogen forstyrrelse i rutene for norsk handel. Vi ønsker som alle fornuftige folk i England gamle forbindelser bibeholdt og forsterket. Jeg tror ikke at Norge vil stå hjelpeløs, hvad der så skjer, men en forstyrrelse vilde være på bekostning av begge parter. Hvad kan så Norge gjøre? Den måte som den norske presse har behandlet saken på synes mig i høi grad å ha været forståelsesfull og synes jeg meget verdig. Den har hverken bedt for sig eller truet, men forsøkt å se på situasjonene i forståelse av de store vanskeligheter som Storbritannien har arbeidet under.

Efter talerens mening er Norge vel forberedt på en slik imøtekommenhetens politikk. Men det vil kreve forståelse fra hjemmeindustriens side. Det er nu en gang gjennom sin eksport og skibsfart Norge skal betale for sin nødvendige og store innførsel. Blandt de produkter England er særlig interessert i å eksportere nevnte taleren i første rekke jern- og stålvarer, hvor Norge for en god del produkters vedkommende overhodet ikke har tollsatser. Vi har bare toll på stangjern og «billets», som under det abnorme prisnivå og med gulltoll utgjør ca. 20 pct. Forarbeidede jernvarer belaster vi med en toll på 10—20 pct., når varene kan forarbeides i Norge og eller er fri. I det hele er vistnok 80 pct. av Norges jern- og stålimport ubelastet av toll, samtidig som England bare dekker ca. 20 pct. av denne import. Det er altså meget å vinne for England på et nærmere samarbeide, særlig fordi England ligger i så skarp konkurranse med kartellet. Taleren reiste også det spørsmål om vår tekstilindustri trenger en så stor beskyttelse som idag. Tollen på de tunge billige bomullsvarer er fra 25 til 40 pct., avskrekende satser, mens han hadde været adskillig lettet da han fant at den norske verditoll på den engelske spesialitet, lettere, finere varer,

De nye engelske tollsatser på norske varer.

Sir Karl kom derefter inn på den engelske fisketoll som man fra Det norske handelskammers side hadde gjort hvad man kunde for å påvise urettferdigheten av.

Jeg ser, uttalte han, at det har været uttalt meget frykt her i landet for at den vil ha en skadelig virkning på norsk fiskeeksport. Jeg er ikke fagmann på dette område, men jeg har ikke kunnet tilegne mig denne opfatning. Vi bekljempet den i London med de midler som stod til vår disposisjon, fordi vi anså den som på alle måter feilaktig. Vi betraktet den som en toll der bare kunde skape misstemning i andre land, uten å gagne engelsk fiskevirksomhet. Dessuten var vi bange for at når det viser sig at den ikke har nogen virkning, vil den bli forholet. Dette avhenger igjen av den måte som der handles på fra andre land. Så lenge som den ikke overstiger 10 procent vil den efter engelske importørers utsagn ikke holde den norske fisk ute. De sier at den norske ferskfisk både trengs og er av højere kvalitet enn trålerfisk. Jeg håber at det enten er sant eller blir sant. Ved henvendelse i Fiskeridepartementet i England fikk jeg vite at det var meningen å ta den gjennomsnittlige verdi av innførslen gjennom tre år. Dette, blev det fortalt mig, var for torsk ca. 280 kroner pr. stone, som er litt over 6 kg., altså en toll på ca. 5 øre pr. kg., forholdsvis mere for f. eks. kveite, men slike satser kan ikke holde den slags fisk ute, alene av den grunn at England trenger denne fisk, og dernæst fordi de engelske fiskerier, medmindre de forandrer sine metoder, ikke produserer noget lignende. Med hensyn til den norske eksport til England finner sted på årstider da der intet sildefiske foregår fra England eller Skottland.

Er det ikke mulig at dette tollpålegg kanskje kan komme til å lede til en bedre regulering av denne handel enn vi har været vant til? Som sagt, da jeg ikke er fagmann, tør jeg ikke trekke slutninger. Jeg utkaster bare disse ideer.

Hvad angår utsiktene til en avis-papirtoll, så trodde Sir Karl at stemningen i England ikke var så sterkt i favor av en slik. Kanada er mer optatt av å holde sin sterke stilling på det amerikanske marked og de engelske aviser, som ikke i likhet med bladordene eller sine egne papirfabrikker, ønsker ingen toll.

Det er i det hele av avgjørende betydning hvad det blir sagt fra norsk side i den nærmeste fremtid. Det er klart at Norge ikke spiller nogen hovedrolle i det som kommer til å foregå, vi kan komme til å lide ganske uforskyldt, men Norges røst vil bli hørt like meget som de andres. Vi har anledning til å støtte en felles sak gjennom en kraftig og verdig opptreden.

Efter nogen uttalelser om pundverdien og Englands valutapolitikk, som vi gjengir under dagens Bank og Børs sluttet Sir Karl sitt vektige foredrag med følgende:

Norge har en så god stilling handelsmessig, at det har et bedre grunnlag enn nogen annen for å tale om disse ting på jevnbyrdig basis. Jeg ønsker ikke å se norske interesser sende massevis av representanter til England for på en kunstferdig måte å forsøke å øke sine engelske innkjøp. Det er ingen nødvendighet for dette. Kjøp nu som for, normalt. Kanskje det vilde være nyttig, om de som importerer varer fra England kjøper det de trenger i moderate kvanta, og benytter enhver anledning til å la de engelske eksportører forstå at nu som alltid setter man i Norge pris på forbindelsen med England, men at det bør forståes at Norges kjøpeevne avhenger av dets eksport, og at hvis slik eksport til England skulde forulempes vilde det følge som en naturnødvendighet at Norge gjennom sin import vil søke å skape sig eksportmuligheter annensteds.

Under den nasjonalsocialistiske periode som vi nu har gjennomgått i England i et års tid har proteksjonistene kunnet overdøve alle andre, men dette vil ikke være bestandig. De engelske eksportører vil også la høre fra sig, og det er av viktighet, at de skal la sitt land få vite hvor farlig det er å miste gode kunder i Norge og annetsteds.

Frihandelens begravelse! Vil den bli fulgt av en gjenopstandelse i større kraft og fylde? Det er ikke umulig.

Under parlamentsdebatten i det siste er det påtagelig hvorledes mange, som hittil har været entusiastiske for protek-

sjonisme føler sig noget utrygge. De forstår at det ikke bringer løsningen på problemet: Hvordan skal vi øke verdenshandelen og verdens velvære? De har også til forbauselse for sig selv opdaget hvor mange motstridende interesser der er og hvor uverdige og usmakelige mange folk blir, når de ber om toll for sig selv, men samtidig påpeker faren ved å gi andre beskyttelser for sine halvfabrikater som for dem er råmateriale. I sin leder av den 9. mars om «Forestående begivenheter», nemlig konferansene i Ottawa og Lausanne, sluttet Times med å si:

«Omenn våre håb for fremtiden er blitt lysere og omenn vår stilling er noget tryggere, står vi fremdeles foran det faktum at ikke en eneste av de faktorer som har bidradd til verdensdepresjonen endnu er bortryddet.»

Dette er sund tale. Under hele krisen har denne store ledende avis været helt på det rene med at det er hindringene for verdenshandelen som må bortryddes, hvis Storbritannien, med andre land, skal komme inn i roligere farvann.

Aldri har frihandelens argumenter fått så stor støtte fra uventet hold. En skulde ofte tro at mange hittil aldri hadde hørt, at import betaler for eksport, og at eksporten vil svinne inn hvis man umuliggjør importen.

Foredraget blev lønnet med minuttlangt, kraftig bifall og kjøbmann Andreas Odffjell takket så for det interessante og vektige foredrag. Han uttalte at i den siste vinter har verdens øine været vent mot London. Vi har bemerkt den engelske nasjons gigantiske arbeide for å sannere sine finanser og en bølge av tillit strømmer mot England. Vi står spørrende overfor den tollpolitikk som fremtidig vil bli ført. Den vil bli fulgt med den aller største interesse, ikke minst her i vårt land. Det er jo av vidtrekkende betydning for vårt lands store og betydningsfulle samband med England.

Sir Karl svarte med en anslående tale for Bergen. Det var ham en ære å få tale i landets eldste handelsforening.

Efter møtet samledes et par hundre medlemmer til en soupe i Grand Hotell Terminus' store spisesal og tilstøtende rum.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Oplossa olevan lähetyksen rap. no 13.

Ministeri Thesleff.

13/3 1932.

Légation de Finlande

Oslo, maaliskuun 17 päivänä 1932.

No 16/32 fac.		82
21/3.32	No	L
OSASTO	OSASTO	ASIA
5	Cy	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 13, jonka otsakkeena on

Norjan kauppapoliittisista suhteista Englantiin.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Roy Theodor

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Salainen.

Oslo SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 13.

Oslo ssa 17 p:nä maaliskuuta 1932.

ASIA MINISTRETT		
16/53 Ae. D. 10 82		
21/3.82	12	LIL
	OSLO	ASIA
5	ey	

Asia: Norjan kauppapoliittisista
suhteista Englantiin.

Viitaten raporttiini N:o 12 eilispäivältä, saan kunnioittaen ohellisena lähettää leikkeleen tämän päivän Tidens Tegn'istä "Handelsministeren stemt for opnevneise av en handelsdelegasjon". Tämä antaa vahvistusta eilen esittämälleni otaksumiselle, että Norja yksinään rupeaa kauppapoliittisiin neuvotteluihin Englannin kanssa. Olen sen jälkeen kuin kirjoitin eilispäivän raporttini edelleen voinut huomata, että täällä yhä enemmän tahdotaan välttää kauppapoliittista yhteistyötä Ruotsin ja Tanskan kanssa. En kuitenkaan mitenkään tahdo väittää, että tämä tulee olemaan Norjan lopullinen kanta, vaan voi se olla jotain ohimenevää. Taloudellisella alalla tapahtuu nykyään niin paljon, ettei voi ennustaa. Voi vain todeta, minkälaiset virtaukset ovat sillä hetkellä, jolla kirjoittaa,

Teof. Theodor

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____
2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
3) Ei tiedoituksiin. _____
4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

Optagelse av uoffisielle forhandlinger med England?

Kirkeby-Garstad.

**Handelsministeren
stemt for annevnselse**

gjern drøfte valuta i Kjøbenhavn, men vi går alene til London.

Såvidt vi skjønner står vi nu umiddelbart foran viktige begivenheter i det norsk-engelske handels-samkvem. Den handelspolitiske krisekomité har avgitt sin innstilling og etter hvad vi har grunn til å tro, behandler den i særlig grad vår stilling og eventuelle optreden likeoverfor England. Hvilke veie den angir kjenner vi ikke. Professor Wedervangs ophold i London tyder dog på at situasjonen sonderes på rette sted og at der vil bli tatt en avgjørende bestemmelse fra de norske statsmakter når han kommer tilbake. Sir Karls Norgesbesøk må vel også settes i forbindelse med de forestående begivenheter.

Efter hvad vi erfarer arbeides der også innenfor norske eksportkretse med en plan om å opnevne en delegasjon bestående av representanter for de store næringsorganisasjoner, som skulde sendes til London for å søke å opta helt uoffisielle forhandlinger med de britiske myndigheter. Denne plan skal en av de første dage behandles av handelsdepartementet og såvidt vi er informert, er den nye handelsminister stemt for planen.

Handelsministeren stemt for opnevning av en handelsdele- gasjon.

Professor Wedervang sonderer stemningen i London.

I det ytterst interessante og vidtskuende foredrag som sir Karl Knudsen holdt igår i Bergen om den tollpolitiske situasjon, kom han også inn på Norges eventuelle optreden likeoverfor England i denne så viktige sak. Han sa: Hvis vi ønsker resultater, håper jeg, at Norge vil ta sine skritt uten å vente på andre. Jeg håper også at det vil ta dem alene. Saken egner sig ikke til skandinavisk samarbeide uten forsåvidt som enkelte industrier som treforedlingsindustrien naturligvis vil beskytte sine interesser i samarbeide med Sverige og Finland. Norge har en så god stilling handelsmessig, at det har et bedre grunnlag enn nogen annen for å tale om disse ting på jevnbyrdig basis.

Det gleder oss å se at det syn som en autoritet som sir Karl her hevder faller fullstendig sammen med det vi har forsøkt å presisere helt siden det berømmelige Kjøbenhavnermøte. Dette møte var jo i virkeligheten en meget smart dansk aksjon for å skape en skandinavisk enhetsfront under de kommende handelspolitiske forhandlinger med England. Danmark med sin slette handelspolitiske stilling likeoverfor England, vilde jo ha den største interesse av å skape en skandinavisk blokk, hvor det kunde skjule sin nøkenhet. Det er heldigvis nu gått op for de fleste at det ikke går an å blande sammen de valutariske og handelspolitiske forhandlinger i en skandinavisk samrøring. De må skarpt adskilles. Vi kan

skal en av de første dage behandles av handelsdepartementet og såvidt vi er informert, er den nye handelsminister stemt for planen.

Wedervang.

Spørsmålet er imidlertid om England virkelig er åpen for forhandlinger — enten det nu blir offisielle eller uoffisielle. Efter den britiske handelsminister sir Walter Runcimans gjentagne uttalelser kan ikke England ta nogen avgjørende bestemmelse i handelspolitisk henseende før efter Ottawakonferansen.

Imidlertid skulde vi tro at det

også er i britisk interesse at der optas visse forhandlinger av uforbindende art, hvor Norge får anledning til å presisere sin stilling og hvor man kan drøfte hele den handelspolitiske situasjon.

Men betingelsen er, som sir Karl så riktig presiserer, at Norge nu kan ta et selvstendig og raskt skritt — uten å vente på at andre skal ta det først.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA: _____

Oskossa olevan lähetystön rap. no 14.

Ministeri Thesleff.

31/3 1932.

Légation de Finlande

Oslo, maaliskuun 31 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
18/52 al. 10 32		
4/4. 32	0	LIIA
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C4.	

Herra Ulkoasiainministeri.

Saan ohellisena kunnioittavimmin lähettää raporttini N:o 14, jonka otsakkeena on

Oslon lähetystä.

Rohkenen alistaa Teidän, Herra Ministeri, harkittavaksenne, olisiko syytä antaa muutama kappale tätä raporttia eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle, niin myös, koska kaikin mokomin olisi estettävä että sanomalehdet kirjoittaisivat siitä, että ulkoasiainvaliokunnassa on keskusteltu m.m. Oslon lähetystön lakkauttamisesta, mikä Suomen asemaa arveluttavasti vahingoittaisi ei ainoastaan Norjassa vaan myös Ruotsissa ja Tanskassa, olisiko syytä tarpeen tullen sanomalehdille antaa raporttini nojalla tehty promemoria.

Raporttiani lähetän tällä kertaa 12 kappaletta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Rolf Thulin

Salainen.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 14.

Oslo ssa 31 p:nä maaliskuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 18/52 ae. 10 82		
4/4-32 9		
RYHMÄ	LUOKA	ALUE
5	ey.	

Asia: Oslon lähetystö.

Koska tietooni on tullut, että eduskunnan ulkoasiainvaliokunnassa on ollut esillä kysymys ulkomaisen edustuksemme supistamisesta ja että niiden lähetystöjen joukossa, joita ehkä voitaisiin lakkauttaa, on naapurimaassa Norjassa oleva lähetystö, saan kunnioittavimmin asiasta tehdä muutaman huomautuksen. En sen tähden että pitäisin mahdollisena, että sellainen ehdoitus menisi läpi, mutta huomauttaakseni, kuinka haitallista olisi, jos lehtiimme tulisi uutisia sellaisesta ehdoituksesta, uutisia joita heti sähköitettäisiin Norjan lehtiin.

Kysymyksen asiallisesta puolesta olen tehnyt selkoa raportissani N:o 12 kesäkuun 9 päivältä 1931, ja kun se, jota siinä olen esittänyt vielä pitää paikkansa paitsi yhdessä kohdassa, toistan raporttini tässä. Se kohta, jossa olen erehtynyt, koskee lausuntoani siitä ettei Paasikiven komitean viittaus siitä, että m.m. Oslon lähetystö voitaisiin lakkauttaa "täällä ole tehnyt ihan niin haitallista vaikutusta kuin ensin uskoin". Tämän olin kirjoittanut ainoastaan muutama päivä sen jälkeen kuin lehdet täällä julkaisivat

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

uutisia Paasikiven komitean viittauksesta. Kun myöhemmin tapasin useampia henkilöitä voin huomata, että olin erehtynyt. Toiset lausuiivat melko katkerasti: pidetäänkö Norjaa, syystä että sen asukasluku on pieni, niin merkitsemättömänä maana, että siellä, vaikka se on naapurimaa, ei katsota tarpeelliseksi pitää lähetystä, vaikka aiotaan säilyttää lähetystä Tanskassa, jolla ei ole yhteistä maarajaa Suomen kanssa. Toiset taas: vil Finland melde sig ud av norden, tarkoittaen sillä ettei Suomi enää tahtoisi olla yhteistyössä Skandinavian maiden kanssa. Ja kun lapuanliikkeen imperialistisiin pyyteisiin täällä on kiinnitetty huomiota, niin pidän varsin todennäköisenä että, jos julkaistaisiin huhuja lähetystä koskevista lakkautussuunnitelmista, taas eräissä piireissä ruvettaisiin uskomaan Suomen tahtovan anastaa alueita Pohjois-Norjassa.

Kun viime kesänä tänne tiedoitettiin Paasikiven komitean viittauksesta, tahtoivat eräät lehtimiehet asiasta kirjoittaa, mutta sain asian estetyksi erään vaikutusvaltaisen henkilön kautta, huomauttaen etten itse uskonut huhuja. Mutta jos nyt samanlaisia uutisia tulee Norjan lehtiin, niin voi käydä mahdottomaksi estää Suomelle vahingollisten kirjoitusten julkaisemista. Näin ollen on käsitykseni mukaan varsin tärkeätä, etteivät Suomen lehdet julkaisisi uutisia ulkoasiainvaliokunnassa tehdystä ehdotuksesta.

Asiaa koskeva raporttini kesäkuun 9 päivältä oli näin kuuluva:

Komitealausunto Oslon lähetystön lakkauttamisesta.

Norjan lehtien t.k. 3 ja 4 p:nä julkaisema sähkösanoma, jossa tiedoitettiin, että Paasikiven komitea oli puoltanut m.m. Oslon lähetystön lakkauttamista, ei täällä ole tehnyt ihan niin haitallista vaikutusta kuin ensin uskoin. Järkevät ihmiset pitävät nimittäin ehdotuksen toteuttamista niin mahdollisuuksien ulkopuolella olevana, etteivät he paljon huo-

miota kiinnittäneet uutiseen, jos kohta siitä ohimennen ovat puhuneet. Ja mitä mieltä pintapuolisesti ajattelevat ovat, merkitsee vähemmän. Vakavalta kannalta on asian ottanut puheeksi vain yksi kompetentti henkilö, eräs mainittuina päivinä Oslon^{sa} ollut varsin huomattavassa asemassa oleva ruotsalainen, joka kauan on seurannut Suomen asioita. Hän lausui: Suomi on saavuttanut erinomaisen aseman pohjoismaissa, sen se on saavuttanut ensi sijassa diplomaattisen edustuksensa kautta. Jos Suomi nyt lakkauttaisi diplomaattisen edustuksensa Norjassa, ei se ainoastaan pilaisi välejänsä Norjaan, vaan vahingoittaisi se samalla huomattavasti välejänsä muihin Skandinavian maihin. Että Suomi niin menettelisi, sitä en voi käsittää.

Omasta puolestani en katsoisi tarpeelliseksi tästä asiasta kirjoittaa, ellei lakkauttamista ehdoittaneessa komiteassa olisi ollut niin arvovaltaisia miehiä. Mutta kun niin on ollut ja kun jossain määrin olen asiantuntija, kun on kysymys Oslon lähetystöstä, pidän velvollisuutenani esittää eräitä näkökohtia.

Jos vertaa ulkomaista edustustamme muiden maiden edustukseen, niin pistää heti silmiin, kuinka pieni se on ja kuinka vähän se maksaa. Lähetystöjen budjettihan ei ole edes 1/2 % menoarvion kokonaissummasta, eikä tämä johdu vain siitä, että palkat ovat alhaiset ja että yleensä noudatetaan varsin suurta säästäväisyyttä, vaan myös siitä että lähetystöjä on vähän ja että niiden henkilökunta on pieni. Sekä absoluuttisesti että suhteellisesti maksavat lähetystömme vähän. Näin olen ei luulisi olevan syytä a priori supistaa näitä menoja, ellei ole huomattu, että varoja jossain on käytetty hyödyttömästi, ja vielä vähemmän on syytä ryhtyä sellaiseen supistamiseen levottomana aikana, jolloin kaikki on tehtävä itsenäisyyden turvaamiseksi. Siinä työssä on lähetystöjemme osa huomattava.

Mitä sitten edustukseemme Skandinavian maissa tulee - ei liene asiani kosketella Madridin ja Riian lähetystöjä - niin tahdon suoraan lausua, etten ole niitä, jotka uskovat, että

voimme saada aikaan puolustusliittoja mainittujen maiden kanssa, ei edes Ruotsin, mutta että vakaumukseni on, että läheisten suhteiden ylläpitäminen niiden kanssa merkitsee erinomaisen paljon itsenäisyydelle. Meidän täytyy olla yhteistyössä näiden maiden kanssa, yhteistyössä monilla aloilla ja miltei millä aloilla tahansa. Jos tätä yhteistyötä kehitetään, niin Venäjä epäilemättä ei niin helposti uskalla koskea meihin kuin muuten.

Mitä sitten erityisesti Norjaan tulee, on huomattava, että Norja on naapurimaa ja että Suomella ja Norjalla on 940 km pituinen yhteinen raja.¹⁾ Kun näin on, tulee epäilemättä varsin pitkinä aikoina Oslon lähetystöllä olemaan asioita hoitettavina, joita useimmilla muilla lähetystöillämme ei ole.²⁾ Sanomalehtiselostuksen mukaan - en tiedä onko selostus oikea - on Paasikiven komitea lukenut Norjan niiden maiden joukkoon, "missä ei varsinaisten diplomaattisten asiain hoitaminen ----- vaadi edustusta." En tiedä varmaan, mutta uskon että, jos Moskova jätetään laskusta pois, ei millään lähetystöllä tätä nykyä ole niin paljon suoranaisia neuvotteluja asemamaan kanssa kuin Oslon lähetystöllä ja kuitenkin ehdotetaan sen lopettamista. Tunnen pitkäaikaisesta kokemuksesta Rooman lähetystömme ja lyhytaikaisesta Kööpenhaminan, tiedän että Oslossa on erinomaisen paljon enemmän tehtävää kuin Roomassa ja Kööpenhaminassa, juuri "diplomaattisten asiain hoitamista", mutta en kuitenkaan voisi millään muotoa pitää puolustettavana, että ehdotettaisiin Rooman tai Kööpenhaminan lähetystön lakkauttamista. Sellainen toimenpide olisi suorastaan onneton.

Huomattava on myös, että Norja vielä kolmatta vuotta on kansainliiton neuvoston jäsen ja että senkin tähden meille on tärkeätä voida vaikuttaa sen kantaan ja saada sen tukea politiikallemme kansainliitossa.

1) Erään suuren puolueen ohjelmaluonnoksessa lausutaan: Erikoisesti on kansainvälisessä yhteistyössä pyrittävä kosketuksiin maantieteellisen ja poliittisen asemansa vuoksi meille läheisten kansojen kanssa.

2) Tietääkseni ei Euroopassa ole mitään itsenäistä maata, jolla ei olisi lähetystöjä jokaisessa naapurimaassa.

Mitä asian niin sanoakseni käytännölliseen puoleen tulee, saan huomauttaa seuraavaa.

Minkä lähetystön päällikkö akkreditoitaisiin Osloon? Kööpenhamina ei voi tulla kysymykseen, sillä niin pingoitettut ovat Norjan ja Tanskan välit, että sellainen järjestely Norjassa aiheuttaisi mitä suurinta katkeruutta. Vähemmän katkeraa norjalaisille olisi epäilemättä, jos Tukholman lähettiläämme akkreditoitaisiin tänne, sillä ensiksikin ovat Norjan ja Ruotsin välit paljoka paremmat kuin Norjan ja Tanskan ja toiseksi kaikki hyvin ymmärtävät, että Suomella on paljon enemmän intressejä Ruotsissa kuin Norjassa. Mutta ymmärtääkseni Tukholman lähettiläällämme on muutenkin riittävästi työtä.

Kuinka juoksevat asiat hoidettaisiin?

Ja onko varmaa, että lähetystön lakkauttamisen kautta saavutettaisiin huomattavia säästöjä? Uskon, että säästö tulisi olemaan varsin pieni, sillä lähetystön lakkauttamisen jälkeen tulisi asioidemme hoitaminen Norjassa aiheuttamaan kaikenlaisia melko suuria menoja, joista ensi sijassa matkojen aiheuttamat olisivat varsin tuntuvat.

Oslo, 9 päivänä kesäkuuta 1931."

Rolf Thesley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön rapo. no 15.

Ministeri Thesleff.

5/4 1932.

Légation de Finlande

Oslo, huhtikuun 5 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
No 19/53 a.e. D. 19 32	
2/4. 32	Liit.
RYHMÄ	ASIA
5	04.

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 15, jonka otsakkeena on

Norjan suunnitelmista kauppapoliittisista neuvotteluista Englannin kanssa ei tois-
taiseksi tule mitään.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesley

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Salainen.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 15.

Oslo ssa 5 p:nä huhti kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINIST.		
19/4/32		
8/4.32		
RYHMÄ	OLASTO	ACM
5	CH.	

Asia: Norjan suunnitelmista kauppa-
poliittisista neuvotteluista Eng-
lannin kanssa ei toistaiseksi tu-
le mitään.

Olen eräissä edellisissä raporteissani tiedoittanut, että Norja, kulkien omia teitään, suunnitteli delegatsioonin lähettämistä Lontooseen neuvottelemaan kauppapoliittisista kysymyksistä Englannin kanssa. On syytä uskoa, että tämän delegatsioonin, jota viime aikoina on koetettu selittää vain tiedustelutarkoituksessa lähetettäväksi delegatsiooniksi, lähettamisestä toistaiseksi ei tule mitään. Norsk Telegrambyrå on nimittäin t.k. 2 p:nä täkäläisissä lehdissä julkaisut Reuterin toimiston näin kuuluvan tiedoituksen:

Efter hvad det oplyses i det britiske utenriksdepartement stiller saken sig slik, at hvilke forestillinger som enn blir gjort fra utlandet fra den britiske regjering, vil svar ikke bli git för efter Ottawa-konferansen. I utenriksdepartementet er man derfor nærmest av den opfatning, at det ikke er formålstjenlig å fremkomme med sådanne forestillinger för rikskonferansen.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____
2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
3) Ei tiedoituksiin. _____
4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

On myös syytä uskoa, että Norjalle, kun se Lontoossa on tiedustellut haluttaisiinko kauppapoliittisista kysymyksistä neuvotella täältä lähetettävän delegatsionin kanssa, suoraan on vastattu, ettei sellaisiin neuvotteluihin suostuta, mutta että mielellään nähdään, että Norjan Lontoossa oleva lähettiläs antaa sikäläiselle ulkoministeriölle asiaa valaisevia tietoja. Ministeri Vogt lieneekin jo antanut eräitä selostuksia.

Kun täällä on ollut kysymys siitä, että Norja yksinään kävisi neuvotteluja Englannin kanssa, niin ei toistaiseksi ole tällaisia suunnitelmia vastustettu. Nyt on kuitenkin ent. pääministeri Mowinckel t.k. 1 p:nä Bergenissä pitämässään poliittisessa esitelmässä asettunut vastustamaan tällaisia suunnitelmia. Hän lausui suoraan: "I motsetning til sir Karl Knudsen tror jeg at vi må søke tilknytning til de land som har de samme interesser som oss". Tämä Mowinckelin lausunto on hyvässä sopusoinnussa hänen poliittisen katsantokantansa kanssa yleensä.

Rolf Thorsen

Salainen.

Oslo SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o Lisäys raporttiini N:o 15.

Oslo ssa 6 p:nä huhti kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
19 53	Sal 1732
9/4-32	- -
RYHMÄ	
5	Cy.

Asia:

Sen johdosta että eilispäivän raportissani olen lausunut olevan syytä uskoa, "että Norjalle, kun se Lontoossa on tiedustellut haluttaisiinko kauppapoliittisista kysymyksistä neuvotella j.n.e. - - - on vastattu, ettei sellaisiin neuvotteluihin suostuta", saan kunnioittavimmin tiedoittaa, että tšekäläisessä ulkoasiainministeriössä vakuutetaan, ettei asiassa olla käännytty Foreign Officin puoleen, vaan että ollaan tehty johtopäätös sen vastauksen nojalla, jonka Argentina sai tehdessään sellaisen kyselyn. Sitä vastoin myönnetään, että ministeri Vogt on kääntynyt Englannin hallituksen puoleen voimaperitullien johdosta.

Rolf Thorsen

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

-
-
-
- 1) Tavallinen. lle.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön rap. no 16.

Ministeri Therleff.

8/4 1932.

Légation de Finlande

Oslo, huhtikuun 8 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERI		
20/53 sal. D. 1932		
4.32	2	LIT
		AGIA
5	Cy	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 16, jonka otsakkeena on

Kauppasopimus.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Theodor

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 16.

Oslo ssa 8 p:nä huhti kuuta 1932.

MINISTERIÖ		
20 53 fac. D. 10 32		
4. 32	10	LIT.
5	04	ASIA

Asia: Kauppasopimus.

Ministeriön sähkösanoma N:o 9, jossa tiedoitettiin että esitys kauppasopimuksen ratifiointista oli päätetty antaa, saapui eilen juuri kun minun piti lähteä päivällisille ulkoasiainneuvos Esmarchin luo. Siellä oli myöskin ulkoministeri Braadland, joka tänään lähtee Genèveen. Kun herra Braadlandin viime päivinä on täytynyt olla aamusta iltaan suurkäräjillä, jossa on ollut keskustelua valtaistuinpuheen johdosta, pidin todennäköisenä, etten häntä tänään voisi tavata ministeriössä, hänellä kun sen tähden epäilemättä oli paljon asioita hoidettavana ennen lähtöään. Ja kun en pitänyt suotavana, että hän vasta lehdistä saisi tiedon ratifiointia koskevasta päätöksestä, vaan päinvastoin pidin tärkeänä että hänelle voisin ilmoittaa sähkösanomassa mainitut motiivit ja edellytykset, pyysin kahvia juotaessa saada puhua kolmen kesken hänen ja Esmarchin kanssa.

Herrat Braadland ja Esmarch ottivat vastaan ilmoitukseni suurella tyydytyksellä. Braadland, joka vielä on epävarma eikä juuri mielellään puhu ulkopoliitikasta Esmarchin läs-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____ lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

näollessä, ei lausunut montaa sanaa. Esmarch sitä vastoin johti puhetta. Hän lausui, että tekemäni ilmoitus oli niin tärkeä Norjan ja Suomen väleihin nähden, että sen tähden mielellään keskeytti seurustelun, ja lisäsi että mieliala Suomea kohtaan oli ollut kehittymäisillään varsin huonoksi sen tähden, ettei kauppasopimusta oltu ratifioitu. Nyt tulisi tapahtumaan muutos. Ja mitä lauttaussopimukseen tulee, sanoi hän uskovansa, että oli helpompi saada siihen muutoksia, kun muutosten aikaansaaminen ei ollut nimenomaisena ehtona kauppasopimuksen ratifiointille.

Keskustelun kuluessa lausuin toivovani, että hallitukseni oli koettanut päästä selville siitä, että Eduskunta suostuu ratifioimaan sopimuksen, lisäten kääntyen ensi sijassa talonpoikaispuolueeseen kuuluvan herra Braadlandin puoleen, että meilläkin oli maalaisemme ja että ensi sijassa he olivat tyytymättömiä kauppasopimukseen.

Herra Esmarch lupasi tänään tehdä notaatin ilmoitukseni johdosta.

Raf Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön rap. no 17.

Ministeri Thesleff.

12/4 1932.

Légation de Finlande

Oslo, huhtikuun 12 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
21/53	h.e.	1932
15/4-32.	3	1932
RUBA		
5	e4	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 17, jonka otsakkeena on

Kaksi talouspoliittista komiteaa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Theodor

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 17.

Oslo ssa 12 p:nä huhti kuuta 1932.

ULKOASIANMINISTERIÖ	
21 53 h.c. 1932	15/4-32
5	04

Asia: Kaksi talouspoliittista
komiteaa.

Hallitus on asettanut kaksi komiteaa tutkimaan taloudellisia kysymyksiä ja antamaan lausuntoja niistä. Toinen on valuuttakomitea, toinen kauppapoliittinen komitea.

Edellisen asettaminen on herättänyt melko paljon huomiota. On kysytty, onko hallituksen tarkoitus stabilisoida kruunu, alentaen sen arvoa. Ja ihan selvää vastausta ei tähän kysymykseen ole saatu.

Kun kruunu muutama vuosi sitten saatettiin pariteettiin, vastusti tätä talonpoikaispuolue, joka kiivaasti on kritikoinnut Norjan Pankin ja sen johtajan, Ryggin, valuuttapolitiikkaa. Ja kun nyt talonpoikaispuolue on hallituksessa ja hallitus asettaa valuuttakomitean, niin on moni taipuvainen tekemään sen johtopäätöksen, että nyt suunnitellaan kruunun arvon alentamista. Tällaiselle otaksumiselle on antanut tukea myöskin se, että komitean puheenjohtajaksi kutsuttiin tilastollisen päätoimiston johtaja Jahn, joka v. 1925 valuuttakomiteassa oli sillä kannalla, ettei kruunua olisi saatettava parikurssiin.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1.

- 1) Tavallinen. _____ lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

En ole itse tavannut herra Jahnia sen jälkeen kuin komitea asetettiin, mutta olen kuullut erältä ystävältäni, joka asiasta on keskustellut hänen kanssaan, että tämä ilmeisesti ei ainakaan nyt suunnitellut kruunun arvon alentamista. Jahn oli lausunut, että hän toistaiseksi aikoi antaa komitean käsitellä vain asian juridista puolta, niin että se olisi selvä, jos tulisi kysymys stabilisoinnista alhaiseen kurssiin.

Kun Norjan Pankin johtajalta, herra Ryggiltä, kysyin, mikä oli aiheuttanut komitean asettamisen, vastasi hän, ettei ollut mitään muuta syytä kuin hallituspuolueen entisyys: hallituksen oli pakko tehdä jotain ja sen tähden se asetti komitean. Hän sanoi uskovansa, ettei komitean työstä tulisi muuta kuin teoreettisia tuloksia. Ja kun vielä tiedustelin, eikö olisi pelättävää, että komitea ehdoittaisi kruunun stabilisointia alhaiseen kurssiin, vastasi herra Rygg kieltävästi, lisäten: Jahnhan on järkevä mies. - Tahdon lisätä, että herrat Rygg ja Jahn ovat läheisiä ystäviä ja että herra Rygg epäilemättä paitsi virkansa puolesta myös yksityisesti on perinpohjaisesti pohtinut kysymystä jälkimäisen kanssa.

Viitaten siihen, että Norjan kruunun kurssi on laskeutunut ja että tämä ehkä osaksi johtui valuuttakomitean asettamisesta ja siitä, mitä otaksuttiin hallituksen sen asettamisella tarkoitettavan, pyysi herra Mowinkel t.k. 5 p:nä, jolloin suurkäräjillä oli keskustelu valtaistuinpuheen johdosta, pääministeriä tekemään selkoa hallituksen kannasta valuuttakysymyksessä. Pääministeri itse ei tähän kysymykseen vastannut, mutta seuraavana päivänä lausui raha-asiaiministeri Sundby m.m. seuraavaa:

Det er så mange vanskelige sider ved valutaspørsmålet, at de må utredes av sakkyndige, for at man kan stå på sikker og solid grunn, når tiden er inne. Og vi har flere ganger understreket, at kommisjonen er av undersøkende og forberedende art, og kun det. Det er helt oplagt, at en svingende valuta er til stor skade for et lands arbeidsliv, og det er ønskelig å få den stabilisert jo

för jo heller. Men ikke tror jeg, at der forsvarlig kan foreslæes eller gennemføres nogen stabilisering, för England har gjort det.

Herra Sundbyn vastaushan on jossain määrin välttävä. Kuitenkinhan on pantava merkille, ettei hänen mielestään stabilisointi voi tulla kysymykseen, ennenkuin punta on stabilisoitu.

Näyttää siis siltä, ettei tällä hetkellä suunnitella kruunun stabilisoinnista alhaiseen kurssiin. Mutta alleviivattava on, ettei asia ole selvä.

Kauppariittisen komitean puheenjohtajaksi on kutsuttu professori Wedervang ja sen jäseniksi eri taloudellisten järjestöjen edustajia. Sen asettamista suunniteltiin jo ennenkuin - niinkuin olen tiedoittanut - kävi selville, ettei Englannin kanssa voitaisi kauppariittisistä kysymyksistä neuvotella ennen Ottawan konferenssia. Nyt sen tehtävä aluksi tulee olemaan enemmän rajoitettu, ensi sijassa suuntaviivojen vetäminen. Kuitenkin pidettäneen mahdollisena, että sen jäsenet yksityisesti voivat neuvotella Englannin taloudellisten piirien kanssa.

Rolf Thesky

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön rap. no 18.

Ministeri Tresleff.

11/5 1932.

Légation de Finlande

Oslo, toukokuun 10 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
22/53 Sal. B. 10 32		
14/5-32	19	L.M.
HMA	ASIA	
5	C4	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 18, jonka otsakkeena on

Norjan pulaliikkeestä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesley

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m.

y.m.

y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 18.

Oslossa 11 p:nä touko kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
10 22/53 h.c. D. 10 32		
14/5.32	19	LML
RYHMÄ	LUKUNO	ASIA
5	04	

Asia: Norjan pulaliikkeestä.

Olen raportissani marraskuun 3 p:ltä 1931 tiedoittanut pulaliikkeen syntymisestä Norjassa. Sen jälkeen ei liikkeestä paljoa ole kuulunut ennenkuin ihan viime aikoina, jolloin on voinut huomata, että liike elää ja että se ehkä on kehittymisillään aktiivisemmaksi.

Kun Tanska kuun vaihteessa lakkautti pekoninvientinsä Englantiin, tahtoivat eräät maanviljelijäpiirit käyttää tilannetta hyväkseen tunkeutuakseen Tanskan sijalle Englannin markkinoilla ja varustautuikin Oslon vastaperustettu Fleskecentralen lähettämään pekonia Englantiin. Tämän johdosta lähetti t.k. 3 p:nä pulaliikkeen hallitus (Bygdefolkets Krisehjelp) kirjelmän Fleskecentralen'ille, jossa varoitettiin käyttämästä tilannetta hyväkseen, koska sen kautta vahingoitettaisiin tanskalaisia pulajärjestöjä. (Vi kan derfor ikke annet enn advare Fleskecentralen mot å føre en salgspolitik som i realiteten svekker den danske kriseorganisasjon nu midt i en kampsituasjon. Skulde det bli nødvendig, kan våre medlemmer komme til å gjøre felles sak med de danske bønder,

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____ lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____ lle.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

da vi er klar over at vi ikke kan skaffe norske bønder eksistensgrunnlag ved å svekke vår danske broderorganisasjon.)

Erittäin on ehkä syytä kiinnittää huomiota kirjelmän siihen kohtaan, jossa lausutaan, että neuvotellään Pohjois-Euroopan maiden kanssa siitä, että määrättyinä ajankohtana oltaisiin myymättä maanviljelystuotteita, jotta hinnat saataisiin kohoamaan (Der forhandles om på et bestemt tidspunkt å holde alle landbraksprodukter i Nord-Europa tilbake for å få prisene i været).

Edelleen on pulaliike viime aikoina antanut elonmerkkejä sen kautta, että on koetettu estää - tosin ei väkivaltaa käyttäen - pakkohuutokauppojen toimittamista. Niinpä on Sör-Fron'in valtuuston puheenjohtaja Hernaes nyt saanut haasteen sen johdosta että on kehoittanut paikkakuntalaisia huolehtimaan siitä, ettei pakkohuutokaupoista tulisi mitään. Kaikki paikkakunnan pulamiehet eivät kuitenkaan ole kannattaneet herra Hernaes'ia, vaan on osa heistä splittänyt, että hän on toiminut työväenpuolueen edustajana eikä pulaliikkeen kannattajana.

Kun noin kolme viikkoa sitten pääministeri Mundseid'iltä kysyin, oliko pulaliike hänen mielestään vaarallinen, vastasi hän, että agitatio pakkohuutokauppoja vastaan voi käydä vaaralliseksi maaseudun säästöpankeille. Ja jotensakin samaa lausui pari päivää sitten minulle Norjan Pankin johtaja Rygg. Tämän päivän lehdissä onkin uutinen, että Botnen säästöpankki on lakkauttanut maksunsa, ja ilmoitetaan syyksi että tallettajat olivat ruvenneet sanomaan irti talletuksiaan koska pelkäsivät pakkohuutokauppoja vastaan harjoitetun agitation käyvän vaaralliseksi säästöpankille.

Rolf Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön rap. no 19.

Ministeri Thesleff.

14/6 1932.

Légation de Finlande

Oslo, kesäkuun 14 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 25/54 fac. 13 32.		
18/6.32	2	LIT.
RYHMÄ	ASIA	ASIA
5	Cy.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 19, jonka otsakkeena on

Grönlannin kysymyksestä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Konf. Theodor

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.
Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 19.

Oslo ssa 14 p:nä kesäkuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
No 25/54 Ae. B. B. 32	
17/6-32	LLI
5	04

Asia: Grönlannin kysymyksestä.

Sen jälkeen kuin Itä-Grönlannin kiista jätettiin Haagin tuomioistuimen ratkaistavaksi, on Oslossa varsin vähän puhuttu ja kirjoitettu tästä kysymyksestä. Nyt on kuitenkin sattunut kaksi sen yhteydessä olevaa tapausta, joista on syytä tiedoittaa ja joista varsinkin toinen osoittaa, kuinka arkaluontoinen Grönlannin kysymys on.

On syytä uskoa, mutta varmaan en voi väittää, että niin on, että Norja Haagissa on protestoinut sitä vastaan, että Tanskalle myönnettäisiin pitempi aika vastauksen antamista varten. Täällä huomautetaan, että Norja, joka olisi tahtonut kulloinkin pitempiä termiinejä asiakirjain valmistamista varten, suostui siihen, että ne määrättiin verrattain lyhyiksi juuri Tanskan pyynnöstä ja että nyt olisi kohtuutonta, että Tanskalle myönnetään pidennystä.

Asialla on kuitenkin toinenkin puolensa. Kuten tunnettua, motivoi Tanska pyyntönsä sillä että se, sen jälkeen kuin Norja on hankkinut itselleen myös ulkomaalaisen asianajajan, on tehnyt samoin ja että tämä nyt tarvitsee enemmän aikaa perehtyäkseen asiaan. Lienee niin, että silloinen

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1.

- 1) Tavallinen. _____ lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

täällä oleva Tanskan lähettiläs Oldenburg viime syksynä, keskustellessaan ulkoasiainneuvos Esmarchin kanssa asianajajien valitsemisesta, oli lausunut, että hänen hallituksensa ei tulisi käyttämään ulkomaalaisia asianajajia. Tämän johdosta oli herra Esmarch vähän myöhemmin hänelle ilmoittanut, että ulkoasiainministeri Braadland oli tyytyväinen, ettei tultaisi käyttämään ulkomaalaisia asianajajia. Tämähän oli melkein sitoumus Norjan puolelta. Kun Norja sitten kääntyi ulkomaalaisen asianajajan puoleen, ei se pitänyt tarpeellisena asiasta etukäteen ilmoittaa Tanskalle. Asiaa on epäilemättä Norjan puolelta hoidettu huonosti, ja tuntuu myös siltä, että sitä edelleen hoidetaan huonosti, jos Norja todellakin nyt vastustaa Tanskan lykkäämispyyntöä.

Toinen asia, jolla epäilemättä on yhteyttä Itä-Grönlannin kysymyksen kanssa, on ministeri Colbanin poiskutsuminen aseistariisumiskonferenssista. Se tapahtui hallituksen istunnossa tämän kuun 10 p:nä, jolloin herra Colban vapautettiin aseistariisumiskonferenssin norjalaisen delegatsionin jäsenyydestä ja määrättiin lähtemään Pariisiin hoitamaan vakinaista virkaansa. Hänen seuraajakseen määrättiin Norjan Rooman lähettiläs Irgens.

Samana päivänä käsittelivät suurkäräjät vuoden 1931 assemblaan norjalaisen delegatsionin kertomusta, ja ottivat siinä yhteydessä sekä venstren että oikeiston johtajat Mowinkel ja Hambro puheeksi herra Colbanin eroittamisen, tiedustellen sen syitä ja valittaen toimenpidettä. (Herra Hambron lausunto muutoin oli eräässä kohdassa varsin epäonnistunut. Hän - suurkäräjien presidentti - lausui nimittäin: Den opsikt dette skridt måtte vekke, blir ikke mindre når vi lar vår minister i Paris erstattes av vår minister i Rom på et tidspunkt, da motsetningen mellem Frankrike og Italien er et av de brennende spørsmål.)

Näihin puheisiin vastasi ulkoasiainministeri Braadland, että Norjalla oli niin paljon kauppapoliittisia kysymyksiä hoidettavana Ranskassa, ettei voitu puolustaa sitä, että lähetti-

läs ei ollut asemapaikallaan. Ja hän vakuutti, että tämä näkökohta oli aiheuttanut toimenpiteen. Herra Braadlandin puheessa oli yksi varsin heikko kohta, Hän lausui nimittäin, että laivastokomisioni, jonka puheenjohtaja herra Colban oli ollut, nyt työssään oli edistynyt niin, että se voi ottaa pitempiaikaisen loman. Jos niin on, niin silloinhan, jos olisi tahdottu, olisi voitu antaa herra Colbanin lähteä Pariisiin hoitamaan lähetystöönsä jonakin aikana, ilman että häntä olisi tarvinnut lopullisesti kutsua pois Genèvestä.

Ja kun muistaa, että herra Colban, ollessaan kansainliitossa korkeana virkamiehenä, monena vuotena on valmistanut aseistariisumiskonferenssia, ja että hän on perehtynyt kysymykseen ehkä paremmin kuin kukaan muu konferenssin osanottajista, sekä että hän nyt on toiminut tärkeän laivastokomisionin presidenttinä, niin on vaikeata uskoa, että herra Colbanin poiskutsumisen olisivat aiheuttaneet ainoastaan kauppapoliittiset kysymykset.

Poiskutsuminen on epäilemättä yhteydessä Grönlannin kysymyksen kanssa. Herra Colban on kevättalvella Vevey'ssä eräässä pienessä yksityisseurassa, jossa paitsi neljää norjalaista oli yksi tanskalainen ja yksi ruotsalainen, lausunut, että Grönlannin kysymys merkitsi vähemmän maailman politiikassa kuin Mandshurian selkkaus. Tämä saatettiin hallituksen tietoon, ja maaliskuun lopussa kutsuttiin herra Colban Osloon saamaan nuhteita. Väitetään, että eräät hallituksen jäsenet vaativat hänen eroittamistaan lähettilään toimesta. Samaa vaati kategorisesti Handels og Sjøfartstidende, kuitenkin mainitsematta nimeä. Jonkunlaisena kompromissina on kaiketi pidettävä nyt tapahtunutta ratkaisua.

Käsitellessään kysymystä herra Colbanin poiskutsumisesta ovat sekä Hambro suurkäräjillä että myös eräät lehdet hakeneet itselleen aiheen huomauttaa, ettei suurvalloissa akkreditoituja lähettiläitä tulisi käyttää edustajina kansainvälisissä konferensseissa, koska he ovat liian riippuvaisia asemamaansa politiikasta.

Yllä esitetty kaksi esimerkkiä antavat tukea sille var-

sin yleiselle käsitykselle, että Norjan ulkopolitiikkaa nykyisen hallituksen aikana on hoidettu huonosti. Ulkoministeri Braadland, jonka käsitys kansainvälisestä politiikasta on paljoo järkevampi kuin muiden hallituksen jäsenten ja joka monessa kysymyksessä aluksi on asettunut toiselle kannalle kuin he, on liian heikko ajaakseen mielipiteensä läpi, vaikka hänellä eräissä kysymyksissä on ollut sellaiset valtit, että hallituksen luultavasti olisi täytynyt taipua. Ja mitä tulee ulkoasiainneuvos Esmarchiin, joka tekee parhaansa kompastuksien estämiseksi, ei häntäkään paljoo kuunnella, huolimatta siitä että häntä kaksi kertaa on koetettu taivuttaa ottamaan vastaan nykyisen hallituksen ulkoministerin salkku, - jossa tapauksessa herra Braadlandista olisi tullut raha-asiaiministeri.

Rolf Threlly

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön rap. no 20.

Ministeri Rasleff.

23/6 1932.

Légation de Finlande

Oslo, kesäkuun 23 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
26/54 fac. D. 1932		
25/6.32	10	LML
RYHMÄ	CLASSIC	ASIA
5	04	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 20, jonka otsakkeena on

Hollannin kauppapoliittinen aloite.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Threlly

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Salainen.

Oslo Ssa OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 20.

Oslo ssa 23 p:nä kesä kuuta 19 32.

26/54 Sal. 1932		
25/6-32	9	111
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	Cy	

Asia: Hollannin kauppapoliittinen
aloite.

Viitaten Ministeriön kirjelmään N:o 8558 tämän kesäkuun 14 p:ltä, saan kunnioittavimmin ilmoittaa koettaneeni hankkia Hollannin Hampurissa ja Genèvessä esittämän kauppapoliittisen sopimusehdituksen. Tänään on minulle kuitenkin ilmoitettu, ettei sitä katsota voitavan minulle antaa ilman Hollannin suostumusta, jonka tähden tšekäläinen ulkoministeriö on asiasta sähköittänyt Haagiin. Kun toivottavasti sieltä tulee myöntävä vastaus, toivon kohta voivani lähettää sopimusehdituksen. Tahdon kuitenkin nyt, vaikkei sitä ole pohjana, lyhyesti tehdä selkoa eräistä tätä kysymystä koskevista seikoista.

Muutama päivä ennen Hampurin neuvottelukokousta saapui Norjan hallitukselle Hollannin ehdotus, ja tehtiin siitä selkoa hallituksen istunnossa. Oli syytä uskoa, ettei se kiinnostaisi nykyistä hallitusta, mutta vastoin sitä mitä voitiin odottaa ei ehdotukseen suhtauduttu yliolkaisesti. Päinvastoin olivat sekä pääministeri Hundseid että raha-asiaiministeri Sundby huomauttaneet, että ehdotusta oli tarkoin harkittava. Kuitenkaan ei toimistopäällikkö Andvordille, joka matkusti Hampuriin edustamaan Norjaa, annettu varsinaisia ohjeita, eikä

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1.

1) Tavallinen.

2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei tiedoituksiin.

4) Ei tiedoituksiin, mutta

lle.

lle.

hän saanut valtuutta sitoutua mihinkään. Hallituksen kantaan lienee huomattavasti vaikuttanut se, että eräiden maataloustuotteiden vienti viime aikoina on lisääntynyt.

Hampurissa tehtiin Hollannin ehdoitukseen eräitä muutoksia, joista tärkein lienee ollut, että sopimus ei koskisi fiskaalitulleja.

Sen jälkeen ovat, kuten tunnettu, Oslon-sopimuksen maiden ulkoministerit tämän kuun 15, 17 ja 18 päivinä Genèvessä ja Lausannessa pohtineet kysymystä. Yksimielisyyteen he eivät päässeet, ja tuloksena heidän neuvotteluistaan julkaistiin viimeksi mainittuna päivänä kommunikea, jossa painostettiin, että tullimuurien aiheuttamasta isoloinnista olisi tehtävä loppu. Genèvessäkin tehtiin Hollannin ehdoitukseen eräitä muutoksia. Myöhemminhän Hollannin ja Belgian edustajat ovat hyväksyneet sopimusluonnoksen, joka alistetaan näiden maiden hallitusten käsiteltäväksi. Sen mukaan sitoutuvat nämät maat resiprookkisesti alentamaan tullejaan 10 % vuodessa viiden vuoden aikana sekä olemaan ottamatta käytäntöön uusia menettelytapoja tuonnin vähentämiseksi.

Kun tällainen menettelytapa sotii suosituimmuutta vastaan, edellyttää sopimuksen toteuttaminen joko että sanotaan irti kauppasopimukset niiden maiden kanssa, jotka nauttivat suosituimmuutta, taikka että ne yhtyvät sopimukseen taikka että ne selittävät, ettei niillä ole mitään tällaista sopimusta vastaan. On tosin niin, että suosituimmuus monessa kohdin nykyään on olemassa vain nimeksi; kontingenttijärjestelmät ja valuuttapolitiikka kun sen tekevät illusoriseksi, mutta epäilemättä kuitenkin kysymys suosituimmuudesta muodostuu varsin keskeiseksi.

Mitä tulee Norjan suhtautumiseen Hollannin ehdoitukseen, on eräs asiaa varsin läheltä seurannut henkilö minulle lausunut, että Norja mahdollisesti siihen olisi yhtynyt, jos olisi ehdotettu 10 % tullialennus vain yhdeksi vuodeksi, jonka jälkeen taas olisi neuvoteltu.

Kun eilen juuri Genèvestä palanneelta ulkoministeri Braadlandilta kysyin, tuleeko kestämaan kauan ennenkuin Norja ja muut Skandinavian maat määrittelevät kantansa Hollannin ehdoitukseen,

vastasi hän uskovansa, että kysymyksen harkitseminen vie paljon aikaa, lisäten: nimittäin siinä tapauksessa, ettei siihen vastata kieltävästi.

Kun muutenkin näyttää siltä, että tulee kulumaan paljon aikaa, ennenkuin näissä asioissa päästään selvyyteen, olisi meillä ehkä aikaa valmistautua. Tarkoitan, että tullitariffikomitea ehkä voisi kiirehtiä töitään, niin ettei vakinaisen tullitariffin puute estäisi meitä yhteistyöstä toisten maiden tai maiden ryhmien kanssa. Eristäytyneenä oleminen voi tällaisina aikoina muodostautua kohtalokkaaksi.

Raf Theslop

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön rap. no 21.

Ministeri Therleff.

28/6 1932.

Légation de Finlande

Oslo, kesäkuun 28 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖN No 27/54 ka. 1. 1932		
1/2-32	9	111
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	Cy	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:ot 21 ja 22, joiden otsakkeina ovat

1. Hollannin kauppapoliittinen aloite II.
2. Norjan ja Ranskan kauppaneuvottelut III.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesley

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 21.

Oslo ssa 28 p:nä kesä. kuuta 1932.

27/57 Re. 10. 10 32		
1/7. 32	0	100
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	Cy	

Asia: Hollannin kauppapoliittinen
aloite II.

Raportissani N:o 20 tämän kesäkuun 23 p:ltä olen tiedoittanut, että tšekäläinen ulkoasiainministeriö sen johdosta, että olin pyytänyt saada Hollannin Hampurissa ehdoittaman sopimusehdoituksen tekstin - minulle siitä edeltäkäs in ilmoittamatta - oli kääntynyt Hollannin puoleen pyynnöllä saada minulle antaa kysymyksessä olevan sopimusehdoituksen. Kun Hollannista ei lähimpinä päivinä saatu vastausta, oli ulkoasiainministeriö kääntynyt Belgian ulkoasiainministeriön puoleen, joka oli vastannut, että sopimusehdoitus saatiin antaa Suomen Osllossa olevalle lähettiläälle, mutta ainoastaan hänelle, ja että sitä oli käsiteltävä erittäin salaisena. Sopimusehdoituksen norjaksi käännetty teksti, jonka olen saanut, on seuraava:

Strengt fortrolig.

Internasjonal overenskomst om
senkning av Tollmurene.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

3.

- 1) Tavallinen. lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

H.M. Belgiernes Konge,
H.K.H. Storhertuginnen av Luxembourg,
H.M. Dronningen av Nederland,

som er ledet av de Folkeforbundets Forsamling vedtatte resolusjoner og de økonomiske sakkyndiges samstemmige anbefalinger angående nødvendigheten av å forbedre den bestående produksjons- og omsetningsordning samt å utvide markederne;

som er forvisset om at den økonomiske virksomhet er i alvorlig fare som følge av de stadig tiltagende vanskeligheter som den internasjonale handel møter;

som mener at det er tvingende nødvendig at de enkelte stater gir avkall på en politikk som er skadelig såvel for deres egne som for de almene interesser;

som er overbevist om at en progressiv gjennomførelse av en større frihet i omsetningen er en vesentlig betingelse for gjenoprettelsen av verdens velstand;

som ønsker i dette øiemed å innlede en fellesaksjon i hvilken alle stater har adgang til å delta, og derved å bidra til forbedringen av den almindelige økonomiske situasjon;

har opnævnt som sine befullmættede:

.....
.....

Artikkel 1.

De høie kontraherende parter forplikter sig til overfor hverandre ikke å gå til noen forhøielse av tollavgiftene utover de satser som gjelder ved undertegnelsen av nærværende overenskomst og ikke å pålegge nye avgifter som ikke består på dette tidspunkt.

De høie kontraherende parter er enig om ikke å gå til noen forhøielse av beskyttelsesmessig art av sine tollavgifter eller til påleggelse av nye beskyttelsestollavgifter på varer fra andre stater hvormed de har handelsoverenskomster, medmindre

disse ved forhøielse av sine egne tollsatser eller ved å legge andre hindringer i veien for handelen alvorlig måtte skade de Høie Kontraherende Parter.

Artikkel 2.

De Høie Kontraherende Parter forplikter sig til overfor hverandre å gå til en progressiv reduksjon av sine tollavgifter, overensstemmende med følgende regler:

Ved ikrafttredelsen av nærværende overenskomst skal de ved dens undertegnelse gjeldende tollsatser nedsettes med 10 %; denne reduksjon skal efter et år utgjøre 20 %, efter 2 år 30 %, efter 4 år 50 %.

Tollsatsene skal ikke reduseres under 50 % av de ved nærværende overenskomst undertegnelse gjeldende satser, eller under en sats svarende til 4 % ad valorem for halvfabrikata og 8 % ad valorem for helfabrikata.

Artikkel 3.

De høie kontraherende parter forplikter sig til ikke å innføre noe nytt forbud eller noen ny innskrenkning med hensyn til innførsel eller utførsel eller å treffe nye reguleringsbestemmelser som vil ha til følge å hindre det gjensidige varebytte.

De forbeholder sig dog rett til å gjøre undtagelser fra dette prinsipp av nedenfor opregned^e grunner og under forutsetning av at sådanne forbud og innskrenkninger på samme tid bringes til anvendelse overfor alle andre land som befinner sig i en tilsvarende stilling:

- 1) Forbud eller innskrenkninger av hensyn till den offentlige sikkerhet.
- 2) Forbud eller innskrenkninger som fastsettes av moralske eller humanitære hensyn.
- 3) Forbud eller innskrenkninger vedrørende handelen med våben, ammunisjon og krigsmateriell eller, under usedvanlige forhold, alle andre krigsfornødenheter.
- 4) Forbud eller innskrenkninger som har til formål å sikre den almene sundhetstilstand eller folkets ernæring eller å

verne dyr eller planter mot fare for fullstendig ødeleggelse, mot sykdommer, insekter eller skadelige snyltedyrr.

5) Forbud eller innskrenkninger som har til formål å sikre nasjonale skatter av kunstnerisk, historisk eller arkeologisk verd.

6) Forbud eller innskrenkninger med hensyn til gull, sølv, mynter, papirpenger og verdipapirer, med unntagelse for såvidt angår bestemmelser vedrørende valutakontrollen.

7) Forbud eller innskrenkninger som har til formål å underkaste fremmede varer den samme ordning som gjelder innen landet med hensyn til produksjon, handel, transport og forbruk av landets egne tilsvarende produkter.

8) Forbud eller innskrenkninger for varer som med hensyn til produksjon eller handel er eller måtte bli undergitt statsmonopol eller monopoler utøvet under statstilsyn.

9) Forbud eller innskrenkninger som har til formål å beskytte eiendomsrett som følger av vitenskaplige arbeider.

På den annen side forbeholder de Høie Kontraherende Parter sig rett til, i tilfelle av at omsetningen mellom dem skulde bli alvorlig trust som følge av usedvanlige omstendigheter å innskrenke sin innførsel eller utførsel, dog således at der fastsettes en kontingent som prinsipielt ikke, undtagen i særlige tilfelle, skal være lavere enn 100 % av gjennomsnittsmengden av varer innført eller utført i normale år.

De Høie Kontraherende Parter forplikter sig til så snart omstendighetene tillater å opheve overfor hverandre de forbud, innskrenkninger eller reguleringsbestemmelser som består ved nærværende overenskomst undertegnelse dog med forbehold som ovenfor angitt.

Artikkel 4.

For i størst mulig utstrekning å lette gjennomførelsen av nærværende overenskomst forbeholder de Høie Kontraherende Parter sig rett til ved innførsel eller utførsel å forlange oprinnelses- eller bestemmelsescertifikater.

I samme øiemed skal de bli enig om godtagelse av en felles tollnomenklatur.

Artikkel 5.

De Höie Kontraherende Parter forplikter sig til å anvende mestbegunstigelses-systemet ubetinget og uinnskrenket overfor hverandre.

Artikkel 6.

Dersom en tvist skulde opstå mellem to eller flere av de Höie Kontraherende Parter med hensyn til fortolkningen eller anvendelsen av nærværende overenskomst og hvis vedkommende parter ikke kan ordne tvisten på diplomatisk vei skal spørsmålet, efter forlangende av en av de interesserte parter, forelegges fast komité av sakkyndige som skal opnevnes av Höie Kontraherende Parter, til uttalelse.

Dersom komitéen ikke kan avgi en enstemmig uttalelse skal tvisten innbringes for den faste internasjonale domstol.

Artikkel 7.

Nærværende overenskomst avsluttes for et tidsrum av 5 år. Enhver av de Höie Kontraherende Parter har adgang til innen utgangen av dette tidsrum å meddele den nederlandske regjering sin hensikt å trekke sig tilbake fra overenskomsten. Den nederlandske regjering skal underrette de øvrige Höie Kontraherende Parter herom.

For de Höie Kontraherende Parter som ikke måtte ha opsagt overenskomsten, forblir den i kraft, på samme betingelser, for et nytt tidsrum av 1 år, og så videre fra år til år.

I tilfelle av opsigelse efter utgangen av den første 5-års periode finner bestemmelsen i 2net ledd tilsvarende anvendelse.

Artikkel 8.

Enhver stat skal ha adgang til å tiltre nærværende overenskomst på fullstendig like fot med de makter som undertegner den. Såfremt noen stat uten å tiltre overenskomsten gjennomfører dens bestemmelser, skal vedkommende stat nyte godt av de fordeler overenskomsten tilsikrer.

Artikkel 9.

Nærværende overenskomst skal ratifiseres. Ratifikasjonsdo-

kumentene skal deponeres hos den nederlandske regjering. Den trer i kraft 15 dager efterat to av de Høie Kontraherende Parter har ratifisert den.

Artikkel 10.

Ved undertegnelsen av nærværende overenskomst eller ved deponeringen av ratifikasjonsdokumentene kan enhver av de Høie Kontraherende Parter erklære å ville være bundet bare forsåvidt angår sitt europeiske territorium.

Hvis en av de Høie Kontraherende Parter gjør bruk av denne adgang har den rett til senere å erklære overfor den nederlandske regjering at den ønsker at konvensjonens bestemmelser også skal omfatte dens oversjøiske territorium, kolonier eller territorier under mandat. Nevnte regjering skal straks meddele denne erklæring til de øvrige Høie Kontraherende Parter. Overenskomsten skal tre i kraft forsåvidt angår disse oversjøiske territorier, kolonier eller territorier under mandat 15 dager efter avgivelsen av nevnte erklæring.

Den Høie Kontraherende Part som måtte ha avgitt en sådan erklæring har likeledes/^{rett} til senere å erklære at den ønsker at konvensjonens bestemmelser skal opphøre å gjelde forsåvidt angår vedkommende territorier. I dette tilfelle finner bestemmelsene i artikkel 7, 2net, 3die og 4de ledd tilsvarende anvendelse.

Til bekreftelse herav

Ad artiklene 1 og 2.

Til tross for bestemmelsene i artiklene 1 og 2 bevarer enhver Kontraherende Part retten til, av fiskale grunner, å forhøie sine tolltarif-satser vedkommende varer som ikke tilvirkes på dens område. Den har dessuten, under forbehold av den i artikkel 6 omhandlede ekspertkomité's bifald, anledning til, under særlige omstendigheter, å treffe enhver annen tollforholdsregel

av fiskal art som forekommer den nødvendig. Såfremt komitéen ikke gir sitt bifald hertil, kan vedkommende Part opsi nærværende overenskomst med en frist av 3 måneder.

Ad artikkel 2.

1) Man er enig om at i ethvert tilfelle hvor der består en indre avgift skal reduksjonen av tollavgiftene beregnes av forskjellen mellem innførselsavgiften og den indre avgift.

2) De Høie Kontraherende Parter skal bli enig om å fastsette hvilke produkter ifølge nærværende overenskomst skal ansees som råstoffer, hvilke som halvfabrikata og hvilke som helfabrikata.

3) Hvor det gjelder tariffen med spesifikke tollsatser, skal den verditollsats som omhandles i artikkel 2, 3die ledd beregnes efter gjennomsnittet i hver rubrikk, således som fastsatt i det forslag til felles tollnomenklatur som er utarbeidet av underkomitéen av Folkeforbundets komité av økonomiske sakkyndige.

4) For spesifikke tollsatsers vedkommende skal i ethvert land den årlige reduksjon av 10 % av grunntollavgiftene kunne minskes i forhold til den forhøielse som engros-prisindekset i vedkommende land måtte vise eller omvendt økes i forhold til den nedgang som nevnte indeks måtte vise. Enhver stat skal derhos i tilfelle av verdiforandringer ha adgang til å regulere sine spesifikke tollsatser overensstemmende med det under 3) omhandlede gjennomsnitt.

5) De Høie Kontraherende Parter skal så snart som mulig fastsette de minimumsatser hvorunder avgiftene vedrørende landbruksprodukter ikke skal reduceres.

6) Artikkel 2 finner ikke anvendelse på ovennevnte produkter undtagen med de forbehold og på de betingelser som nedenfor er anført.

Ad artikkel 3.

1) Uttrykket reguleringsbestemmelse som er anvendt i artikkel 3, første og siste ledd, tar særlig sikte på valuta regulering.

2) Uttrykket "Usædvanlige omstendigheter" som er anvendt i

artikkel 3, nest siste ledd, tar særlig sikte på

a. det tilfelle at vedkommende signatarmakts valuta skulde deprecieres uten at prisnivået i vedkommende land reguleres overensstemmende med den nye pengeverdi;

b. det tilfelle at som følge av forbuds- eller innskrenkningsbestemmelser den normale handelsomsetning endres på en sådan måte at en av de Høie Kontraherende Parters innførsel blir øket i et unormalt og faretruende forhold.

Tilleggserklæring.

De Høie Kontraherende Makter forbeholder sig rett til sig emellem, ved særlige avtaler, å redusere sine innførselstollsatsar vedrørende visse varer på andre måter enn de i artikkel 2 i nærværende overenskomst omhandlede. Disse reduksjoner vil bli utstrakt til å gjelde enhver annen stat som har sluttet sig til vedkommende særlige overenskomster selv om denne stat ikke er part i nærværende overenskomst.

Rolf Theslev

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön rap. no 22.

Ministeri Thesleff.

28/6 1932.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 22.

Oslo ssa 28 p:nä kesä kuuta 19 32.

ULKOASIANMINISTERIÖN		
27/54 he. i. 32		
1/2-32	9	111
5	24	

Asia: Norjan ja Ranskankauppaneuvottelut III.

Kuten raporteissani N:o 4 ja 7 viime tammikuun 20 p:ltä ja helmikuun 8 p:ltä olen tiedoittanut, lähetettiin ent. pääministeri Lykke Pariisiin neuvottelemaan eräistä kauppapoliittisista kysymyksistä. Mitään huomattavimpia tuloksia ei neuvottelujen kautta saavutettu. Nyt on kuitenkin näitä neuvotteluja jatkettu Oslossa, ja kuuleman mukaan on eräissä kohdin päästy yksimielisyyteen. Niinpä lienee Ranska suostunut siihen, ettei valuuttaheikoilta / mailta kannettavaa 15 % maksua sovelleteta Norjasta Ranskaan tuotuun salpietariin.

Neuvottelut koskevat myös viinimonopoolin myymien alkoholipitoisten juomien hintoja, niitä kun jonkun verran on koroitettu. Varsinkin lienee kysymys halvemmista viineistä sekä kaikkein kalliimmista väkijuomista, joiden molempien ryhmien tuotteiden hintoja Ranska pitää liian korkeina.

Myös tuontitavarain kontingenttaus Ranskassa lienee neuvottelujen esineenä, se kun koskee sekä puutavaroita, paperia, paitsi sanomalehtipaperia, että kaloja Norjasta Ranskaan tuotaessa.

Joku viikko sitten oltiin täällä näihin neuvotteluihin

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

1.

- 1) Tavallinen. lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

nähdän optimisteja. Nyt tuntuu siltä, ettei uskota neuvotte-
lujen tällä kertaa johtavan lopulliseen tulokseen, vaan että
otaksutaan, että niitä vielä on jatkettava Pariisissa.

Vuonna 1930 oli Norjan vienti Ranskaan 37.4 miljoonaa kruunua, sen tuonti sieltä 23.2 miljoonaa. Tärkeimmät vientitavarat olivat paperi, paperivanuke y.m. siihen ryhmään kuuluvat tavarat 16.7 miljoonaa, metallit 7.4 miljoonaa, mineraalituotteet 6.0 miljoonaa. Tärkeimmät tuontitavarat olivat mineraalit 4.6 miljoonaa, manufaktuuritavarat 4.2 miljoonaa sekä viinit ja väkijuomat 3.5 miljoonaa.

Rolf Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA: _____

Oslossa olevan lähelystön rap. no 23.

Ministeri Thesleff.

22/8 1982.

Légation de Finlande

Oslo, elokuun 22 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
29/54 he. 32		
24/8. 32		Liik.
5	CH.	ASIA

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 23, jonka otsakkeena on

Oslon lähetystä koskeva sähkösanoma.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Roy Thesley

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Salainen.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 23.

Oslo ssa 22 p:nä elo kuuta 1932.

SALAINEN	
29/5/32	82
24/8.32	
5	CH

Asia: Oslo lähetystä koskeva
sähkösanoma.

Tämän kuun 18 p:nä julkaisivat tšekäläiset lehdet sähkösanoman, jossa tiedoitettiin että oli nostettu kysymys Oslo ja Kööpenhaminan lähetystöjen lakkauttamisesta ja yhdistämisestä Tukholman lähetystöön. Sähkösanomat olivat lehtien ensi sivulla, varustettuina suurilla otsakkeilla ja kuvallani. Ei kukaan voinut olla niitä huomaamatta, ja niiden vaikutus onkin ollut erinomaisen haitallinen ja kiusallinen. Jo tällaisen uutisen levittämistäkin on pidetty loukkauksena. Lukemattomat henkilöt ovat kääntyneet puoleeni, lausuen ihmettelynsä siitä, että on voitu ottaa puheeksi naapurimaassa olevan lähetystön lakkauttaminen, jotkut ovat lisänneet ehkä voivansa käsittää, että Kööpenhaminan lähetystön lakkauttamista on suunniteltu, joskin sitäkin pitävät vähän harkittuna.

Kun t.k. 20 p:nä olin garden party'ssä Bygdön Kongsgaard'issa, lausui kuningas heti tultuani toivovansa, ettei lähetystä lakkautettaisi. Kun hän sen teki ottaessaan vastaan satoja vieraitaan, sain käsityksen että hän edeltäpäin oli suunnitellut puhua minulle asiasta. Ja kun sitten kruununprins-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- Tavallinen.
2) Tavallinen ja lisäksi valtiovarainministerille x/18.
→ Ei tiedoituksiin.
→ Ei tiedoituksiin, mutta lle.

si joka, ujo kun on, ei juuri koskaan tiedä, mitä hänen tulisi sanoa ulkomaalaisille diplomaateille, puhui samaan tapaan, vahvistui käsitykseni, että edeltäpäin oli hovissa asiaa sovittu. Lisää vahvistusta sain noin viisi tuntia myöhemmin, kun hovipäällikkö eräillä päivällisillä otti asian laajalti puheeksi, huomauttaen että hänen oli mahdotonta uskoa lakkauttamishuhuihin, Norja kun on naapurimaa.

Myös rahaministeri Sundby, hallituksen luultavasti vaikutusvaltaisin mies, rupesi asiasta keskustelemaan. Hän sanoi, että hän budjettivaikeuksien tähden tahtois lakkauttaa muuttaman lähetystön, kuitenkin ei naapurimaissa, mutta että hänen mielestään ajat nyt ovat sellaisia, ettei ulkomaista edustusta voi pienentää. Ja hän lisäsi leikillisesti, että Norjan täytyi saada aikaan "troubles" Suomen kanssa, jottei lähetystöä lakkautettaisi. Vastasin siihen, että meillä jo oli riittävästi ratkaisemattomia kysymyksiä.

Ilmeisesti ripostina tässä kysymyksessä olevalle sähkösanomalle, julkaisi Handels- og Sjöfartstidende jo seuraavana päivänä pääkirjoituksen, jossa huomautti että Norjakin voisi supistaa edustustaan m.m. siten, että sen Tukholman lähettiläs akkreditoitaisiin myös Helsinkiin ja - mirabile dictu Grönlannin kysymyksen ollessa Norjan tärkein ulkopoliittinen kysymys - Kööpenhaminaan.

Sen jälkeen kuin sähkösanoma julkaistiin, en ole käynyt ulkoasiainministeriössä.

Rolf Theslöf

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4.

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön rap. no 24.

Ministeri Chesloff.

8/9 1932.

Légation de Finlande

Oslo, syyskuun 8 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 31/33 he. P. 1. 32		
10/9. 32	2	100
ALUE	ALUE	ALUE
5	24	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 24, jonka otsakkeena on

Lähetyksen lakautussuunnitelmasta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesley

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 24.

Oslo ssa 8 p:nä syys kuuta 1932.

31/55 Pal. D. i. 82		
10/9-32	2	1/11
YHÄÄ	OSASTO	ASIA
5	CH	

Asia: Lähetystön lakkaus-
suunnitelma.

Kuten jo aikaisemminkin olen tiedoittanut, (raporttini N:o 14, 31.3.32 ja N:o 23, 22.8.32 ynnä eräät sähkökirjeet) ovat lehdistössä olleet sähkökirjeet, jotka koskevat suunniteltua lähetystön lakkauttamista - itsenäisenä lähetystönään se suunnitelman mukaan lakkaisi olemasta - herättäneet suurta huomiota, ja miltei jokainen henkilö, jonka olen tavannut, on ruvennut asiasta puhumaan. Poikkeuksena ovat ainoastaan ulkoasiainministeriön virkamiehet, joista ei kukaan ole ottanut asiaa puheeksi. Suuremmissa seuroissa eivät suunnitelmasta lausu monta sanaa, mutta kun olen ollut yhdessä yhden tai kahden henkilön kanssa, ovat ne kosketelleet asiaa sitä laajemmin. Teen alla selkoa siitä, mitä on lausuttu, huomauttaen että ne, joiden lausumia tässä esitän, ovat huomattavassa asemassa olevia, maaherroja, korkeimpia upseereja, professoreja ja entisiä hallituksen jäseniä.

On huomautettu, että sympatiat Norjassa Suomea kohtaan ovat olleet suuret aina niistä ajoista alkaen, jolloin ruvettiin lukemaan Väinö Stoolia ja että ne vapaussotamme aikana olivat varsin voimakkaat (ambulanssi), ja että Norja juuri

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen ja lisäksi valtiovarainvaliokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajille.

- 1) Tavallinen.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

sen tähden oli aivan ensimmäisiä maita, jotka Suomeen lähettivät täysivaltaisen ministerin, sillä osoittaakseen kuinka suurella ilolla se tervehti Suomen itsenäisyyttä. On puhuttu Ahvenanmaan asiasta. On - mielestäni tosin ihan liioitellen - huomautettu, että Norjassa on laajoja piirejä, jotka enemmän ovat kiinnostuneita yhteistyöstä Suomen kanssa kuin Ruotsin. Ja on tuotu esiin huolestuneisuutta sen johdosta, että uskotaan, ettei yhteisiä raja-asioita voida hoitaa, jos täällä on vain lähetystösihteeri. Ja on sanottu: tämä on siis Suomen vastaus. "Et slag i ansiktet paa Norge". "En deklassering av Norge". Ja on pidetty selviönä, että Norja kutsuu pois lähettiläänsä Helsingistä. Kun sen johdosta olen huomauttanut, että asiain hoitaminen sen kautta tulisi vaikeammaksi, on vastattu: Det vil være en honnørssak for Norge.

Vastaväitteistäni huolimatta, on suunniteltua lakkauttamista pidetty merkinä siitä, että Suomi etsii uutta orienteerausta, kääntäen selkänsä Skandinavialle.

Edelleen on huomautettu, että Suomella on vaarallinen naapuri, ja että jos tänne vaaran lähentyessä lähetetään edustaja, niin tämä monesta syystä ei voi saada aikaan samaa kuin täällä oleva vakinainen lähettiläs.

On syytä uskoa, että ainakin suurempia lehtiä on pyydetty olemaan kirjoittamatta lakkautussuunnitelmasta.

Ensimmäisessä lakkauttamista koskevassa sähkösanomassa tiedoitettiin, että oli kysymys sekä Oslon että Kööpenhaminan lähetystön lakkauttamisesta, eivätkä useimmat - onneksi - vielä ole huomanneet, että nyt ovat kysymyksessä vain Oslon ja Riian lähetystöt. Mutta ne pari henkilöä, jotka sen ovat huomanneet, ovat olleet sitä katkerampia, lausuen m.m. että Norjaa halveksitaan sen pienen väkiluvun tähden.

Lakkauttamissuunnitelma on jo ehtinyt vaikuttaa varsin paljon mielialaan Suomea kohtaan, ja voi jo nyt todeta, että, jos siitä tulee tosi, niin pilaantuvat välimme Norjaan varsin arveluttavassa määrässä. Ja tämä - sen voi lausua liioittelematta - vaikuttaa koko kansainväliseen asemaamme. On olemassa

Grönlannin kysymys, on olemassa kateus Ruotsia kohtaan ja on olemassa muitakin kysymyksiä, jotka eroittavat Skandinavian maita toisistaan, mutta siitä huolimatta on yhteistyö niiden kesken niin vakiintunutta, että jos esim. Norja vastustaa poliittista tai taloudellista yhteistyötä Suomen kanssa, niin kyllä Ruotsi ja Tanskakin siitä useimmissa tapauksissa luopuvat. Suomi joutuisi Oslon lähetystön lakkauttamisen kautta isoloiduksi Skandinaviasta, ja tämän kautta kävisi sen asema kansainvälisessä politiikassa heikommaksi ja sen itsenäisyys enemmän vaaranalaiseksi.

Ja edelleen. Taloudelliset kysymykset astuvat entistä enemmän etualalle. N.s. Oslon sopimuksen maat ovat muodostumaisillaan yhä kiinteämmäksi taloudelliseksi ryhmäksi, yhteistyö sen kanssa voi muodostua Suomelle elinehdoksi. Lähetystön lakkauttaminen saattaisi sen vaaranalaiseksi.

Toistaiseksi ei minulla ole riittävää kokemusta lausukseni mielipidettä siitä, kuinka lakkauttamissuunnitelma vaikuttaa Suomen ja Norjan välisiin tärkeitä asioita koskeviin neuvotteluihin.

Rolf Thesley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5:

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslissa oleva lähetystön rap. no 25

Ministeri Thesleff

10/9 1932.

Légation de Finlande

Oslo, syyskuun 10 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
32/55 ke.	10	32
12/9.32	3	111
RYHMÄ		ASIA
5	04.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 25, jonka otsakkeena on

Norja ja Englannin voimaperitulli.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thulin

Vapaaherra A.S.Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m.

y.m.

y.m.

Helsinki.

Oslo SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 25.

Oslo ssa 10 p:nä syys kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
32/50	ae	D. I. 82
12/9.82	5	LIT
	5	ASIA
	5	

Asia: Norja ja Englannin
voimapaperitulli.

Varsin suurta huomiota on takäläisissä taloudellisia kysymyksiä harrastavissa piireissä herättänyt Englannissa t.k. 6 p:nä voimaan astunut voimapaperin 25 % tulli. Olen sen tähden koettanut saada tietoja mistä tämä johtuu, ja asiaatuntevalta taholta kuullut seuraavaa:

Englanti kuluttaa vuodessa noin 150.000 tonnia voimapaperia, josta se itse tuottaa noin puolet. Norjasta on Englantiin viety n. 20.000 tonnia vuodessa. Kun tulli oli 20 %, voitiin juuri ja juuri tuotantoa jatkaa, mutta mitään voittoa ei saatu. Kun tulli nyt on korotettu 25 %:iin, ei Norja Englannissa voi kilpailla Kanadan kanssa. Siitä olisi seurauksena, että Norjan olisi pakko myydä enemmän selluloosaa, nimittäin sen määrän, joka muuten voimapaperiksi jalostettuna olisi viety Englantiin. Mutta selluloosaa tuotetaan jo liian paljon, sen hinnat ovat alhaiset ja jalostamisprosessin antamat tulot menetettäisiin.

Tässä syyt levottomuuteen.

Kuitenkin toivotaan ja uskotaan täällä eräissä piireissä, ettei Kanada tahdo preferenssia, syystä että sitä siinä

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____ lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____ lle.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

tapauksessa pohjoismaiden puolelta kohtaisi ankara kilpailu Yhdysvalloissa, jotka ovat sen luonnollisia ostajia. Mutta vaikka näin toivotaan ja osaksi uskotaankin, ei tämä kuitenkaan rauhoita mieliä, vaan on tässä kysymyksessä oleva tullikorotus aiheuttanut sen, että on otettu puheeksi välttämättömyys antaa uusia suuntaviivoja Norjan kauppapolitiikalle määräämällä suojelustulleja. On huomautettu että, kun sellainenkin maa - Suurbritannia - jolta Norja ostaa enemmän kuin se sinne myy, asettaa esteitä Norjan viennille, niin Norjan on pakko suojella tuotantoaan. Ja varsin kuvaavasti lausuu Aftenposten (8.9.32) sen johdosta että Norjan kotomarkkinat ovat pienet:

"Det er mulig at man ikke finner vårt hjemlige marked å være av tilstrekkelig betydning alene. Men i dette tilfelle er vi i samme båt som andre nordiske land med hvilke vi tilsammen kan bli en faktor som ikke er lett å overse."

Tässä mainittu tullikorotus tekee epäilemättä norjalaiset halukkaiksi neuvottelemaan Englannin kanssa aikaisemmin kuin oli suunniteltu. Kuitenkaan ei ole sanottua että siinä onnistuvat, sillä täällä uskotaan - en tiedä onko siihen syytä - että Englanti ensiksi haluaa neuvotella niiden maiden kanssa, jotka vievät Englantiin enemmän kuin sieltä tuovat.

Rolf Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön rap. no 26.

Ministeri Thorsleff.

17/9 1982.

Légation de Finlande

N:o 757.

*Lähetetty
Helsingille ja
Pöytäkirjalle
4.9.32*

Oslo, syyskuun 17. päivänä 1932.

No 33/55 Re. D. 19 32		
20/9. 32		Liik.
AFRIKA	EUROPA	ASIA
5	Cy.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 26, jonka otsakkeena on

Norjan ja Ranskan kauppa-arangemangi.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thuesen

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 26.

Oslo- ssa 17 p:nä syys- kuuta 19 32.

No 33/33 Re. D. 10 32		
20/9. 32	10	111
RYHMÄ	OLASTO	ASIA
5	C4	

Asia: Norjan ja Ranskan

kauppa-arangemangi.

Kuten raporteissani n:o 4, 7 ja 22 olen tiedoittanut, on vuoden kuluessa Norjan ja Ranskan välillä käyty neuvotteluja eräistä kauppapoliittisista kysymyksistä. Nyt on päästy tulokseen, joka on vahvistettu noottien vaihdolla t.k. 14 p:nä. Noottien sisällöstä ei ole annettu tarkkoja tietoja, mutta ovat seuraavat tiedot oikeita. Ranska on sitoutunut olemaan sovelluttamatta valuuttaheikoilta mailta kannettavaa 15 % maksua sellaisiin Norjasta tuotuihin tavaroihin, joita pidetään maailmanmarkkinatavaroina. Niiksi luetaan lannoitusaineet (Norsk Hydro), raaka rauta ja karaistu rasva. Tiedän, että Norjan taholta on koetettu saavuttaa sama etu selluloosalle ja paperille, mutta siinä ei ole onnistuttu.

Edelleen on Ranska myöntänyt eräitä helpoituksia norjalaisten kalasäilykkeiden viennille ja on lannoitusaineiden kontingentti määrätty sellaiseksi, että sitä pidetään jokseenkin tyydyttävänä.

Norja puolestaan on sitoutunut alentamaan samppanjan hintoja 1 kr. pullolta sekä hienoimman konjakin ja likööriä hintoja keskimäärin 8 %. Myös on Norja sitoutunut korottamaan norjalaisen hedelmäviinin hintoja 25 äyrillä pullolta ja kuohuvan hedelmäviinin 70 äyrillä.

Tämän yhteydessä on syytä mainita, että Norja - mutta ei missään yhteydessä tässä mainittujen neuvottelujen kanssa - on samoinkuin Hollanti, Sveitsi ja Yhdysvallat kääntynyt Ranskan puoleen ehdoittaen,

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

/

ettei Norjasta tuotuun tavaraan sovellettaisi "taxe de l'importation'ia". Ehdoituksensa tueksi ovat nämät maat huomauttaneet, että Ranska ei Belgialta kannan mainittua "taxe'a". Tähän Ranska ei ole suostunut, vaan on sen puolelta huomautettu, että tämä voidaan saavuttaa vain jos annetaan kompensatio, niinkuin on tehnyt Belgia, joka on vapauttanut Ranskasta tuodun tavaran "taxe de transmission'ista". Tässä on ymmärtääkseni jotain ihan uutta: suositimmuus tehdään de facto riippuvaksi kompensatiosta.

Kun tässä koskettelen Ranskan kauppapolittikkaa, lienee syytä vielä lisätä, että Ranska ja Englanti ihan lähitulevaisuudessa aloittanevat neuvotteluja eräistä kaupallisista kysymyksistä.

Rolf Thesley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön rap. no 27.

Ministeri Thorsleff.

24/9 1982.

Oslo, syyskuun 24 päivänä 1932.

Légation de Finlande

N:o 772.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
34/55 pe. D. 1932		
28/9.32	9	111
RYHMÄ	CAFÉ	ACIA
	5 Cy.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 27, jonka otsakkeena on
Norjan viennin vaikeuksia.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesberg

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m.

y.m.

y.m.

Helsinki.

OSLO - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 27.

Oslo ssa 24 p:nä syys kuuta 1932.

L. KOSKINEN		
N:o 34/55 Sal. D. 19 32		
28/9-32	Oslo	Liik.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C4	

Asia: Norjan viennin vaikeuksia.

Saksassa aikaansaatu suolatun sillin tullin korotus 3 Rmk:sta 9:ään on täällä herättänyt suurta huomiota, jopa aikaansaanut katke-ruuttakin. Sillinviejät väittävät, että tulli on ihan prohibitiivinen. He selittävät että sillinkulutuksen nyt pakostakin täytyy pienentyä Saksassa ja että myös saksalaiset tullin suojaamina voivat lähettää merelle kalastajalavojaan, jotka nyt ovat olleet satamissa. Kuinka paljon perää näissä väitteissä on, on vaikeata sanoa, sillä miltei ai-nahan asianomaiset selittävät koroitettun tullin vaikuttavan prohibi-tiivisesti, mutta Norja on kuitenkin asiassa kääntynyt Saksan hallituk-sen puoleen.

Viime vuosina on Norjan suolasillin vienti Saksaan arvoltaan ol-lut n. 2 miljoonaa kruunua. V. 1930 oli Norjan koko vienti Saksaan 80,2 milj. kruunua ja sen tuonti sieltä 229,3 milj. kruunua. Maahan tuotujen tavarain joukossa on myös suola, ja on nyt kalastuspiireissä ruvettu puhumaan sen puolesta, ettei ostettaisi saksalaista suolaa.

Toinen Norjan, samoinkuin muiden maiden, kauppaa kohtaava vai-keus on Hollannin 30 % tullikorotus. Että Hollanti, joka on ratifioi-nut Oslon sopimuksen, ilman muuta voi ryhtyä tähän toimenpiteeseen, johtuu siitä, että Oslon sopimuksessa on määräys että tullikoroituk-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

seen voidaan ryhtyä ilman että suunnitelmasta edeltäpäin tiedoitetaan siinä tapauksessa että on kysymyksessä fiskaalinen toimenpide. Mainitun sopimuksen 5 artikla kuuluu nimittäin:

Dans des cas exceptionnels, les droits fiscaux nouveaux ou relevés, dont la mise en vigueur immédiate serait nécessaire, peuvent être appliqués sans communication préalable. Toutefois la Partie en cause en avisera immédiatement les autres Hautes Parties Contractantes.

Norjan vienti Hollantiin oli v. 1930 26 miljoonaa kruunua, sen tuonti sieltä 44 miljoonaa. Viennistä tuli kalkkisalpietarin osalle 10,7 miljoonaa, kalastustuotteiden 5 miljoonaa ja sahatun puutavaran, selluloosan ja paperin yhteensä 6 miljoonaa. Uskotaan, ettei tulliko-roitus sanottavasti tule vaikeuttamaan viimeksi mainittuun ryhmään kuuluvien tavarain vientiä.

Rolf Thesley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA: _____

Oslon olevan lähetysten rap. no 28.

Ministeri: Thesleff.

5/10 1932.

Oslo, 5 päivänä lokakuuta 1932.

Légation de Finlande

N:o 790.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		D. 10 32
3/56 ka.		
8/10-32	No	Liit.
5	OSASTO	ASIA
	Cy	

Herra v.t. Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 28, jonka otsakkeena on

Norjalainen lausunto Suomen tierakennuksista.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thorsen

Herra Ministeri Antti Kukkonen,
Suomen v.t. Ulkoasiainministeri,

Helsinki.

O s l o S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 28.

Oslo ssa 5 p:nä loka kuuta 1932.

LEIKKO/ALIMINIS		
36/56	ae	D. M
8/10.88	?	LII
A	OL	ASIA
5	Cy	

Asia: Norjalainen lausunto
Suomen tierakennuksista.

Viitaten tänään lähettämäni salasänkeeseen n:o 64, saan kunnioittavimmin tiedoittaa, että tämän päivän Tidens Tegn sisältää suurella otsikolla varustetun kirjoituksen: Finnland bygger militærveier mot den norske grense. Otsikon alla seuraa haastattelu lentäjä Tryggve Gran'in kanssa, joka moottoripyörällä on matkustanut Ruotsin ja Suomen kautta Kirkenesiin. Siinä hän m.m. lausuu:

"Alt på grensen av Finnland får man bevis for det. Soldater i lange baner ved brohoder og jernbanestasjoner. Finnland er blitt en militærstat. Det er forståelig det, slik som landet har hatt det i trellidomstiden. Der er imidlertid tegn som tyder på at det ikke er bare Russland som interesserer finnlenderne. Når man har passert Rovaniemi, som er Finnlands jernbaneterminus mot nord og følger Ishavsveien står det klart for øiet at interessene militært sett også går mot nord og vest. Finnland bygger veier - militærveier - så hurtig som det lar sig gjøre mot Norges grense. Vi må få øinene op for det og styrke Nord-Norges føsvar. Der må blandt annet snarest mulig bli en garnisonerende flyveavdelning i Vadsøtraktene. Det går ikke an slik "tomhet" og blindhet lenger."

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
 3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tämän johdosta pyysin sotilasasiamiestämme, majuri Rosenbröijeriä, joka on täällä, ottamaan asian puheeksi puolustusministeriössä, ja on herra Rosenbröijer ministeriön ensimmäisen osaston päällikön, everstiluutnantti Abel'in tietoon saattanut, että Suomessa Norjan rajalle päin ei rakenneta sotilasteitä sekä että rajavartiostomme on sisäministeriön alainen vähäinen poliisijärjestö. Herra Abel oli tämän johdosta lausunut, että herra Tryggve Gran on henkilö, jonka puheeseen ei kukaan kiinnitä huomiota. Saman lausui minulle myös ulkoasiainneuvos Esmarch, kun hänelle tein samanlaisen ilmoituksen, lisäten että hän hallitukselle referoisi sen minkä olin esittänyt.

Tunnettu lentäjä Tryggve Gran on Englannissa saanut majurin arvon, mutta hän ei edes ole norjalainen luutnanttinaan, ja uskon että herrat Abel ja Esmarch ovat oikeassa, kun he lausuvat, ettei hänen sanoihinsa kiinnitetä huomiota. Mutta se että herra Gran lausuu sellaista kuin yllä on mainittu ja että suuri lehti sen palstoihinsa ottaa, johtuu epäilemättä siitä epäluulosta, millä täällä laajoissa piireissä suhtaudutaan Suomeen, kun on kysymys Pohjois-Norjan asioista, mikä epäluulo epäilemättä on käynyt suuremmaksi sen jälkeen kuin lehdet täällä ovat julkaisseet huhuja itsenäisen Oslon lähetystön lakkauttamissuunnitelmista.

Rolf Thesley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Ck.

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön rap. no 29,

Ministeri Thorsleff.

2/10 1932.

Oslo, 7 päivänä lokakuuta 1932.

Légation de Finlande

N:o 800.

A.G.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 32/56 (ae. D. D. 32)		
12/10-32	To	Lin.
R/HMA	OSASTO	ASIA
5	04	

Herra v.t. Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 29, jonka otsakkeena on

Norjalainen lausunto Suomen tierakennuksista II.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kun-
nioitukseni vakuutus.

Roy Thorsen

Herra Ministeri Antti Kukkonen,
Suomen v.t. Ulkoasiainministeri,

Helsinki.

Vide: H.V.

Salainen.

O s l o SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 29.

Oslo - ssa 7 p:nä loka kuuta 19 32.

No 37/56 (al. D. 10 32)		
12/10.32	Liit.	
RYHMÄ		
5	Cy	

Asia: Norjalainen lausunto
Suomen tierakennuksista II.

Lisänä siihen mitä t.k. 5 p:nä tiedoitiin majuri Tryggve Gran'in haastattelusta, joka oli julkaistu saman päivän Tidens Tegn'issa, saan kunnioittavimmin tiedoittaa, että Sör-Varanger'in entinen poliisimestari E. Haavie, joka nyt on Elverum'in poliisimestarina, tänään samassa lehdessä on julkaissut pitkän kirjoituksen, jossa päättävästi torjuu herra Gran'in väitteet. Tässä kirjoituksessaan lausuu herra Haavie m.m.

"Å kalle denne riksvei for en militærvei er en ensidig, umoderne betraktning av en stor og viktig veiforbindelse som også er til stor nytte og glede for nordmenn og tildels for svensker i de nordlige trakter. Med nøiaktig samme rett kan vår påtenkte riksvei gjennom hele Nord-Norge kalles en militærvei og vår Nordlandsbane for en "militærbane". Det er ikke til å undgå at et stort vei- eller jernbaneprojekt også har en militær betydning, idet såvel civilister som menn iført uniform kan komme frem og såvel tømmerstokker som kanoner kan transporteres. Men en vei som har sin helt naturlige forklaring i økonomiske og kulturelle hensyn er ikke en militærvei og bør ikke opfattes som det. Den nye finske riksvei til Ishavet er nemlig helt enkelt livsnerven for det nordligste Finnland og uten den har Petsamo og Enaretraktene ingen forbindelse med det øvrige

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
 3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen

Finnland".

Ja edelleen:

"Det samme er tilfellet når hr. Tryggve Gran ser de finske turiststasjoner og hoteller ved denne vei i Nord-Finnland som vordende lasarettet og underbringelsesrum for soldater. På samme måte kan man nemlig se på ethvert hus som bygges for mennesker. Hvis man betraktet våre, riktignok beskjedne, turiststasjoner i Finnmark og våre skoleinternater m.v. der som maskerte lasarettet og kaserner vilde tanken forekomme oss absurd."

Vielä mainitsee herra Haavie, ettei Suomen pohjoisosassa ole enemmän sotaväkeä kuin Pohjois-Norjassa, sekä huomauttaa että Suomella on Venäjä naapurina.

Kirjoituksensa lopussa lausuu herra Haavie toivomuksen, että sekä norjalaiset että suomalaiset "betrakter skildringen (herra Gran'in) som en dikterisk fantasiflukt gjennom Lappmarken og ikke som ramme alvor."

Tänään soitti minulle ulkoasiainneuvos Esmarch tahtoen, siltä varalta etten olisi huomannut herra Haavien kirjoitusta, kiinnittää huomioni siihen. Hän lisäsi, että poliisimestari Haavie on erittäin arvossa pidetty virkamies, ja lausui uudelleen, ettei kukaan järkevä ihminen välitä siitä, mitä Tryggve Gran kirjoittaa.

Rolf Thesley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön rap. no 30.

Ministeri Thesleff.

28/10 1902.

Oslo, 28 päivänä lokakuuta 1932.

Légation de Finlande

N:o 853.

38/56 he. P. D. 32		
31/10.32.32		
5	Cy	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:ot 30, 31 ja 32, joiden ot-
sakkeina on

Grönlannin kysymys,

Poroneuvottelijat ja

Hollanti ja Oslon sopimus.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Neuhoff

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m.

y.m.

y.m.

Salainen.

O S L O - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 30.

Oslo - ssa 28 p:nä loka-kuuta 1932.

ULKOASIAIN		
88/56 ae.		
31/10.32.		
ALUE	OSASTO	LUK.
5	ey	

Asia: Grönlannin kysymys.

Tämän kuun 25 p:nä tänne saapuneen sähkösanoman mukaan alkaa Itä-Grönlannin riidan suullinen prosedyyri Haagissa tulevan marraskuun 21 p:nä.

Tämän lokakuun 14 p:nä jätti Norjan Haagissa oleva asinohoitaja tuomioistuimelle Norjan dupliikin Itä-Grönlannin kysymyksestä, ja jäljellä on siis enää suullinen prosedyyri. Olen kuullut, että dupliikki käsittää 1500 koneella monistettua sivua, etteikä sitä seuraa mikään yhteenveto. Kysyä sopii sentähden, missä määrin tuomarit perehtyvät asiakirjaan.

Kun Haagin tuomioistuin heinäkuussa antoi päätöksensä sen johdosta että Norja oli pyytänyt tuomioistuinta turvaamaan järjestyksen ylläpitämisen viimeksi vallatulla alueella, olin Suomessa, jossa Norjan tapahtumia seurasin kolmen eri puolueen lehdistä. Sain silloin käsityksen, että Norjassa oltiin tyytyväisiä oikeuden päätökseen. Selitettiin yksimielisesti, että Norja oli saavuttanut sen minkä tahtoi, vaikka tuomio muodollisesti oli Tanskan voitto. Myöhemmin olen voinut todeta, ettei ollakaan tyytyväisiä tuomioon, joka Norjalle oli pettymys. Oli vain omaksettava se kanta, ettei tyytymättömyyttä saanut näyttää. Ja sanomalehdistö oli suurenmoisesti disiplineitu.

Olen voinut huomata, että moni norjalainen pitää toista

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen

- tänä vuonna tehtyä - valtausta suurena tyhmyytenä, eikä voi käsittää, ettei niin olisi. Ensin vallattu Eirik Rauden maa on niin kaukana tanskalaisesta Grönlannista, että sitä hyvällä syyllä voi pitää terra nullius'ena. Sitä vastoinhan viimeksi vallattu maa on ihan lähellä Tanskan hallinnon alla olevaa aluetta. Ymmärtääkseni tämä on heikontanut Norjan voittamismahdollisuuksia. Selityksenä sille, että uusi valtaus tehtiin, olen eräiltä natsionalistisilta kiihkoilijoilta kuullut, että sen kautta tuomioistuimelle valmistettiin tilaisuus antaa kompromissituomio, siten nimittäin että ensiksi vallattu maa tuomittaisiin Norjalle ja myöhemmin vallattu Tanskalle. Mutta eiköhän tämä sentään ole liian kömpelöä resonemangia. Sitä paitsihan aluksi vain käsitellään kysymystä v. 1931 vallatusta alueesta.

Muuten kyllä on sängen mahdollista, että tuomioistuin koettaa löytää jonkun kompromissin. Useimmat sen jäsenistä kun eivät ole olleet tuomareita, vaan diplomaatteja. Kompromissituomio luultavasti aiheuttaisi sen, että Norjan ja Tanskan välinen kiista jatkuisi ja että näiden maiden välit edelleen tulisivat olemaan huonot.

Prosedyyri alkaa siis tulevan kuun 21 p:nä, eikä sitä ilmeisesti enää voida estää. Impulsiivinen Mowinckel koetti vielä elokuussa puhua sen puolesta, että vielä pyrittäisiin järjestämään asia suoranaisten neuvottelujen kautta, mutta mitään vastakaikua ei hänen puheensa herättänyt. Ulkopoliittisesti se ei tullut merkitsemään mitään. Sitä vastoin on sillä ollut sisäpoliittinen merkitys: Mowinckelin poliittinen asema ei enää ole yhtä hyvä kuin ennen puheen pitämistä. Ei enää pidetä selviönä, että Mowinckel muodostaa uuden hallituksen, kun nykyinen kerran - ehkä kevättälvella - kaatuu. Mutta siihen mennessähän paljon voi tapahtua.

Jos Norja häviää Haagissa, on nykyisen hallituksen epäilemättä erottava. Suomen ja Norjan välisille neuvotteluille siitä ei ainakaan olisi haittaa.

Rolf Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslona olevan Lähetystön rap. no 31.

Ministeri Thesleff.

28/10 1982

Salainen.

O S L O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 31.

Oslo- ssa 28 p:nä loka kuuta 1932.

D. 10 92		
31/10.32		LIT.
OHJAMA	LAUSU	ASIA
5	09	

Asia: Poroneuvottelijat.

Marraskuun 1 p:nä saapuvat Helsinkiin Norjan edustajina neuvottelemaan uudesta poronlaidunsopimuksesta oikeusneuvos J.A. Rivertz ja Vest-Agderin maaherra Hagb. Lund.

On syytä uskoa, että neuvottelijoita määrätessä on ollut melkoinen erimielisyys ulkoasiainministeriön ja maatalousministeriön välillä. Ulkoasiainministeriön onnistui ajamaan läpi kandidaattinsa. Onneksi, sillä maatalousministeriön ehdokkaat, varsinkin toinen heistä, eivät olisi olleet sopivia. Herrojen Rivertzin ja Lundin valintaa pidän sitä vastoin varsin onnistuneena. He ovat molemmat olleet Ruijan maaherroja, tuntien siis hyvin poronlaidunkysymyksen, ja toiselta puolen on heidän asemansa vapaampi, kuin eivät enään asu Ruijassa, joten ruijalaisen mahdollinen kritiikki ei heihin niin koske. Herra Rivertz oli aikoinaan suomalais-norjalaisen rajakomisionin puheenjohtaja, herra Lund sen jäsen. Molemmat tuntevat siis hyvin Suomen oloja ja on heillä Suomessa henkilökohtaisia tuttavuuksia.

Olen raportissani n:o 6 viime tammikuun 27 p:ltä tiedoittanut saaneeni sen käsityksen, että herra Rivertz lauttakysymyksessä, jonka hän hyvin tuntee, oli järkevämmällä kannalla kuin norjalaiset neuvottelijat, mutta ettei hän katsonut voivan-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen

sa siihen puuttua, kun ei hallitus asiassa ollut kääntynyt hänen puoleensa. Ymmärtääkseni olisi varsin suotavaa, että pääjohtaja Jalmar Castrén, jonka otaksun valtioneuvos Ahosen jälkeen tulevan lauttausneuvottelijoiden puheenjohtajaksi ja joka varsin hyvin tuntee herra Rivertzin, jossain tilaisuudessa ottaisi lauttausasian puheeksi herra Rivertzin kanssa, siten tehden mahdolliseksi herra Rivertzille puuttua asiaan, kun hän palaa Norjaan. Olen eilen herra Rivertzille tehnyt selkoa siitä, kuinka mahdoton norjalaisten lauttausneuvottelijain kanta on.

Rolf Thulin

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Oslona olevan Lähetystön rap. no 32.

Ministeri Thesleff.

28/10 1982

Salainen.

O S L O S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 32.

Oslo ssa 28 p:nä loka-kuuta 1932.

ULKOASIAIN		
38/36	me.	10 32
31/10.32	NO	1932
A	OSASTO	ALIA
5	C4	

Asia: Hollanti ja Oslon sopimus.

Viitaten eilen lähettämäni salasähkeeseen N:o 71, saan kunnioittavimmin tiedoittaa, että Tanskan teollisuusliiton varapuheenjohtaja, johtaja Munck ollessaan täällä skandinavialaisten teollisuusyhdistysten kokouksessa eräälle lehdelle lausui: "Oslokonvensjonens gjør samarbeidet mellem industrien i Danmark, Sverige og Norge i høj grad aktuelt, ikke minst nu efter at Holland er brutt ut ved den av regjeringen foreslätte tollforhøielse. Det første vi må drøfte er hvordan vi skal finne oss til rette i denne situasjon."

Olen tämän johdosta tšekäläiseltä ulkoasiainministeriöltä tiedustellut, kuinka asia täällä käsitetään, ja saanut kuulua, ettei täällä olla samalla kannalla kuin herra Munck. Hollannin tullikoroitusta ei pidetä Oslon sopimusta vastaan sotivana, koska koroitetut tullit ovat tyypillisiä finanssitulleja: ne kohdistuvat kaikkiin tavaroihin ja niitä selitetään väliaikaisiksi. Samalla sain tietää, ettei liioin Ruotsi ole protestoinut Hollannin menettelyä vastaan ja ettei täällä tiedetty mitään siitä, että Tanska olisi protestoinut, mikä varmaankin merkitsee, ettei se niin ole menetelty.

Tämän yhteydessä lienee syytä lisätä, että ainakin Englanti ja Ranska ovat protestoineet Hollannin ja Belgian viime

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen

heinäkuun 16 p:nä Ouchyssa tekemää sopimusta vastaan, jossa mainitut maat myönsivät toisilleen preferenssin. Protesteissa huomautetaan, että preferenssi sotii suosituimmusperiaatetta vastaan. Nämät protestit luultavasti ovat aiheuttaneet sen että - kuten tämän päivän lehdissä olevista sähkösanomista näkyy - Hollannin toinen kamari on pannut pöydälle tulliko-roituksia koskevan esityksen.

Roy Prentiss

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA: _____

Osoessa olevan lähetystön rap. no 33.

Ministeri Thesleff.

2/XI 1932.

Légation de Finlande

Oslo, 2 päivänä marraskuuta 1932.

No. 861.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
3956	10 32
4/xi-32.	UML
5 Ce.	ADDA

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri lähettää raporttini N:o 33, jonka otsakkeena on

Kauppapoliittinen neuvottelukunta Lontooseen.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Raf Thesley

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

O S L O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 33.

Oslo ssa 2 p:nä marraskuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 3956 Re. L. 1932		
4/XI.32	Liit.	
RYHMÄ	LAATU	ASIA
5	Cy	

Asia: Kauppapoliittinen neuvottelukunta Lontooseen.

Norjan edustajat kauppapoliittisiin neuvotteluihin Englannin kanssa määrätään luultavasti huomenna. Kun Mowinkel ei ole suostunut neuvottelijaksi, määrättäne neuvottelukunnan puheenjohtajaksi toinen entinen pääministeri, Lykke, ja jäseniksi teollisuutta edustamaan konsuli Peterson, metsänhoitoa metsänomistaja Enger ja kalastusta kalastustarkastaja (fiskeridirektör) Asserson. On ollut kysymys, että laivanvarustaja Kloster määrättäisiin valvomaan laivanvarustuselinkeinon etuja. Luultavaa on kuitenkin, ettei häntä ainakaan toistaiseksi määrätä, syystä että pidetään varovaisempana olla määräämättä merenkulun edustajaa, kun ei vielä ole tietoa siitä, että sitä koskevia kysymyksiä ruvettaisiin käsittelemään.

Asiantuntijoiksi määrättäne professori Wedervang, joka erittäin hyvin on perehtynyt kauppapoliittisiin kysymyksiin, ja ulkoministeriön kauppaa-asia-ainneuvos (handelsraad) Smith.

Pidetään tarkoituksenmukaisena, että Norjan Lontoon lähettiläs ei kuulu neuvottelukuntaan.

Olen voinut huomata, että täällä yleensä ollaan sitä mieltä, ettei tässä asiassa ole pidettävä kiirettä. Niin myös ettei oikeastaan vielä tiedetä, mistä on neuvoteltava.

Rolf Thorsen

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Oslosta olevan lähetystön rap. no 34.

Ministeri Presleff.

14/xi 1932.

Oslo, 14 päivänä marraskuuta 1932.

Légation de Finlande

N:o 905.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
40/56 lae.		D. 10 32
17/xi.32.2		L.M.
SYDÄMÄ	UASTO	ASIA
5	Cy	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 34, jonka otsakkeena on

Norjan - Englannin kauppaneuvottelut.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesley

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

O s l o S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 34.

Oslo - ssa 14 p:nä marraskuuta 19 32.

ULKOASIA-MINISTERIÖ		
No 40/56 ae. P. 10 32		
18/11.32	Liit.	
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	Cy	

Asia: Norjan-Englanninkauppaneuvottelut.

Viitaten raporttiini n:o 33 t.k. 2 p:ltä, saan kunnioittavimmin tiedoittaa, että norjalaisen valtuuskunnan asiantuntija, professori Wedervang ja sen jäsen, konsuli Peterson t.k. 12 p:nä matkustivat Lontooseen koettamaan päästä selville siitä, mistä tullaan neuvottelemaan. Suunnitelman mukaan tulevat he tällä kertaa olemaan Lontoossa vain kolme päivää, jonka jälkeen he palaavat tänne neuvottelemaan valtuuskunnan muiden jäsenten kanssa. Luultavaa on, että koko valtuuskunta lähtee Lontooseen jo t.k. 22 tai 23 p:nä.

Vieläkään ei täällä ole tietoja siitä, mitä neuvottelut tulevat koskemaan. Uskotaan että ne, mitä Norjan vientiin tulee, kohdistuvat puunjalostusteollisuuden tuotteisiin, kalaan ja kalanmaksajlyyn (sekä medicintran että veterinärtran) ja pelätään että Norjan on vaikeata päästä tyydyttävään tulokseen varsinkin mitä kalanmaksajlyyn tulee.

Uskotaan, että Englanti tahtoo saavuttaa helpoituksia kutomateollisuuden tuotteiden viennille Norjaan. Siinä Norjan on varsin vaikeata tehdä myönnytyksiä, sillä kutomateollisuus täällä toimii vaikeissa olosuhteissa.

Prof. Thesley

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Oslissa oleva lähetysten rap. no 35.

Ministeri Thesleff.

16/xi 1932.

Légation de Finlande

Oslo, 16 päivänä marraskuuta 1932.

N:o 916.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
41/57/ae. 10 32		
21/11.32.3		Litt.
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	Cy	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 35, jonka otsakkeena on

Faneerilisenssit.

Vastaaottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thorsen

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Salainen.

O S L O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 35.

Oslo - ssa 16 p:nä marraskuuta 1932.

KOASIAINMINISTERIÖ		
41/57 me. D. 10 32		
21/11.32.	Lit.	
SYDÄMÄ	CAFÉ	ASIA
5	Cy	

Asia: Faneerilisenssit.

Kun viime lokakuun 29 p:nä sain tietää, että hallitus edellisenä päivänä oli määrännyt, että faneeria voitaisiin tuoda Norjaan ainoastaan maatalousministeriön myöntämällä lisenssillä, käännyin heti ulkoasiainministeri Braadlandin ja kansliapäällikkö Esmarchin puoleen, josta tiedoitin seuraavassa salasähkeessä (N:o 74/72, 29. 10. 1932): "Huomauttanut Braadlandille Esmarchille faneerilisenssejä annettava Suomelle varsinkin kun Suomi harvoja maita jotka ostavat Norjalta enemmän kuin myyvät. Vastasivat toimenpide tähdätty Saksaa vastaan joka koroittanut faneerin tullit kaksinkertaisiksi samalla miltei dumpaten sitä Norjaan ja että lisenssejä Suomelle annetaan. Juuri Suomen ja Ruotsin tähden oltiin luovuttu koroittamasta tulleja ja omaksuttu lisenssit."

Asia oli siis, mitä suomalaisen faneeriin tulee, täydessä järjestyksessä. Nyt olen kuitenkin saanut tietää, että lisenssejä myöskin suomalaisen faneerin tuonnille on evätty. Kävin sen tähden tänään ulkoasiainministeriössä. Tapasin ensin herra Esmarchin. Rekapituloin ensin sen, minkä hän minulle oli lausunut lokakuun 29 p:nä lisäten että sen nojalla mitä hän ja ulkoasiainministeri minulle olivat lausuneet olin ilmoittanut Suomeen, ettei lisenssejä evättäisi, ja kun hänellä ei ollut mitään väittämistä sitä vastaan, ilmoitin että faneerilisenssejä oli evätty. Herra Es-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

march kysyi sen johdosta, tiesinkö tosiaan että niin oli tapahtunut vai oliko ehkä vain kysymyksessä levottomien liikemiesten levittämiä huhuja. Kun olin vastannut varmaan tuntevani neljä eri tapausta, lausui herra Esmarch että, kun asia ratkaistiin hallituksessa, oli edellytyksenä, ettei lisenissejä evättäisi Suomesta ja Ruotsista tuotavalle faneerille. Huomautin, että Suomen oli pakko ryhtyä vastatoimenpiteisiin, jollei muutosta saada aikaan. Esmarch lupasi heti toimia ja kysyi voisinko hänelle toimittaa niiden toiminimien nimet, joilta lisenissejä oli evätty. Lupasin ne toimittaa viipymättä.

Heti tämän jälkeen pääsin ulkoasiainministeri Braadlandin puheille, esittäen hänelle asian samaa taktiikkaa käyttäen. Ei hänelläkään ollut mitään muistuttamista kun rekapituloin keskustelumme lokakuun 29 p:nä. Hänestä asema ilmeisesti tuntui varsin epämiellyttävältä, sanoi vain että hänelle asia oli esitetty niin, ettei lisenissejä tulisi eväämään suomalaiselle faneerille. Huomautin hänellekin vastatoimenpiteistä ja siitä että vasta äskettäin suurien vaikeuksien jälkeen oli aikaansaatu kauppasopimus. Pyysin häntä heti kääntymään maatalousministeriön puoleen, ja huomautin että ainakin yhden kirjeen, jossa lisenssi evätään, oli allekirjoittanut itse maatalousministeri, pääministeri Hundseid. Herra Braadland lupasi toimia. Kun keskustelun kuluessa häneltä kysyin, toimivatko täällä eri ministeriöt tällaisissa kysymyksissä neuvottelematta ulkoasiainministeriön kanssa, ei hän vastannut juuri mitään.

Noin puolitoista tuntia myöhemmin jätin herra Esmarchille luettelon niistä neljästä toiminimestä, joilta lisenssi oli evätty. Herra Esmarch kertoi silloin, että ulkoasiainministeri Braadland minun lähdettyäni ministeriöstä oli tullut asiasta puhumaan hänen kanssaan ja että hän oli ollut ihan järkytetty (oprört). Herra Esmarch lausui edelleen, että hallitus tälläkin kertaa oli vastatoimenpiteenä Saksalle suunnitellut faneeritullin korottamista, mutta että ulkoasiainministeriö sitä oli vastustanut sen johdosta että viime talvena ensin minä ja vä-

hää myöhemmin Ruotsin tšekäläinen lähettiläs olimme tehneet huomautuksia silloisten tullikorotussuunnitelmien johdosta, ja että tästä syystä nyt oli saatettu voimaan lisenssipakko. Oli pa Saksan tietoon saatettu, että se oli tähdätty Saksaa vastaan. Kun erotessamme kehoitin herra Esmarchia toimimaan tarmokkaasti, lausui hän voivani luottaa, että sen tekisi, sillä tässä olisi kysymyksessä sanastaan luopuminen (det vilde være et brudd paa tilsagn), lisäten ettei ollut sopivaa että toisena viikkona sanottiin toista ja toisena toista.

Että herrat Braadland ja Esmarch ovat toimineet bona fide, siitä ei ole epäilystä, niinkään ei siitä, että he nyt tekevät parhaansa. Mutta herra Braadland on heikko ja maatalousministeri, pääministeri Hundseid kovin itsepäinen. Valitettavasti matkustaa herra Braadland huomenna Genèveen. Ellei asiaa siihen mennessä ole saatu järjestetyksi, jää se herra Esmarchin hoidettavaksi. Hän on kyllä päällikköään huomattavasti tarmokkaampi, mutta hän ei enää ole sama mahtava mies kuin edellisten hallitusten aikana.

Muuten voi huomauttaa, että tämä asia todistaa kahta seikkaa: nykyisessä talonpoikaismpuolueen hallituksessa on protektionistinen suunta voimakas ja hajaannus hallituksessa on jatkuvaa ja ilmeisesti paranematonta laatua, vaikka sen kaikki jäsenet kuuluvat samaan puolueeseen.

Voinen kohta tietoa enemmän tästä asiasta.

Prof. Thule

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön rap. no 36.

Ministeri: Presleff.

28/xi 1932

Oslo, 28 päivänä marraskuuta 1932.

Légation de Finlande

N:o 950.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 142/57 fac. D. 30 32		
xii 32	32	Liit.
PYHKÄ	OSASTO	ASIA
5	Ev	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 36, jonka otsakkeena on

Ministeri Wedel Jarlsberg Petsamon rajakysymyksestä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri erinomaisen kun-
nioitukseni vakuutus.

Rolf Thuley

Vapaaherra A.S. yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m.

y.m.

y.m.

Helsinki.

O S L O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 36.

Oslo ssa 28 p:nä marraskuuta 19 32.

KOKO-AIKAMINISTERI		
42/57 he. 19 32		
1/xu 32		LII
VHMA	OLASTO	ASIA
F	Cy	

Asia: Ministeri Wedel JarlsbergPetsamon rajakysymyksestä.

Norjan entinen Pariisin lähettiläs, nyt 77 vuotias ministeri Wedel Jarlsberg on julkaissut muistelmateoksen "Reisen gjennem livet" (Oslo, Gyldendal Norsk Forlag). Suurimmaksi osaksi on kirjassa varsin kevyttä tavaraa, mutta on siinä osaksi myös politiikkaa. Mielenkiintoista meille on kaksi sivua, jossa herra Wedel koskettelee Petsamon kysymystä. Niistä käy nimittäin selville, että hän on koettanut saada Norjan hallitusta toimimaan siihen suuntaan, että Norja saisi osan nykyistä Petsamon aluetta.

Vaikka tulin tänne jo syksyllä 1919 ja vaikka pätehtävänäni täällä ensimmäisinä vuosina oli rajakysymysten järjestely, en muista koskaan kuulleen, että ministeri Wedel olisi aktiivisesti puuttanut rajakysymykseen, enkä nytkään ole ihan vakuuttettu siitä, että hän sitä niin paljon olisi harrastanut. Sitä paitsihan hän niinä vuosina varsin vähän oli Norjassa. Kuitenkin on mahdollista, että hänen vaikutuksensa ei ollut ihan merkitystä vailla Norjan silloiseen rajapolitiikkaan ja ulkoministerien, Ihlen ja Michelet vainajien, kantaan.

Vuoden 1920 huhtikuussahan Ihlen rajakysymyksessä suoraan kääntyi Venäjän hallituksen puoleen ja peräytyi vasta kun avuksemme olimme saaneet silloisen pääministerin, Gunnar Knudsenin.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Saman vuoden syyskuussa oli Ihlenin seuraaja Michelet sanomalehtien pakoittamana jo antanut ohjeita tarkoituksessa että Norja sekaantuisi Suomen ja Venäjän väliseen rajajärjestelyyn, joita ohjeita saimme hänet muuttamaan vain erinomaisen jyrkän kannanoton kautta. Ja saman vuoden kevättalvella oli ministeri Urbye suurkäräjien salaisessa istunnossa koettanut saada suurkäräjät aktiivisemman politiikan kannalle. Hän sai kylä kannatusta, mutta suurkäräjien enemmistö ei hänen kantaansa omaksunut. Myös minua koetti herra Urbye varsin naivilla tavalla saada vakuutetuksi siitä, että Suomelle olisi vain eduksi, jos se Norjalle luovuttaisi osan Petsamon aluetta.

Ihan toisella tavalla puhui asiasta Gunnar Knudsen. Hän lausui suoraan, että Norjalle olisi eduksi saada osan Petsamon aluetta, mutta hän alleviivasi voimakkaasti, että se olisi saatava siten, että Norja Suomelle luovuttaisi jonkun alueen.

Olen tässä rekapituloinut nämät asiat johtaakseni muistiin, että Norjassa sodan jälkeisinä vuosina oli melko laajalle levinnyt halu saada Norjalle osan Petsamonaluetta ja näyttääkseni, että herra Wedelin muistelmateos tukee sitä käsitystä, että polittikkamme rajakysymyksessä oli oikein tähdätty. Se oli oikein tähdätty siinä

1:o että yleensä toimimme ripeästi ja tarmokkaasti;

2:o että heti senjälkeen kuin Tarton rauhansopimus oli ratifioitu, ehdotimme rajakomisionin asettamista. (Men tiden gik. Der blev nedsat en komité, og da den norske regjering endelig var faerdig til underhandling, hadde Finland allerede erhholdt de russiske landomraader. Forutsaetningen for at den av mig foreslaaede underhandling skulde lykkes var saaledes ikke laenger tilstede, og enhver graenseregulering blev som bekjendt avvist.); ja

3:o että poronlaidunsopimuksen viimeiseen artiklaan saimme Norjan epäsuoran tunnustuksen sille, että Petsamon alue oli Suomen.

Epäilemättä Norjan sekaantuminen Suomen ja Venäjän raja-

neuvotteluihin ei olisi voinut saada aikaan sitä, ettei Petsamon aluetta kokonaisuudessaan olisi luovutettu Suomelle, joskohta se olisi neuvotteluja vaikeuttanut. Mutta sen se epäilemättä olisi aikaansaanut, että Suomen ja Norjan välit varsin pitkiksi ajoiksi olisivat olleet pilatut. Tämä tuli estetyksi meidän politiikkamme kautta.

Liitteenä I seuraa ohellisena se osa herra Wedelin kirjaa, joka koskee Petsamon kysymystä (siv. 367 - 369).

Sivulla 367 kirjoittaa herra Wedel seuraavaa:

"Da jeg intet svar fik, ansaa jeg mig allikevel i oktober at burde nævne saken for den franske utenriksminister, idet jeg uttalte at jeg, selv om jeg ingen instruktioner hadde fra min regjering, gik ut fra som selvfølgelig at man sørget for erstatning for vor flaaes tap, og at det ogsaa maatte betankes at vi fik hvad som maatte kunne erholdes og som vi maatte ønske hvad landomraader angik. Hvis Sverige fik Aalandsøene og Danmark Slesvig, vilde det vel være naturlig at Norge, om det skulde ønskes, fik Spitsbergen og Murmanskysten og at vi i handelspolitisk henseende blev behandlet paa bedste maate efter krigen."

Kuten muistettaneen, lausui Clemenceau edustajakamarissa, että ententti oli valmis antamaan Ahvenanmaan Ruotsille. Ellen muista väärin, tapahtui tämä syys- tai lokakuussa 1919. Kun tietää, että herra Wedel oli varsin hyvissä väleissä Clemenceaun kanssa, tulee luettuaan yllä olevan kohdan kysyneeksi, onko herra Wedel ehkä myös osaltaan inspiroinut Clemenceauta.

Prof. Thesley

Vi maatte benytte leiligheten til at faa de fra Russe- tiden bestaaende servitutter i Finmarken ophævet, og sikre vore grænser i nord. Spørsmaalene om Spitsbergen og Murmanskysten maatte løses i vor interesse. Vi maatte kræve Sveriges bistand for disse krav, og til gjengjæld gi svenskene al den støtte vi kunde for deres krav.

.....
.....

Hvis Finland skulde erholde Petschenga og Hinterland ind- til Enare, og denne stat derigjennem bli eier av Boris Gleb med dertil hørende rettigheter, turde der kunne mange vanske- ligheter for Norge, idet en betydelig del av Sydvarangers be- folkning er av finsk avstamning. Under saadanne omstændigheter vilde det efter min mening for at forhindre fremtidige stridig- heter og vanskeligheter med den nye nabo bli en pligt for Norge at forlange en grænseregulering i saadan utstrækning at vi om mulig erholdt hele territoriet bak de norske fjorder mellem Pasvikelven og en ret linje trukket fra Jakobselven til det punkt hvor den norske, russiske og finske grænse nu mø- tes. Dette territorium har store skoger nyttige for Finmarken. Dets besiddelse vilde fjerne Finland fra Sydvaranger, hindre rivninger i fremtiden og paa samme tid sikre Norge utnyttelsen av vandkraften i Pasvikelven. Besiddelsen av Petschenga vilde være av saa stor betydning for Finland, at et saadant forlan- gende fra vor side vilde være rimelig og berettiget. Endvidere burde vi i tilfælde av at status quo rokkedes, tilbytte os kilen ved Lyngenfjorden. Ansvaret for ikke nu at forsøke at ordne forholdene i Nordnorge paa den fordelagtigste og sikreste maate var saa stort at jeg anmodet Regjeringen og Stortingets utenrikskomité om i henhold til hvad jeg hadde fremført, at op- ta spørsmålet om en grænseregulering til indgaaende overveielse.

Med hensyn til denne grænseregulering saa taler den for sig selv. Min mening var at vi skulde underhandle om den før forholdene angaaende Finland var endelig ordnet, og før det hadde faat de russiske avstaaelser i nord, og efter at jeg hadde sonderet stemningen paa tilforladelig finsk hold, forekom det mig ikke utelukket at man paa den tid kunde komme til en overenskomst.

Naar man vil opnaa noget, maa man vite at ta sin bestemmelse hurtig. Men tiden gik. Der blev nedsat en komité, og da den norske regjering endelig var færdig til underhandling, hadde Finland allerede erholdt de russiske landomraader. Forutsætningen for at den av mig foreslæede underhandling skulde lykkes var saaledes ikke længer tilstede, og enhver grænseregulering blev som bekjendt avvist.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Osloissa olevan lähetystön kap. n:o 37.

Ministeri Thesleff

30/XI-32.

Vide: H.V.
Légation de Finlande

Oslo, 30 päivänä marraskuuta 1932.

N:o 953.

a-a

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
44 / 57 lae. 1. 11 32		
3 / XII - 32.3		
FINLAND	ENGELAND	ASIA
5	Cy	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 37, jonka otsakkeena on

Norjan ja Englannin kauppaneuvottelut.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Prof. Thesley

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m.

y.m.

y.m.

Helsinki.

Salainen.

OSLO - SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 37.

Oslo- ssa 30 p:nä marras kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
44/57 (ae) 1932		
8/XII.32	LIL	
5	CV	

Asia: Norjan ja Englannin
kauppaneuvottelut.

Täydentääkseni mitä otsakeasiasta olen kirjoittanut raporteissani n:o 33 ja 34, saan kunnioittaen tiedoittaa täällä nyt otaksuttavan, että Englanti neuvotteluissa tulee vaatimaan helpoituksia kivihiihlen ja kutomateollisuustuotteiden viennille Norjaan sekä kauppamatkustajaverojen alentamista.

Norja taas koettaa saavuttaa helpoituksia kalanmaksajlyn, kalan ja puunjalostusteollisuuden tuotteiden, paitsi puuvanukkeen, viennille.

Olen voinut huomata, että täällä tulokseen nähden ei olla optimisteja. Norjan neuvottelijoita on kehoitettu olemaan mahdollisimman pidättyväisiä (saa avvisende som muligt), koska nykyiset vaikeudet ovat syntyneet Englannin toimenpiteiden kautta. Kuitenkin on neuvottelijoita pyydetty huolehtimaan siitä, etteivät neuvottelut katkea.

Rolf Thuesen

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 64.

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön raportti no 38.

Ministeri Theleff.

20/12-32.

Légation de Finlande

Oslo, 20 päivänä joulukuuta 1932.

N:o 1003.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
№ 45 / 57 Sal. 1932		
27/12-32	№ -	Litt. /
RHMA	STO	AKV
5.	64.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 38, jonka otsakkeena on

Itä-Grönlannin kysymys.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thorsen

Herra Varatuomari A. HACKZELL,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Salainen.

O S L O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 38.

Oslo - ssa 20 p:nä joulukuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
N:o 45/57 Sal.	32
28/12-32	Liit.
5.	64.

Asia: Itä-Grönlannin kysymys.

Norjan entinen Pariisin lähettiläs Wedel Jarlsberg ei tyydy nauttimaan otiumiaan, vaikka jo on täyttänyt 77 vuotta, vaan koettaa edelleen puuttua Norjan politiikkaan. Kuluneena syksynä on hän koettanut saada aikaan kompromissin Itä-Grönlannin kysymyksessä ja on hän sitä varten kaksi kertaa käynyt Kööpenhaminassa.

Ministeri Wedelin välitysehdotus on pääpiirteissään ollut seuraava. Tanska myöntää norjalaisille pyydystäjille oikeuden käyttää kolmea satamaa Länsi-Grönlannissa sekä takaa heille ne oikeudet, jotka sisältyvät vuoden 1924 sopimukseen. Norja puolestaan tunnustaa, että Tanskan suvereniteetti kohdistuu koko Grönlantiin.

Täällä väitetään, että Tanskan hallitus oli taipuvainen neuvottelemaan tällä pohjalla. Norjan hallituksessa lienevät pääministeri ja ulkoasiainministeri olleet samalla kannalla, mutta kaikki muut hallituksen jäsenet ovat sitä vastustaneet, joten herra Vedelin ehdotuksella ei enää ole käytännöllistä merkitystä.

Pääministeri Hundseidia on - vieläpä hallituksen keskuudessa - syytetty siitä, että hän olisi ministeri Wedelin välitysehdotuksen takana.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi 3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

1) Tavallinen.

Kuningas, joka ei pidä Wedelistä, on varsin suuttunut hänen puuhailunsa johdosta, eikä hän usko, että Wedel olisi esiintynyt pääministerin kehoituksesta.

Jos herra Wedelin tässä mainittu toiminta tulee yleisesti tunnetuksi, mikä ei liene vältettävissä, voi se jossain määrin saada sisäpoliittisen merkityksen. Kuten ennen olen tiedoittanut, lausui ent. pääministeri Mowinckel eräässä Bergenissä viime elokuussa pitämässään puheessa, että olisi syytä vielä saada aikaan sovinto Tanskan kanssa ennenkuin Itä-Grönlannin kysymyksen käsittely alkaa Haagissa, ja joutui herra Mowinckel puheensa johdosta ankaran arvostelun alaiseksi, joten oli mahdollista että hänen puheensa ehkä vahingoittaisi hänen pääministerikandidatuuriaan. Tosin ei hänen puheestaan enää puhuta ja tosin yleisesti uskotaan, että hän kevättalvella muodostaa uuden hallituksen, mutta mahdollista on kuitenkin, että puhetta vielä koetetaan käyttää häntä vastaan. Mutta jos nyt tulee tunnetuksi, mitä herra Wedel on tehnyt, niin suuttumus epäilemättä kääntyy häntä kohtaan ja Mowinckelin puhe unohdetaan. Edullista herra Wedelille on tässä asiassa, että hänelle - hänen huomattavista ansioistaan huolimatta - niin yleisesti nauretaan.

Rolf Thulén

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: D.

OSASTO: C4.

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön rapo. n:o 39.

Ministeri Thesleff.

24/12 1932.

Légation de Finlande

Oslo, 24 päivänä joulukuuta 1932.

N:o 1010.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
46/57/ae.	12. 1932	
28/12.32		LL
RYHMÄ	LUOKA	ALUE
5	Cy	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 39, jonka otsakkeena on
Norjan kutomateollisuuden tuotteiden tullit ja Saksa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thorsen

Herra Varatuomari A. HACKZELL,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m. y.m. y.m.

H e l s i n k i.

Salainen.

O S L O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 39.

Oslo - ssa 24 p:nä joulukuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
46/58/ae.	E. S. 82	
28/12.32	EML	
RYKKA	KAUKU	ASIA
5	C4	

Asia: Norjan kutomateollisuuden tuotteiden
tullit ja Saksa.

Koska eräissä tšekäläisissä lehdissä on mainittu, että hallitus tulevan vuoden alussa tulisi lähettämään valtuuskunnan Berliiniin neuvottelemaan Saksan kanssa sen johdosta että Norjan neuvottelut Englannin kanssa ehkä johtavat siihen, että Norja tulee pakoitetuksi alentamaan kutomateollisuuden tuotteiden tulleja, olen ottanut selkoa asiasta ja saanut tietää seuraavaa:

Toistaiseksi ei hallitus ole tehnyt mitään päätöstä asiassa. Mutta jos niin käy, että näyttää välttämättömältä suostua Englannin vaatimukseen kutomateollisuuden tuotteiden tullien alentamisesta, on luultavaa että Norja kääntyy Saksan puoleen tiedustellen, mitä etuja Saksa voisi myöntää Norjalle siinä tapauksessa että kutomateollisuuden tulleja alennetaan.

Roy Thorsen

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: CH.

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön rap. n:o 40.

Ministeri Thelleff.

30/12 1932.

Légation de Finlande

Oslo, 30 päivänä joulukuuta 1932.

N:o 1014.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
1/50 ne. 1033		
2/1.33	3	LAL
KYSELY		ACIA
5	Cy	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 40, jonka otsakkeena on

Itä-Grönlannin kysymys.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thorsen

Herra Varatuomari A. HACKZELL,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.
H e l s i n k i.

O S L O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 40.

Oslo- ssa 30 p:nä joulukuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
1/50 Re. 1933		
2/1.33	3	LAL
5	Cy	ACIA

Asia: Itä-Grönlannin kysymys.

Raportissani n:o 38 tämän kuun 20 p:ltä olen tiedoittanut ministeri Wedel Jarlsbergin toiminnasta, jonka tarkoituksena oli saada aikaan sovinto Itä-Grönlannin kysymyksessä. Nyt olen ihan luotettavalta taholta saanut tietää, että Norjan hallituksen vielä tänä syksynä on koettanut päästä yhteisymmärrykseen Tanskan kanssa.

Sen jälkeen kuin oli todettu, ettei hallituksen enemmistö ollut taipuvainen kannattamaan herra Wedelin ehdotusta, lähetettiin marraskuun ensi puoliskolla kansliapäällikkö Esmarch Kööpenhaminaan neuvottelemaan ensi sijassa sikäläisen kansliapäällikön Bernhoftin kanssa. Herra Esmarch oli silloin ehdottanut että Tanska, paitsi että se takaisi norjalaisten pyydystäjien oikeuksia, tunnustaisi Norjan suvereniteetin ensin vallattuun alueeseen - Eirik Rauden maahan - taikka ainakin sen osaan, jota vastoin Norja puolestaan tunnustaisi Tanskan suvereniteetin koko muuhun Grönlantiin. Tanska oli kuitenkin kieltäytynyt neuvottelemasta tällä pohjalla.

Olen huomannut, että eräät arvovaltaiset henkilöt, jotka kuitenkin eivät ole virallisessa asemassa, uskovat että Norja ja Tanska vielä voisivat sopia keskenään ennenkuin Haagin

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

tuomioistuin tammikuun puolivälissä jatkaa Itä-Grönlannin
kysymyksen käsittelyä. Ymmärtääkseni ovat mahdollisuudet kui-
tenkin varsin pienet.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
OSLOSSA

FINLANDS BESICKNING
OSLO

Drammensveien 93

N:o 1015.

Oslos, 31 päivänä joulukuuta 1932.

MINISTERIÖ		1/50 ae	1.12.33
4/5.33	2	LI	
	FOTO	ASIA	
5	Cy		

Ulkoasiainministeriölle.

Sen johdosta että raporttini n:o 40 eilispäivältä erehdyksestä jäi allekirjoittamatta, saan kunnioittaen tiedoittaa, että puhtaaksikirjoitetun kappaleen olen lutenut ja että siis siitä vastaan.

Ministeri:

Rolf Thulin